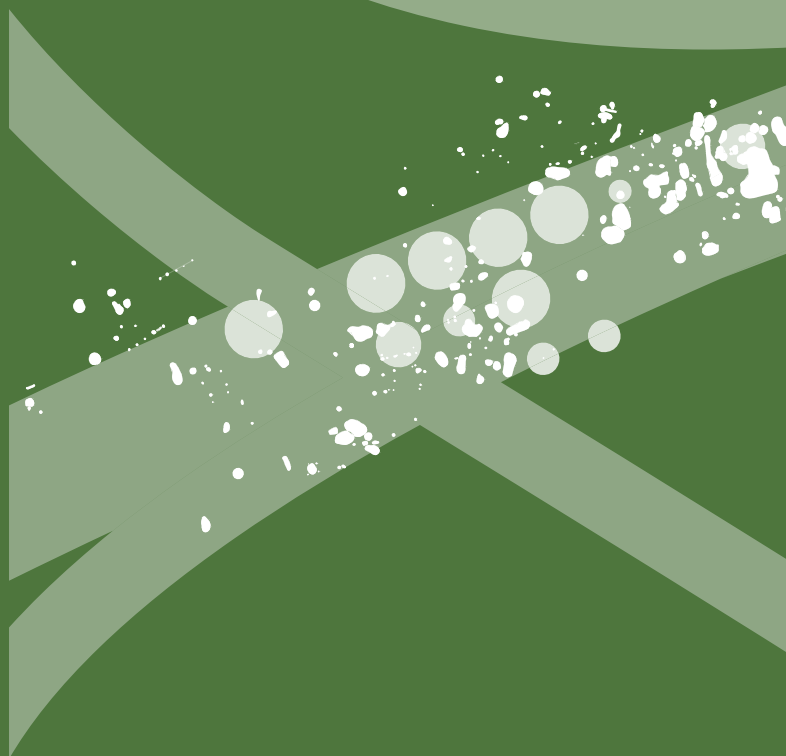

DRNOVO 2

Petra Vojakovič, Matjaž Novšak

104 Arheologija na avtocestah Slovenije

DRNOVO 2

Petra Vojakovič, Matjaž Novšak

∴ Prispevki: Rafko Urankar, Jure Krajšek, Iris Bekljanov
Zidanšek, Tina Žerjal, Jerica Brečić, Tomaž Verbič,
Tamara Leskovar, Borut Toškan, Tjaša Tolar, Andrej Šemrov

Uredniški odbor

- : Barbara Nadbath, glavna in odgovorna urednica
- : Bojan Djurić, strokovni svetovalec
- : Tomaž Fabec, pomočnik glavne urednice
- : Nives Zupančič, oblikovalka zbirke in likovna urednica
- : Vanja Celin, tehnična urednica
- : Matija Črešnar, član
- : Milan Sagadin, član
- : Maša Saccara, članica
- : Katharina Zanier, članica
- : Bernarda Županek, članica

Izdajatelj

- : Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
- : Poljanska cesta 40, SI-1000 Ljubljana

Zanj

- : Jernej Hudolin, generalni direktor

Avtorja

- : Petra Vojaković
- : Arhej, d. o. o.
- : Drožanjska 23, SI-8290 Sevnica
- : petra.vojakovic@gmail.com

- : Matjaž Novšak
- : Arhej, d. o. o.
- : Drožanjska 23, SI-8290 Sevnica
- : arhejdoo@gmail.com

Avtorji prispevkov

- : Iris Bekljanov Zidanšek
- : Arhej, d. o. o.
- : Drožanjska 23, SI-8290 Sevnica
- : iris.bekljanov@gmail.com

- : Tina Žerjal
- : Arhej, d. o. o.
- : Drožanjska 23, SI-8290 Sevnica
- : tina.zerjal@guest.arnes.si

- : Jerica Brečić
- : Arhej, d. o. o.
- : Drožanjska 23, SI-8290 Sevnica
- : jericabrecic@gmail.com

- : Tomaž Verbič
- : Arhej, d. o. o.
- : Drožanjska 23, SI-8290 Sevnica
- : tomazver@gmail.com

- : Tamara Leskovar
- : Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
- : Zavetiška 5, SI-1000 Ljubljana

- : Rafko Urankar
- : PIP, d. o. o.
- : Trg Alfonza Šarha 1, SI-2310 Slovenska Bistrica
- : rafko.urankar@guest.arnes.si

- : Jure Krajšek
- : Pokrajinski muzej Celje
- : Trg celjskih knezov 8, SI-3000 Celje
- : jure.krajsek@guest.arnes.si

- : Borut Toškan
- : ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo
- : Novi trg 5, SI-1000 Ljubljana
- : borut.toskan@zrc-sazu.si

- : Tjaša Tolar
- : ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo
- : Novi trg 5, SI-1000 Ljubljana
- : tjasa.tolar@zrc-sazu.si

- : Andrej Šemrov
- : Numizmatični kabinet, Narodni muzej Slovenije
- : Prešernova 20, SI-1000 Ljubljana
- : andrej.semrov@nms.si

Recenzentka

- : Irena Lazar
- : Inštitut za arheologijo in dediščino,
- : Fakulteta za humanistične študije,
- : Univerza na Primorskem
- : Titov trg 5, SI-6000 Koper

Lektorici

- : Nina Krajnc (slovenščina)
- : Fiona Thompson (angleščina)

Prevod

- : Maja Sužnik

Oblikovanje in prelom

- : Nives Zupančič

Tehnična priprava publikacije

- : Vanja Celin, Nives Zupančič

Računalniška obdelava in priprava slik

- : Robert Erjavec, Borut Plohl

Fotografije – terenski posnetki: arhiv najdišča

- : Katja Hrobat

Fotografije – geologija

- : Tomaž Verbič

Načrt najdišča

- : Robert Erjavec, Matej Strašek

Geodetske izmere

- : Arhej, d. o. o.

Risbe predmetov

- : Andreja Izlakar, Jerneja Kobe, Jerica Brečić,
- : Borut Plohl

Fotografije predmetov

- : Jašar Skorupan

Risbe rekonstrukcij poslikav v grobnicah

- : Iris Bekljanov Zidanšek

Restavriranje in konserviranje kovinskih predmetov

- : Jože Lorber, Irma Langus Hribar

Restavriranje in konserviranje keramičnih predmetov

- : Darja Čirič

Ljubljana, 2022**Spletna izdaja**

Vse edicije zbirke Arheologija na avtocestah Slovenije so brezplačne.
<http://www.zvkds.si/sl/knjiznica/saas-e-knjige>

Vse raziskave je omogočil DARS, d. d.

Vsebina

1		
∴	Uvod <i>Matjaž Novšak</i>	5
2		
∴	Geomorfološki in geološki oris prostora <i>Tomaž Verbič</i>	6
3		
∴	Historični oris prostora <i>Petra Vojakovič</i>	10
4		
∴	Predhodne arheološke raziskave	12
∴	4.1 Potek del <i>Matjaž Novšak, Raško Urankar</i>	12
∴	4.2 Izsledki	17
∴	4.3 Splošna stratigrafska slika <i>Petra Vojakovič, Raško Urankar, Jure Krajšek</i>	17
∴	4.4 Poselitvene faze	21
∴	4.4.1 Faza I: rimsko obdobje <i>Petra Vojakovič, Raško Urankar, Iris Bekljanov Zidanšek, Jure Krajšek</i>	21
∴	4.4.2 Faza II: novoveško oziroma polpreteklo obdobje <i>Petra Vojakovič, Jerica Brečič</i>	83
5		
∴	Analize	85
∴	5.1 Antropološka analiza <i>Tamara Leskovar</i>	85
∴	5.2 Analiza živalskih ostankov <i>Borut Toškan</i>	96
∴	5.3 Paleobotanična analiza <i>Tjaša Tolar</i>	101
∴	5.4 Numizmatika <i>Andrej Šemrov</i>	103
∴	5.5 Radiokarbonske analize	104
6		
∴	Sklep <i>Petra Vojakovič</i>	105
7		
∴	Drnovo 2	108
8		
∴	Literatura <i>Petra Vojakovič</i>	110
9		
∴	Katalog stratigrafskih enot <i>Petra Vojakovič</i>	117
∴	9.1 Poselitvena faza I: rimsko obdobje	117
∴	9.2 Faza II: novoveško oziroma polpreteklo obdobje	124
∴	9.3 Splošna stratigrafska slika	124
∴	9.4 Sonde	125

10

⋮ Katalog gradiva <i>Petra Vojakovič,</i>	126
<i>Iris Bekljanov Zidanšek, Tina Žerjal, Jerica Brečič</i>	
⋮ 10.1 Poselitvena faza I: rimsko obdobje	128
⋮ 10.2 Poselitvena faza II: novoveško oziroma polpreteklo obdobje	192
⋮ 10.3 Sporadična najdba	194

1 Uvod

Matjaž Novšak

Arheološko najdišče Drnovo 2 je eno izmed petih novo odkritih najdišč na trasi avtocestnega odseka Krška vas–Smednik. Gradbena dela so se izvajala ob južnem obrobju Drnovega, ob obeh vpadnicah iz smeri Cerklje in Gorice. V obdobju treh mesecev (od sredine julija do sredine septembra 2003) so bila izvedena obsežnejša izkopavanja na površini 7900 m². Z zaključkom terenskega dela raziskav v septembru je bil teren sproščen za nadaljnjo gradnjo. Dela je izvedla ekipa Arhej, d.o.o., pod vodstvom Matjaža Novšaka. V ekipi so sodelovali še arheologi Rafko Urankar, Jure Krajšek, Bojana Rozman, Katja Hrobat ter absolventi in študentje arheologije Mišo Otmar Kovač, Sašo Porenta, Helena Bešter in Marjetka Colarič. Za geološko spremljavo je poskrbel dr. Tomaž Verbič. Vse faze raziskav je usklajevala skupina za arheologijo na avtocestah Slovenije (SAAS), strokovni nadzor pa je izvajal pristojni konservator ZVKDS OE Ljubljana Boris Vičič (Novšak *et al.* 2005).

Izsledki raziskav so pokazali, da je bilo obravnavano območje v rimskem času del enega izmed nevioudunskih pokopališčnih arealov, natančneje del jugovzhodnega nevioudunskega grobišča. Odkritih je bilo več zidanih grobnic, ki so bile, razen redkih izjem, ob nenadzorovanih posegih v minulih desetletjih deloma že izpraznjene. Ob grobišču so bili odkriti še ostanki lokalne rimske vicinalne ceste. Vzporedno z njo so bili odkriti sledovi lesene konstrukcije, natančneje linija parov jam za navpične nosilce – stojke. Slednje so bile glede na usmeritev in naklon terena opredeljene kot nosilni stebri južnega lesenega vodovoda, po katerem bi se iz še aktivnega vodnega izvira v vasi Izvir lahko napajalo mesto, o čemer sta poročala že Pečnik in Petru (Bezljaj 1888, 564; Petru 1978).

Najmlajši materialni sledovi kažejo na obljudenost prostora tudi v novoveškem oziroma polpreteklem obdobju.

2 Geomorfološki in geološki oris prostora

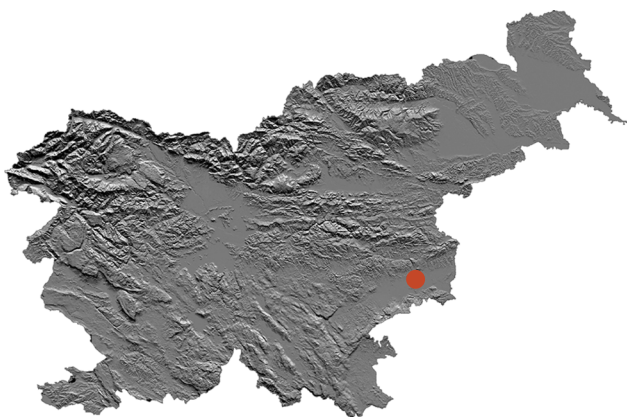
Tomaž Verbič

Drnovo je obcestno naselje, ki leži sredi Krškega polja (sl. 1–4). Krško polje tvori široka ravnina, prekrita s prodnimi savskimi zasipi, ki ležijo drug na drugem ali neposredno na terciarnih usedlinah (KLDB 1937, 254; Verbič, Berič 1994, 327).

Arheološko najdišče Drnovo 2 se nahaja na zgornjpleistocenski savski terasi. Sava je v obdobju viška zadnje ledenitve in deglaciacije, med približno 25.000 in 15.000 leti, na Krškem polju naplavila okoli 10 metrov debel peščeno prodnat aluvialni zasip. Prvotno je obsegal površino, veliko

približno 100 km², med Krškim, Brežicami, obronki Gorjancev in Krakovskim gozdom, v holocenu pa je reka del zasipa med Krškim in Brežicami erodirala in tam je nastala holocenska terasa. Drnovo leži prav na robu nekdanje savske struge, ki je bila aktivna v antičnem času, morda tudi še kasneje (sl. 5).

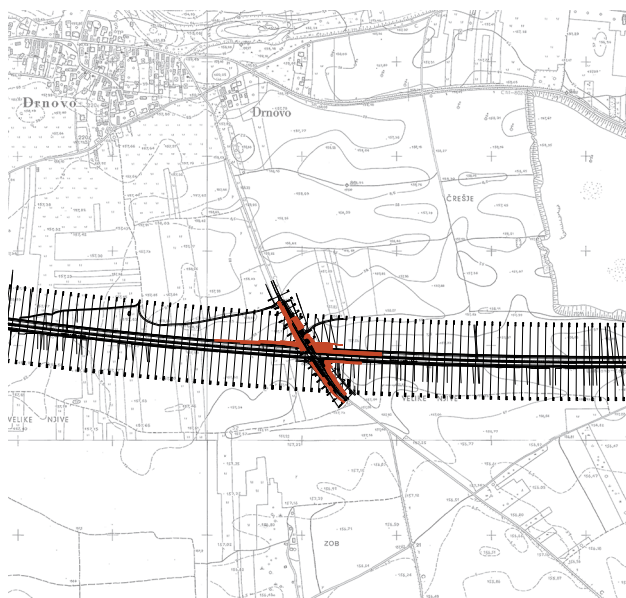
Naplavljanje peščenega proda v zgornjem pleistocenu je potekalo v okolju pretežno plitvih prepletajočih se rečnih strug, ki so jih omejevale prodne sipine. Struge in sipine so s časom hitro spreminjale svojo lego. Na ta način se je peščen

1 Geografski položaj najdišča na DMR 100; ©GURS.

2 Lokacija najdišča na geografski karti; vir: <https://ipi.eprstor.gov.si/jgp/data>. Merilo 1 : 100 000.

3 Položaj najdišča na trasi AC Smednik–Krška vas; podlaga TTN5, listi H220700, H220800, H234700 in H234800 ter idejni projekt DARS; ©GURS, ©DARS. Merilo 1 : 20 000.

4 Pogled na najdišče Drnovo 2.

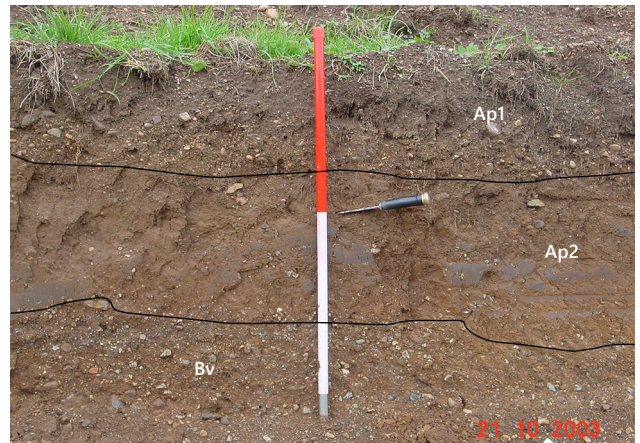
5 Geomorfološki okvir lokacije arheoloških izkopavanj (Lidarski posnetek: http://gis.arso.gov.si/evode/profile.aspx?id=atlas_voda_Lidar@Arso).

7 Ena izmed nekdanjih strug na zgodnjepleistocenskem savskem zasipu, zapolnjena izključno z bočnim premeščanjem materiala z vrhov prodnih sipin, kjer so tla danes zato povsem skeletna, prodnata. V ozadju Drново.

6 Pogled z roba arheološkega najdišča Drново 2 proti zahodu. Zaporedje plitvih rečnih strug nekdanjega prepletajočega se rečnega režima na zgodnjepleistocenski savski terasi nakazuje na valovit teren pred intenzivno kmetijsko rabo tal. Struge v smeri sever–jug, prečno na izkopno polje, so omejene s prodnimi sipinami, katerih vrhovi so porezani, večinoma zaradi globokega oranja, ki je izravnalo naravno valovit teren.

8 Profil tal na robu prodne sipine. Obdelovalni horizont Ap1 je izrazito skeleten, posledica premeščanja proda z vrha prodne sipine proti nekdanji strugi. Tudi debel pokopan obdelovalni horizont Ap2 je delno premeščen z vrha prodne sipine, delno pa avtohton.

prod odlagal vse dokler je Sava do Krške kotline prenašala dovolj talnega tovora, ki so ga v alpske doline prinesli ledeniki. Ko je kasneje dotok kamnitega materiala iz Alp oziroma iz zgornjega savskega porečja usahnil, je Sava začela erodirati svoj prej akumulirani sediment. Zadnje struge in sipine na zgodnjepleistocenskem vršaju smo lahko opazovali v profilih arheološkega izkopnega polja praktično vzdolž celotnega izkopnega polja vzdolž avtoceste med Krakovskim gozdom in Krko (sl. 6–7).

Na vrhovih prodnih sipin so dandanes zaradi oranja in s tem povezanega bočnega premeščanja materiala tla izrazito skeletna, prodnata in omejena le na obdelovalni horizont, ki leži neposredno na savskem peščenemrodu (sl. 6–7).

Veliko bolj pestra je sestava tal v nekdanjih opuščeni strugah prepletajočega se rečnega toka (sl. 8–10). Tu je talni profil zaradi omenjenega bočnega premeščanja materiala praviloma v zgornjem delu sestavljen iz dveh ali več obdelovalnih horizontov.

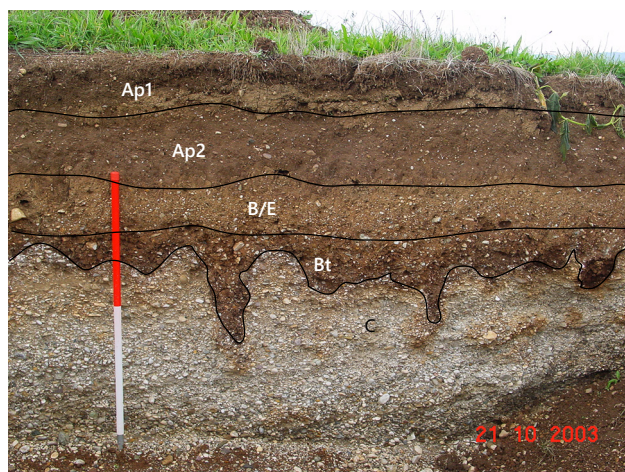
Večinoma so tla na tej terasi sestavljena iz zaporedja horizontov A–Bv–C. Redkeje sicer v svoji začetni fazi razvoja nastopata tudi eluvialni E in iluvialni Bt horizont (sl. 10); tam je zaporedje horizontov A–B/E–Bt–C. Na stiku med peščenim prodrom in horizontoma Bv ali Bt praviloma lahko opazujemo tanko plast svetlih karbonatnih prodnikov (sl. 11), ki se zaradi večje namočenosti intenzivno raztapljajo (apnenčevi prodniki) ali pa preperevajo v peščena in meljasta zrna

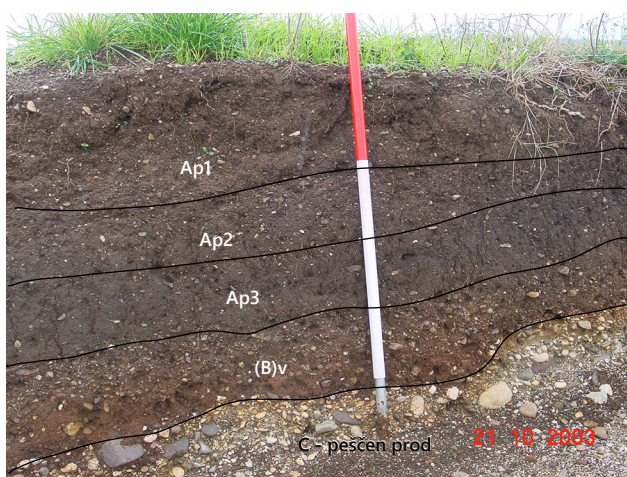
(dolomitni prodniki). Tako horizonta Bv in Bt ne vsebujeta karbonatnih prodnikov. Oba horizonta se pogosto pojavljata v obliki pedogenih žepov oziroma klinov (sl. 10).

Na najdišču so okoli grobišča ponekod ohranjena antična pokopana tla, ki so verjetno funkcionirala kot obdelovalna površina (sl. 9, 12), najverjetneje kot taka tudi še kasneje. Ta pokopana tla so vezana na dno prodne sipine oziroma na območje nekdanje plitve rečne struge. Razen tega smo na tem območju v nekaj profilih lahko sledili manjšemu kanalu, zapolnjenemu z meljastim peskom (sl. 12). Ta pojav si razlagamo kot lokalni resediment. Podoben resediment vzhodno od tega najdišča, jugozahodno od Drnovega, prekriva veliko večje površine in ga povezujem z osjo krške sinklinale, torej z območjem intenzivnega tektonskega posedanja ozemlja.

Grobovi in grobnice so bili zgrajeni na eni strani iz različnih krednih kamnin, rdečkastega in zelenkastega skrilavega meljevca in ploščatega rdečega apnenca (sl. 14), na drugi pa iz miocenskega slabo vezanega apnenčevega peščenjaka in iz litotamnjskega apnenca (sl. 15). Slednji kamnini se lahko klešeta v lepe bloke in sta primerni za kamnoseštvo, sta pa manj obstojni proti preperevanju.

10 Žepasta tla z inicialnim iluvialnim horizontom Bt. Ta horizont se na zgornjepleistocenski terasi pojavlja sporadično, največkrat v obliki žepov oziroma klinov.

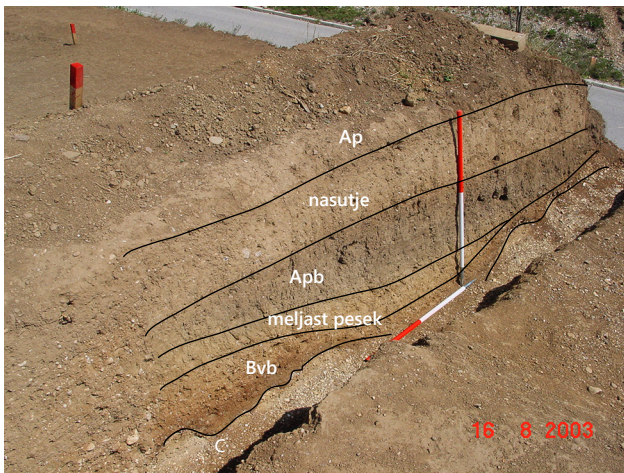

9 Talni profil na dnu ene izmed nekdanjih strug prepletajočega se rečnega toka. Obdelovalni horizont Ap3 je verjetno antični, mlajša dva povezana z bočnim premeščanjem tal z vrha prodne sipine.

11 Na stiku med peščenim prodom in horizontom Bv ali Bt je viden pas svetlih karbonatnih prodnikov, ki se zaradi namočenosti tal bodisi površinsko raztapljajo (apnenec) ali pa preperevajo v dolomitna peščena in meljasta zrna (dolomit). Slednji pojav poznamo pod pojmom Zogovičev efekt.

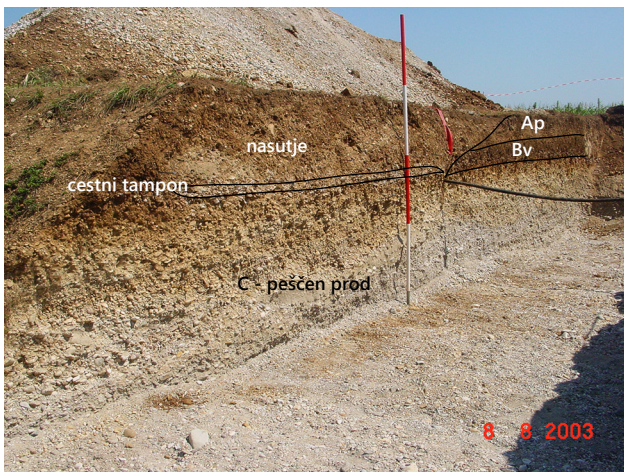

12 Profil ob podvozu, ob cesti Drnovo–Cerklje. Na peščenem produ (C) je nastal horizont Bvb (pokopan horizont), ki ga deloma prekriva pokopana antična (in verjetno tudi mlajša) obdelovalna površina (Apb), deloma pa meljast pesek, verjetno naplavina, ki jo prav tako prekriva omenjena antična plast.

14 Vkopan grob obložen s ploščami rdečega in zelenega skrilavega meljevca kredne starosti. Ta kamnina se v naravi lomi v obliki plošč in jo najdemo tako na Gorjancih kot tudi v Krškem hribovju.

13 Prečni pofil (zahod–vzhod) preko nekdanje novodobne ceste, severno od magistralke, ob cesti Drnovo–Cerklje. Ugotovljena je bila na podlagi odstranjenega naravnega talnega profila: podlaga je v celotnem profilu peščen prod (C). Na njem so na desni razvita tla s horizontoma Ap in Bv. Na levi pa je so tla odstranjena in nasut oziroma utrjen je sicer tanek cestni prodnat tampon. Na njem je debelo nasutje, levo od nasutja pa je na vrhu obdelovalni horizont Ap.

15 Grobnica zidana s klesanimi bloki miocenskega litotamijskega apnenca. Ta kamnina je pogosta na vznožju Gorjancev, na Libni in na Orlici.

3 Historični oris prostora

Petra Vojaković

Historični oris Drnovega in njegove ožje okolice pokaže, da je bilo območje privlačno za poselitev že v pozni bronasti in starejši železni dobi. Iz Velike vasi pri Krškem je znanih več prazgodovinskih lokacij. Najnovejša zaščitna izkopavanja pred izgradnjo avtocestnega odseka Krška vas–Smednik so odkrila izjemno veliko nižinsko poznobronastodobno naselbino Velike njive pri Veliki vasi (Mason 2003, 273). Poznobronastodobna grobišča pa so znana s Pečin pri Gorenjih Skopicah, Žadovinku pri Krškem (Pavlin, Bavec 2017, 85–104) ter Kalce – Naklu (Vinder 2014, 48).¹

V neposredni bližini Velikih njiv na ledini Grofove njive je bil odkrit manjši starejšezelznodobni zaselek s pripadajočo gomilo in podeželsko potjo (Pavlovič 2007; Pavlovič 2014, 491–504; Pavlovič 2018, 353–365; Tica 2022). Ena od gomil se nahaja tudi na obrobju Krakovskega gozda, na ledini Škratov breg, tik ob trasi rimske državne ceste, ki jo tod imenujejo Rimska ali Šumska cesta (Rihter 2017, 74, sl. 1: 23; Rihter 2014, 71, 81; ANSI 1975, 255; Bezljaj 1888, 506; Rutar 1899, 117). Na najdišču Drnovo so bili odkriti nakit iz starejše železne dobe ter nekaj predmetov iz mlajše železne dobe, in sicer štirje keltski srebrniki vzhodne skupine (ANSI 1975, 253–254; Lovenjak 2003, 96). Posamezni odlomki prazgodovinske lončenine pa so bili odkriti tudi med arheološkimi terenskimi pregledi za gradnjo kanalizacijskega sistema Krško na ledini Brežice severno od Viher (Pergar, Rihter 2009a; Olić 2008) ter na več lokacijah južno od vasi Skopice.

V neposredni bližini trase današnje avtoceste je v rimskem obdobju potekala itinerarska cesta Emona–Neviodun–Siscija (ANSI 1975, 101–102). Rimsko cesto skozi Dolenjsko je v fazi postopnega osvajanja zahodnega Balkana v avgustejem obdobju zasnovala in zgradila rimska vojska. Ko je t. i. vojaško cesto (*via militaris*) prevzela civilna uprava, je ta postala državna cesta (*via publica*) s celotno infrastrukturo obcestnih postaj (Lovenjak 2006). Slednja je v ravni črti

vodila iz Krakovskega gozda na območju Žabjeka v Veliko vas,² prečkala potok med cerkvijo in graščino ter se nadaljevala po današnji cesti proti Drnovem. Od Drnovega dalje pa je trasa itinerarske ceste proti Sisciji sovpadla z današnjo lokalno cesto skozi vasi Mrtvice, Vihre, mimo Sv. Urha, skozi vas Skopice do Krške vasi in Čateškega griča.

Na območju najdišča Velika vas pri Krškem je bilo poleg prazgodovinskih odkritih tudi več rimskih naselbinskih ter grobiščnih ostankov, in sicer opekarski obrat iz 2. stoletja n. št. (zahodno od vasi) ter lončarska peč iz 1. do 3. stoletja n. št. na ledini Ciglana (ANSI 1975, 255). Nekaj peči pa se je nahajalo tudi vzhodno od vasi (Bavec 2009, 57). V Velikem Dolu pri Veliki vasi, tik ob Krakovskem gozdu, je bila odkrita podeželska vila (Vičič, Masaryk 2004). Na območju Velike vasi pa so bili odkriti številne rimske grobnice in grobovi zahodnega nevioudunskega grobišča, ki se razprostira ob že omenjeni glavni rimski cesti od vrta Pirčevega gradu v Veliki vasi vse do Neviouduna (ANSI 1975, 255 in nadaljnje raziskave).³

Naselbina keltskih Latobikov (*opiddum Nevioudunum*) naj bi nastala v 1. stoletju pr. n. št. Iz nje naj bi se razvilo rimsko mesto, ki je bilo za časa cesarja Vespazijana leta 70 povzdignjeno v municipij *Flavium Latobiorum Nevioudunum* (ANSI 1975; S. Petru, P. Petru 1978). Mestu sta izjemen pomen določala rečno pristanišče in lega ob glavni cesti Emona–Siscija. Odkrita je bila množica ostankov rimske arhitekture, kot so terme, ceste, kanalizacije, obrtniški obrati (lončarski ipd.), rečno pristanišče ter ostanki domnevne centurije oziroma njivske razdelitve okoliških njiv (ANSI 1975; S. Petru, P. Petru 1978; Lovenjak 1998; Bavec 2009). Nove raziskave so pokazale, da se je mestni areal raztezal tudi preko stare savske struge na severu na ledino Žabjek (Topličanec 2009; Pergar, Rihter 2009b). Ob cestah, ki so vodila iz mesta proti Emoni, Sisciji in Celeji, so se razprostirale razsežne nekropole, od koder izvira večina rimskih kamnov, najdenih na Drnovem

1 Bronasti jezičastoročajni meč iz pozne bronaste dobe, ki naj bi bil najden v stari rečni strugi, naj bi v resnici izviral z najdišča Gradišča pri Dunaju (Šinkovec 1995, 104; Dular 2009, 37–38).

2 Iz Velike vasi je poznan miljnik Marka Avrelija (CIL III 4620 + 11319) (ANSI 1975, 255). Pred desetletjem pa so domačini tik ob trasi ceste odkrili še enega in ga postavili na ogled na otoku sredi vasi (Rihter *et al.* 2014).

3 Odlomek kamnite stele enega od nagrobnih spomenikov te nekropole je vzidan v južni zunanji steni cerkve sv. Martina v Veliki vasi (Lovenjak 1997a, 78–79).

in po celem Krškem polju (RKD; ANSI 1975; S. Petru, P. Petru 1978; Ciglencečki 1997, 191–202; Lovenjak 1998; Bavec 2009, 58; Topličanec 2009; Pergar, Rihter 2009b). Mesto je bilo opuščeno konec 4. ali v prvi polovici 5. stoletja n. št.

Od vasi Izvir, jugovzhodno od Drnovega, je bil v dolžini približno 8 km zračne linije postavljen rimski vodovod iz lončenih cevi, ki je oskrboval municipij Neviodun (ANSI 1975, 249; RKD).

Južno in zahodno od Drnovega se rimske ostaline najdejo še na območju Velikega Podloga, kjer sta bila odkrita del jugozahodne nevioudunske nekropole in baza miljnika (ANSI 1975, 255), in na območju Goric pri Krškem, kjer je bila prav tako delno odkrita jugozahodna nevioudunska nekropola in v njeni bližini lončarska peč (ANSI 1975, 254).

Vzhodna nevioudunska nekropola se je ob glavni cesti Emona–Siscija razprostirala tudi na območju Mrtvic, kjer so bili ob trasi rimske ceste odkriti ostanki manjšega rimskodobnega zaselka, svinčene vodovodne cevi in žrmlje v obliki stožca (ANSI 1975, 255). Rimske najdbe se neprekinjeno nadaljujejo na območje Viher, kjer se nadaljujejo grobovi vzhodne nevioudunske nekropole. Na tem območju so bili odkriti tudi rimski vodnjak in stavbni ostanki rimskodobnega zaselka z vodovodom (ANSI 1975, 255).

Na platoju zahodno od Viher, kjer danes stoji cerkev sv. Urha, so bili ob rimski cesti odkriti tudi miljniki (ANSI 1975, 255; RKD). Jugozahodno od cerkve je bil leta 2003 odkrit zgodnjerrimski vojaški tabor z jarkom s palisado iz začetka 1. stoletja n. št. s pripadajočim žganim grobiščem. Shrambene jame v taboru so bile sekundarno uporabljene za skeletne in žgane pokope v 4. stoletju (ANSI 1975, 255; RKD; Bavec 2009, 52). Z ekstenzivnim terenskim pregledom leta 2009 so bili ugotovljeni sledovi rimskodobne poselitve na več lokacijah južno od vasi Vihre. Na območju Viher – Postarišine so bili najdeni odlomki rimskega gradbenega materiala; na najdišču Vihre – Sredje odlomki rimske lončenine, gradbenega materiala in lepa, na najdišču Gorenje Skopice – Podgornica pa odlomki rimske lončenine in gradbenega materiala (RKD). Sledovi rimske poselitve (lončenina in gradbeni material) so bili najdeni tudi na več lokacijah južno od vasi Skopice, natančneje v Dolenjih Skopicah.

Severno od rimske ceste Neviodun–Siscija so bile na Pečini pri Gorenjih Skopicah izkopane sledi manjše rimske podeželske vile z grobiščem iz 1. stoletja n. št. (Bavec 2006, 44–45; Bavec 2009, 62–63). Veliko izoranega kamenja, razlomljenih kosov tegul, imbreksov in lončenine kaže na široko antično poselitev ob trasi rimske ceste Drnovo–Krška vas, ki je zaščiten pod registriranim arheološkim najdiščem Dolenje Skopice – Ravne (RKD).

V Velikih Njivah pri Veliki vasi so bili odkriti tudi sledovi poznorimskodobne in zgodnjersrednjeveške naselbine podeželskega značaja (Mason 2003, 273). Ostanki utrjene naselbine iz časa 4. in 5. stol. ter kasnejša slovanska naselbina pa so bili izpričani severno od rimske ceste Neviodun–Siscija, na Pečini pri Gorenjih Skopicah (Bavec 2006, 44–45; Bavec 2009, 62–63). Prav tako naj bi bilo nekaj grobov z Drnovega datiranih v čas preseljevanja, omenja pa se tudi staroslovanski grob (ANSI 1975, 253–254; Lovenjak 2003, 96). Na območju cerkve sv. Urha so bile odkrite tudi stojke in jame, ki kažejo na srednjeveško poselitev območja (12./13. stoletje) (ANSI 1975, 255; RKD; Bavec 2009, 52).

4 Predhodne arheološke raziskave

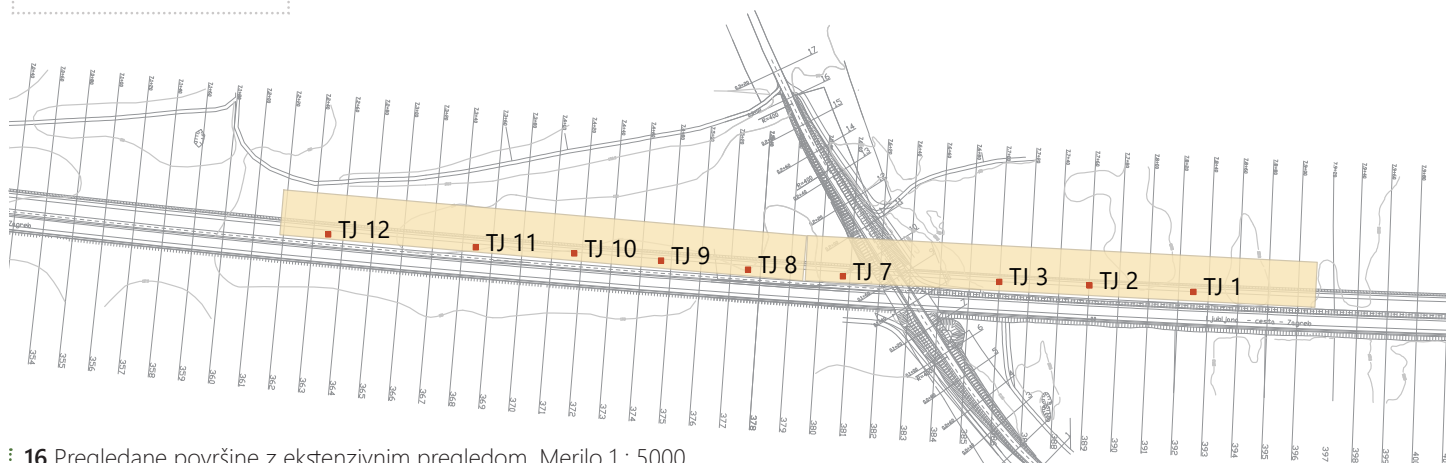
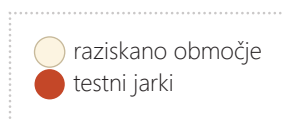
4.1 Potek del

Matjaž Novšak, Rafko Urankar

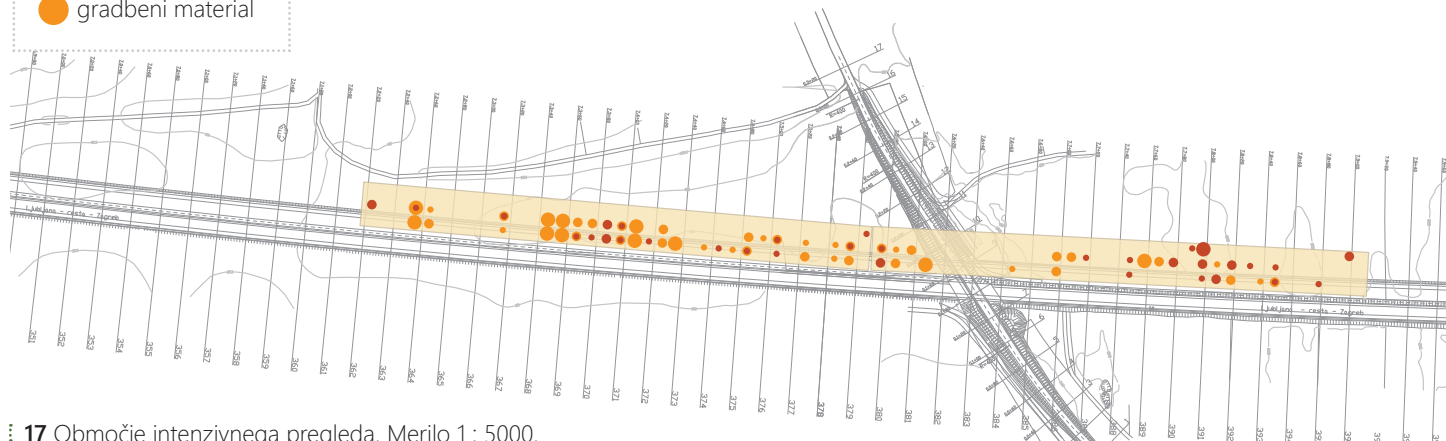
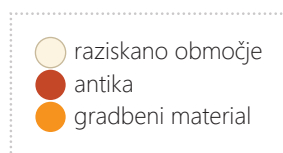
Arheološki potencial najdišča na Drnovem (AC odsek Krška vas–Smednik, med cestnimi profili 326 in 348, 362 in 369 ter 403 in 415) je bil ugotovljen pri ekstenzivnem pregledu v letu 1998 (sl. 16) in potrjen z intenzivnim pregledom v mreži leta 1999/2000 (sl. 17). Na navedenih površinah je metodologija SAAS narekovala izvedbo zaščitnih raziskav s strojnim odstranjevanjem vrhnje 0,22 m

debele orne zemljine, do geološke osnove pa ročni stratigrafski izkop kulturnih plasti ter vkopanih struktur (Djurić, Tica 2000).

Raziskave so se začele 14. junija 2003 ob podvozu lokalne ceste Drnovo–Gorica. Območje je bilo razdeljeno na dva sektorja (sektor 1 – izkopno polje 1 in 2 in sektor 2 – izkopno polje 3), zbirne enote pa v mrežo 5 × 5 m (sl. 18). Na zahodnem delu sektorja 1, ki se je nahajal pri podvozu pod hitro cesto, smo stratigrafijo preverili do globine 2 m. Tako v sektorju 1 kot v sektorju 2 nismo ugotovili intaktnih arheoloških

16 Pregledane površine z ekstenzivnim pregledom. Merilo 1 : 5000.

17 Območje intenzivnega pregleda. Merilo 1 : 5000.

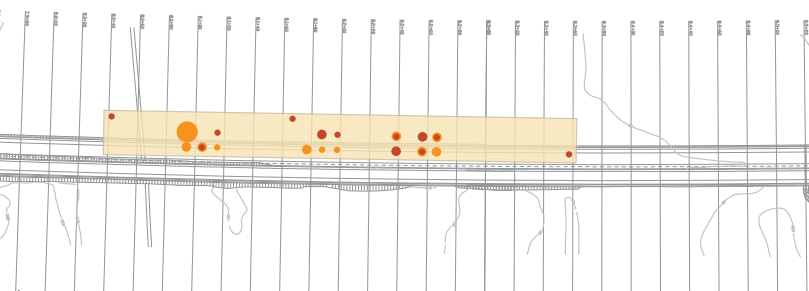
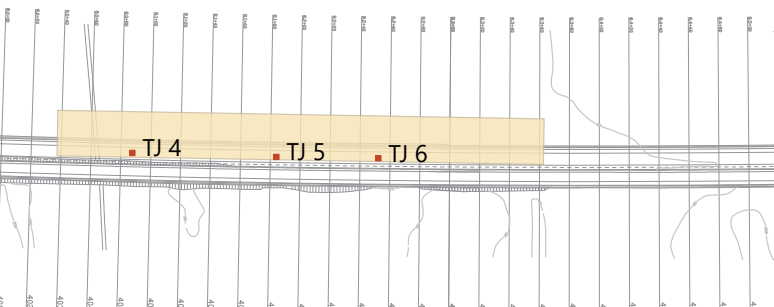
struktur, temveč le razpršene posamične najdbe iz rimskega obdobja. Z izkopom večje odprte površine smo nadaljevali v smeri proti vzhodu ob hitri cesti, sočasno pa tudi raziskave v sektorjih 3 (izkopno polje 5) in sektorju 4 (izkopno polje 4, 6 in 7) – ob podvozu lokalne ceste Drnovo–Cerklje (sl. 18).

V sektorju 3 so izkopavanja pokazala, da smo ob robu ceste naleteli le na vhode v grobnice, ostanek pa je bil še pod lokalno cesto. Georadarske raziskave so pokazale, da je pod cesto še več objektov, zato je Cestno podjetje Krško zaprlo polovico cestišča, da smo lahko odstranili asfaltno prevleko, cestni tampon pa je že ležal neposredno na uničenih ostankih grobnic. Oblika uničenja je jasno pokazala, da so bile poškodovane ob gradnji ceste. Osnova naše dokumentacije je risba na milimetrskem papirju v merilu 1 : 10. Poleg tega smo arheološke in naravne strukture beležili še s fotografranjem in merjenjem z geodetsko totalno postajo (laserskim teodolitom).

Fotografirali smo na črno bele in dia filme formata leica (24 × 36 mm), pri fotografranju z A-stativom pa smo uporabljali črno bel film formata 6 × 6. Poleg klasične (kemične) fotografije smo uporabljali tudi digitalni fotoaparati. Tako pridobljena fotografija v digitalnem zapisu nam je služila tudi kot osnova za izdelavo fotoskic, na katere smo zaradi takojšnje obdelave z roko zarisali strukture in plasti, dokler so bile še *in situ*.

Pomembnejše dogodke in najdbe smo dodatno zabeležili še z digitalno video kamero.

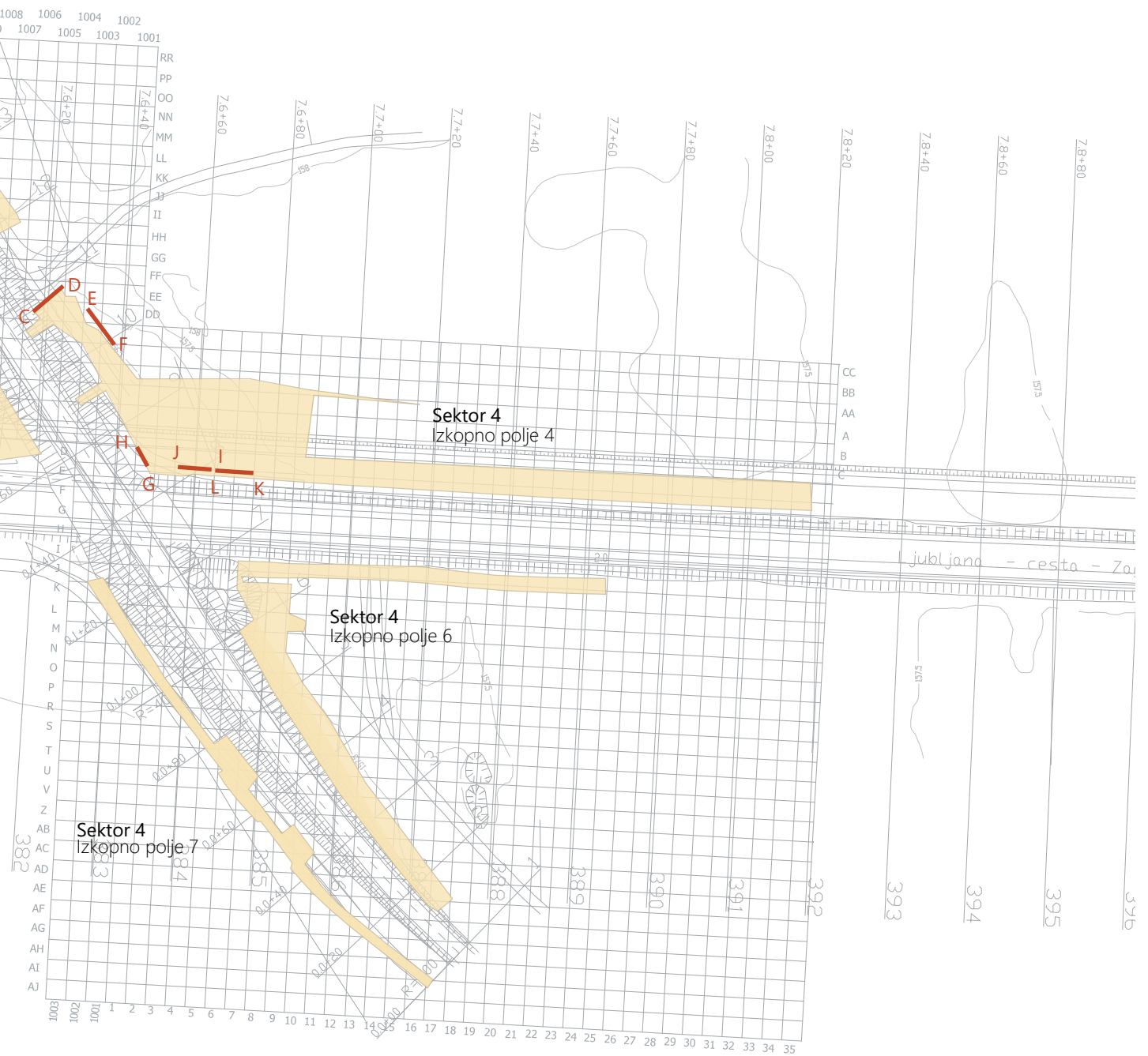
Raziskave na območju omenjenih sektorjev smo zaključili in teren sprostili 13. septembra 2003.

- raziskano območje
- presek kvadrant 5 × 5 m

18 Sektorji in kvadrantni raziskanega območja ter lega presekov. Merilo 1 : 1500.

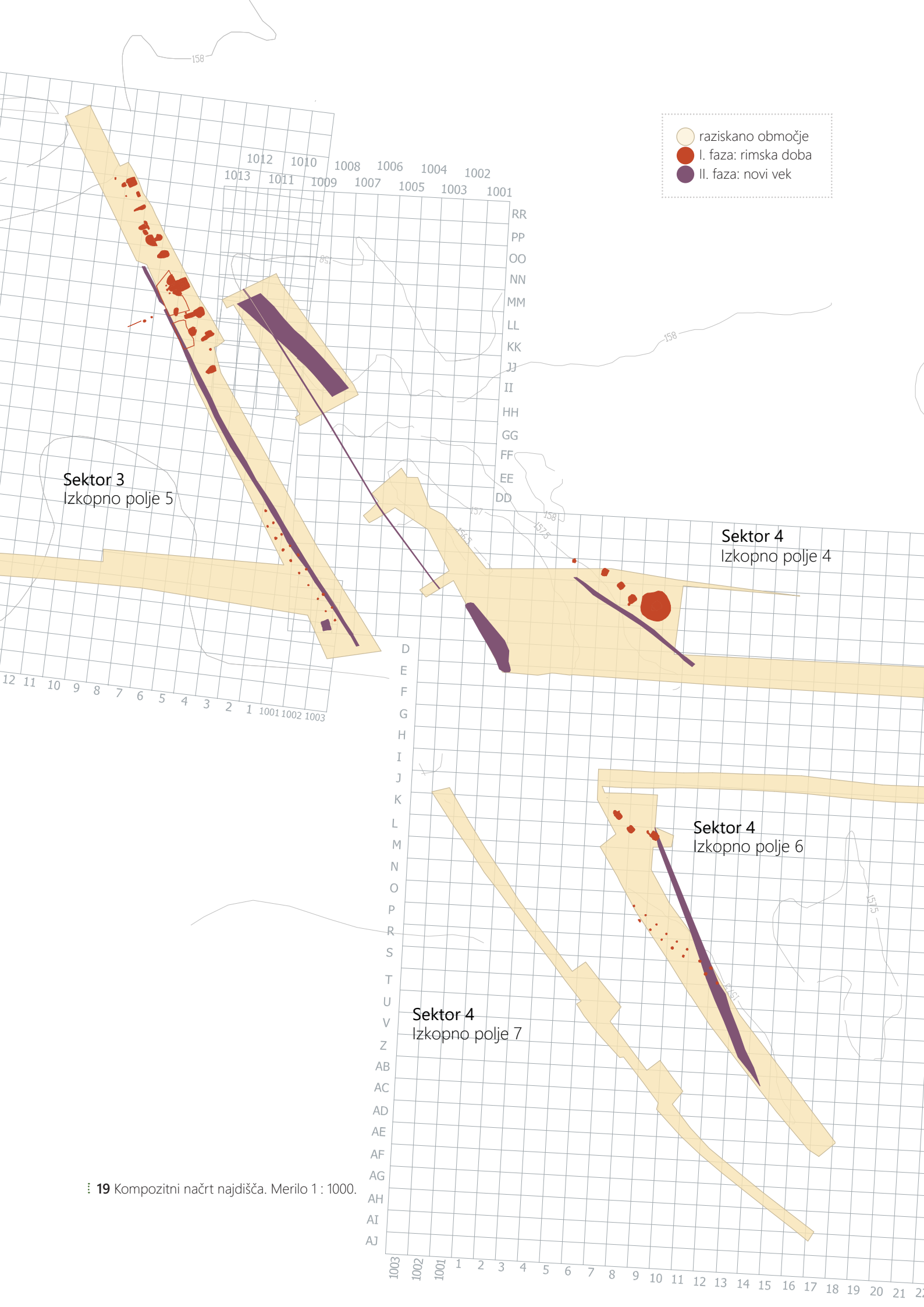

Sektor 4
Izkopno polje 4

Sektor 4
Izkopno polje 6

Sektor 4
Izkopno polje 7

Ljubljana - cesta - Za...

- raziskano območje
- I. faza: rimska doba
- II. faza: novi vek

Sektor 3
Izkopno polje 5

Sektor 4
Izkopno polje 4

Sektor 4
Izkopno polje 6

Sektor 4
Izkopno polje 7

19 Kompozitni načrt najdišča. Merilo 1 : 1000.

4.2 Izsledki

Glede na stratigrafsko sliko in podroben pregled najdb lahko dogajanje na arheološkem najdišču Drnovo 2 strnemo v dve časovni fazi (sl. 19), in sicer v rimsko ter novoveško oziroma polpreteklo obdobje. V nadaljevanju najprej podajamo splošen stratigrafski pregled najdišča, nato pa podrobneje opisujemo najdene arheološke strukture in najdbe v kronološkem sosledju od najstarejše do najmlajše faze.

4.3 Splošna stratigrafska slika

Petra Vojaković, Rafko Urankar, Jure Krajšek

Primarno geološko podlago na najdišču predstavlja plast pleistocenskega proda (SE 4). Na njem se je oblikovala do 40 cm debela plast rdečerjavega peščenega melja (SE 3). Na stiku so bile odkrite naravne zajede (SE 5), ki nastajajo ob razvijanju tal, med B in C pedološkima horizontoma (sl. 20a–f).

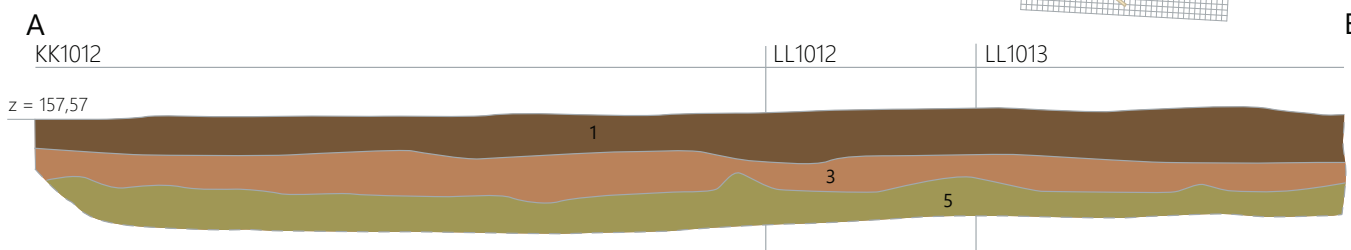
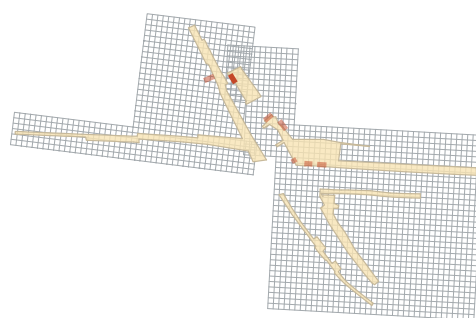
V sektorju 3 ter na zahodnem delu sektorja 4 smo nad SE 3 odkrili od 10 do 25 cm debele svetlo rjave do črnorjave zemljene plasti (SE 17, SE 24, SE 16, SE 39 ter SE 41). Slednje predstavljajo ostanke rimskih plasti, ki so se formirale ob uporabi prostora (sl. 20). V njih so bili odkriti odlomki rimske lončenine (G201–G214, G227–G243), kovine (G218–G226, G245), stekla (G216–G217, G244, G249), sežgane kosti ter oglje difuzno poroznega listavca.⁴ Plasti so imele v tlorisu podolgovato obliko, debelile pa so se v smeri od severa proti jugu. Videti je bilo, kot da bi plasti zapolnjevale naravno depresijo, katere najgloblji del se je kazal ravno na

zahodnem robu sektorja 4, v kv. E1–4, tik pod hitro cesto Ljubljana–Zagreb. V tem delu je bila opazna tudi močna poglobitev (sl. 20a–f), ki je bila zapolnjena z izrazito vodnimi sedimenti – nekdanja struga (SE 6A, SE 6, SE 7, SE 13, SE 8, SE 21, SE 22), in se je nadaljevala pod obstoječo hitro cesto Ljubljana–Zagreb.

Vse grobne strukture smo zasledili šele v geološki osnovi – produ SE 4, v sektorju 3, kjer je bila humusna plast debelejša, pa tudi v plasti SE 3.

Na preostalih območjih pa se je nad SE 3 po celotni površini formirala od 25 do 30 cm debela svetlo rjava humusna plast (SE 2). Njen zgornji del, ki je bil zaradi oranja rahel, smo interpretirali kot rjavo humusno plast (SE 1 = SE 9) (sl. 20a–f), ki je vsebovala posamezne rimskodobne kot tudi novoveške najdbe (G254–G259).

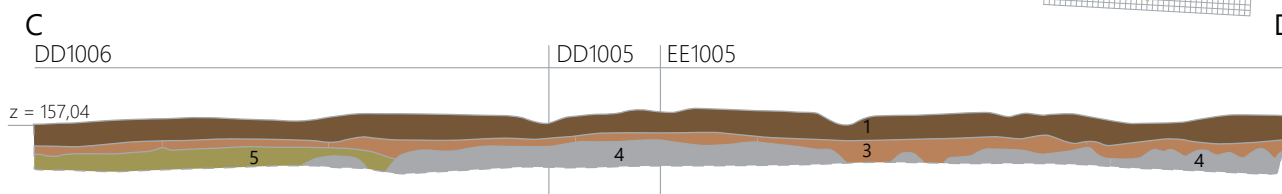
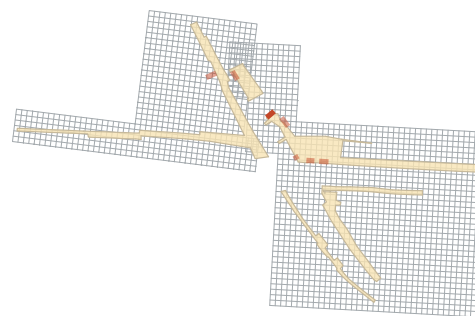
- SE 1 – plast meljastega peska rjave barve
- SE 3 – plast rdeče rjavega meljastega peska s prodom
- SE 5 – plast naravnih zajed

20a Presek A–B v sektorju 3. Merilo 1 : 50.

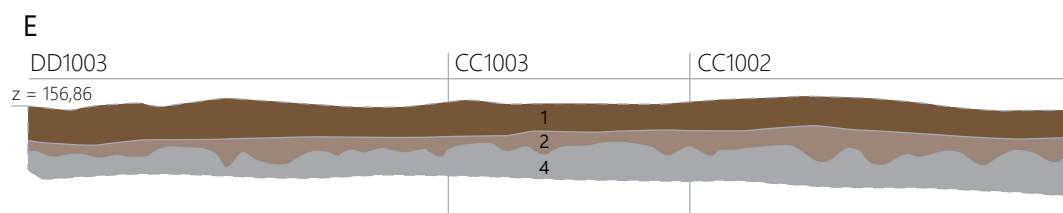
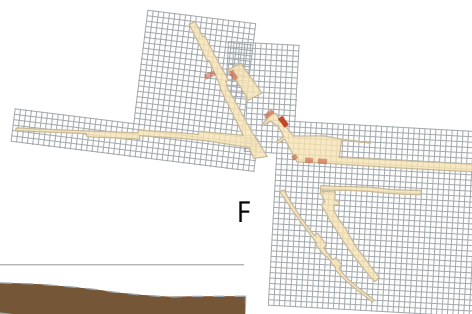
4 VZ 17.

- SE 1 – plast meljastega peska rjave barve
- SE 3 – plast rdeče rjavega meljastega peska s prodrom
- SE 4 – plast pleistocenskega proda, geološka osnova
- SE 5 – plast naravnih zajed

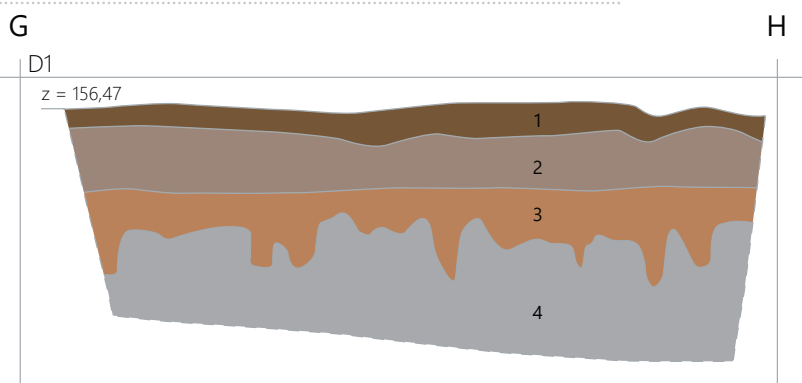
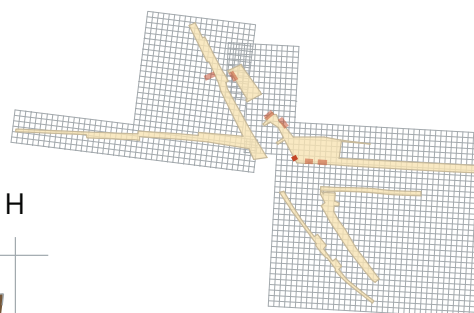
20b Presek C–D v sektorju 4. Merilo 1 : 100.

- SE 1 – plast meljastega peska rjave barve
- SE 2 – plast svetlo rjavega meljastega peska
- SE 4 – plast pleistocenskega proda, geološka osnova

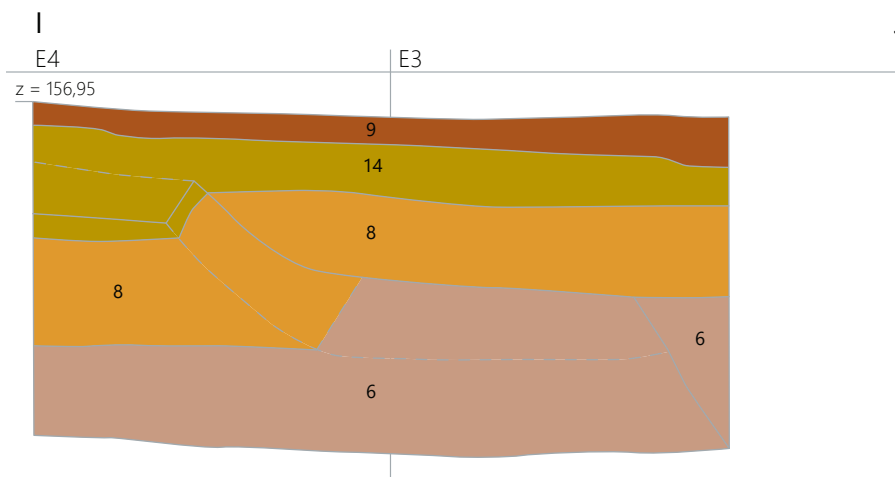
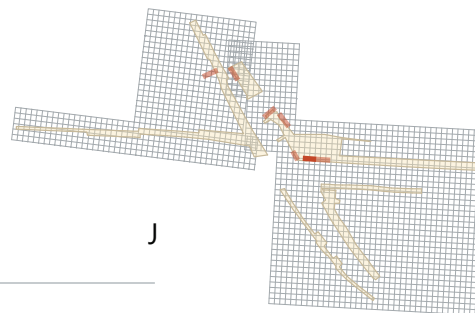
20c Presek E–F v sektorju 4. Merilo 1 : 75.

- SE 1 – plast meljastega peska rjave barve
- SE 2 – plast svetlo rjavega meljastega peska
- SE 3 – plast rdeče rjavega meljastega peska s prodrom
- SE 4 – plast pleistocenskega proda, geološka osnova

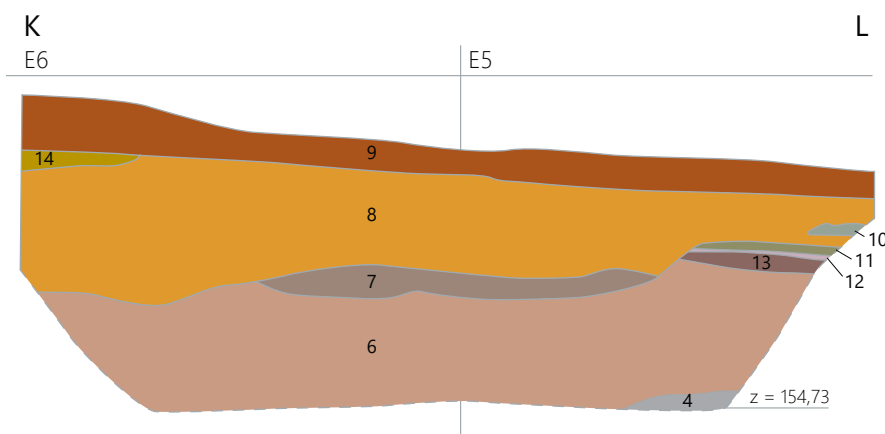
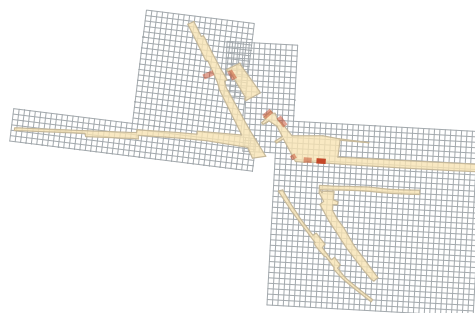
20d Presek G–H v sektorju 4. Merilo 1 : 50.

- SE 6 – struga
- SE 8 – struga; svetlorjava plast peščenega melja in proda
- SE 9 – plast meljastega peska rjave barve
- SE 14 – plast malte

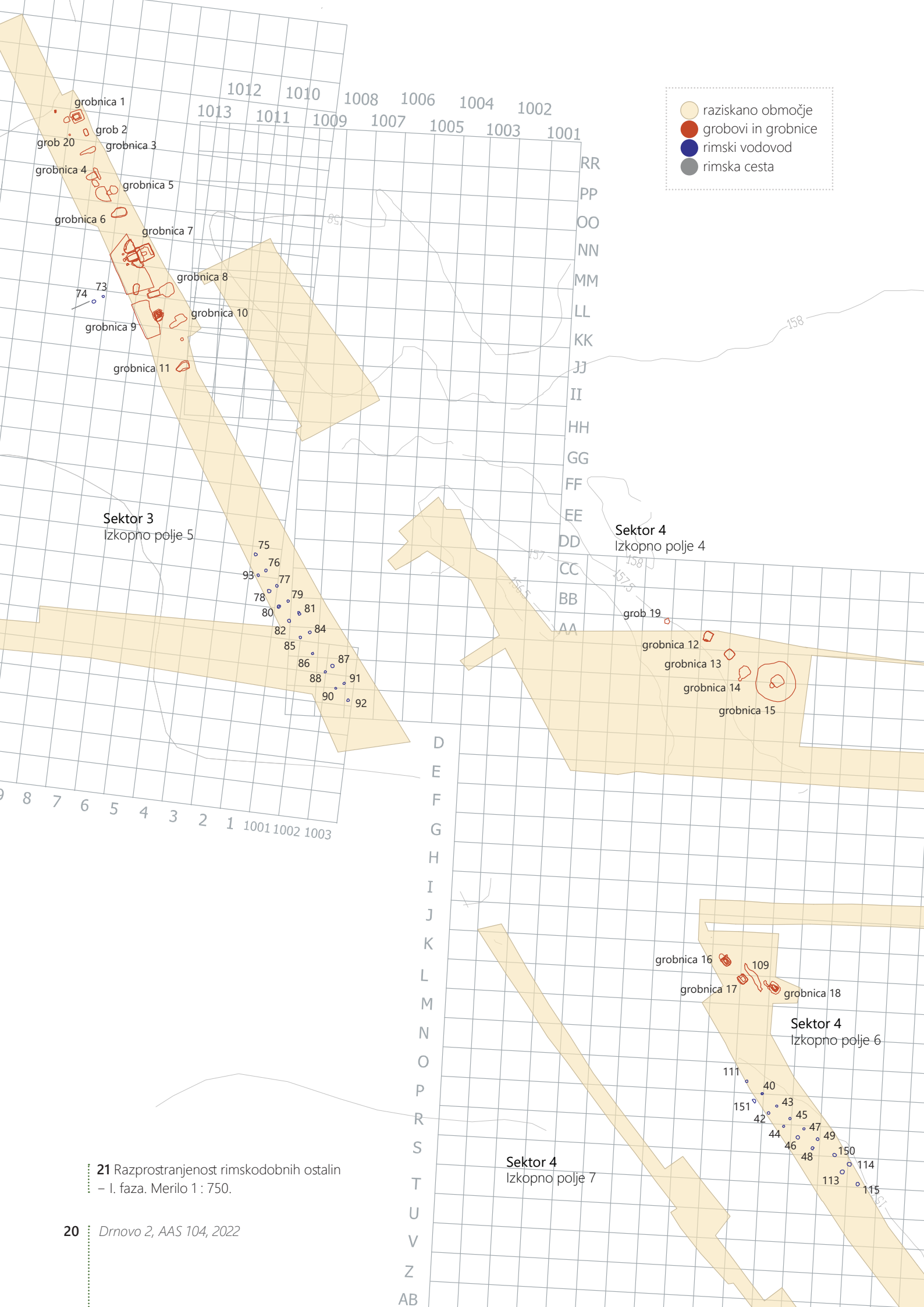

20e Presek I–J v sektorju 4. Merilo 1 : 75.

- SE 4 – plast pleistocenskega proda, geološka osnova
- SE 6 – struga
- SE 7 – struga
- SE 8 – struga; svetlorjava plast peščenega melja in proda
- SE 9 – plast meljastega peska rjave barve
- SE 10 – plast zbitega peska in proda; kolovozna pot
- SE 11 – plast nasutega proda
- SE 12 – novodobni jarek za električni kabel
- SE 13 – plast sivorjavega peščenega melja in proda; struga
- SE 14 – plast malte

20f Presek K–L v sektorju 4. Merilo 1 : 75.

- raziskano območje
- grobovi in grobnice
- rimski vodovod
- rimska cesta

Sektor 3
Izkopno polje 5

Sektor 4
Izkopno polje 4

grob 19

grobница 12

grobница 13

grobница 14

grobница 15

grobница 16

grobница 17

grobница 18

Sektor 4
Izkopno polje 6

Sektor 4
Izkopno polje 7

21 Razprostranjenost rimskodobnih ostalin
– I. faza. Merilo 1 : 750.

4.4 Poselitvene faze

4.4.1 Faza I: rimsko obdobje

Petra Vojaković, Rafko Urankar, Iris Bekljanov
Zidanšek, Jure Krajšek

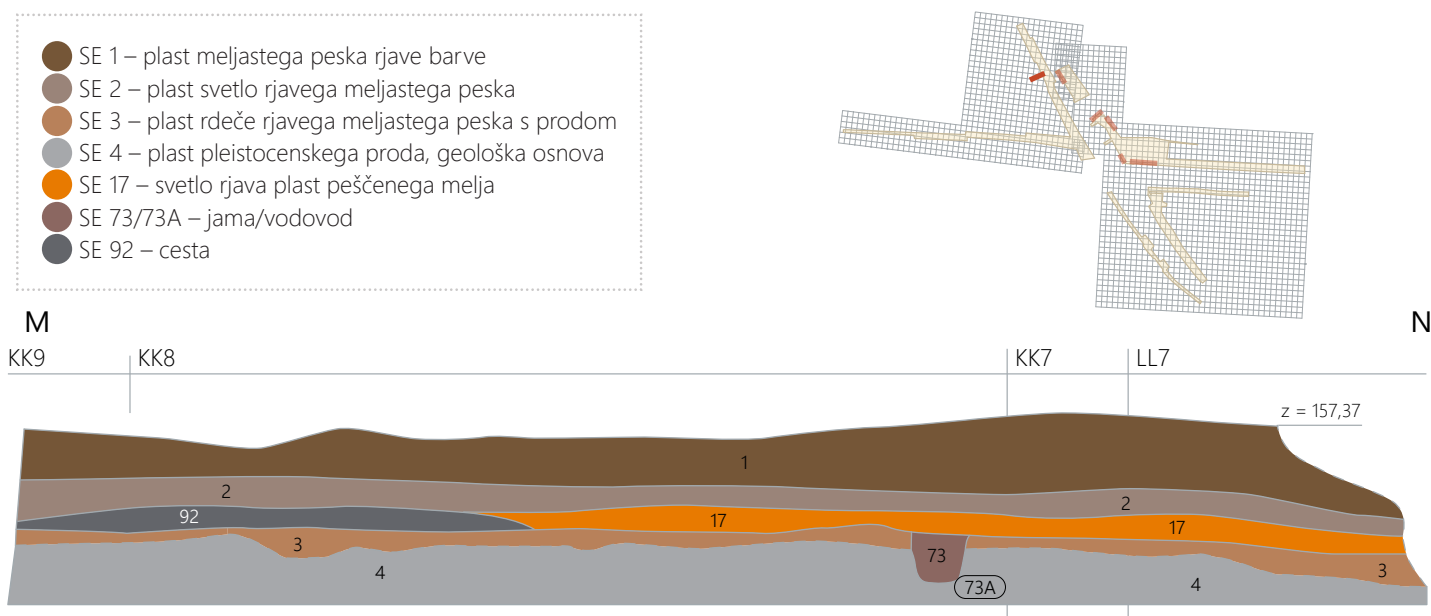
Najstarejšo ter hkrati najintenzivnejšo fazo človeške prisotnosti na obravnavanem območju predstavljata rimskodobna cesta ter sočasno grobišče z zidanimi grobnicami, ki so se razprostirale vzdolž ceste. Vzporedno z njo so bili v razdalji več kot 200 metrov odkriti sledovi lesene konstrukcije oziroma linija parov jam za navpične nosilce – stojke (sl. 21).

Cesta

Po zahodnem robu sek. 3, kv. AA-KK1–8, je bila nad geološko osnovo SE 4 odkrita 3 m široka rimska cesta (SE 92) (sl. 21–23). Usmerjena je bila severozahod–jugovzhod. Zgrajena je bila iz tankega sloja zbitih prodnikov, velikosti do 5 cm, ter peska, pomešanega z zemljo. Debelina nasutja je znašala do 10 cm.

Najdbe

V cesti nismo odkrili arheoloških najdb. Da gre za rimskodobno strukturo, predvidevamo predvsem na podlagi lege in njene orientacije.

22 Presek skozi rimsko cesto. Merilo 1 : 50.

23 Ostanke rimske ceste.

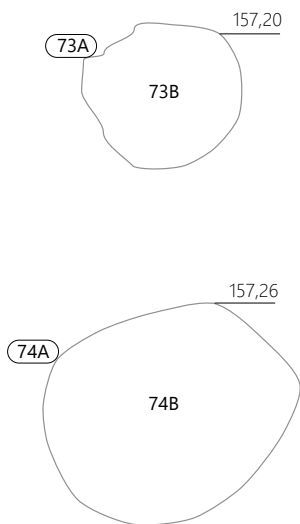
- raziskano območje
- grobovi in grobnice
- rimski vodovod
- rimska cesta

24 Tloris jam za navpične nosilce – stojke. Merilo 1 : 2500, odseki – merilo 1 : 500.

Lesena konstrukcija

Vzporedno s cesto je bila v sek. 3 in 4 odkrita več kot 200 m dolga linija parov jam za lesene nosilce – stojke (SE 40A/40B, SE 42A/42B/42C, SE 43A/43B/43C, SE 44A/44B/44C, SE 45A/45B/45C, SE 46A/46B/46C, SE 47A/47B/47C, SE 48A/48B/48C, SE 49A/49B/49C, SE 58/58A, SE 73/73A, SE 74/74A, SE 75/75A, SE 76/76A, SE 77/77A, SE 78/78A, SE 79/79A, SE 80/80A, SE 81/81A, SE 82/82A, SE 83/83A, SE 84/84A, SE 85/85A, SE 86/86A, SE 87/87A, SE 88/88A, SE 89/89A, SE 90/90A, SE 91/91A, SE 93/93A, SE 111A/111B/111C, SE 112A/112B/112C, SE 113A/113B/113C, SE 114A/114B/114C, SE 115A/115B/115C, SE 150A/150B/150C, SE 151/151A) (sl. 21, 24–25). Jame so bile poševno vkopane v geološko plast (SE 4) in so imele okroglo (premer od 35 do 55 cm) do ovalno obliko (dolžine od 50 do 60 cm). Stene so bile poševne, dno konkavno do ravno. Zapolnjene so bile s plastjo temno rjavega meljastega peska. Nekatere so vsebovale odlomke rimske lončenine (G1–G11), nekatere pa drobce oglja (v stojki SE 48B difuzno porozen listavec,⁵ v stojki 40B pa cf. *Alnus/Corylus/Carpinus*).⁶ Jame (SE 42, SE 43, SE 44, SE 45, SE 46, SE 47, SE 48, SE 49, SE 111, SE 112, SE 113, SE 114, SE 115, SE 150) so imele dve polnili. Vkopane so bile od 30 do 60 cm globoko.

24a Tlorisa stojk v odseku 1. Merilo 1 : 20.

Najdbe

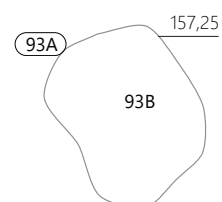
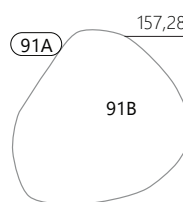
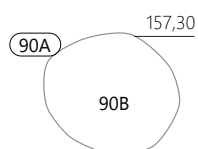
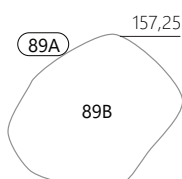
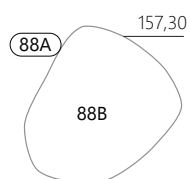
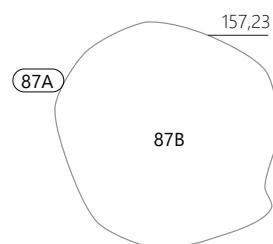
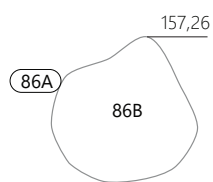
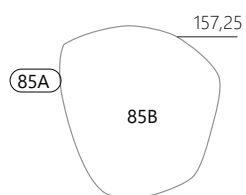
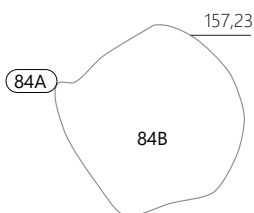
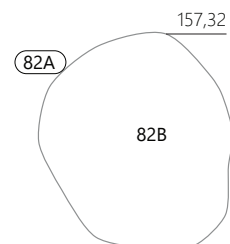
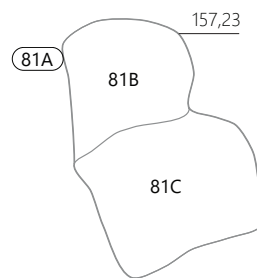
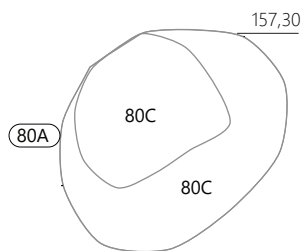
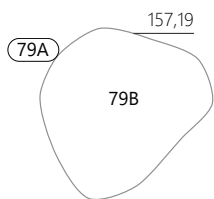
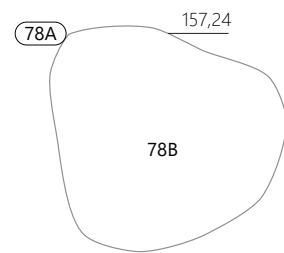
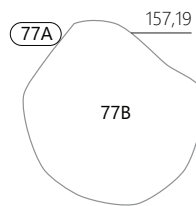
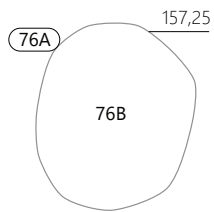
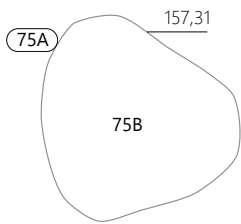
Za časovno opredelitev ostankov lesene konstrukcije sta reprezentativna dva odlomka. Prvega predstavlja ustje in ostenje sklede, ki posnema obliko Drag. 37 (G4). Slednje so na severno emonskem kot tudi zahodno poetovionskem grobišču, nevioudunskih ter ostalih grobiščih na Dolenjskem (Knez 1992, t. 29: 2; t. 31: 1; t. 75: 9) pogost pridatek v grobovih (Plesničar Gec 1972, 54; Istenič 1999, 100; Petru 1978, t. 34: 1, 2, 8, 17), datiranih od začetka 2. do druge polovice 3. stoletja (Plesničar Gec 1977, 54; Brukner 1981, 39). Pojavljajo pa se tudi v naselbinskih kontekstih v Celeji, kot tudi v svetiščnih kontekstih, kot npr. Podkrajju pri Hrastniku ter na Dolenjskem (Krajšek 2015, 128–129; Krajšek, Stergar 2008, 252–254). Najdbo ostenja posode severnoafriške sigilate (G10) lahko glede na svetlo maso, tanko ostenje in bleščec gladek premaz pripišemo t. i. C1 proizvodnji in jo datiramo od let 220–230 naprej (Vidrih Perko 1992, 96).⁷

5 VZ 60.

6 VZ 50.

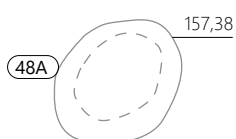
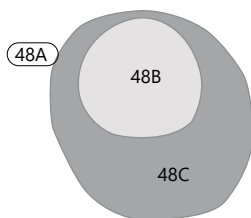
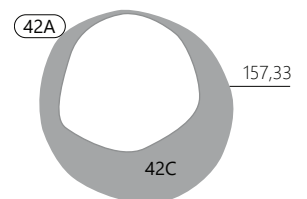
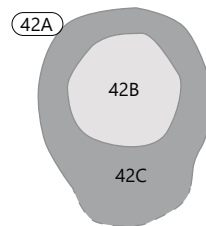
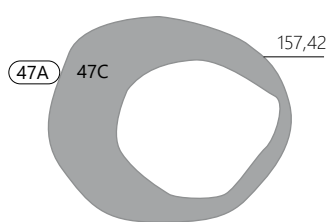
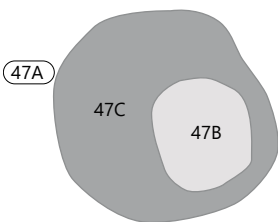
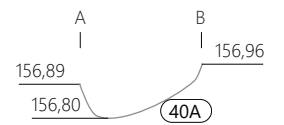
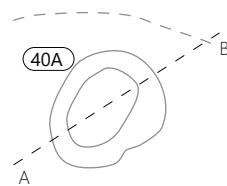
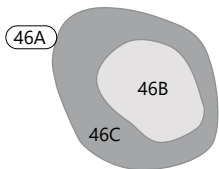
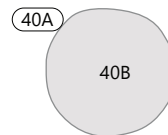
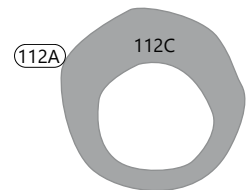
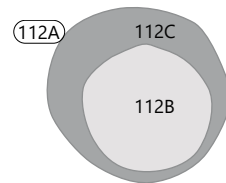
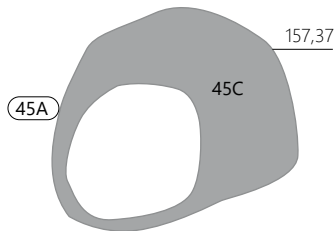
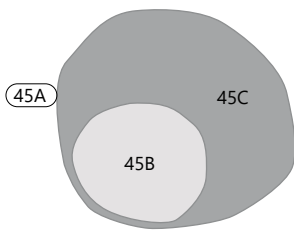
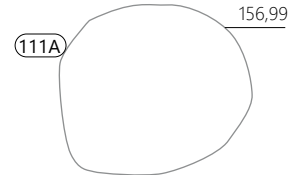
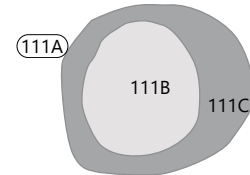
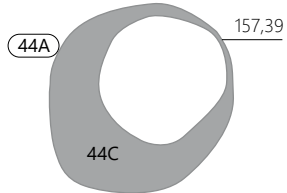
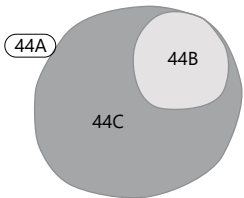
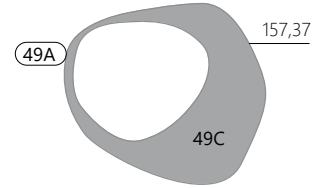
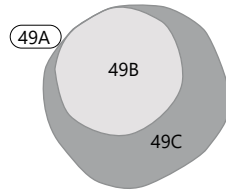
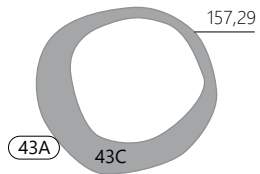
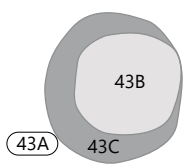
7 Odlomek je premajhen, da bi bilo mogoče določiti tip posodja in s tem tudi natančnejšo datacijo.

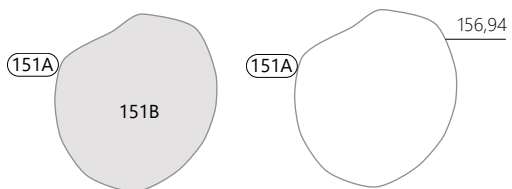
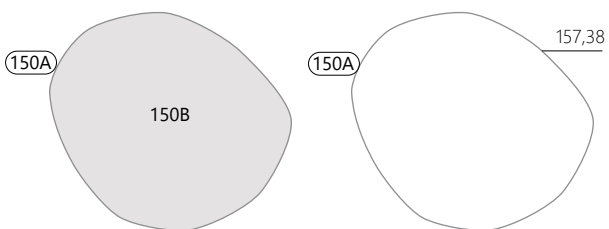
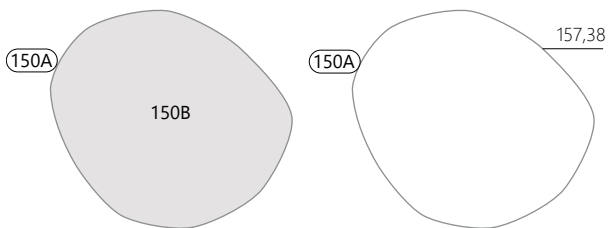
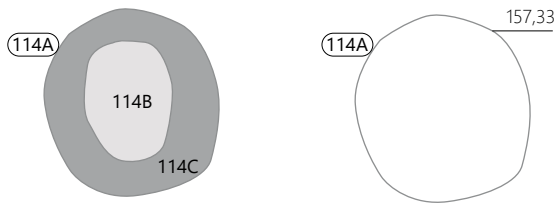
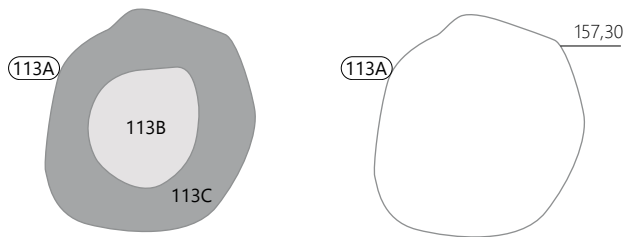

24b Tlorisi stojk v 2. odseku. Merilo 1 : 20.

24c Tlorisi stojk v 3. odseku. Merilo 1 : 20.

25 Ostanke rimskega vodovoda.

24d Tlorisi stojk v 3. odseku. Merilo 1 : 20.

Grobišče

Ob cesti se je v sek. 3 in 4 razprostiralo grobišče z zidanimi grobnicami ter posameznimi žganimi in skeletnimi grobovi. V nadaljevanju sledijo opisi posameznih grobov oziroma grobnic od najmanjše številke proti največji.

Grobnica 1 – SE 62, SE 62A, SE 62B, SE 62C, SE 62D, sek. 3, kv. RR9–10 (sl. 21, 26–30)

Način pokopa: žgan pokop v zidani grobnici.

Opis: Poškodovana grobnica 1 se je nahajala na območju sek. 3, v kv. RR9–10 (sl. 21, 26). Oglato oblikovana grobna jama (SE 62D) (vkopana v SE 3) je merila je 1,9 × 1,9 m ter je bila globoka do 40 cm. Na njene stene so bili naslonjeni zidovi kvadratne zidane grobnice (SE 62B). Zunanja dolžina grobnice je merila 1,9 × 1,9 m, zidovi pa so bili v višino ohranjeni do 40 cm. Širina posameznega zidu je znašala do 45 cm. Zidana je bila iz večjih apnenčevih lomljencev, velikosti do 40 cm, ter posameznih odlomkov rimskih opek, velikosti do 20 cm. Vse skupaj je bilo vezano z apneno malto (sl. 27). Notranjost grobnice je bila ometana s približno 1 cm debelim finim ometom, dno pa z apnenim estrihom. Ob severno, vzhodno in južno steno je bila postavljena 25 cm visoka polica (sl. 28), ki je bila prav tako kot ostala notranjost ometana. Razdrobljena žara (G12) z žganino in sežganimi kostmi ter ostali grobni pri-datki (G13–G16) so brez reda ležali v ruševinski plasti sivorjavega meljastega peska (SE 62C), ki je vsebovala še apnenčeve lomljence, rimsko opeko, drobce malte, kose ometa ter žganino s sežganimi kostmi (sl. 29). Vhod v grobnico je bil z zahodne strani (sl. 30). Do vhoda je vodil dromos, ki se je ohranil kot večja ovalna jama U-preseka (SE 62A) (vkopana v SE 3, SE 4 in SE 17) in je merila 1,2 × 0,9 m ter je bila globoka do 60 cm. Zapolnjena je bila z rumenorjavo plastjo peččenega melja (SE 62), ki je vsebovala še drobce oglja ter odlomke rimske lončenine (G17–G19).

V bližini grobnice 1 sta bili odkriti še dve jami. Prva (SE 65/65A) se je nahajala v kv. RR10. Bila je pravokotne oblike, velika 0,47 × 0,31 m ter globoka 10 cm. Polnilo je vsebovalo tudi manjše kose malte. Drugo (SE 61/61A) pa smo zaradi ostankov sežganih človeških kosti interpretirali kot ostanek močno poškodovanega groba 20 (glej opis groba 20).

Kostni ostanki: V žari, ki se je nahajala v grobnici 1, je bilo odkritih 267 g sežganih kosti⁸ (48 g lobanje, 5 g vretenc, 1 g dlani/stopala, 7 g medenice, 13 g stegenice, 6 g golenice, 97 g dolgih kosti, 5 g sklepnih površin ter 85 g nedoločljivih kosti), ki so bile izpostavljene temperaturam med 600 °C in 900 °C. Antropološke analize so pokazale, da gre za odraslo osebo, ki je umrla mlajša od 30 let.

8 VZ grob 1 – žara.

Sežgane človeške kosti so bile odkrite tudi v ruševinski plasti znotraj grobnice (SE 62C). Gre za 349 g sežganih kosti⁹ (0,5 g zob, 36 g lobanje, 11 g vretenc, 2 g reber, 15 g nadlah-nice, 10 g podlahnice, 7 g koželjnice, 5 g dlani/stopal, 1 g medenice, 42 g stegenice, 3 g golenice, 66 g dolgih kosti, 12 g sklepnih površin ter 135 g nedoločljivih kosti), ki so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C. Kostni so pripadale minimalno trem osebam. Ena oseba je umrla v starosti med 20 in 40 let, ostali dve sta bili otroka. Pri odrasli osebi so bile vidne morfološke spremembe, ki morebiti kažejo na vnetje vezi med stegenico in sklepno površino črevnice, bodisi zaradi patologije bodisi morebitne intenzivne uporabe kolčnega sklepa.

Živalski ostanki: V ruševinski plasti znotraj grobnice (SE 62C) so bile odkrite tudi živalske kosti, in sicer odlomki 3 kosti *Micromammalia* ter okoli 500 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.¹⁰

Organski/rastlinski ostanki: /

Grobni inventar: G12–G19

Radiokarbonska datacija groba:¹¹ LTL18316A 1569 ± 45 BP, kar ob standardni deviaciji 1σ (68.2% verjetnost) pomeni razpon od 428 do 538 AD, ob 2σ (95.4% verjetnost) pa med 398 do 548 AD (sl. 168–169).

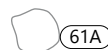
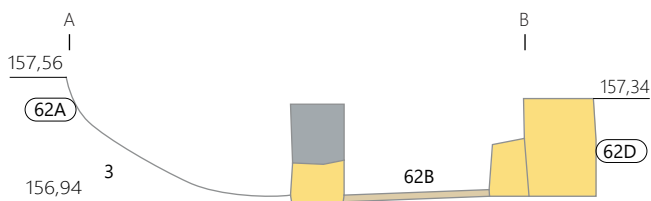
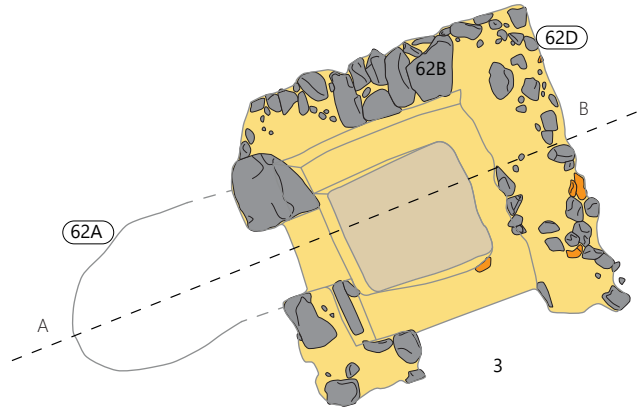
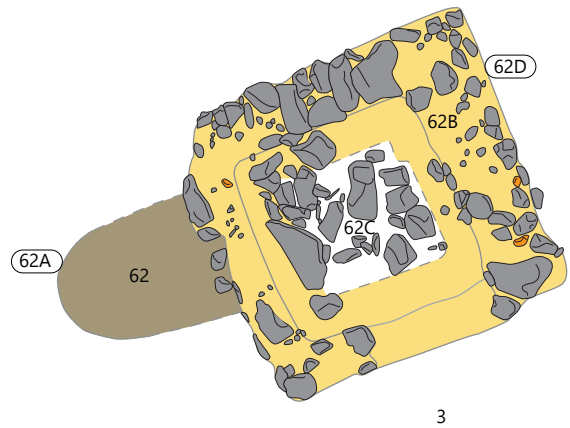
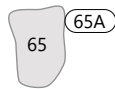
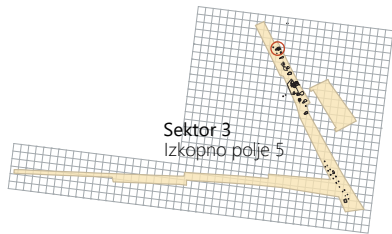
Datacija grobnega inventarja: 2.–3. stoletje

9 VZ 89 ter FL 70.

10 FL 70.

11 VZ 88, SE 62C.

- polnilo jame
- opeka
- kamen
- malta, omet
- dromos
- estrih

26 Tlorisa ter presek skozi grobnico 1. Merilo 1 : 50.

27 Kamnita arhitektura grobnice 1.

28 Polička v grobnici 1.

29 Ruševina v grobnici 1.

30 Dromos in vhod v grobnico 1.

Grob 2 – SE 66, SE 66A, sek. 3, kv. RR9 (sl. 21, 31–33)

Način pokopa: skeletni pokop v preprosti grobni jami.

Opis: Grob 2 se je nahajal v kv. RR9 (sl. 21, 33). Grobna jama je bila pravokotne oblike (SE 66A) (vkopana v SE 4) in je merila 1 × 0,5 m (sl. 31). Ohranjen je bil le njen spodnji del, zato je ohranjena globina znašala le 20 cm. V grobno jama je bil položen skelet pokojnika, ki je bil ohranjen v celoti (sl. 32). Pokojnik je ležal v iztegnjeni legi v smeri sever–jug, z nogami proti severu. Roke so bile iztegnjene ob telesu. Ob levi nogi je ležala keramična čaša (G20). Jama je bila na koncu zasuta s plastjo temno rjavega meljastega peska in proda (SE 66), v katerem je bil odkrit še bronast novc *M. Aurelius* ali *Commodus* 161–192 (G21).

Kostni ostanki: Glede na antropološko analizo je bil v grobu 2 pokopan otrok, ki je umrl v starosti 3,5 let ± 1 leto. Ohranjenost stegenenice je dopuščala tudi rekonstrukcijo višine, ki je za časa življenja znašala 83–87 ± 2–4 cm. Otrok je domnevno ženskega spola, vendar je ocena zelo nezanesljiva.

Živalski ostanki: V polnilu grobne jame (SE 66) je bilo odkritih tudi 10 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.¹²

Organski/rastlinski ostanki: Ohranjen preperel (tj. nezoglenel) les listavca, ki bi lahko bil ostanek krste.

Grobni inventar: G20–G21

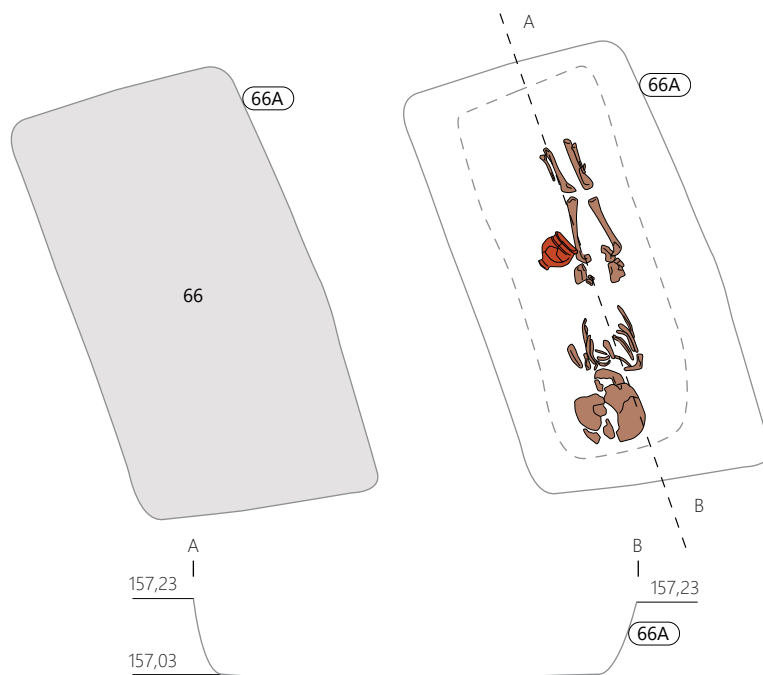
Datacija grobnega inventarja: druga polovica 2. stoletja

31 Grobna jama groba 2.

32 Skelet iz groba 2.

33 Tloris in presek skozi grob 2. Merilo 1 : 20.

¹² FL 71.

Grobница 3? – SE 67, SE 67A, sek. 3, kv. PP9 (sl. 21, 34–35)

Način pokopa: žgan pokop v zidani grobnici?

Opis: V kv. PP9 je bila odkrita elipsasta jama dolžine 2,2 m, širine 1,05 m in globine do 45 cm (SE 67A) (vkopana iz SE 3 in SE 4) (sl. 21, 34). Jama je bila zapolnjena s plastjo temno rjavega meljastega peska in proda (SE 67), v polnilu pa sta bila odkrita tudi odlomek neopredeljive posode (G22) ter večji apnenčev lomljenec, velikosti do 25 cm. Glede na obliko zahodnega dela jame bi lahko sklepali, da gre za vhod v grobnico, ki pa je bila povsem uničena (sl. 35).

Kostni ostanki: V polnilu močno poškodovane grobne jame (SE 67) je bilo odkritih le 9 g sežganih kosti (2 g nadlahtnice, 1 g podlahtnice, 1 g koželjnice, 3 g dolgih kosti ter 2 g nedoločljivih kosti).¹³ Zaradi slabe ohranjenosti je mogoče oceniti le, da so bile kosti izpostavljene temperaturam med 600 °C do 900 °C ter da najverjetneje pripadajo eni osebi.

Živalski ostanki: /

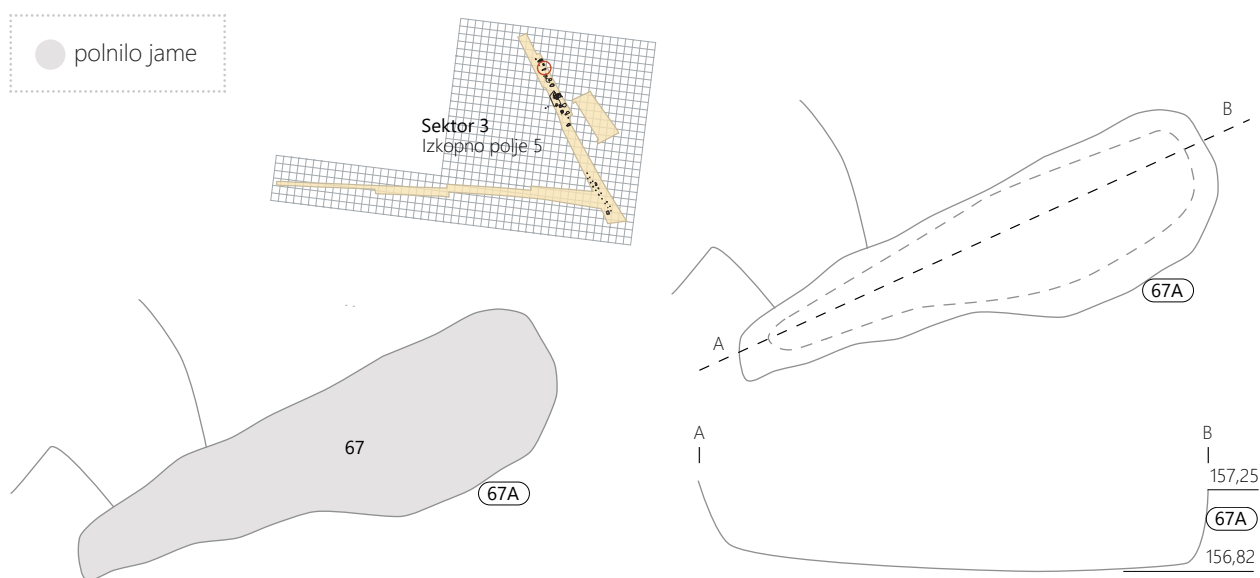
Organski/rastlinski ostanki: /

Grobni inventar: G22

Datacija grobnega inventarja: datacija zaradi pomanjkanja gradiva ni možna.

35 Ostanek močno poškodovane/uničene grobnice 3.

34 Tlorisa in presek skozi ostanke močno poškodovane/uničene grobnice 3. Merilo 1 : 50.

13 VZ 103.

Grobnica 4 – SE 103, SE 103A, SE 103B, SE 103C, SE 60, SE 54, SE 54A, sek. 3, kv. OO-PP8–9 (sl. 21, 36–42)

Način pokopa: žgan pokop v zidani grobnici.

Opis: Grobnica 4 se je nahajala na območju sek. 3, v kv. OO-PP8–9 (sl. 21, 36). Nepravilno oblikovana grobna jama (SE 103A) (vkopana v SE 3, SE 4 in SE 17) je merila 2,25 × 2,25 m in je bila globoka do 1,3 m. V njej je bila zgrajena kvadratna zidana grobnica (SE 103), preostali del grobne jame pa je bil zasut s temno rjavo plastjo meljastega peska in proda (SE 60), kjer je bila odkrita tudi rimska lončenina (G37). Grobnica je bil na vzhodni strani v širini notranjosti podaljšana za približno 0,4 m. Zunanja dolžina grobnice je merila 2,1 × 2,1 m, zidovi pa so bili v višino ohranjeni do 1,25 m. Širina posameznega zidu je znašala do 45 cm. Zidana je bila iz večjih apnenčevih lomljencev, velikosti do 40 cm, ter posameznih odlomkov rimskih opek, velikosti do 20 cm (sl. 37). Vse skupaj je bilo vezano z apneno malto. Na vrhu je bila zaključena z obokom, ki je bil zidan iz rimskih opek (sl. 39). Del oboka nad vhodom je bil še ohranjen, del pa je ležal v ruševinski plasti (SE 103B) na dnu grobnice. Dno je bilo iz apnenega estriha, ki je bil še dodatno premazan z glinenim premazom (SE 103C) (sl. 36). Ob vzhodni steni je bila 25 cm visoka polica (sl. 38), ki je bila prav tako kot ostala notranjost ometana s približno 1 cm debelim finim ometom, ki je bil tudi poslikan (sl. 40). Grobni pridatki in sežgane kosti so brez reda ležali na dnu (G23–G33) oziroma v ruševinski plasti (G34–G36) rjavosivega meljastega peska na dnu grobnice (SE 103B) (sl. 42). Ruševinska plast je vsebovala še apnenčeve lomljence, rimsko opeko ter drobce malte. Vhod v grobnico je bil z zahodne strani (sl. 41). Do vhoda je vodil dromos, tj. večja ovalna jama U-preseka (SE 54A) (vkopana v SE 3, SE 4 in SE 17), ki je v dolžino merila 2 m ter je bila globoka do 95 cm. Zapolnjena je bila s temno rjavo plastjo peščenega melja (SE 54), ki je vsebovala še drobce oglja ter odlomke rimske lončenine (G38–G39).

V neposredni bližini, v kv. OO8, je bila odkrita še 1,3 × 0,8 × 0,12 m velika siva plast proda (SE 50), ki bi jo morda lahko povezali z gradnjo grobnice.

Kostni ostanki: Na dnu in v ruševinski plasti grobnice 4 (SE 103B, SE 103C) je bilo odkritih 3114,5 g sežganih kosti (2 g zob, 425 g lobanje, 86 g vretenc, 6 g lopatice, 2 g ključnice, 41 g reber, 224 g nadlahtnice, 130 g podlahtnice, 47 g koželjnice, 65 g dlani/stopala, 64 g medenice, 286 g stegnenice, 53 g golenice, 40 g mečnice, 659 g dolgih kosti, 61 g sklepnih površin ter 725 g nedoločljivih kosti),¹⁴ ki so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C.

Poleg tega je bila prisotna otroška ličnica, ki pa ni bila sežgana (VZ 102). Antropološke analize so pokazale, da so bili v grobnici posmrtni ostanki vsaj štirih oseb, in sicer starejše odrasle osebe, odrasle osebe, mlajše od 30 let, otroka, ki je umrl mlajši od 5 let, ter otroka, ki je umrl v 34. do 36. tednu razvoja. Ena izmed odraslih oseb, verjetno starejša, je bila morda moškega spola, saj je zatilnična izboklina precej izražena. Slednja je izražena tudi pri mlajši osebi, a manj, zato je ocena, da gre za moškega, nezanesljiva. Poleg tega so bile na lobanjskih kosteh ene izmed odraslih oseb opazne spremembe, ki bi lahko bile patološke. Zaradi slabe ohranjenosti je opredelitev sprememb dvomljiva, a morda gre za posledice pomanjkanja hranil, najverjetneje vitamina C.

Živalski ostanki: V ruševinski plasti znotraj grobnice (SE 103C) so bile odkrite tudi živalske kosti, in sicer odlomki 3 kosti *Micromammalia* ter okoli 400 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.¹⁵

Organski/rastlinski ostanki: /

Grobni inventar: G23–G39

Datacija grobnega inventarja: 2.–3. stoletje

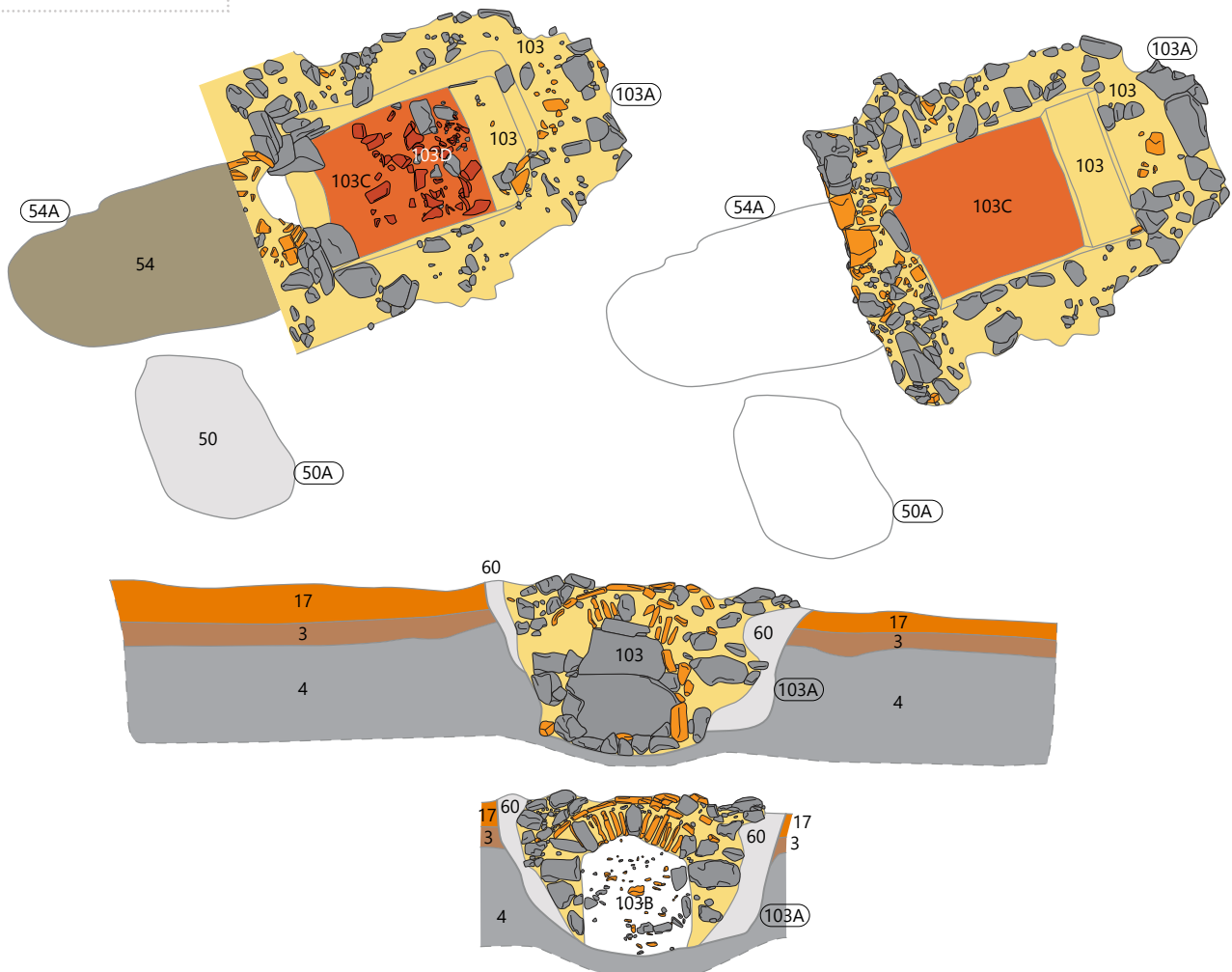
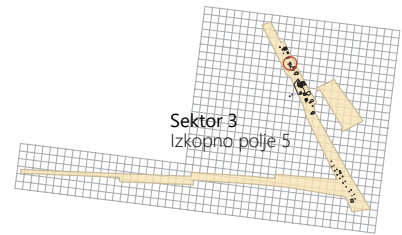
37 Kamnita arhitektura grobnice 4.

14 VZ 44, VZ 79, VZ 74, VZ 102, FL 69.

15 FL 69.

- polnilo jame
- keramika
- ožgana zemlja
- opeka
- kamen
- malta, omet
- dromos

36 Tlorisi in preseki skozi grobnico 4. Merilo 1 : 50.

38 Polička v grobnici 4.

39 Obok v grobnici 4.

40 Freske v grobnici 4.

41 Ruševina v grobnici 4.

42 Dromos in vhod v grobnico 4.

Grobnica 5 – SE 70, SE 70A, SE 70B, SE 70C, SE 70D, SE 70E, sek. 3, kv. 008 (sl. 21, 43–45)

Način pokopa: žgan pokop v zidani grobnici.

Opis: Močno poškodovana grobnica 5 se je nahajala na območju sek. 3, v kv. 008 (sl. 21, 45). Oglato oblikovana grobna jama (SE 70E) (vkopana v SE 4) je merila je 1,25 × 1,3 m ter je bila globoka do 30 cm. V njej so bili odkriti ostanki dna kvadratne zidane grobnice (SE 70B). Zunanja dolžina grobnice je merila 1,25 × 1,3 m, zidovi pa so bili v višino ohranjeni do 30 cm. Širina posameznega zidu je znašala do 25 cm. Grobnica je bila zidana iz večjih apnenčevih lomljenčev, velikosti do 40 cm. Vse skupaj je bilo vezano z apneno malto (sl. 44). Dno je bilo iz apnenega estriha, v katerega je bila približno na sredini grobnice vdela lončena posoda (G41) (sl. 44). Grobni pridatki (G40, G42) ter večja koncentracija žganine s sežganimi kostmi so ležali tik ob vzhodni steni grobnice, v ruševinski plasti črnosivorjavega meljastega peska in proda na dnu grobnice (SE 70C) (sl. 44). Ruševinska plast je vsebovala še apnenčeve lomljence, rimsko opeko, drobce malte ter kose ometa. Vhod v grobnico bi lahko bil z zahodne strani (sl. 43)? Do vhoda je vodil dromos, ohranjen kot večja ovalna jama U-preseka (SE 70A) (vkopana v SE 4), ki je merila 0,85 × 0,45 m ter je bila globoka do 30 cm. Zapolnjena je bila s temno rjavo plastjo peščenega melja in peska, ki je vsebovala še večjo koncentracijo oglja (SE 70).

Na severni zunanji strani grobnice je bila odkrita manjša jama pravokotne oblike (SE 70D). Merila je 0,3 × 0,4 m ter je bila ohranjena do globine 15 cm. Zapolnjena je bila z rjavo plastjo meljastega peska in proda.

V neposredni bližini, v kv. 008, je bila odkrita še 2,8 × 2,8 × 0,1 m velika sivorjava plast proda in peščenega melja (SE 51). Slednjo bi morda lahko povezali z gradnjo grobnice.

Kostni ostanki: V ruševinski plasti grobnice 5 (SE 70C) je bilo odkritih 76,5 g sežganih kosti (1,5 g zob, 9 g lobanje, 1 g reber, 2 g podlahtnice, 2 g dlani/stopala, 3 g stegenice, 3 g mečnice, 15 g dolgih kosti, 2 g sklepnih površin ter 38 g nedoločljivih kosti),¹⁶ ki so bile izpostavljene temperaturam med 600 °C in 900 °C.

V polnilu dromosa (SE 70) je bilo odkritih 65 g sežganih kosti (5 g lobanje, 7 g podlahtnice, 27 g dolgih kosti ter 26 g nedoločljivih kosti),¹⁷ ki so bile izpostavljene temperaturam med 600 °C in 900 °C. Antropološke analize so pokazale, da gre kljub dvema različnima lokacijama skupkov kosti znotraj grobnice za pokop ene osebe, stare med 12,5 in 30 let. Morda ni odveč, da

¹⁶ VZ 105, FL 87.

¹⁷ VZ 98, VZ 100, FL 79, FL 86.

na tem mestu izpostavimo, da je bila skupna teža sežganih kosti zgolj 140 g.

Živalski ostanki: V ruševinski plasti znotraj grobnice (SE 70C) so bile odkrite tudi živalske kosti, in sicer 459 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.¹⁸ V polnilu dromosa (SE 70) pa 259 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.¹⁹

43 Vdelana posodica na dnu grobnice in ostaline grobne arhitekture grobnice 5.

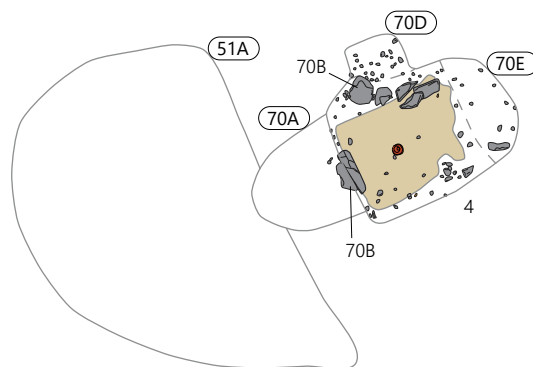
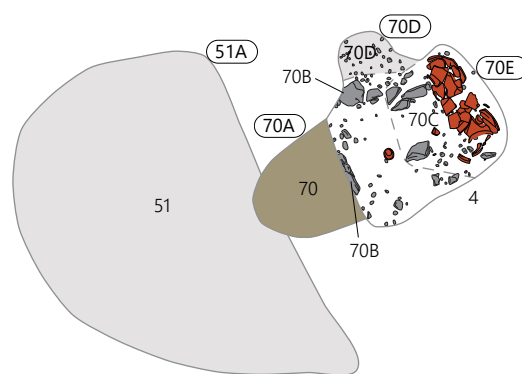
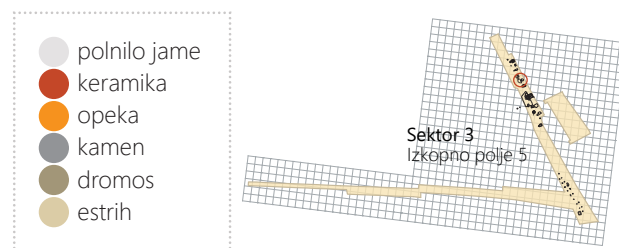

44 Ruševina v grobnici 5.

Organski/rastlinski ostanki: V polnilu dromosa (SE 70) je bila odkrita tudi večja koncentracija oglja, in sicer cf. *Alnus*, *Corylus*, *Caprinus*.²⁰

Grobni inventar: G40–G42

Datacija grobnega inventarja: 2.–3. stoletje

45 Tlorisa grobnice 5. Merilo 1 : 50.

18 FL 87.

19 FL 79, FL 86.

20 VZ 86.

Grobnica 6? – SE 64, SE 64A, sek. 3, kv. NN7–8
(sl. 21, 46–47)

Način pokopa: žgan pokop v kamniti skrinji?

Opis: V sek. 3, kv. NN7–8 je bila odkrita ovalna jama dolžine 2,7 m, širine 1,65 m in globine do 40 cm (SE 64A) (sl. 46) (vkopana iz SE 4). Zapolnjena je bila s plastjo temno rjavega meljastega peska in proda (SE 64), v polnilu pa so bili odkriti tudi večji apnenčev lomljenec, odlomki rimske lončenine (G43–G48), bronast novc Marka Avrelija ali Komoda (161–192) (G49; PN 106) ter koncentracija sežganih kosti. Glede na obliko zahodnega dela jame bi lahko sklepali, da gre za vhod v grobnico, ki pa je bila povsem uničena (sl. 47). Večja apnenčeva plošča na južnem delu jame bi lahko nakazovala, da je bila grobnica obložena s kamnitimi ploščami.

Kostni ostanki: V močno poškodovani grobni jami (SE 64)²¹ je bilo ohranjenih le 1 g sežganih dolgih kosti. Zaradi slabe ohranjenosti je mogoče oceniti le, da so bile kosti izpostavljene temperaturi okoli 900 °C ter najverjetneje pripadajo eni osebi.

Živalski ostanki: /

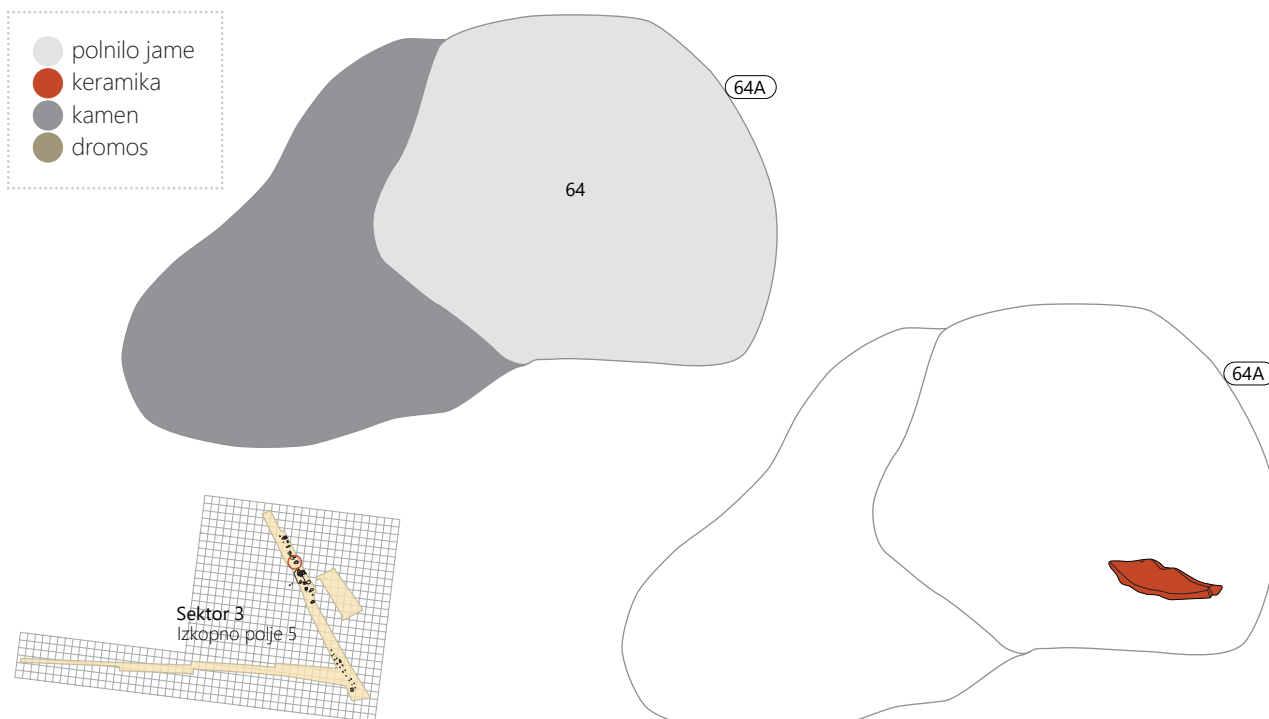
Organski/rastlinski ostanki: /

Grobni inventar: G43–G49

Datacija grobnega inventarja: druga polovica 2. stoletja

47 Ostanki grobne jame grobnice 6.

46 Tlorisa grobnice 6. Merilo 1 : 25.

21 VZ 59.

Grobница 7 – SE 100, SE 100A, SE 100B, SE 100C, SE 100D, SE 100E, SE 100F, SE 100G, SE 100H, SE 100I, SE 20, SE 14, SE 15, sek. 3, kv. MM6–7 (sl. 21, 48–56)

Način pokopa: žgan pokop v zidani grobnici.

Opis: Grobnica 7 se je nahajala na območju sek. 3, v kv. MM6–7 (sl. 21, 48). Oglato oblikovana grobna jama (SE 100A) (vkopana v SE 3, 4) je merila je 2,66 × 2,66 m ter je bila globoka do 1,6 m. Na njene stene so bili naslonjeni zidovi kvadratne zidane grobnice (SE 100). Na severni in južni zunanji zid grobnice sta se naslanjali 10 cm debeli plasti malte (SE 14 in SE 15), ki nakazujeta nivo gradnje oziroma ostanke gradnje grobnice. Zunanja dolžina grobnice je merila 2,66 × 2,66 m, zidovi pa so bili v višino ohranjeni do 1,6 m. Širina posameznega zidu je znašala do 45 cm. Zidana je bila iz večjih apnenčevih lomljencev, velikosti do 40 cm, ter posameznih odlomkov rimskih opek, velikosti do 20 cm. Vse skupaj je bilo vezano z apneno malto (sl. 50). Na vrhu je bila najverjetneje zaključena z obokom (sl. 49). To nakazuje kos oboka, ki je ležal v ruševini v notranjosti grobnice.

Notranjost grobnice je bila ometana s približno 1 cm debelim finim ometom, ki je bil poslikan s floralnim motivom v več barvah (zelena, rdeča, vijolična, modra, rumena) (sl. 51). Dno je bilo položeno iz kosov tankih apnenčevih plošč, ki so bile zalite z apnenim estrihom. Ta pa je bil še dodatno premazan z glinenim premazom (SE 100H) (sl. 52–53). Na sredini je bila pod estrihom skrita talna niša (SE 100I) velikosti 0,8 × 0,6 m, ki je bila pokrita z večjo apnenčevo ploščo (SE 100F) (sl. 53). Niša je bila zapolnjena s plastjo temno rjavega do črnega meljastega peska (SE 100E), ki je vsebovala še železne žebličke (G70) ter žganino s sežganimi kostmi. Pod njo pa se je nahajala še plast žganine (SE 100G). Ob severni, vzhodni in južni steni je bila sezidana 35 cm visoka polica, ki je bila prav tako kot ostala notranjost ometana, na vrhu pa je bila obložena z opeko (sl. 52). Grobni pridatki (G50–G63, G65, G67–G68) ter žganina s sežganimi kostmi so brez reda ležali na dnu grobnice v ruševinski plasti sivorjavega meljastega peska (SE 100C) (sl. 54). Ruševinska plast je vsebovala še apnenčeve lomljence, velikosti do 30 cm, rimsko opeko, drobce malte ter kose ometa. Pod njo pa je bila odkrita še sivorjava plast odpadlega ometa ter meljastega peska (SE 100D), ki je vsebovala še odlomke lončenine (G64), stekla (G66), koščeni predmetov (G69) ter sežgane kosti. Vhod v grobnico je bil z zahodne strani in je bil še posebej lepo obdelan, saj je bil zgrajen iz večjih obdelanih kosov peščenjaka, samo odprtino pa je zapirala plošča velikosti 0,94 × 0,7 m iz enakega materiala, ki je imela približno na sredini vdolžino železno rinko za odpiranje (sl. 49, 55). Do vhoda je vodil dromos, večja ovalna jama U-preseka

(SE 100B) (vkopana v SE 3, SE 4), ki je merila 1,94 × 1,47 m ter je bila globoka do 1,6 m (sl. 55). Zapolnjena je bila z rjavovo plastjo peščenega melja in proda (SE 20), ki je vsebovala še drobce oglja, sežgane kosti ter manjše odlomke rimske lončenine.

V vodoravni liniji pred dromosom so bile v kv. MM7 odkrite še štiri manjše jame (SE 55A, SE 56A, SE 57A in SE 59A) (sl. 21, 48). Odkrili smo jih na nivoju geološke plasti SE 3 in SE 4. Prve tri so bile okrogle in so merile 0,45 m ter so bile ohranjene do globine 0,45 m. Stene so bile poševne, dno konkavno. Zapolnjene so bile s sivorjavo plastjo peščenega melja (SE 55, SE 56 in SE 57), v njih pa so bili odkriti tudi odlomki rimske lončenine (G72–G73) ter oglje, v jami SE 55 celo ostanki sežganih kosti in železna verižna srajca (G74, PN 116). Četrta je bila pravokotne oblike. Merila je okoli 0,4 m ter je bila ohranjena le do 5 cm in je imela v polnilu ohranjene tudi ostanke malte (SE 59). Prvo jamo bi morda lahko povezovali z obredi, ki so se odvijali tekom in po pokopu v grobnico 7, morda celo kot grob, podobno kot grob 20 pred grobnico 1. Drugi dve bi morda lahko povezovali z ostanki lesenega nadstreška? Četrto pa z ostanki temelja žrtvenika?

Kostni ostanki: V ruševinski plasti grobnice 7 (SE 100C, SE 100D) je bilo odkritih 2948,5 g sežganih kosti (7,5 g zob, 464 g lobanje, 102 g vretenc, 2 g lopatic, 24 g reber, 108 g nadlahtnice, 75,5 g podlahtnice, 9 g koželjnice, 80,5 g dlani/stopala, 69 g medenice, 224 g stegnenice, 2 g pogajčice, 109 g golenice, 31,5 g mečnice, 697,5 g dolgih kosti, 131 g sklepni površin ter 812 g nedoločljivih kosti),²² ki so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C. V polnilu niše (SE 100G, SE 100E) je bilo odkritih še 60 g sežganih kosti (4 g lobanje, 2 g vretenc, 0,5 g reber, 2,5 g dlani/stopal, 2 g medenice, 15 g dolgih kosti, 2 g sklepni površin ter 32 g nedoločljivih kosti),²³ prav tako izpostavljenih temperaturam med 300 °C in 900 °C. Antropološke analize so pokazale, da je bila v grobnici pokopana vsaj ena odrasla oseba, stara med 23 in 40 let. V ruševinski plasti (SE 100C, SE 100D) in v niši (SE 100G, SE 100E) je prepoznati le kosti odrasle osebe, morda ženske, saj je kolčni vozle videti odprt. V čeljustnici je videti, da so nekateri zobje izpadli pred smrtjo. Poleg tega je bila na lobanjskih kosteh opazna poroznost, morda posledica patologije, ki pa je ni mogoče natančneje opredeliti. Vendarle je treba opozoriti, da so lobanjske kosti odrasle osebe številne, nekateri odprti šivi kažejo na mlajšo odraslo osebo, deloma zaprti šivi in izguba zob pred smrtjo na nekoliko starejšo odraslo osebo. Zaradi slabe ohranjenosti je nemogoče trditi,

22 VZ 66, VZ 72, VZ 79, VZ 91, VZ 97, VZ 99, VZ 101, FL 72, FL 76, FL 77, FL 78, FL 80, FL 81, FL 83.

23 FL 84, FL 85.

da sta bili v grobnici pokopani dve, mlajša in starejša odrasla oseba, a ni nemogoče.

4 g sežganih kosti (1 g lobanje ter 3 g nedoločljivih kosti)²⁴ je bilo odkritih tudi v eni izmed jam (SE 55) pred grobnico 7. Kostni so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C ter verjetno pripadajo eni odrasli osebi, mlajši od 30 let.

Živalski ostanki: V ruševinski plasti znotraj grobnice (SE 100D) so bile odkrite tudi živalske kosti, in sicer 2 odlomka zob *Microtus agrestis/arvalis*, 5 odlomkov zob *Arvicola* sp., 77 odlomkov *Micromammalia*, 3517 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.²⁵ V polnilu niše (SE 100E) pa 1 odlomek mandibule *Soricidae*, 2 odlomka zoba *Microtus agrestis/arvalis*, 2 odlomka mandibule *Arvicolinae* ter 185 odlomkov

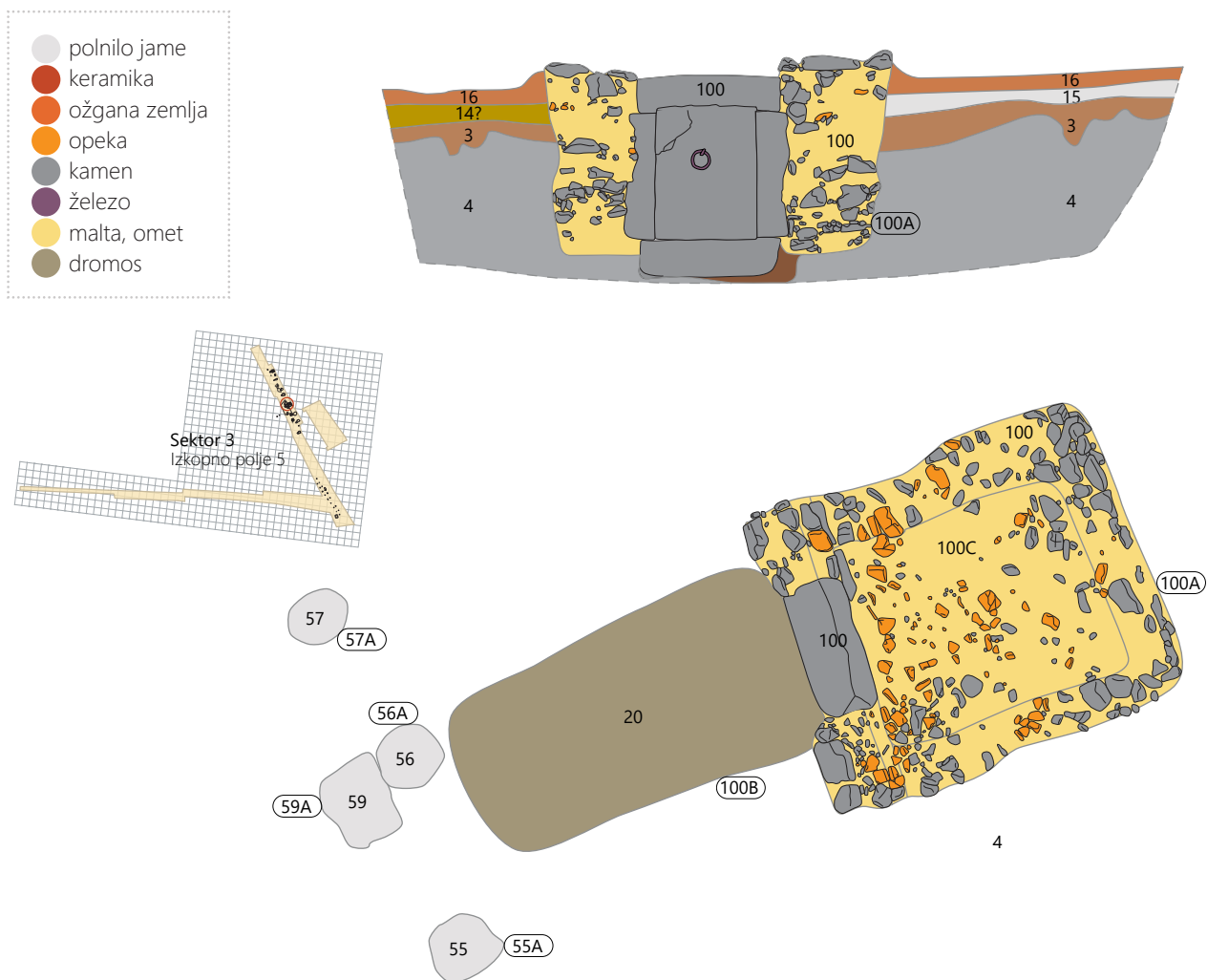
50 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti pa je bilo odkritih tudi v eni izmed jam (SE 55²⁷ in SE 56²⁸) pred grobnico 7.

Organski/rastlinski ostanki: V polnilu niše (SE 100E)²⁹ ter v ruševinski plasti znotraj grobnice (SE 100D)³⁰ je bila odkrita tudi večja koncentracija oglja (difuzno porozen listavec). Oglje pa je bilo odkrito tudi v dveh jamah pred grobnico (SE 55³¹ in SE 57³²), in sicer v cf. *Quercus/Fraxinus* v prvi ter venčasto porozen listavec v drugi.

Grobni inventar: G50–G74

Datacija grobnega inventarja: 2.–3. stoletje

Grobnica 8 – SE 68, SE 68A, SE 68B, SE 68C, SE 68D, sek. 3, kv. KK-LL5–6 (sl. 21, 57–63)

48a Tlorisi in presek skozi grobnico 7. Merilo 1 : 50.

nedoločljivih živalskih kosti.²⁶

24 VZ 31, FL 31.

25 PN 118, FL 72, FL 73, FL 75, FL 76, FL 77, FL 78, FL 80, FL 81, FL 83.

26 FL 84.

27 FL 31.

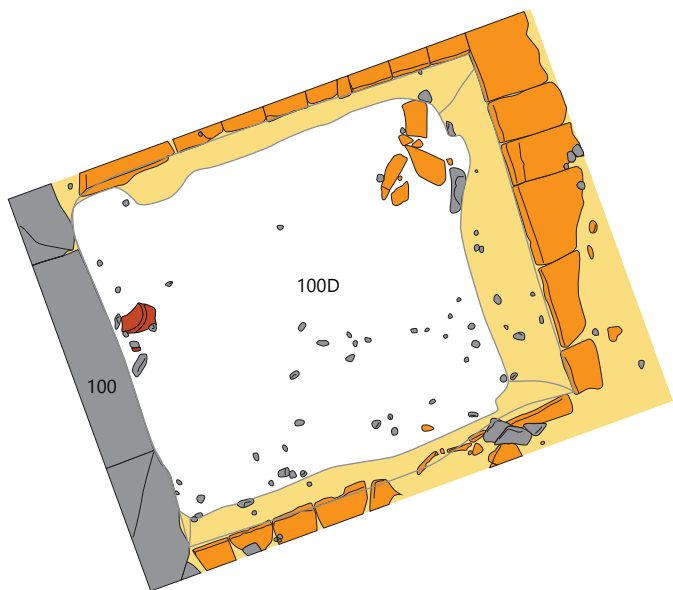
28 FL 32.

29 VZ 84.

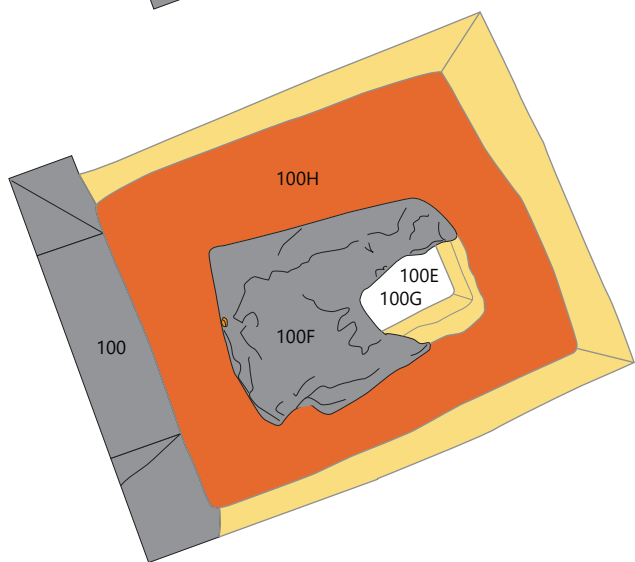
30 VZ 72.

31 VZ 31.

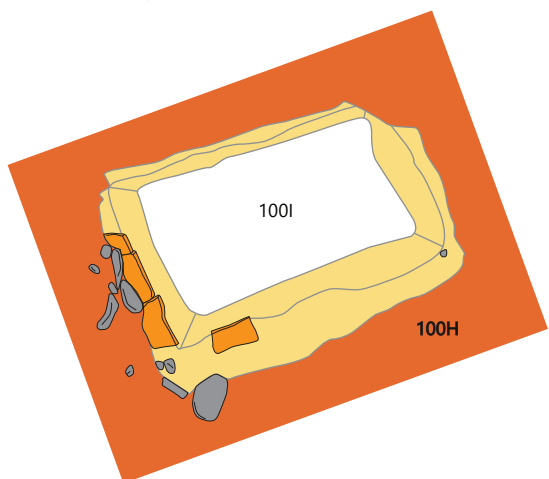
32 VZ 33.

49 Zaprt vhod v grobnico 7.

50 Kamnita arhitektura grobnice 7.

52 Polička v grobnici 7.

48b Tlorisi in presek skozi grobnico 7. Merilo 1 : 25.

51 Freske.

54 Ruševina v grobnici 7.

53 Niša v grobnici 7.

56 Jame pred grobnico 7.

55 Dromos in vhod v grobnico 7.

Način pokopa: žgan pokop v zidani grobnici.

Opis: Grobnica 8 se je nahajala na območju sek. 3, v kv. KK-LL5-6 (sl. 21, 57). Oglato oblikovana grobna jama (SE 68D) (vkopana v SE 3 in SE 4) je merila 1,95 × 2 m in je bila globoka do 40 cm. Na njene stene so bili naslonjeni zidovi kvadratne zidane grobnice (SE 68B). Zunanja dolžina grobnice je merila 1,95 × 2 m, zidovi pa so bili v višino ohranjeni do 40 cm. Širina posameznega zidu je znašala do 45 cm. Zidana je bila iz večjih apnenčevih lomljencev, velikosti do 40 cm, ter vezana z apneno malto (sl. 58). Notranjost grobnice je bila ometana s približno 1 cm debelim finim ometom, ki je bil tudi poslikan (sl. 59), dno pa z apnenim estrihom, ki je bil dodatno premazan z rdečim glinenim premazom (sl. 61). Ob vzhodni steni je bila sezidana 25 cm visoka polica, ki je bila prav tako kot ostala notranjost ometana (sl. 60). Razdrobljene žare (G75) in ostali grobni pridatki (G76–G79) ter žganina s sežganimi kostmi so ležali v sivorjavi ruševinski plasti na dnu grobnice (SE 68C) (sl. 62). Ruševinska plast je vsebovala še apnenčeve lomljence, rimsko opeko, drobce malte ter kose ometa. Vhod v grobnico je bil z zahodne strani (sl. 63). Na vhodu je bila v notranjost sezidana 60 cm široka in 10 cm globoka stopnica. Do vhoda je vodil dromos, viden kot večja ovalna jama U-preseka (SE 68A) (vkopana v SE 3, SE 4), ki je merila 2,6 × 0,85 m ter je bila globoka do 80 cm. Zapolnjena je bila s temno rjavo plastjo peščenega melja in proda (SE 68), ki je vsebovala še odlomke rimske lončenine (G80–G84).

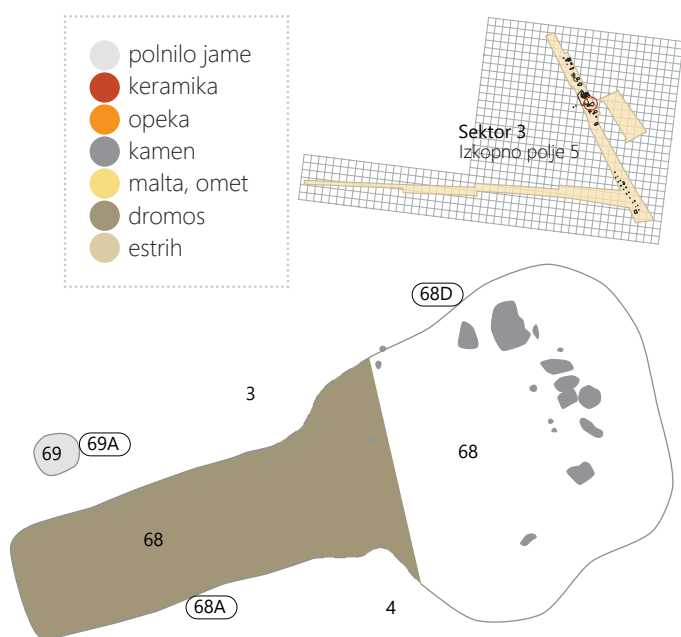
Na zahodni strani dromosa je bila v kv. LL6 odkrita manjša okrogla jama (SE 69A) (sl. 21, 57). Merila je 0,35 m ter je bila

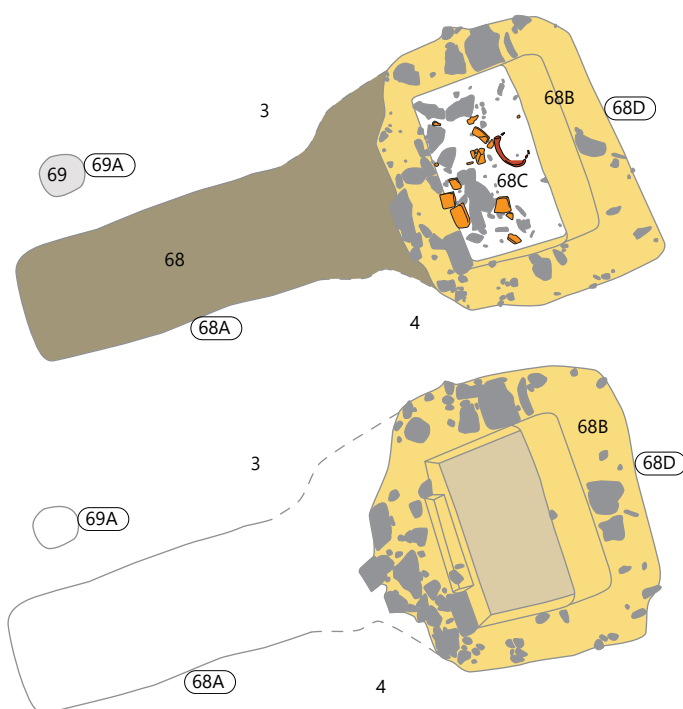
58 Kamnita arhitektura grobnice 8.

59 Freske.

57 Tlorisi grobnice 8. Merilo 1 : 50.

60 Polička v grobnici 8.

62 Ruševina v grobnici 8.

61 Dno z glinenim premazom.

63 Dromos in vhod v grobnico 8.

ohranjena do globine 45 cm. Zapolnjena je bila s sivorjavo plastjo peščenega melja (SE 69), v njej pa je bilo odkrito tudi oglje.

Kostni ostanki: V ruševinski plasti grobnice 8 (SE 68C) je bilo odkritih 28 g sežganih kosti (2 g lobanje, 4 g vretenc, 2 g reber, 15 g dolgih kosti, 1 g sklepnih površin ter 4 g nedoločljivih kosti),³³ ki so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C. V polnilu dromosa (SE 68) je bilo odkritih še 131 g sežganih kosti (1,5 g zob, 14 g lobanje, 1 g vretenc, 1 g reber, 1 g koželjnice, 3,5 g dlani/stopal, 36 g dolgih kosti, 2 g sklepnih površin ter 71 g nedoločljivih kosti),³⁴ ki so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C. Antropološke analize so pokazale, da sta bili v grobnico pokopani vsaj dve osebi, odrasla oseba, stara med 23 in 30 let, ter otrok, star med 1,5 in 2,5 let. V ruševinski plasti so predvsem sežgane kosti odrasle osebe in nekaj odlomkov nesežganih otroških kosti. V polnilu dromosa so bile prisotne sežgane kosti odrasle osebe ter nesežgane kosti otroka.

33 VZ 93, VZ 95, FL 82.

34 VZ 83, VZ 87, VZ 92, VZ 96, VZ 104, FL 68, FL 74.

Ocena spola odrasle osebe ni mogoča, pri skeletu otroka gre zelo vprašljivo za deklco.

Živalski ostanki: V ruševinski plasti znotraj grobnice (SE 68C) so bile odkrite tudi živalske kosti, in sicer 40 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.³⁵ V polnilu dromosa (SE 68) pa 357 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.³⁶

Organski/rastlinski ostanki: /

Grobni inventar: G75–G84

Datacija grobnega inventarja: 3.–4. stoletje

35 FL 82.

36 FL 68, 74.

Grobница 9 – SE 19, SE 19A, SE 19B, SE 19C, SE 19D, SE 19E, SE 19F, SE 19G, SE 19H, SE 19I, SE 19J, sek. 3, kv. KK6 (sl. 21, 64–71)

Način pokopa: žgan pokop v kamniti skrinji.

Opis: Grobnica 9 se je nahajala na območju sek. 3, v kv. KK6 (sl. 21, 64). Oglato oblikovana grobna jama (SE 19F) (vkopana v SE 17) je merila je 1,17 × 1,15 m ter je bila globoka do 100 cm. Vanjo je bila postavljena kamnita skrinja (SE 19E), preostali del grobne jame pa je bil zasut z rumenkasto rjavo plastjo meljastega peska, proda in lomljencev (SE 19A), kjer so bili odkriti tudi rimska opeka ter ploščati kamni, velikosti do 18 cm. Zunanja dolžina kamnite skrinje je merila 1 × 0,6 m, v višino pa do 70 cm. Zgrajena je bila iz šestih večjih apnenčevih plošč, velikosti od 68 do 95 cm (vzhodna, severna in južna stranica so bile zgrajene iz ene plošče, zahodna stranica pa iz treh plošč) ter debeline do 7 cm (sl. 65). Stranske plošče oziroma konstrukcija so bile na vrhu prekrite s pokrovom iz dveh apnenčevih plošč (SE 19), velikosti od 78 do 152 cm, poleg njiju pa so bili odkriti tudi odlomki rimske lončenine. Pokrova sta bila prekrita s plastjo (SE 18). Ob vzhodni steni je bila iz enakih kamnitih plošč izdelana votla polica, ki je v svoji notranjosti skrivala dva prekata, napolnjena z žganino (sl. 66–67). V južnem prekatu so se nahajali žganina (SE 19G) s sežganimi kostmi in srebrn predmet (G93), v severnem pa žganina (SE 19H) s sežganimi kostmi in železen žebelj (G94). Na polico sta bili položeni dve večji skledi z žganino (G85–G86; PN 12, PN 13), na dno pa še tri glinene posode: glinen lonec, v katerem je bila manjša čaša (G88–G89; PN 14, PN 15), in v kotu pri vhodu skodelica (G87; PN 30). Dno ni bilo obdelano. Notranjost groba je bila zapolnjena s tremi plastmi (sl. 69), in sicer novodobnim nasutjem (SE 19B), pod njim je bila črnorjava plast meljastega peska in proda (SE 19D), ki je vsebovala večjo koncentracijo oglja, sežganih kosti in kovine (G92; PN 16), pod njo pa je ležala še sivo rumenkasto rjava plast meljastega peska in proda (SE 19C), ki je vsebovala sežgane kosti, oglje ter ostale grobne pridatke (G90–G91). Vhod v grob je bil z zahodne strani, prekrivala pa ga je večja kamnita plošča (sl. 70). Do vhoda je vodil dromos, tj. večja ovalna jama U-preseka (SE 19J) (vkopana v SE 3 in SE 17), ki je merila 0,85 × 0,7 m ter je bila globoka do 65 cm. Zapolnjena je bila s temno rjavo plastjo peščenega melja (SE 19I), ki je vsebovala še drobce oglja, sežgane kosti ter odlomke rimske lončenine (sl. 71).

Južno od grobnice 9 je bila v kv. JJ-KK5 odkrita tudi jama nepravilne oblike (SE 23A), ki je merila 1,36 × 0,53 m. Ohranjena je bila do globine 15 cm. Stene so bile poševne, dno nepravilno oblikovano. Zapolnjena je bila z maltnim polnilom (SE 23B). Morda je šlo za ostanke grobne jame ter njenega polnila in ne za novo jamo.

Kostni ostanki: V skledi PN 12 je bilo odkritih 1491 g sežganih kosti (7 g zob, 253 g lobanje, 115 g vretenc, 32 g lopatice, 51 g reber, 89 g nadlahtnice, 76 g podlahtnice, 19 g koželjnice, 114 g dlani/stopal, 76 g medenice, 176 g stegenice, 1 g pogačice, 38 g mečnice, 180 g dolgih kosti, 14 g sklepnih površin ter 250 g nedoločljivih kosti),³⁷ ki so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C. V žganini v kamnitem prekatu (SE 19G) je bilo odkritih 12 g sežganih kosti (0,5 g zob, 3 g dolgih kosti ter 8 g nedoločljivih kosti),³⁸ v žganini v prekatu (SE 19H) pa še 2,5 g sežganih kosti (0,5 g zob ter 2 g nedoločljivih kosti),³⁹ ki so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C. V ruševinski plasti grobnice 9 (SE 19C, D) je bilo odkritih 26,5 g sežganih kosti (1 g zob, 7 g lobanje, 2 g vretenc, 1,5 g reber, 1 g dlani/stopal, 2 g medenice, 2 g dolgih kosti ter 10 g nedoločljivih kosti),⁴⁰ ki so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C. Nad pokrovom grobnice (SE 19) pa je bilo odkritih 1445 g sežganih kosti (9 g zob, 201 g lobanje, 103 g vretenc, 2 g lopatice, 4 g ključnice, 47 g reber, 82 g nadlahtnice, 40 g podlahtnice, 30 g koželjnice, 49 g dlani/stopal, 125 g medenice, 237 g stegenice, 4 g pogačice, 106 g golenice, 14 g mečnice, 144 g dolgih kosti ter 248 g nedoločljivih kosti),⁴¹ ki so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C. Antropološke analize so pokazale, da so bili v grobnici pokopani vsaj štirje pokojniki. Dve odrasli osebi in mlajši otrok so bili položeni v skledo PN 12. Glede na morfološke značilnosti gre za odraslo osebo, staro med 40 in 50 let, mlajšo odraslo osebo, staro med 20 in 30 let, ter otroka, mlajšega od dveh let. Ostri očesni oboki ene izmed odraslih oseb morda kažejo na žensko. Poleg tega so bili v ruševinski plasti še posmrtni ostanki otroka, starega med 7,5 let in 11,5 let ± 1 leto. Na zgornji čeljustnici ene izmed odraslih oseb so opazne patološke spremembe, in sicer cista, ki jo spremlja vnetje, v očesnih strehah mlajšega otroka pa poroznost, ki kaže na *cribro orbitalio* ter tako morda pomanjkanje hranil ali bolezen metabolizma.

Živalski ostanki: V ruševinski plasti znotraj grobnice (SE 19C, D) so bile odkrite tudi živalske kosti, in sicer 150 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.⁴² V žganini v prekatu (SE 19G) 50 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti,⁴³ v prekatu (SE 19H) pa 15 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.⁴⁴

37 VZ 12.

38 FL 12.

39 FL 4, FL 11.

40 VZ 3, VZ 4, VZ 15, FL 6, FL 8.

41 VZ 8.

42 FL 6, FL 8.

43 FL 12.

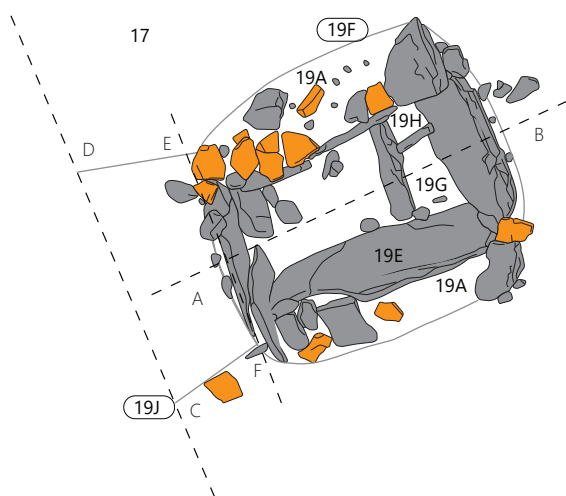
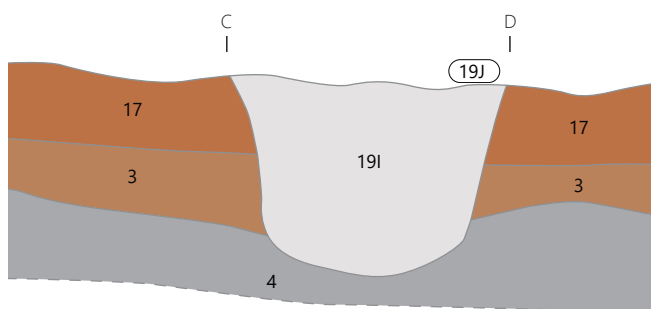
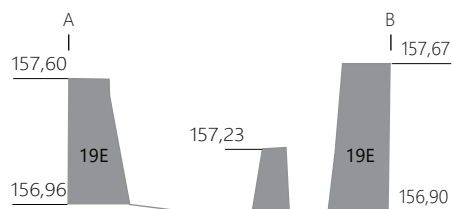
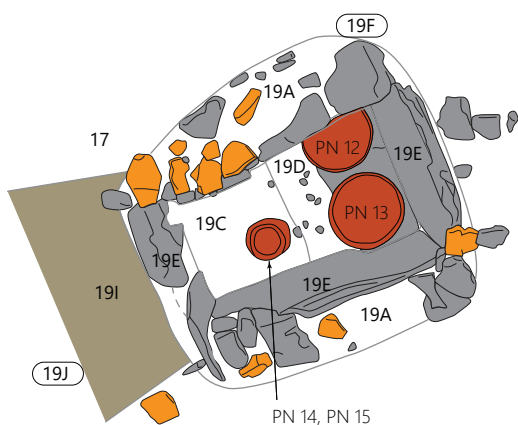
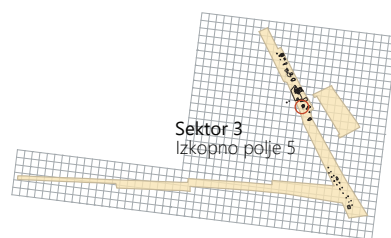
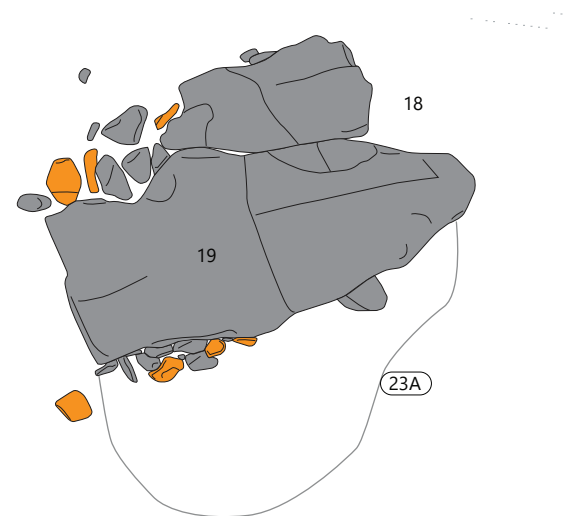
44 FL 4.

Organski/rastlinski ostanke: V ruševinski plasti znotraj grobnice (SE 19C) je bila odkrita tudi večja koncentracija oglja. Izkazalo se je, da gre za cf. *Quercus/Fraxinus*.

Grobni inventar: G85–G94

Datacija grobnega inventarja: prva polovica 2.–začetek 3. stoletja

64 Tloris in preseki skozi grobnico 9. Merilo 1 : 25.

65 Kamnita arhitektura grobnice 9.

67 Prekat v grobnici 9.

66 Polička v grobnici 9.

68 Stene grobnice 9.

69 Ruševinske plasti v grobnici 9.

71 Pokrov grobnice 9.

70 Dromos in vhod v grobnico 9.

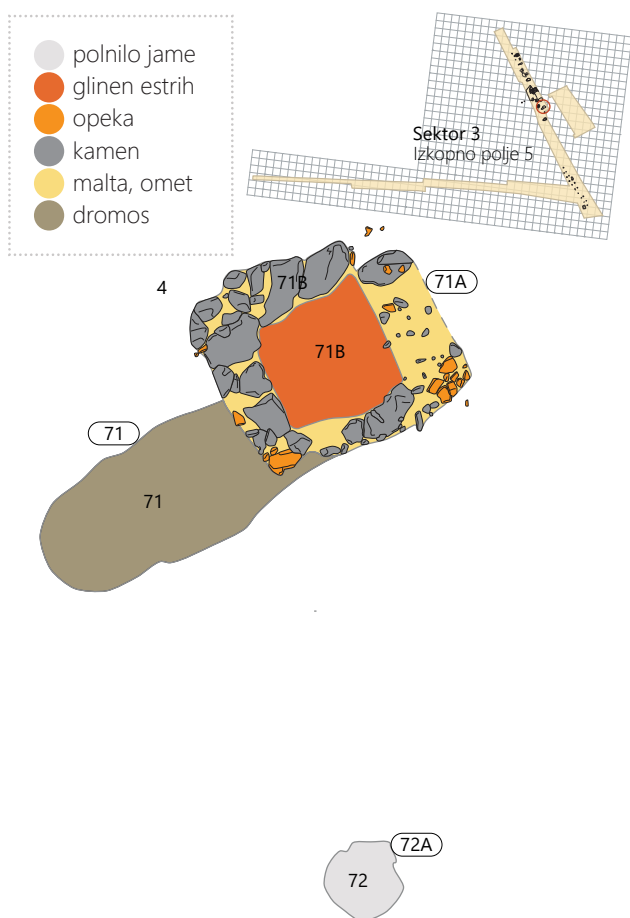

Grobnica 10 – SE 71, SE 71A, SE 71B, sek. 3, kv. KK5
(sl. 21, 72–75)

Način pokopa: žgan pokop v zidani grobnici.

Opis: Močno poškodovana grobnica 10 se je nahajala na območju sek. 3, v kv. KK5 (sl. 21, 72). Oglato oblikovana grobna jama (SE 71A) (vkopana v SE 4) je merila 2,2 × 1,4 m in je bila globoka do 30 cm. Na njene stene so bili naslonjeni zidovi kvadratne zidane grobnice (SE 71B). Zunanja dolžina grobnice je merila 1,4 × 1,4 m, zidovi pa so bili v višino ohranjeni le do 10 cm, torej se je ohranilo le dno grobnice. Širina posameznega zidu je znašala do 45 cm. Zidana je bila iz večjih apnenčevih lomljencev, velikosti do 30 cm, ter odlmkov rimske opeke. Vse skupaj je bilo med seboj vezano z apneno malto (sl. 73). Notranjost grobnice oziroma njeno dno je bilo iz apnenega estriha, ta pa je bil še dodatno premazan z glinenim premazom (sl. 73). Razdrobljeni grobni pridatki (G95) so ležali na dnu grobnice (sl. 74). Vhod v grobnico je bil najverjetneje z zahodne strani (sl. 75), saj je do tam vodil dromos, dokumentiran kot večja nepravilno oblikovana jama U-preseka (SE 71), ki je merila 2,2 × 0,8 m ter je bila globoka do 10 cm. Zapolnjena je bila s temno rjavo plastjo peščenega melja (SE 71), ki je vsebovala še malto ter odlomke rimskih opek.

72 Tloris grobnice 10. Merilo 1 : 50.

V neposredni bližini grobnice je bila odkrita še manjša okrogla jama (SE 72), velikosti 0,5 m. Ohranjena je bila do globine 20 cm. V polnilu slednje je bil odkrit odlomek krožnika (G96).

Kostni ostanki: /

Živalski ostanki: /

Organski/rastlinski ostanki: /

Grobni inventar: G95

Datacija grobnega inventarja: datacija zaradi pomanjkanja gradiva ni možna.

73 Kamnita arhitektura grobnice 10 in dno z glinenim premazom.

74 Ruševinska plast v grobnici 10.

75 Dromos in vhod v grobnico 10.

Grobnica 11 – SE 53, SE 53A, SE 53B, SE 53C, SE 53D, SE 53E, SE 53F, sek. 3, kv. II4–5 (sl. 21, 76–79)

Način pokopa: žgan pokop v kamniti skrinji.

Opis: Grobnica 11 se je nahajala na območju sek. 3, v kv. II4–5 (sl. 21, 76). Oglato oblikovana grobna jama (SE 53B) (vkopana v SE 17) je merila 1,3 × 1,1 m in je bila globoka do 55 cm. Vanjo je bila postavljena kamnita skrinja (SE 53C, D, E), preostali del grobne jame pa je bil zasut s temno rjavo plastjo meljastega peska in proda (SE 53F). Zunanja dolžina kamnite skrinje (SE 53C) je merila 1 × 1,3 m, v višino pa do 60 cm. Zgrajena je bila iz do 15 cm debelih večjih apnenčevih plošč, velikosti od 70 cm (sl. 77). H kamniti skrinji (SE 53C) so pripisani grobni pridatki (G103–G107). Ob vzhodni steni je bila iz enakih kamnitih plošč izdelana 15 cm visoka polica (SE 53D), kamnita plošča pa je ležala tudi na dnu skrinje (SE 53E) (sl. 78). Notranjost grobnice je bila zapolnjena s črno plastjo meljastega peska in proda (SE 53), ki je vsebovala še drobce oglja, sežgane kosti in odlomke rimske lončenine (G97–G98, G100) ter nedoločljiv bronast novc iz 1.–2. stoletja (G99; PN 73). Vhod v grobnico je bil z zahodne strani, prekrivala pa ga je večja kamnita plošča (sl. 79). Do vhoda je vodil dromos, tj. večja ovalna jama U-preseka (SE 53A) (vkopana v SE 17), ki je merila 1 × 1 m ter je bila globoka do 55 cm. Zapolnjena je bila z isto plastjo kot grobnica (SE 53).

Kostni ostanki: V ruševinski plasti grobnice 11 (SE 53) je bilo odkritih 39 g sežganih kosti (3 g lobanje, 1 g vretenc, 6 g dolgih kosti, 2 g sklepnih površin ter 27 g nedoločljivih kosti),⁴⁵ ki so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C. V grobni jami (SE 53B) je bilo odkritih še 149 g sežganih kosti (21 g lobanje, 1 g reber, 19 g nadlahtnice, 14 g podlahtnice, 3 g koželjnice, 9 g stegenice, 1 g mečnice, 51 g dolgih kosti ter 46 g nedoločljivih kosti),⁴⁶ prav tako izpostavljenih temperaturam med 300 °C in 900 °C. V konstrukciji grobnice (SE 53C) pa je bilo odkritih 128,5 g sežganih kosti (24 g lobanje, 3,5 g reber, 7 g nadlahtnice, 2 g podlahtnice, 0,5 g koželjnice, 1 g dlani/stopal, 3 g stegenice, 2 g golenice, 3 g mečnice, 35 g dolgih kosti, 1 g sklepnih površin ter 47 g nedoločljivih kosti),⁴⁷ ki so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C. Antropološke analize so pokazale, da je bil v grobnici pokopan najmanj en pokojnik, verjetno otrok. Kljub temu, da pri skeletnih posmrtnih ostankih ni opaziti podvojenih skeletnih elementov ali izrazitih razlik v njihovi razvitosti, je ohranjenost zelo slaba, arheološki kontekst pa ne izključuje

45 FL 30.

46 VZ 42, VZ 46, FL 41, FL 42.

47 VZ 50, VZ 54, VZ 61, FL 44, FL 45, FL 47, FL 48, FL 49, FL 52, FL 152.

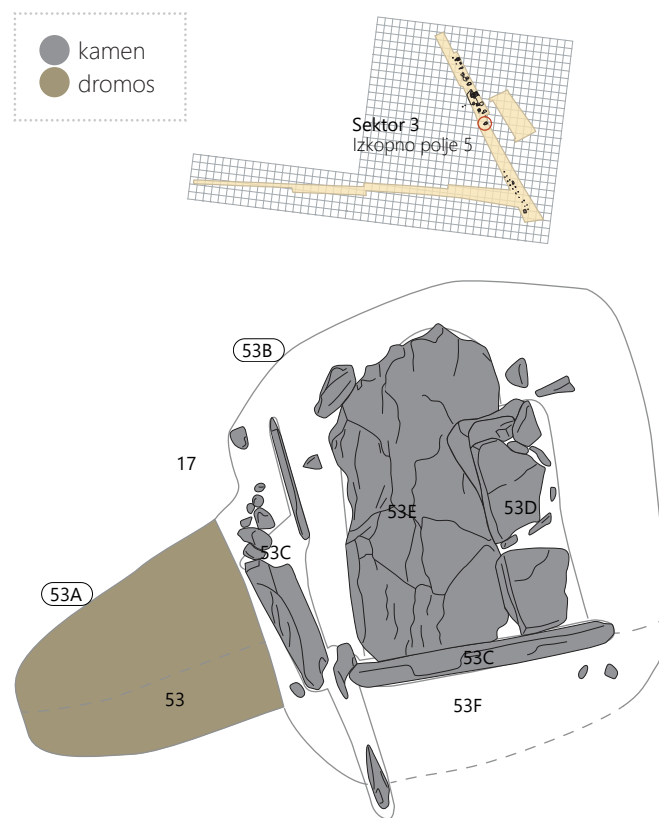
prisotnosti vsaj dveh (grobna jama in konstrukcija grobnice) pokojnikov, pri čemer so otroške kosti predvsem v konstrukciji grobnice.

Živalski ostanki: V ruševinski plasti znotraj grobnice (SE 53) so bile odkrite tudi živalske kosti, in sicer 150 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.⁴⁸ V grobni jami (SE 53B) je bilo najdenih 45 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.⁴⁹ V konstrukciji grobnice (SE 53C) pa 275 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.⁵⁰

Organski/rastlinski ostanki: V konstrukciji grobnice (SE 53C)⁵¹ ter v ruševinski plasti znotraj groba (SE 53)⁵² je bila odkrita tudi večja koncentracija oglja, in sicer cf. *Alnus/Corylus/Carpinus*, cf. *Acer sp.*, *Fraxinus sp.*, difuzno porozen listavec. Odkrita pa so bila tudi semena *Lens culinaris*.

Grobni inventar: G97–G107

Datacija grobnega inventarja: druga polovica 3.–4. stoletje

76 Tloris grobnice 11. Merilo 1 : 25.

48 FL 30.

49 FL 41, FL 42.

50 FL 44, FL 45, FL 47, FL 48, FL 49, FL 52, FL 152.

51 VZ 44, VZ 45, VZ 47, VZ 48, VZ 49, VZ 52, VZ 152.

52 VZ 30.

77 Kamnita arhitektura grobnice 11.

78 Polička v grobnici 11.

79 Dromos in vhod v grobnico 11.

Grobnica 12 – SE 105A, SE 105B, SE 105C, SE 105D, sek. 4, kv. AA6 (sl. 21, 80–82)

Način pokopa: žgan pokop v kamniti skrinji.
Opis: Močno poškodovana grobnica 12 se je nahajala na območju sek. 4, v kv. AA6 (sl. 21, 80). Oglato oblikovana grobna jama (SE 105A) (vkopana v SE 4) je merila 1,6 × 1,3 m in je bila globoka do 35 cm. V njej je bila sestavljena kamnita skrinja (SE 105C). Zunanja dolžina kamnite skrinje je merila 1,5 × 1,2 m, v višino pa je bila ohranjena le do 20 cm (ohranjeno le dno grobnice, ostalo izropano zaradi sekundarne uporabe kamenja?). Zgrajena je bila iz do 10 cm debelih večjih apnenčevih plošč, velikosti od 55 do 95 cm (sl. 81). Dno grobnice je bilo zidano iz apnenčevih lomljencev, velikosti do 20 cm, ki so bili med seboj vezani z apneno malto. Notranjost grobnice je bila zapolnjena s temno rjavo plastjo meljastega peska in proda (SE 105B), ki je vsebovala še apnenčeve lomljence, drobce malte, drobce oglja, sežgane kosti in grobne prdatke (G108–G113) (sl. 82). Pod njo je na dnu, v JZ delu, ležala žganina (SE 105D) z ostanki sežganih kosti, odlomki rimske lončenine in železen žebelj (G114). Zaradi slabe ohranjenosti vhod v grobnico ni znan.

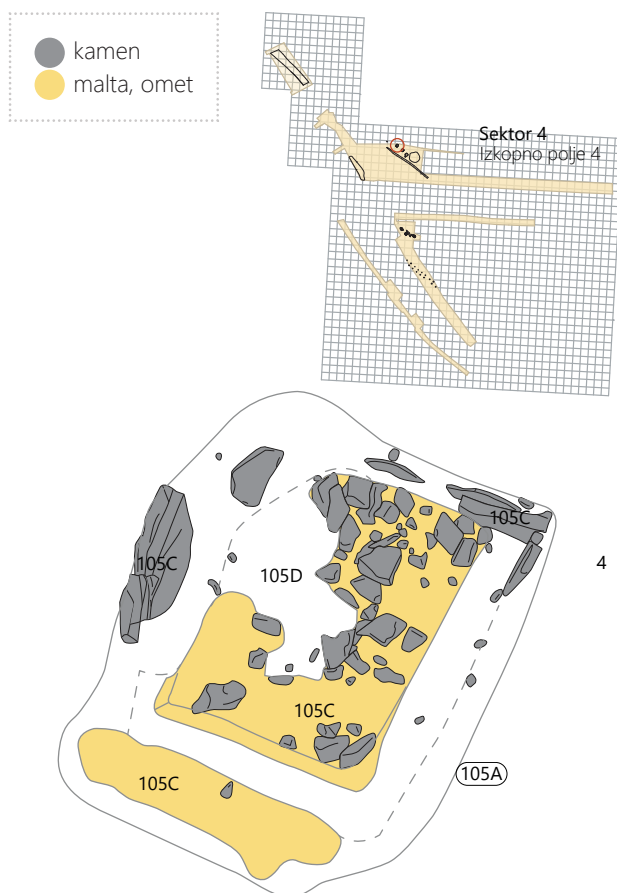
Kostni ostanki: V ruševinski plasti grobnice 12 (SE 105B) je bilo odkritih 35 g sežganih kosti (0,5 g zob, 2,5 g lobanje, 0,5 g reber, 1 g podlahtnice, 1 g koželjnice, 0,5 g dlani/stopal, 6 g stegenice, 14 g dolgih kosti ter 9 g nedoločljivih kosti),⁵³ ki so bile izpostavljene temperaturam med 600 °C in 900 °C. V žganinski plasti na dnu grobnice (SE 105D) je bilo odkritih še 30 g sežganih kosti (3 g lobanje, 0,5 g podlahtnice, 10 g dolgih kosti, 1 g sklepne površine ter 15,5 g nedoločljivih človeških kosti),⁵⁴ prav tako izpostavljenih temperaturam med 600 °C in 900 °C. Antropološke analize so pokazale, da je bil v grobnici pokopan najmanj en pokojnik, starejši od 11,5 let in mlajši od 30 let, a verjetno odrasel.

Živalski ostanki: V žganinski plasti na dnu grobnice (SE 105D) so bile odkrite tudi živalske kosti, in sicer 150 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti oziroma 1 odlomek *Bos taurus*.⁵⁵

Organski/rastlinski ostanki: /

Grobni inventar: G108–G114

Daticija grobnega inventarja: od sredine 1. do konca 2. stoletja, morda še 3. stoletje

80 Tlorisa grobnice 12. Merilo 1 : 25.

81 Kamnita arhitektura grobnice 12.

82 Ruševinska plast v grobnici 12.

53 VZ 19, VZ 25.

54 VZ 22, VZ 24.

55 FL 18.

Grobnica 13 – SE 104A, SE 104B, SE 104C, SE 104D, sek. 4, kv. A-AA6–7 (sl. 21, 83–86)

Način pokopa: žgan pokop v zidani grobnici.
Opis: Močno poškodovana grobnica 13 se je nahajala na območju sek. 4, v kv. A-AA6–7 (sl. 21, 83). Oglato oblikovana grobna jama (SE 104A) (vkopana v SE 4) je merila 1,55 × 1,5 m in je bila globoka do 25 cm. Na njene stene so bili naslonjeni zidovi pravokotne zidane grobnice (SE 104C). Zunanja dolžina grobnice je merila 1,45 × 1,35 m, zidovi so bili v višino ohranjeni le do 13 cm (ohranjeno je bilo le dno grobnice, ostalo izropano zaradi sekundarne uporabe kamena?). Širina posameznega zidu je znašala do 25 cm. Zidana je bila iz večjih apnenčevih lomljencev, velikosti do 45 cm, ki so bili med seboj vezani z apneno malto (sl. 84). Notranjost grobnice oziroma njeno dno je bilo iz apnena estriha. Ob vzhodni steni nasproti vhoda so jasno vidni ostanki police (sl. 85). Razdrobljeni grobni pridatki (G115–G117) ter žganina s sežganimi kostmi so ležali v svetlo rjavi plasti peščenega melja in proda (SE 104B) na dnu grobnice (sl. 86). Vhod v grobnico je bil z zahodne strani (sl. 84). Do vhoda je vodil dromos, od katerega pa je bila ohranjena le še elipsasto oblikovana temno rjava plast peščenega melja in proda, ki je vsebovala še rimsko opeko (SE 104D).

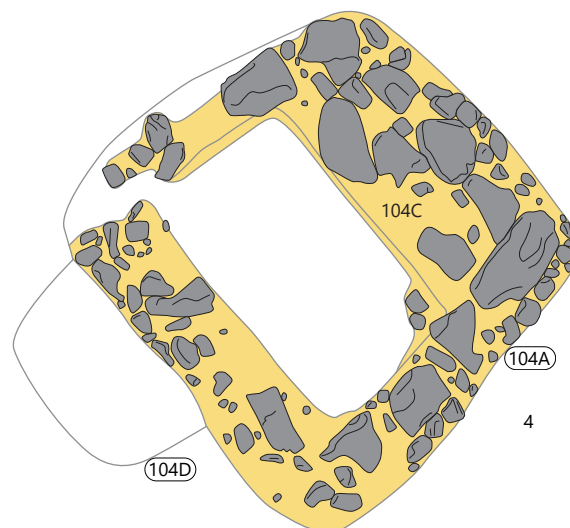
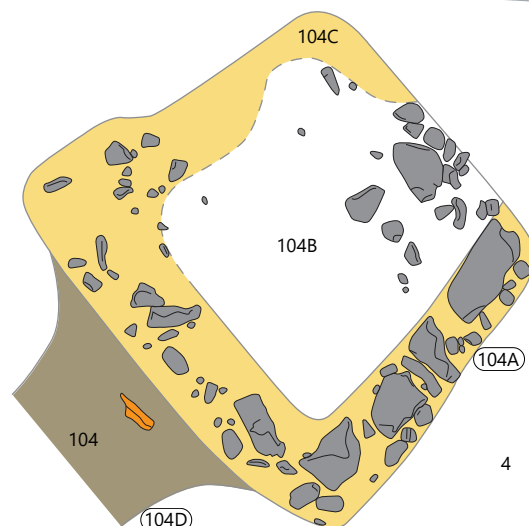
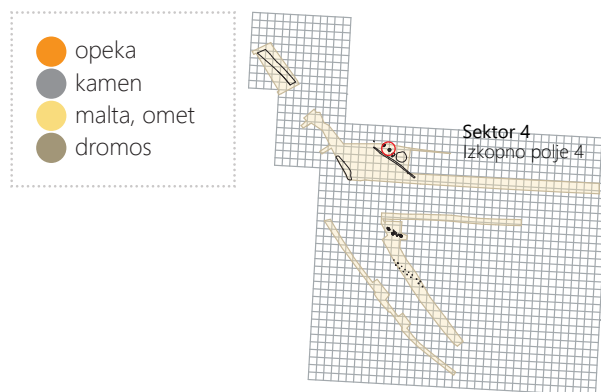
Kostni ostanki: V ruševinski plasti grobnice 13 (SE 104B) je bilo odkritih 528 g sežganih kosti (66 g lobanje, 33 g vretenc, 2 g lopatice, 4,5 g reber, 18 g nadlahtnice, 14 g podlahtnice, 10 g koželjnice, 5 g dlani/stopal, 12 g medenice, 126 g stegnenice, 12 g golenice, 2 g mečnice, 65 g dolgih kosti, 4 g sklepnih površin ter 154,5 g nedoločljivih kosti),⁵⁶ ki so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C. Antropološke analize so pokazale, da sta bila v grobnici pokopana vsaj dva pokojnika, in sicer ena odrasla oseba, stara nad 30 let, ter en otrok, vendar prevladujejo kosti odrasle osebe, otroških pa je le nekaj manjših odlomkov. Na vratu stegnenice odrasle osebe je vidna dodatna sklepna površina, Poirierjeva površina. Površina sicer lahko predstavlja le skeletno variacijo, vendar jo nekateri povezujejo tudi z intenzivno uporabo kolčnega sklepa.

Živalski ostanki: V ruševinski plasti grobnice (SE 104B) so bile odkrite tudi živalske kosti, in sicer 310 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.⁵⁷

Organski/rastlinski ostanki: /

Grobni inventar: G115–G117

Datacija grobnega inventarja: 2.–3. stoletje

83 Tlorisa grobnice 13. Merilo 1 : 25.

56 VZ 21, VZ 26.

57 FL 19, FL 22.

84 Kamnita arhitektura grobnice 13.

85 Polička v grobnici 13.

86 Ruševina v grobnici 13.

Grobnica 14 – SE 102A, SE 102B, SE 102C, sek. 4, kv. A7 (sl. 21, 87–89)

Način pokopa: žgan pokop v zidani grobnici.

Opis: Močno poškodovana grobnica 14 se je nahajala na območju sek. 4, v kv. A7 (sl. 21, 87). Oglato oblikovana grobna jama (SE 102C) (vkopana v SE 4) je merila 1,75 × 1,75 m in je bila globoka do 44 cm. Na njene stene so bili naslonjeni zidovi kvadratne zidane grobnice (SE 102A). Zunanja dolžina grobnice je merila 1,75 × 1,75 m, zidovi pa so bili v višino ohranjeni le do 11 cm (ohranjeno le dno grobnice, ostalo izropano zaradi sekundarna uporaba kamenja?). Širina posameznega zidu je znašala do 35 cm. Grobnica je bila zidana iz večjih apnenčevih lomljencev, velikosti do 30 cm, ki so bili med seboj vezani z apneno malto (sl. 88). Ohranjeni so deli dna grobnice, ki je bilo izdelano iz apnenega estriha, in deli sten do višine 15 cm, ki so bile ometane s približno 1 cm debelim finim ometom. Ob vzhodni steni nasproti vhoda so bili vidni ostanki police? (sl. 88). Razdrobljeni grobni pridatki (G118–G132) ter žganina s sežganimi kostmi so ležali v rjavi

plasti peščenega melja in proda (SE 102B) na dnu grobnice (sl. 89). Slednja je vsebovala še apnenčeve lomljence, velikosti do 35 cm, ter drobce malte. Vhod in dromos nista bila ohranjena, predvideva pa se, da je le-ta ležal na zahodni strani.

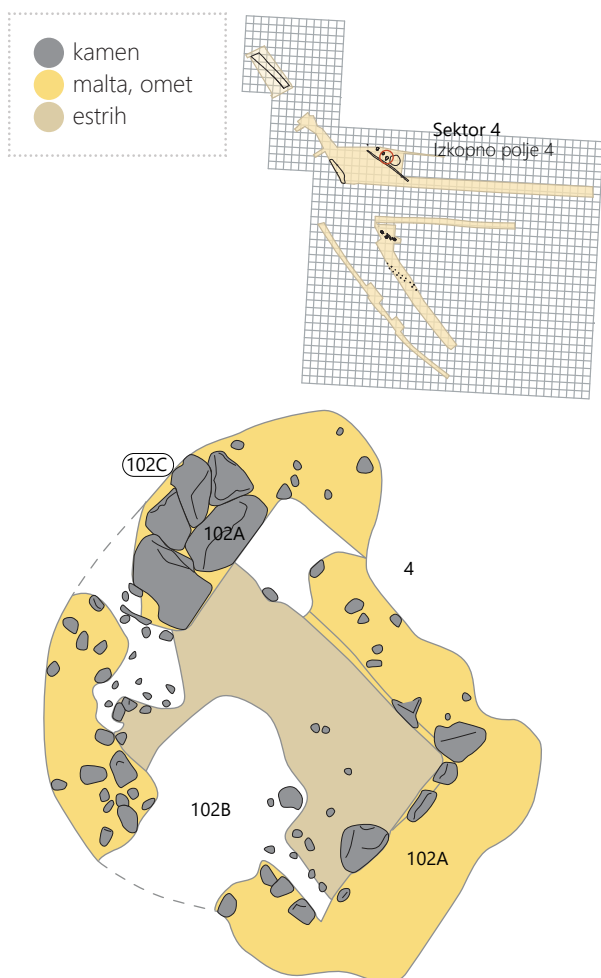
Kostni ostanki: V ruševinski plasti grobnice 14 (SE 102B) je bilo odkritih 47 g sežganih kosti (11 g lobanje, 1 g vretenc, 1 g podlahtnice, 1 g dlani/stopal, 4 g medenice, 16 g stegenice, 2 g mečnice, 7 g dolgih kosti ter 4 g nedoločljivih kosti),⁵⁸ ki so bile izpostavljene temperaturam med 600 °C in 900 °C. Antropološke analize so pokazale, da je bil v grobnici verjetno pokopan en pokojnik, ohranjenost kosti pa je preslaba za nadaljnje interpretacije.

Živalski ostanki: /

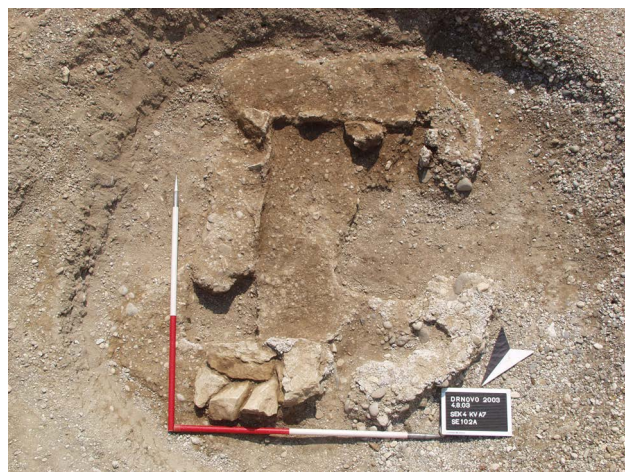
Organski/rastlinski ostanki: /

Grobni inventar: G118–G132

Datacija grobnega inventarja: 2.–3. stoletje

87 Tloris grobnice 14. Merilo 1 : 25.

88 Kamnita arhitektura grobnice 14.

89 Ruševina v grobnici 14.

58 VZ 15, 20, 23.

Grobnica 15 – SE 101A, SE 101B, SE 101C, SE 101D, SE 101E, SE 101F, SE 101G, SE 101H, SE 101I, SE 1101J, SE 101K, sek. 4, kv. A-B8 (sl. 21, 90–96)

Način pokopa: žgan pokop v zidani grobnici.

Opis: Grobnica 15 se je nahajala na območju sek. 4, v kv. A-B8 (sl. 21, 90). Oglato oblikovana grobna jama (SE 101F) (vkopana v SE 4) je merila 1,8 × 1,8 m ter je bila globoka do 1,2 m. Vanjo je bila postavljena pravokotna zidana grobnica (SE 101E), preostali del grobne jame pa je bil zasut s prodrom in peskom (SE 101G). Zunanja dolžina grobnice je merila 1,4 × 1,6 m, zidovi pa so bili v višino ohranjeni do 65 m. Širina posameznega zidu je znašala do 30 cm. Zidana je bila iz večjih apnenčevih lomljenec, velikosti do 55 cm, ki so bili med seboj vezani z apneno malto (sl. 91). Grobnico se tekom uporabe pregradili (sl. 94). Po fini obdelavi notranjosti je bil naknadno ob severno steno postavljen dodaten zid s pravokotno odprtino (SE 101D), ki je omogočala komunikacijo med osrednjim prostorom in nišo med zidovoma, ki je bila zapolnjena z žganino (SE 101H). Slednja je vsebovala odlomke grobnih pridakov (G144–G145). Tudi polica ob južni in vzhodni steni je bila zgrajena in ometana naknadno (sl. 93). Dno je bilo iz apnenega estriha. Grobni pridatki (G133–G142) ter žganina s sežganimi kostmi so brez reda ležali v ruševinski plasti rjavega meljastega peska (SE 101B = SE 101C) (sl. 95), z apnenčevimi lomljenci, rimsko opeko ter drobci ometa in malte. Nad njima je ležala mlajša ruševinska plast rjavega meljastega peska (SE 101A), ki je prav tako vsebovala še apnenčeve lomljence, grobne pridatke (G143), rimsko opeko ter drobce malte in ometa. Vhodni del, ki se je nahajal na zahodni strani, je bil zidan iz obdelanih kosov peščenjaka, sam vhod pa je prekrivala večja plošča iz enakega materiala. Glede na nagib sten sklepamo, da se je konstrukcija na vrhu zaključila s kupolo (sl. 92). Do vhoda je vodil dromos, tj. večja ovalna jama U-preseka (SE 101K) (vkopana v SE 4) (sl. 96), ki je merila 0,8 × 0,6 m ter je bila globoka do 35 cm. Zapolnjena je bila s črnorjavo plastjo pečenege melja in proda (SE 101I), ki je vsebovala še drobce oglja, ožgane kosti ter odlomke rimske lončenine (G146–G148). Krožno okoli grobnice so bili v radiju 6 m odkriti močno poškodovani ostanki rjave plasti pečenege melja (SE 101J). Slednja morda predstavlja ostanke zemljenega nasutja-gomile.

Kostni ostanki: V ruševinski plasti grobnice 14 (SE 101B = SE 101C) je bilo odkritih 1047 g sežganih kosti (1,5 g zob, 103 g lobanje, 18 g vretenc, 1,5 g lopatice, 3 g reber, 23 g nadlahtnice, 21 g podlahtnice, 3 g koželjnice, 23,5 g dlani/stopal, 8 g medenice, 13 g stegenice, 2 g pogačice, 6 g golenice, 5 g mečnice, 254 g dolgih kosti, 18 g sklepnih površin

ter 18 g nedoločljivih kosti),⁵⁹ ki so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C.

V žganini (SE 101H) je bilo odkritih še 78 g sežganih kosti (1 g zob, 12 g lobanje, 0,5 g vretenc, 2,5 g reber, 2 g nadlahtnice, 3 g podlahtnice, 2,5 g dlani/stopal, 13 g stegenice, 5 g mečnice, 15 g dolgih kosti, 2 g sklepnih površin ter 24 g nedoločljivih kosti),⁶⁰ prav tako izpostavljenih temperaturam med 300 °C in 900 °C.

V polnilu dromosa (SE 101I) je bilo odkritih 43,5 g sežganih kosti (2 g zob, 2 g lobanje, 1,5 g vretenc, 1 g reber, 13 g stegenice, 5 g mečnice, 10 g dolgih kosti ter 27 g nedoločljivih kosti),⁶¹ ki so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C.

Antropološke analize so pokazale, da sta bila v grobnici pokopana vsaj dva pokojnika, in sicer odrasla oseba, stara nad 30 let, ter otrok star med 11,5 in 12,5 let. Tako v žganini kot v polnilu dromosa prevladujejo otroške kosti, vendar je bilo v obeh primerih prisotnih tudi nekaj odlomkov kosti in zob odrasle osebe. Tudi v ruševinski plasti grobnice so prisotne kosti otroka in odraslega, a prevladujejo slednje. Na vretenicah odrasle osebe so bili vidni osteofiti, ki potrjujejo, da ne gre za zrelo ali starejšo odraslo osebo.

Živalski ostanki: V ruševinski plasti znotraj grobnice (SE 101B = SE 101C) so bile odkrite tudi živalske kosti, in sicer 3 odlomki zob *Microtus agrestis/arvalis*, mandibula *Arvicolinae*, 19 odlomkov (zobje, dolge kosti, različni skeletni elementi) *Micromammalia*, 2 hišici *Gastropoda*, mandibula *Reptilia*, 1257 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.⁶² V žganini (SE 101H) mandibula *Arvicolinae*, hišica *Gastropoda* ter 140 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.⁶³ V polnilu dromosa (SE 101I) pa 110 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.⁶⁴

Organski/rastlinski ostanki: V polnilu dromosa (SE 101I)⁶⁵ je bila odkrita tudi večja koncentracija oglja, in sicer cf. *Alnus/Corylus/Carpinus* ter difuzno porozen listavec.

Grobni inventar: G133–G148

Datacija grobnega inventarja: 2.–3. stoletje

59 VZ 9, VZ 16, VZ 27, VZ 28, FL 14, FL 15, FL 21, FL 23, FL 24, FL 27.

60 VZ 17, FL 16, FL 26.

61 VZ 25, VZ 28, VZ 29.

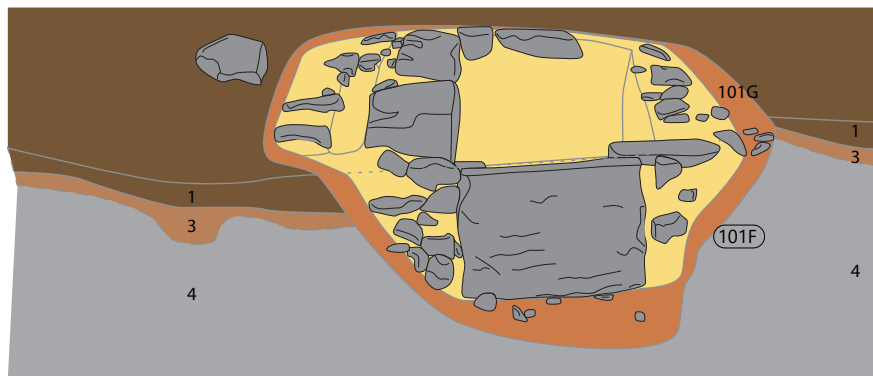
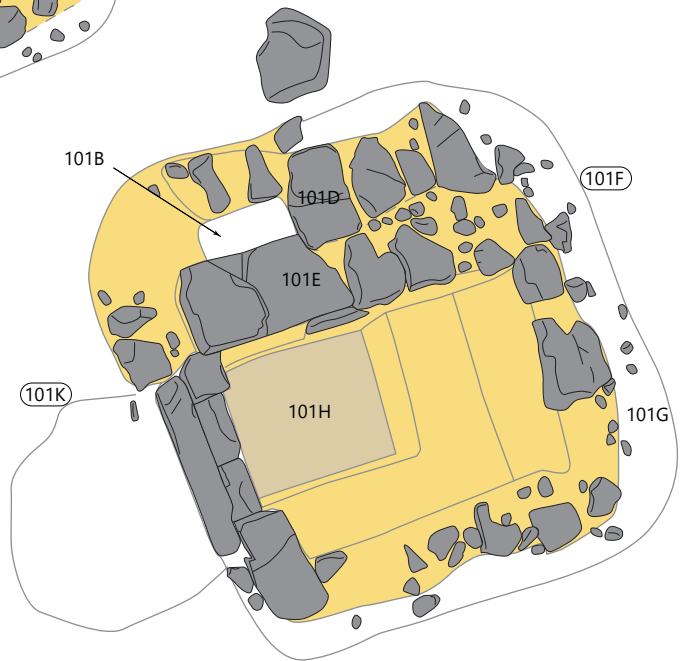
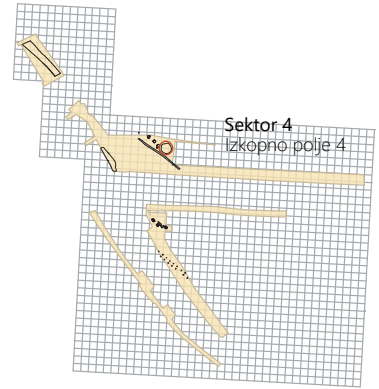
62 FL 14, FL 15, FL 21, FL 23, FL 24, FL 27.

63 FL 16, FL 26.

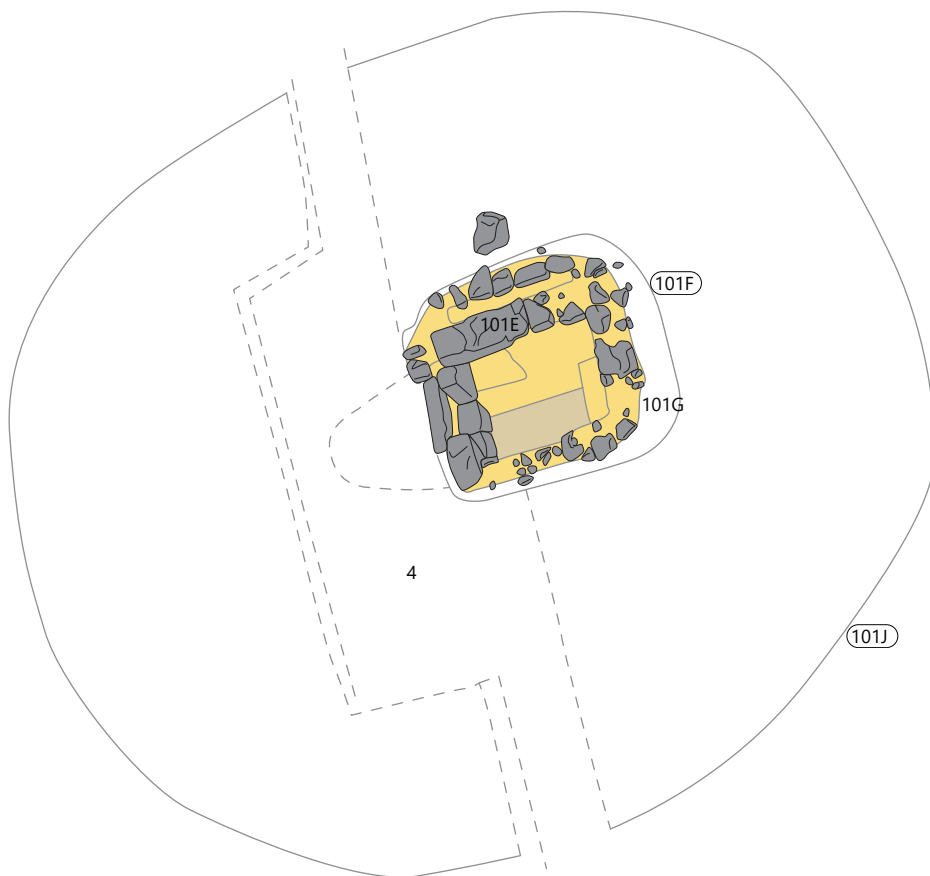
64 FL 25, FL 28.

65 VZ 25, VZ 28, VZ 29.

- opeka
- kamen
- malta, omet
- dromos
- estrih

90a Tlorisa in presek skozi grobnico 15. Merilo 1 : 25.

90b Tloris skozi grobnico 15. Merilo 1: 50.

91 Kamnita arhitektura grobnice 15.

92 Kupola.

93 Polička v grobnici 15.

94 Prezidava grobnice 15.

95 Ruševinske plasti v grobnici 15.

96 Dromos in vhod v grobnico 15.

Grobnica 16 – SE 107A, SE 107B, SE 107C, SE 107D, SE 107E, SE 107F, SE 107G, SE 107H, SE 107I, SE 107J, sek. 4, kv. K7 (sl. 21, 97–100)

Način pokopa: žgan pokop v zidani grobnici.

Opis: Grobnica 16 se je nahajala na območju sek. 4, v kv. K7 (sl. 21, 97). Oglato oblikovana grobna jama (SE 107A) (vkopana v SE 4) je merila 1,9 × 1,5 m in je bila globoka do 100 cm. Na njene stene so bili naslonjeni zidovi pravokotne zidane grobnice (SE 107C). Zunanja dolžina grobnice je merila 1,5 × 1,2 m, zidovi pa so bili v višino ohranjeni do 80 cm. Širina posameznega zidu je znašala do 35 cm. Zidana je bila iz večjih apnenčevih/peščenjakovih lomljenecv, velikosti do 30 cm, ki so med seboj vezani z apneno malto (sl. 98). Na vrhu se je zaključila s kamnitim obokom, na kar nakazuje nagnjenost sten v zgornjem delu. Notranjost grobnice je bila ometana s približno 2 cm debelim finim ometom, dno pa z apnenim estrihom. Ob vzhodno in južno steno je bila postavljena 25 cm visoka polica, ki je bila prav tako kot ostala notranjost ometana (sl. 99). Razdrobljena žara (G49), razdrobljena steklena posoda (G150) ter žganina s sežganimi kostmi so brez reda ležali v ruševinski plasti rjavega meljastega peska (SE 107G) (sl. 100), bronast novc Antonin Pij (G151; PN 75) ter železen žebliček (G152) v rjavem meljastem pesku (SE 107D), bronast novc Hadrijana (G154; PN 88) ter ostali grobni pridatki (G153, G155–G171) so se nahajali v žganini (SE 107E). V notranjosti grobnice pa sta bili odkriti še plast svetlo rjavega meljastega peska (SE 107H) ter plast sivnega meljastega peska (SE 107I) z odlomki steklene posode (G172), ki je ležala pod žganino. Nad njimi je bila zgornja ruševinski plasti temno rjavega meljastega peska in proda (SE 107B), z apnenčevimi lomljenci, drobci malte ter kosi ometa. Vhod v grobnico je bil s severne strani (sl. 101). Do vhoda je vodil dromos, tj. večja ovalna jama U-preseka (SE 107J) (vkopana v SE 4), ki je merila 1,25 × 0,7 m ter je bila globoka do 50 cm. Zapolnjena je bila s črnorjavo plastjo peščenega melja in proda (SE 107F), ki je vsebovala še drobce oglja, sežgane kosti ter železne predmete in odlomke stekla (G173–G176).

Kostni ostanki: V ruševinskih plasteh grobnice 16 (SE 107B, SE 107D, SE 107G) je bilo odkritih 125 g sežganih kosti (0,5 g zob, 22,5 g lobanje, 4 g vretenc, 12 g nadlahtnice, 0,5 g dlani/stopal, 4 g medenice, 23 g golenice, 6 g mečnice, 27,5 g dolgih kosti ter 25 g nedoločljivih kosti),⁶⁶ ki so bile izpostavljene temperaturi med 300 °C in 900 °C. V žganini (SE 107E) je bilo odkritih 76,5 g sežganih kosti (2 g zob, 14 g lobanje, 1 g reber, 3 g nadlahtnice, 0,5 g podlahtnice, 1 g stegenice, 6 g mečnice, 11 g dolgih

kosti ter 44 g nedoločljivih kosti),⁶⁷ ki so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C. V polnilu dromosa (SE 107F) je bilo odkritih 19 g sežganih kosti (1 g zob, 2 g lobanje, 11 g dolgih kosti ter 5 g nedoločljivih kosti),⁶⁸ prav tako izpostavljenih temperaturam med 300 °C in 900 °C. Antropološke analize so pokazale, da sta bila v grobnici pokopana vsaj dva pokojnika, in sicer odrasla oseba, stara nad 30 let, ter otrok. V žganini prevladujejo kosti odrasle osebe, saj je opaziti le nekaj manjših odlomkov otroških kosti, medtem ko so bile v polnilu dromosa prisotne predvsem otroške kosti in le dve korenini zob odrasle osebe. V ruševinskih plasteh so prepoznavne predvsem kosti odrasle osebe.

Živalski ostanki: V ruševinski plasti znotraj grobnice (SE 107B, SE 107D, SE 107I) so bile odkrite tudi živalske kosti, in sicer 19 odlomkov mandibule, ulne, humerusa, femura, tibie, calcaneusa, coxe, phalanx, metatarsusa *Lepus europaeus*, 2 odlomka mandibule *Microtus agrestis/arvalis*, 4 odlomki humerusa, femura, scap. ter coxe *Amphibia*, 10 odlomkov delno ohranjenega skeleta *Canis/Vulpes* ter okoli 120 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.⁶⁹ V žganini (SE 107E) pa okoli 120 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.⁷⁰ Analiza živalskih ostankov je pokazala, da bi smeli okostje zajca, psa/lisice in morda tudi žabe v grobnici 16 razumeti kot del obreda, ki se je izvajal tekom pokopa.

Organski/rastlinski ostanki: V ruševinski plasti (SE 107D)⁷¹ je bila odkrita tudi večja koncentracija oglja, in sicer difuzno porozen listavec.

Grobni inventar: G149–G176

Datacija grobnega inventarja: 2.–3. stoletje

66 VZ 32, VZ 37, VZ 48, VZ 65, FL 34, FL 35, FL 38.

67 VZ 38, VZ 40, VZ 49, VZ 51, FL 39, FL 40, FL 43, FL 51.

68 VZ 41, VZ 70, VZ 77.

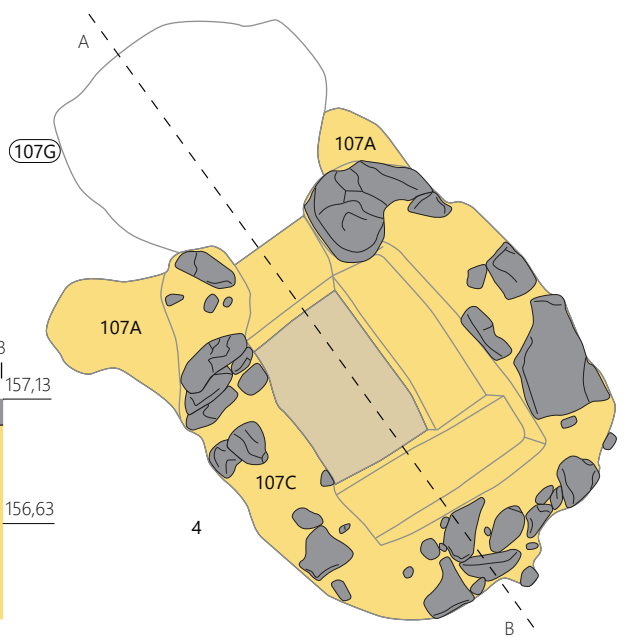
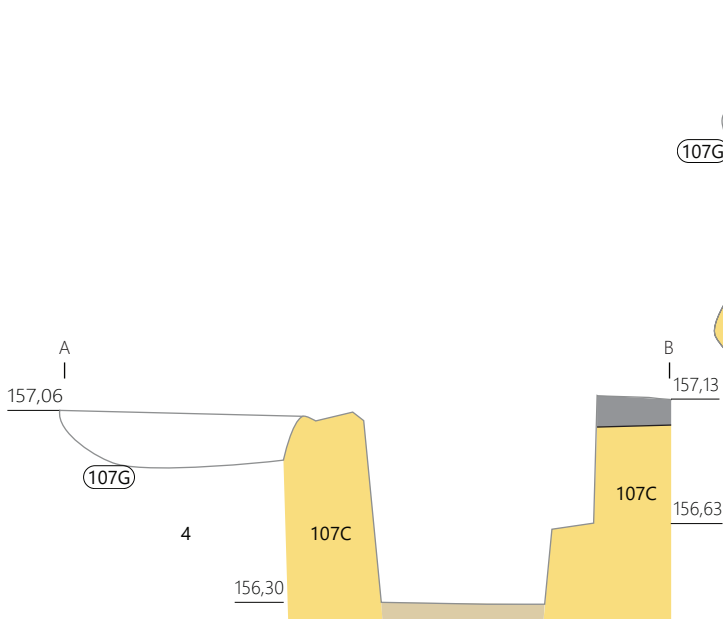
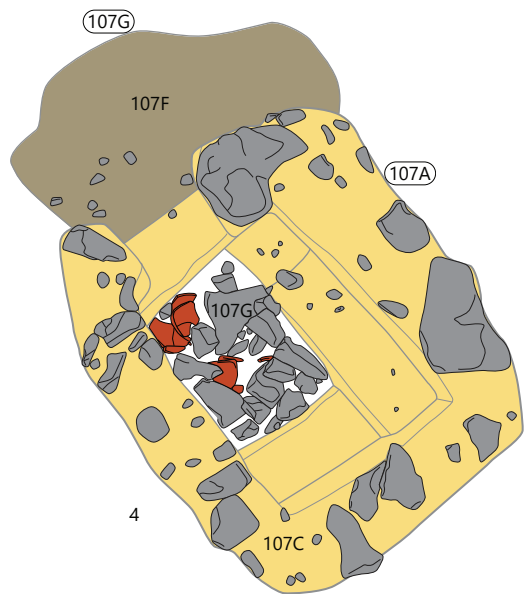
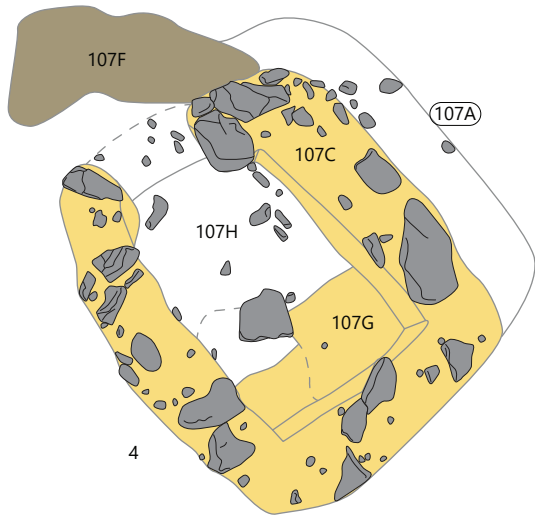
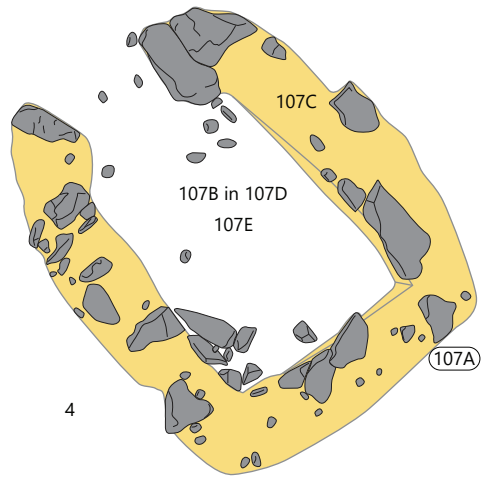
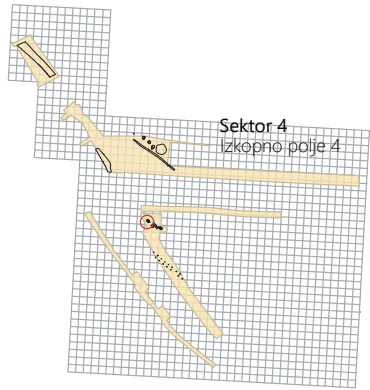
69 FL 34, FL 35, FL 56, FL 62.

70 FL 40, FL 43, FL 51.

71 VZ 35, VZ 38.

- keramika
- kamen
- malta, omet
- dromos
- estrih

97 Tlorisi in presek skozi grobnico 16. Merilo 1 : 25.

98 Kamnita arhitektura grobnice 16.

99 Polička v grobnici 16.

100 Ruševinske plasti v grobnici 16.

101 Dromos in vhod v grobnico 16.

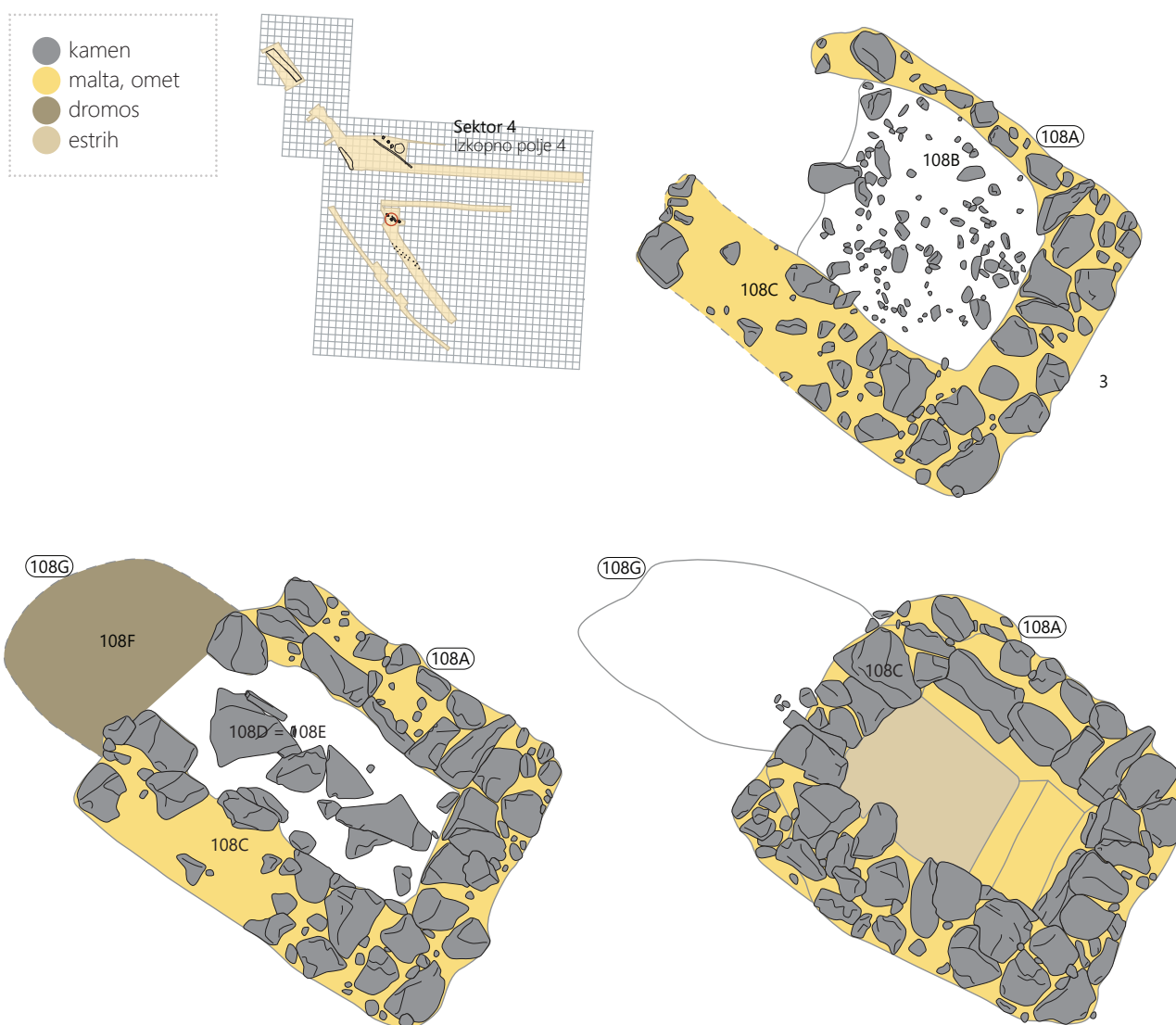

Grobnica 17 – SE 108A, SE 108B, SE 108C, SE 108D, SE 108E, SE 108F, SE 108G, sek. 4, kv. L8 (sl. 21, 102–106)

Način pokopa: žgan pokop v zidani grobnici.

Opis: Grobnica 17 se je nahajala na območju sek. 4, v kv. L8 (sl. 21, 102). Oglato oblikovana grobna jama (SE 108A) (vkopana v SE 3) je merila 1,6 × 1,3 m in je bila globoka do 90 cm. Na njene stene so bili naslonjeni zidovi pravokotne zidane grobnice (SE 108C). Zunanja dolžina grobnice je merila 1,55 × 1,2 m, zidovi pa so bili v višino ohranjeni do 90cm. Širina posameznega zidu je znašala do 30 cm. Zidana je bila iz večjih apnenčevih lomljencev, velikosti do 35 cm, ki so bili med seboj vezani z apneno malto (sl. 103). Na vrhu se je zaključila s kamnitim obokom, na kar nakazuje nagnjenost sten v zgornjem delu. Notranjost grobnice je bila ometana

estrihom. Ob južni steni je bila sezidana 30 cm visoka polica, ki je bila prav tako kot ostala notranjost ometana (sl. 104). V notranjosti grobnice je ležala ruševinska plast sivorjavega meljastega peska in proda (SE 108B) (sl. 105). Ruševinska plast je vsebovala še apnenčeve lomljence, drobce malte, kose ometa ter odlomke grobnih pridakov (G182–G183). Razdrobljena žara (G177–G181) ter sežgane kosti skupaj z žganino so brez reda ležale pod zgornjo ruševinsko plastjo, v ruševinski plasti svetlo rjavega meljastega peska, proda in večjih apnenčevih lomljencev (SE 108D = SE 108E). Vhod v grobnico je bil s severne strani (sl. 106). Do vhoda je vodil dromos, tj. večja ovalna jama U-preseka (SE 108G) (vkopana v SE 4), ki je merila 1 × 0,7 m ter je bila globoka do 50 cm. Zapolnjena je bila z rjavo plastjo peščenega melja (SE 108F).

102 Tlorisi grobnice 17. Merilo 1 : 25.

s približno 1 cm debelim finim ometom, dno pa z apnenim

Kostni ostanki: V ruševinski plasti grobnice 17 (SE 108D) je bilo odkritih 34,5 g sežganih kosti (2,5 g lobanje, 6 g nadlahtnice, 8 g golenice, 6 g mečnice, 8 g dolgih kosti ter 10 g nedoločljivih kosti),⁷² ki so bile izpostavljene temperaturam med 600 °C in 900 °C. V polnilu dromosa (SE 108F) je bilo odkritih 57,5 g sežganih kosti (1 g zob, 13 g lobanje, 0,5 g reber, 1 g dlani/stopal, 9 g stegenice, 6 g mečnice, 22 g dolgih kosti ter 11 g nedoločljivih kosti),⁷³ ki so bile izpostavljene temperaturam med 600 °C in 900 °C. Antropološke analize so pokazale, da sta bila v grobnici pokopana vsaj dva pokojnika, in sicer ena odrasla oseba ter en otrok. V ruševinski plasti prevladujejo otroške kosti z nekaj odlomki dolgih kosti odrasle osebe, medtem ko v polnilu dromosa prevladujejo kosti odrasle osebe, z nekaj odlomki otroških dolgih kosti.

Živalski ostanki: V ruševinski plasti znotraj grobnice (SE 108D) so bile odkrite tudi živalske kosti, in sicer 1 odlomek *Micromammalia* ter 11 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.⁷⁴

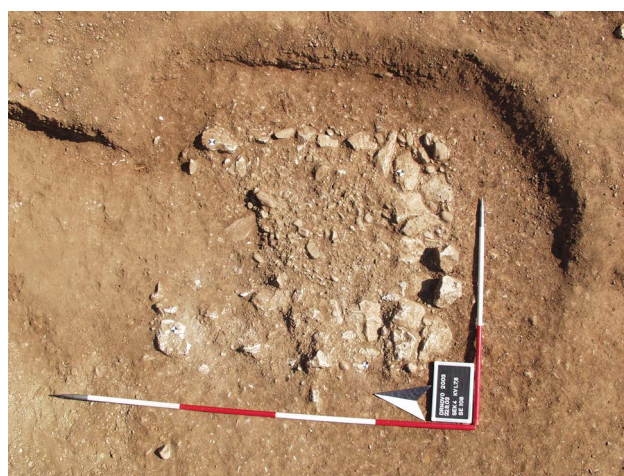
Organski/rastlinski ostanki: /

Grobni inventar: G177–G183

Datacija grobnega inventarja: 2.–3. stoletje

104 Polička v grobnici 17.

105 Ruševinska plast v grobnici 17.

103 Kamnita arhitektura grobnice 17.

106 Dromos in vhod v grobnico 17.

72 VZ 58, VZ 67, VZ 78.

73 VZ 76, VZ 82, VZ 86.

74 FL 65.

Grobница 18 – SE 110A, SE 110B, SE 110C, SE 110D, SE 110E, SE 110F, SE 110G, SE 110H, sek. 4, kv. L-M8-9 (sl. 21, 107–111)

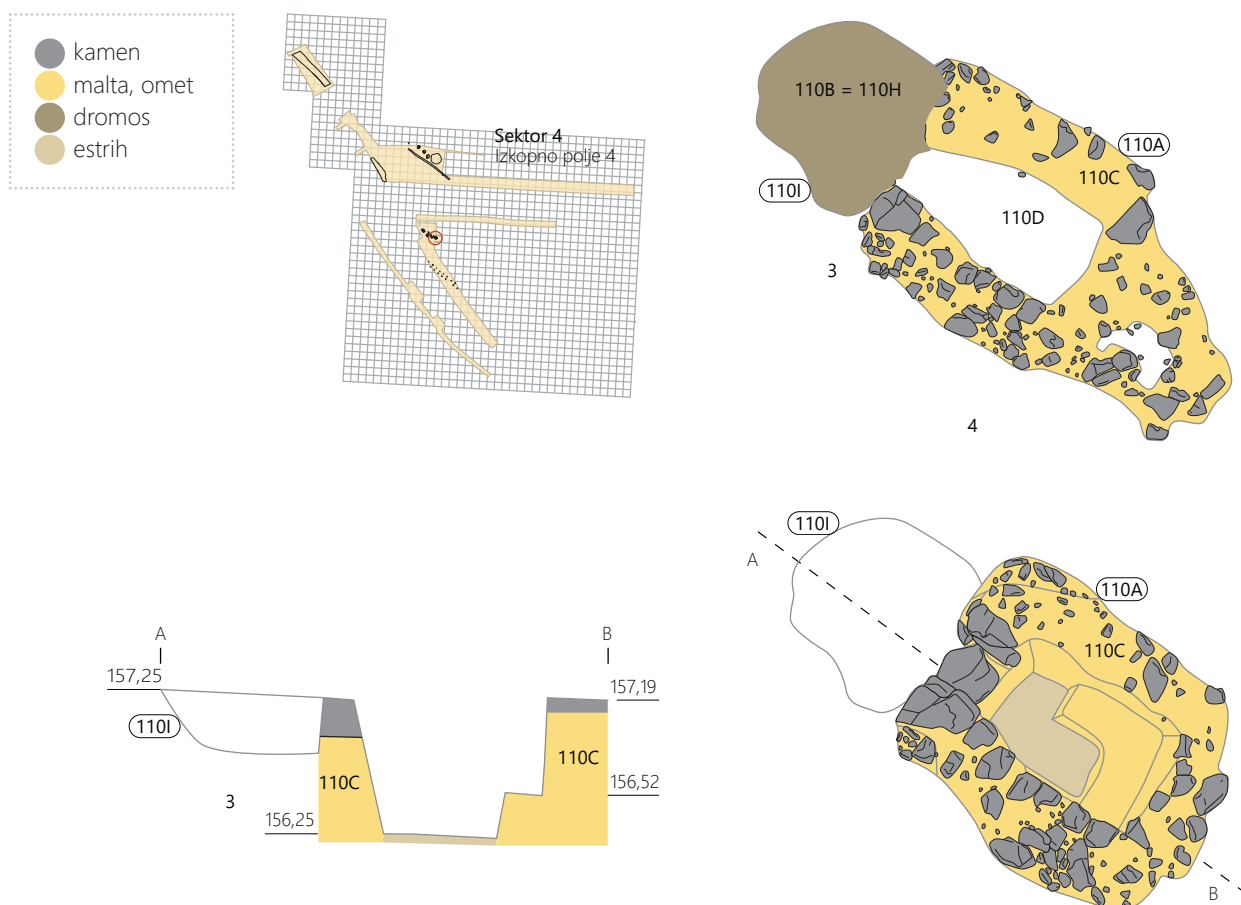
Način pokopa: žgan pokop v zidani grobnici.

Opis: Grobnica 18 se je nahajala na območju sek. 4, v kv. L-M8-9 (sl. 21, 107). Oglato oblikovana grobna jama (SE 110A) (vkopana v SE 3, SE 4) je merila 1,8 × 1,4 m in je bila globoka do 100 cm. Na njene stene so bili naslonjeni zidovi pravokotne zidane grobnice (SE 110C). Zunanja dolžina grobnice je merila 1,8 × 1,4 m, zidovi so bili v višino ohranjeni do višine 100 cm. Širina posameznega zidu je znašala do 45 cm. Zidana je bila iz večjih apnenčevih lomljencev, velikosti do 35 cm, ki so bili med seboj vezani z apneno malto (sl. 108). Na vrhu se je zaključila s kamnitim obokom, na kar nakazuje nagnjenost sten v zgornjem delu. Notranjost grobnice je bila ometana s približno 1 cm debelim finim ometom, dno pa z apnenim estrihom. Na celotni južni ter na polovici vzhodne stene je bila 30 cm visoka polica, ki je bila prav tako kot ostala notranjost ometana (sl. 109). V notranjosti grobnice je ležala ruševinska plast temno rjavega meljastega peska in proda (SE 110D) (sl. 110), z apnenčevimi lomljenci in

drobci oglja. Grobni pridatki (G184–G188) ter sežgane kosti skupaj z žganino so brez reda ležali pod zgornjo ruševinsko plastjo, v ruševinski plasti zelo temno rjavega meljastega peska, proda in enega kosa tegule (SE 110F). Pod njo je ležala plast proda (SE 110G) z odlomki grobnih pridatkov (G189–G191). Vhod v grobnico je bil s severne strani (sl. 111). Do vhoda je vodil dromos, tj. večja ovalna jama U-preseka (SE 110I) (vkopana v SE 4), ki je merila 1,2 × 0,5 m ter je bila globoka do 50 cm. Zapolnjena je bila z rjavo plastjo črno-rjavega meljastega peska in proda (SE 110B = SE 110H), z odlomki grobnih pridatkov (G192–G193) in drobci oglja.

Nad grobnico je bila odkrita zbita plast proda (SE 110E), ki je ležala na črno-rjavi zemljeni plasti (SE 39), s posameznimi odlomki lončenine (G194) ter rdečerjavi zemljeni plasti (SE 41). Interpretirali smo jo kot polpreteklo dovozno cesto.

Kostni ostanki: V ruševinski plasti grobnice 18 (SE 110D, SE 110F, SE 110G) je bilo odkritih 332 g sežganih kosti (2,5 g zob, 53,5 g lobanje, 4,5 g vretenc, 1 g reber, 7 g nadlahtnice, 12 g podlahtnice, 3 g koželjnice, 4,5 g dlani/stopal, 4 g medenice, 40 g stegenice, 29 g golenice, 17 g mečnice, 118 g dolgih kosti, 6 g sklepnih površin ter 31 g nedoločljivih kosti),⁷⁵

107 Tlorisa in presek skozi grobnico 18. Merilo 1 : 50.

75 VZ 68, VZ 71, VZ 80, VZ 81, VZ 84, FL 61, FL 66, FL 67.

ki so bile izpostavljene temperaturam med 300 °C in 900 °C. V polnilu dromosa (SE 110H) sta bila odkrita še 2 g sežganih dolgih kosti⁷⁶, prav tako izpostavljena temperaturam med 300 °C in 900 °C.

Antropološke analize so pokazale, da gre za pokop ene odrasle osebe, stare med 20 in 40 let. Gracilnost kosti in odprt kolčni vozal morda kažeta, da gre za žensko.

Živalski ostanki: V ruševinskih plasteh znotraj grobnice (SE 110D, SE 110F, SE 110G) so bile odkrite tudi živalske kosti, in sicer 42 odlomkov nedoločljivih živalskih kosti.⁷⁷

Organski/rastlinski ostanki: V ruševinski plasti znotraj grobnice (SE 110D)⁷⁸ je bila odkrita tudi večja koncentracija oglja, in sicer difuzno porožen listavec. V polnilu dromosa (SE 110B) pa cf. *Quercus sp.*, semena *Lens culinaris* ter lupine *Corylus avellana*.⁷⁹

Grobni inventar: G184–G194

Datacija grobnega inventarja: prva tretjina 2.–3. stoletje, morda še 4. stoletje

V kv. L-K8, sektorja 4, je bila v smeri SZ–JV odkrita linija apnenčevih in peščenjakovih lomljencev, velikosti do 20 cm (SE 109) (sl. 21). V njej so bili odkriti tudi dve rimski opeki ter odlomki steklene posode (G200). V dolžino je merila 4,5 m, v širino pa 0,7 m. Domnevamo, da gre pri slednji za ostanke močno poškodovane meje med grobnima parcelama grobnic 17 in 18.

108 Kamnita arhitektura grobnice 18.

109 Polička v grobnici 18.

110 Ruševinska plast v grobnici 18.

111 Dromos in vhod v grobnico 18.

76 VZ 85.

77 FL 62, FL 66, FL 67.

78 VZ 62.

79 VZ 37.

Grob 19 – SE 200, SE 200A, sek. 4, kv. AA4 (sl. 21, 112–114)

Način pokopa: žgan pokop v preprosti grobni jami.
Opis: Grob 19 se je nahajal v kv. AA4 (sl. 21, 114). Grobna jama je bila okrogle oblike (SE 200A) (vkopana v SE 4) in je merila 0,4 × 0,4 m, v globino 10 cm (sl. 112). Odkrita je bila pri kopanju geološke sonde. V grobno jamo so bile položene sežgane kosti z žganino ter grobni pridatki (G195–G196) (sl. 113). Jama je bila na koncu zasuta s plastjo temno rjavega meljastega peska in proda (SE 200).

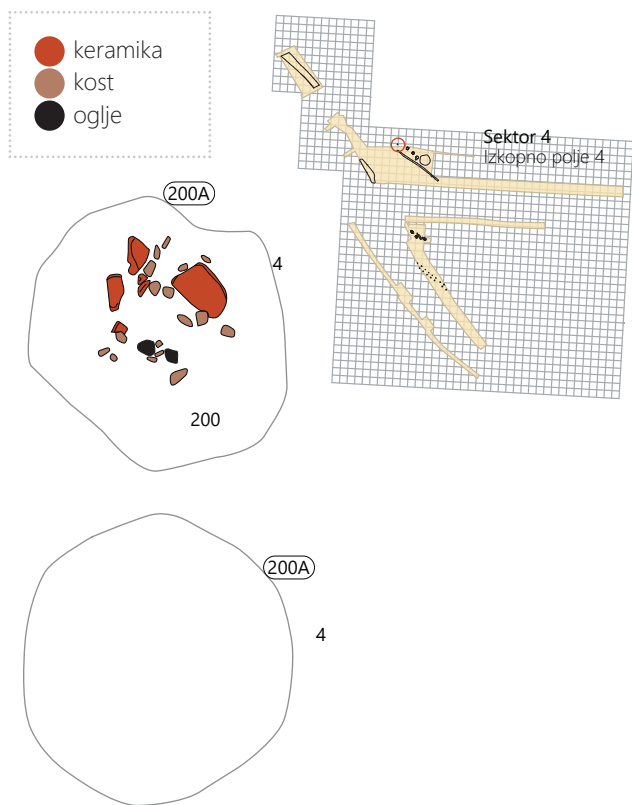
Kostni ostanki: izgubljeno.

Živalski ostanki: /

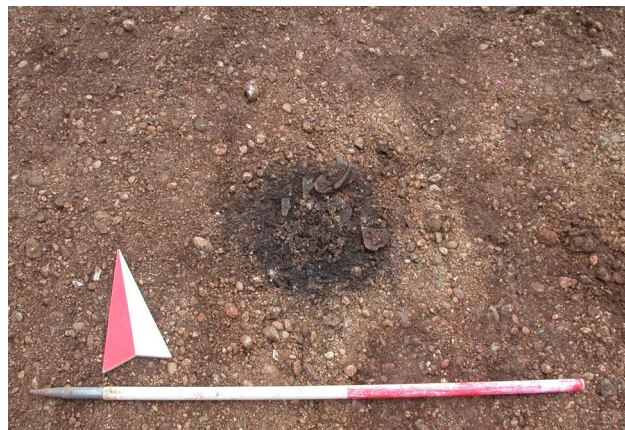
Organski/rastlinski ostanki: /

Grobni inventar: G195–G196

Datacija grobnega inventarja: druga polovica 2. stoletja

114 Tlorisa groba 19. Merilo 1 : 10.

112 Grob 19.

113 Grobna jama groba 19.

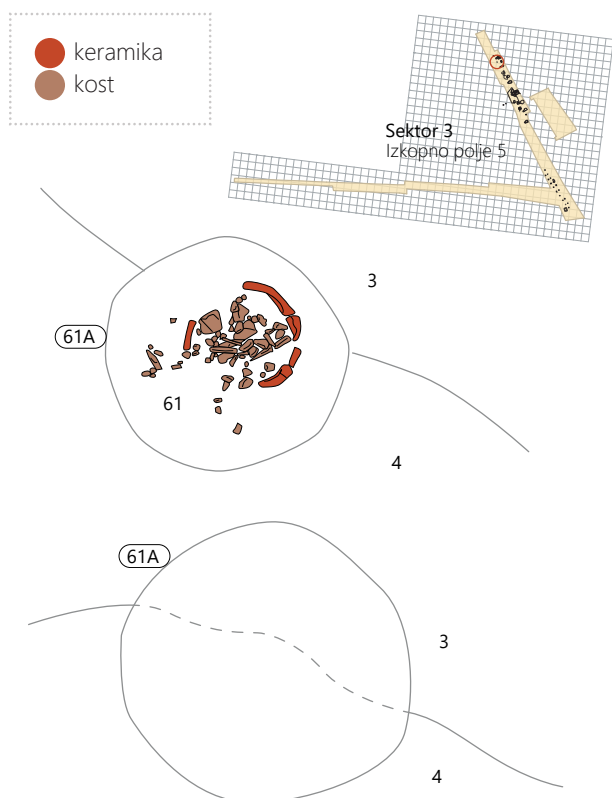

Grob 20 – SE 61, SE 61A, sek. 3, kv. PP-8 (sl. 21, 115–117)

Način pokopa: žgan pokop v preprosti grobni jami.

Opis: V neposredni bližini grobnice 1 je bila v kv. PP-8 odkrita okrogla jama U-preseka (SE 61A) (vkopana v SE 3, SE 4 in SE 17?) (sl. 21, 115). Njen premer je znašal 0,28 m, globina pa 11 cm (sl. 116). Zapolnjena je bila s plastjo črnega meljastega peska (SE 61), ki je poleg odlomkov rimske lončenine (G197–G199) ter sežganih kosti vsebovala še večjo koncentracijo oglja (sl. 117).

Kostni ostanki: V grobni jami (SE 61A) je bilo odkritih 102,5 g sežganih kosti (0,5 g zob, 28 g lobanje, 2 g vretenc, 1 g naddlahtnice, 8 g podlahtnice, 10 g stegnenice, 7 g pogačice, 24 g dolgih kosti, 5 g sklepnih površin ter 17 g nedoločljivih kosti),⁸⁰ ki so bile izpostavljene temperaturam med 600 °C in 900 °C. Antropološka analiza je pokazala, da gre verjetno za odraslo osebo, ki je umrla mlajša od 30 let.

115 Tlorisa groba 20?. Merilo 1 : 10.

Živalski ostanki: /

Organski/rastlinski ostanki: /

Grobni inventar: G197–G199

Datacija grobnega inventarja: 2.–3. stoletje, morda še 4. stoletje

116 Grobna jama groba 20.

117 Grob 20.

80 VZ 35.

Analiza grobnih pridakov

Petra Vojaković, Iris Bekljanov Zidanšek, Jure Krajšek

Na Drnovem 2 je bilo odkritih 12.347 odlomkov rimskodobnih najdb (406,8 kg). Najdbe izvirajo iz vseh štirih sektorjev, vendar so med njimi izredno neenakomerno razporejene. V sektorju 1 in 2 je bilo odkritih le nekaj odstotkov, večina pa izvira iz grobov ter neposredne bližine le-teh, torej iz sektorjev 3 in 4. Prevladovali so odlomki keramičnega gradbenega materiala, in sicer 6.811 odlomkov, sledi lončenina s 5.271 odlomki. 63 odlomkov pripada steklu, 45 kovini, 165 pa živalskim kostem. Med lončenino prevladuje namizna keramika s 4.485 primerki, sledi kuhinjska keramika s 717 primerki ter fina namizna keramika z 32 primerki in transportna keramika s 25 primerki. Odkritih je bilo tudi 6 primerkov oljenk in 1 primerek meljnice.

Fina namizna keramika

Namizna keramika s premazom

Med namizno keramiko s premazom prevladujejo sklede. Najštevilčnejše so zastopane polkroglasto oblikovane sklede z zaobljenim in navzven odebeljenim robom ustja. Gre za posnetke sigilatnih skled oblike Dragendorff 37 (G4, G13, G23, G25–G28, G34, G38, G43–G44, G53–G62, G76, G85–G86, G115, G123–G125, G134–G136, G178, G189, G202, G228–G229, G255–G256), kakršne so v naše kraje prihajale večinoma iz galskih in germanskih lončarskih centrov – Rheinaberna, Blickweilerja, Heiligenberga, La Madeleina ter Trierja (Curk, 1969, 6, 51). Odkriti primerki so lahko oksidacijsko žgani z rdečim premazom ali redukcijsko žgani s sivimi in črnimi premazom. Večina jih je neokrašenih. Nekatere imajo pas žigosanega okrasa v obliki podkev in palmet (G23, G28, G53, G80, G228–G229, G255–G256), spet druge pa so okrašene s koleščkanjem v horizontalnih pasovih (G25, G27, G38, G44, G56, G59–G62, G123–G125, G189). Redke, npr. G58 in G178, pa so okrašene s figuralno ornamentiko, a le v zelo preprosti tehniki žigosanja. Podobne oblike so pogoste tudi na drugih najdiščih. Na emonskih grobiščih takšne sklede sodijo k t. i. polkrožnim skodelam (Plesničar Gec 1972, 54), na zahodno petovionskih grobiščih k tipom PTS 14 (Istenič 1999, 100). Sklede tega tipa pa so pogoste tudi v Celeji, kjer so označene kot sklede tipa II.2.1.1 (Krajšek 2015, 128–129), ter na rimskem svetišču iz Podkrajja pri Hrastniku (Krajšek, Stergar 2008, 252–254). Na Dolenjskem jih zasledimo tako na nevioudunskih grobiščih (Petru 1978, t. 34: 1, 2, 8, 17) kot tudi med gradivom novoveških grobov (Knez 1992, t. 29: 2; t. 31: 1; t. 75: 9). Sklede tega tipa se v Panoniji pojavljajo od začetka 2. do druge polovice 3. stoletja (Plesničar Gec 1977, 54; Brukner 1981, 39). Časovno bolj občutljiv je motiv pava z nerazprtim repom,

ki je izrazito krščanski simbol in ga lahko kot ornament na skledah, ki posnemajo sigilatno obliko Drag. 37, datiramo v sredino in v drugo polovico 3. stoletja.

Sledijo jim bikonične sklede z vodoravnim navzven izvihanim ustjem ter s prstanastim dnom (G17, G45, G87, G203). So oksidacijsko žgane z rdečim premazom ali redukcijsko žgane s temno sivim premazom. Primerjave jim najdemo v noriškem območju. V kastelu Mautern (vzhodnonoriški del obdonavskega limesa) so bile takšne sklede v uporabi daljše časovno obdobje. Najbolj podobne so jim sklede tipa 1 (*Knickwandschüssel typ 1*), prisotne v 3. fazi Mauterna med leti 130/140–170/180. Na območju Recije se takšne sklede pojavijo predvsem sredi 2. stoletja, v Karnuntu v flavijsko-trajanskem času, na pokopališču v Klosterneuburgu pa v poznem 2. stoletju do začetka 3. stoletja (Groh, Sedlmayer 2002, 212–214, abb. 139). Podobne so jim tudi lokalno izdelane sklede iz Celja (tip II.5.2.1). Odkrite so bile med raziskavami na Mariborski cesti, vendar so izdelane v bolj grobi, namizno-kuhinjski fakturi (Krajšek 2015, 138–139, t. 23: 123, 124). Zaradi oblikovnega ujemanja s trinožniki z recipientom takšne oblike (trinožniki tip II.4.2.1) jih Krajšek datira istočasno – od prve polovice 2. stoletja dalje.

Recijske čaše

Z enim primerkom je bil zastopan tudi posnetek recijske čaše (G20). Čaša je kroglaste oblike, ima izvihano ustje in razmeroma ozko dno. Na prehodu v rame ima koleščkast okras. Zunanja stran je v celoti prekrita s temno rdečesivim premazom. Odkrita je bila v edinem skeletnem grobu 2. Recijsko keramiko so v 2. in 3. stoletju izdelovali v Reciji (Czys, Endres 1988, 84–87), od tam pa so jih izvažali na vzhod v sosednje province vse do Panonije (Miglbauer 1990, 16). Prav tako pogosto pa lahko v Panoniji naletimo tudi na posnetke recijskih čaš, ki so izdelki lokalnih delavnic (Istenič 1999, 134).

Glazirana keramika

Glaziran kozarec je bil odkrit v grobnici 8 (G80). Zunanja površina kozarca in notranja površina ustja ter vratu sta prekriti s svinčeno glazuro svetlo zelene barve. Kozarec je okrašen v tehniki barbotina z vzorcem podkev. Spominja na izdelke iz severne Italije (tako severovzhodne kot severozahodne Italije). Takšne posode so bile običajno izdelane na lončarskem vretenu, s figurativnim ali rastlinskim okrasom, izdelanim v tehniki barbotina. Oblike so si lončarji izposodili iz repertoarja oblik keramike tankih sten (Maccabruni 1995, 51–52). Obravnavana čaša je bila dvojno žgana – najprej oksidacijsko, po nanosu glazure pa v redukcijskih pogojih. Kozarec ima primerjave v Karnuntu (Grünwald 1979, t. 64/14, 15, 14) in Akvinku, kjer je datiran v drugo polovico 4.

stoletja (Grünwald 1979, 72). Tovrstni izdelki so dobro dokumentirani v osrednji Italiji v kontekstih od 2. vse do konca 4. oziroma začetka 5. stoletja in so široko razprostranjeni tekom cesarskega obdobja (Coletti 2012, 183, fig. 1: 2).

Hišaste žare

Med namizno keramiko s premazom lahko uvrstimo tudi posebno funkcionalno-tipološko skupino t. i. hišastih žar (G12, G18, G50–G52, G75, G97, G101, G118–G122, G133, G149, G177, G184, G201). Hišaste žare so lončene posode, ki ponazarjajo hišo z vhodom, okenskimi odprtini in streho, ki se gumbasto ali v obliki petelina zaključuje na vrhu posode. V notranjosti so vsebovale sežgane človeške kosti, z gotovostjo pa smemo trditi, da so v duhovno-religioznem smislu predstavljale posebno obliko zadnjega počivališča (Križ 2003, 24) in obenem nakazovale na močno vero v posmrtno življenje. Tudi te so med odkritim gradivom zelo pogoste, kar seveda ne preseneča, saj so značilne prav za keltske Latobike na Dolenjskem (Petru 1966, 361). Odlomki ostenj, gumbastih zaključkov in »pokrovov« oziroma streh pripadajo vsaj 24 različnim žaram. Kljub velikemu številu različnih tipov žar se s pomočjo le-teh ne da natančneje datirati posameznih grobov, saj se takšne žare pojavljajo od 1. do sredine 3. stoletja (Križ 2003, 24). Prva tipologija in kronologija hišastih žar (Petru 1971) pa se je zaradi velikega števila na novo odkritih tipov žar (najdišči Draga in Drnovo) pokazala kot neustrezna.

Namizna keramika

Med lončenino je največ namizne keramike. Predvsem gre za odlomke finih loncev, vrčev, krožnikov, skled ter čaš, izdelanih iz svetle prečiščene keramike brez premaza.

Fini lonci

Med njimi so najštevilnejše zastopani večji trebušasti lonci z navzven izvihanim in rahlo odebeljenim ustjem, ki je okrašeno z navpičnimi vrezji (G88, G138, G179, G208). Najboljše primerjave jim najdemo na nevioudunskih nekropolah (Petru 1978, t. 28: 5, 7; t. 29: 8) ter na nekropoli Draga pri Beli Cerkvi, ki je datirana v 2. in 3. stoletje (Križ 2003, 49, sl. 7.4). En primerek pa je bil odkrit tudi na rimskodobnem svetišču Podkraj pri Hrastniku (Krajšek, Stergar 2008, 251, t. 3: 57). Podobne oblike je tudi lonec (G41), ki ima prehod iz vratu v rame okrašen z valovnico, ter manjši lonec (G103), ki je imel vidne poteze čopiča.

Z nekaj primerki so zastopani manjši jajčasto oblikovani lonci oziroma čaše z ozkim vratom ter navzven izvihanim ustjem (G29–G30, G233). Najpogosteje so okrašeni z žlebovi. Na zahodnem poetovionskem grobišču so takšni lonci uvrščeni k finim loncem tipa LF 1.2 in so datirani v 2. stoletje. Tisti z

nizko ležečim poudarjenim trebuhom pa morda kažejo na poznejšo fazo tipološkega razvoja loncev LF 1.1 in LF 1.2. (Istenič 1999, 130–131, sl. 123).

Odkriti pa so bili tudi lonci z narebrenim cilindričnim vratom (G190). Takšen tip loncev je pogost na Dolenjskem (Borštek pri Metliki, Veliki Kamen, Novo mesto – Beletov vrt, Stranska vas pri Novem mestu, Pristava pri Trebnjem, Rosalnice, Rosalnice ter Otok pri Podzemlju), Posavju (Drnovo, Dobova) in Celju, zaradi večjih koncentracij prav na območju Nevioduna in Celeje, pa Petru predvideva izdelovalne centre ravno v slednjih dveh (Petru 1969). Posamezni primerki pa so znani tudi iz hrvaških najdišč, in sicer Stenjevec, Donja Lomnica, Velika Gorica, Ščitarjevo in Dumovac (Gregl 1981, 57). Najstarejši primerki, ki imajo na vratu tri rebra, se pojavljajo od prve polovice 1. stoletja do konca 1. stoletja, na začetku oziroma prvi polovici 2. stoletja pa se pojavljajo lonci s cilindričnim vratom z dvema rebroma ter brez reber (Petru 1968; Gregl 1981).

Med večje lonce oziroma pitose sodi jajčasto oblikovan lonec, z izvihanim navzdol nagnjenim ali vodoravnim profiliranim ustjem (G108). Na zahodnem poetovionskem grobišču so takšni lonci uvrščeni k finim loncem tipa LF 4 in LF 5 in so datirani od druge polovice 1. stoletja do 3. stoletja (Istenič 1999, 133, sl. 124). Od sredine 1. stoletja pa vse do sredine 2. stoletja se takšni lonci pojavljajo tudi na emonskih nekropolah (Plesničar Gec 1977, 45), v Dolenjem Brezovem pa od sredine 1. do konca 2. stoletja (Vičič 1983, 292). Nekaj primerkov je bilo odkritih tudi na rimskodobnem svetišču Podkraj pri Hrastniku (Krajšek, Stergar 2008, 255, t. 7: 110–113). Takšni lonci naj bi se z manjšimi razlikami v fakturi pojavljali tudi še v 3. stoletju (Bukner 1981, 43).

Vrči

Od vrčev sta ohranjena le dva ročaja (G209–G210) ter enoročajni vrč z odebeljenim ustjem (G260), odkrit sporadično. Ta oblika je na petovionskih grobiščih opredeljena kot tip VE8 in je na podlagi grobnih celot datiran v konec 1. in v prvo polovico 2. stoletja (Istenič 1999, 122).

Krožniki

Poleg skled so bili v večjem številu zastopani tudi krožniki. Med njimi prevladujejo krožniki z ravnim dnom, med katerimi so najpogosteje zastopani tisti, ki imajo navzven nagnjene izbočene ali ravne stene in navznoter nagnjeno (uvihano) ustje (G35, G96, G204–G205). Na zahodnem poetovionskem grobišču so takšni krožniki uvrščeni h krožnikom tipa K2 in so datirani od konca 1. stoletja ter v prvo polovico 2. stoletja, verjetno pa že od druge polovice 1. stoletja in morda še v drugo polovico 2. stoletja ter v 3. stoletje (Istenič 1999, 118–119, sl. 102). Na rimskem svetišču Podkraj pri

Hrastniku so takšni krožniki razdeljeni na dva tipa, in sicer na tip K4, za katere je značilno izrazito odebeljeno ustje na notranji strani, tik pod odebelitvijo pa se je nahajal plitev žleb (Krajšek, Stergar 2008, 252, sl. 6). K temu tipu bi tako sodili nevioudunski primerki (G182, G204–G206), ki so bili odkriti v grobnici 17, in rimski plasti/hodni površini SE 16. Krožnik (G35), ki je bil odkrit v grobnici 4, pa bi sodil k prehodni različici K1/K4, za katero je značilno uvihano in rahlo odebeljeno ustje na notranji strani (Krajšek, Stergar 2008, 252, sl. 6). Krožnik z močno odebeljenim ostenjem na zunanji strani (G139), premazan s temno sivim premazom na obeh površinah, tako notranji kot zunanji, sodi k tipu K3 (Krajšek, Stergar 2008, 252, sl. 6). Na primeru krožnikov iz emonskega grobišča lahko ugotavljamo, da so vsi tipi zgoraj opisanih krožnikov sočasno v rabi že v začetku 2. stoletja (Plesničar Gec 1977, 55), pri čemer se krožniki tipa K4 pojavljajo še vse do konca 3. stoletja (Plesničar Gec 1972, t. 52: 18).

Zastopani so bili tudi krožniki z navzven nagnjenimi, ravnimi ali rahlo izbočenimi stenami in enostavnim ustjem (G72–73, G146, G231–G232). Takšni so na zahodnem poetovionskem grobišču opredeljeni kot krožniki tipa K1 in so datirani od 1. do 3. stoletja, nekateri celo do sredine 4. in do začetka 5. stoletja. Prav tako so tovrstni krožniki na rimskem svetišču Podkraj pri Hrastniku opredeljeni kot tip K1 (Istenič 1999, 118–119, sl. 102; Krajšek, Stergar 2008, 252, sl. 6). Krožnik (G231) odkrit v rimski plasti SE 17, pa lahko pripišemo krožnikom tipa K3 iz Podkrajja, za katere je značilna močna odebelitev na zunanji strani (Krajšek, Stergar 2008, 252, sl. 6). Krožniki K1 se na emonskem grobišču pojavljajo že od sredine 1. stoletja, so pa nato, prav tako kot krožniki tipa K3, K4 in K1/K4, sočasno v uporabi v začetku 2. stoletja (Plesničar Gec 1977, 55). V rimski Celeji so takšni krožniki, za katere se je uveljavilo ime 'Soldatenteller' (Miglbauer 1990, 20), ki so nedvomno posnemali t. i. 'pompejanske' krožnike ali pekače, uvrščeni v tip III.2.2. Pojavljajo se sicer v več oblikovnih različicah, vendar natančne tipološke delitve po poročanju J. Krajška niso dale pričakovanih rezultatov (Krajšek 2015, 144). Najzgodnejši primerki so z lokacije Osrednja knjižnica Celje in se pojavljajo v plasteh iz druge polovice 1. stoletja. Na ostalih najdiščih v Celju in okolici so pogosti predvsem v plasteh 2. in 3. stoletja. Izdelani so brez izjeme iz namiznih fakturnih tipov s premazom ter skoraj brez pustil in talil. Čeprav naj bi bili ti fakturni tipi manj odporni na neposreden stik z ognjem, številni ožgani sledovi na zunanjih stenah in dneh posodja pričajo o namerni izpostavljenosti ognju (Krajšek 2015, 144–146).

Čaše

K namiznemu posodju sodijo tudi čaše. V grobnici 9 je bila odkrita čaša na visoki nogi kroglaste oblike z visokim vratom

in nepoudarjenim ustjem (G89). Na najširšem delu je imela dve liniji peresastega okrasa. Premazana je bila s črnim premazom.

Kuhinjska keramika

Lonci

Z nekaj primerki je bilo zastopana tudi lokalna kuhinjska keramika, med katero prevladujejo jajčasti lonci z izvihanim ustjem. Takšni lonci so na predelu največje širine okrašeni z glavničanjem (G16, G37, G71, G197–G198, G211–G212, G234–G235). Med slednjimi izstopata lonca (G37), ki ima na izvihanem ustju še žleb, ter lonca z močno izvihanim ustjem (G234). Na zahodnem poetovionskem grobišču so takšni lonci uvrščeni h grobim loncem tipa LG 1.1 in so datirani od flavijskega, morda tudi že neronskega časa in še v prvo tretjino oziroma polovico 2. stoletja (Istenič 1999, 137, sl. 130). Na emonskih nekropolah pa so opredeljeni kot lonci z izvihanim ustjem. Slednji se pojavljajo v grobovih iz 1. stoletja oziroma najkasneje do sredine 2. stoletja (Plesničar Gec 1977, 38), zaradi grobov 212 in 157 pa lahko pojav tega tipa loncev zasledimo še v 4. stoletju (Plesničar Gec 1972, t. 43: 6; t. 59: 1). Na rimskem svetišču Podkraj pri Hrastniku takšni kuhinjski lonci sodijo k loncem tipa L2 (Krajšek, Stergar 2008, 257–258).

Oljenke

Med gradivom smo prepoznali tudi 6 odlomkov oljenk. Z enim primerkom je zastopan odlomek noska vultne oljenke (G215) slabe, rustikalne in zagotovo lokalne izdelave. Vultne oljenke so značilne predvsem za 1. stoletje, vendar gre pri tem odlomku za očitno lokalno kopijo, zato jo lahko datiramo v konec 1. oziroma že v začetek 2. stoletja.

Štirje odlomki pripadajo pečatnim oljenkam (G7, G77, G110, G186), od katerih obd. 78 sodi k tipu Loeschcke Xc. Pečatne oljenke z odprtim kanalom Loeschcke X so razvili v antični Mutini, današnji Modeni, v drugi polovici ali ob koncu 1. stoletja (okoli leta 90) (Loeschcke 1919, 255–256; Buchi 1975, XXIV–XXXVIII). Tehnološko dovršeni modenski izdelki so bili visoke kakovosti, razvili so se v vodilno obliko oljenk 2. in 3. stoletja. V različnih centrih po severni Italiji, Galiji, severnih in podonavskih provincah ter tudi na severnem Jadranu in verjetno v Dalmaciji so lokalni lončarji že v prvi polovici 2. stoletja posnemali priljubljene izdelke in pri tem mnogokrat prevzeli tudi žige uveljavljenih severnoitalskih proizvajalcev. Proizvodnja se je zavlekla v 4. stoletje, najdejo pa se celo v kontekstih 5. in 6. stoletja (Buchi 1975, XXXIV–XLI; Harris 1980; Ferraresi 2000, 228–250; Istenič 1999). Najmlajše različice Loeschcke Xc se običajno datirajo v drugo polovico 3. stoletja, 4. in 5. stoletje (Istenič 1999, 157; Žerjal 2008, 109–112; Perko 2012), čeprav jih nekateri postavljajo že

v drugo polovico 2. stoletja (Ferraresi 2000, 205–250; Žerjal 2008, 109–112).

Odkrit pa je bil tudi odlomek oljenke s premazom (G129), lokalne proizvodnje, ki bi jo lahko datirali v 3. ali 4. stoletje.

Kovina

Železo

Med kovinskimi najdbami prevladujejo železni žbljički (G40, G70, G84, G107, G113, G152, G155–G171, G173–G175, G248). Dolžina slednjih je med 12 in 15 mm, premer glavic pa med 7 in 10 mm. Majhni železni žbljički s kratkim trnom in gobasto, kupolasto ali piramidalno glavico so se uporabljali kot žbljički za okovanje obutve (angl. hobnails). V žganih grobovih se običajno pojavlja manj železnih žbljičkov kot v skeletnih, na kar vpliva tudi selekcija pri nabiranju žganih ostankov pokojnika in pridatkov, ki so bili sežgani skupaj z njim. Iz istega razloga je tudi določanje žbljičkov kot delov obutve težje kot pri skeletnih grobovih (Miškec *et al.* 2020, 208; Powell 2010a, 318–320). Okovani čevlji se pojavljajo v moških, ženskih in otroških grobovih, bolj so pogosti na grobiščih v ruralnih predelih kot na grobiščih v večjih mestih. Powell povezuje to dejstvo s konfiguracijo terena, ki ga je bilo treba prečkati, in z delom, ki ga je bilo potrebno opraviti (Powell 2010a, 313, 318).

Na najdišču so prisotni tudi kovani železni žblji različnih velikosti (G9, G36, G83, G92, G94, G113–G114, G245). Pojavljanje železnih žbljev v grobovih z oljenko, majhno keramično posodico in z novcem, je pogosta kombinacija najdb, predvsem v grobovih iz 2. in 3. stoletja (Alfaye Villa 2010, 429–431, sl. 11–12). Tudi na emonskih grobiščih se tovrstna kombinacija najdb pojavi v nekaj deset grobovih (Petru 1972; Plesničar Gec 1972). Žblji bi lahko zaradi svoje surovine in oblike imeli apotropejski in magičen pomen (Alfaye Villa 2010, 432–451).

V skupino rimskega železnega orodja spada vejniki s širokim ukrivljenim ploščatim rezilom in zoženim trnom pravokotnega preseka za nasaditev (lesenega?) ročaja (G222). Gre za obliko orodja, ki je dolgotrajna in se težko ožje datira.

V isti plasti SE 16 je bilo odkritih nekaj najdb orožja, izdelanega iz železa: samostrelna ost (G223), puščična konica z listom deltaste oblike in s sploščenim presekom (G225) ter dvokrilna puščična ost s tulcem (G224).

V jami (SE 55) pred grobnico 7 je bila najdena korodirana sprijeta kepa železnih obročkov (G74). Obročki so med seboj prepleteni. Zunanji premer posameznega obročka znaša 0,9–1 cm. Gre za zakovičene obročke, ki tvorijo vojaški dvodelni verižni oklep – lat. *lorica hamata*. Bil je standardna oprema tako legionarjev kot tudi pomožnih enot v

času republike, še posebej priljubljen pri oficirjih. Legionarji so ga uporabljali še skozi flavijski čas, prav tako obstajajo upodobitve legionarjev z verižnim oklepom iz trajanovega časa (Bishop, Coulston 2006, 95). Varon (De lingua Latina 116) izvor verižne srajce pripisuje Keltom, od katerih naj bi jo Rimljani prevzeli. V posamezni verižni srajci z obročki premera okrog 12 mm bi lahko prešteli 20.000 obročkov, v primeru rabe manjših obročkov se je število le-teh večalo (Sim, Kaminski 2012, 123). Videti je, da je bila verižna srajca pred zakopom premišljeno zložena.

Bron

Pomenljivo je dejstvo, da je bilo odkritih izredno malo bronastim predmetov. Bronasta okova (G117, G131) bi morda lahko pripadala delu pasne garniture.

Novci

Skupno je bilo odkritih 8 novcev. Trije bronasti novci Marka Avrelija ali Komoda so bili odkriti v skeletnem grobu 2 (G21), v grobnici 6 (G49) in v grobu 19 (G196). En nedoločljiv bronast novček je bil odkrit v grobnici 11 (G99). Bronasta novca Antonina Pija in Hadrijana sta bila odkrita v grobnici 16 (G151, G154). Srebrni novček Gordijana III in bronast novček Severa, Maksimina II. ali Konstantina I. (G218–G219) pa sta bila odkrita v plasti SE 16. Za več informacij glej poglavje Numizmatična analiza.

Steklo

V grobnici 7 je bil odkrit lonček iz razbarvanega stekla izdelan s pihanjem (G66). Površina lonca je irizirana, kar kaže na propadanje stekla. Mavrični vtis obarvanosti je posledica razklona svetlobe na razplasteni propadli površini stekla – najprej nastanejo zaplate, ki se ob nadaljnjem propadanju začnejo luščiti (Lemajič 2001, 3, sl. 2–4). Tovrstni lonci kroglaste ali jajčaste oblike z izvihanim navznoter zavitim ustjem so zelo pogosta najdba v zahodnem delu rimskega imperija, posebej v vlogi grobnih žar (Lazar 2003, 166–167). Isings jih opredeli kot tip 67a in jih časovno umešča od tiberijskega ali klavdijskega časa do konca 2. stoletja, s posamičnimi mlajšimi primerki (Isings 1957, 86–87; Rützi 1991, AR 117, 51, sl. 35). V Sloveniji jih Lazar pripiše skupini loncev tipa 7.2.2 in jih časovno zameji od sredine 1. do začetka 3. stoletja (Lazar 2003, 163, 167).

V grobnici 8 je bilo najdenih 6 ploščatih narebrenih jagod iz na pogled črnega stekla (G78). Na spodnji strani so ravne, na gornji izbočene in okrašene s podolžnimi vrezji, ki so vzporedni z dvema luknjicama v vsaki jagodi. T. E. Haevernick jih je poimenovala *Trilobitenperlen* (Haevernick 1975, 106–107, 124, Abb. 1: 1, 2, 3). V Akvileji so bile takšne jagode odkrite kot zaključni del ogrlice (Mandrizzato 2008, 63,

sl. 80). Primer ogrlice z dvema takšnima jagodama na koncu pa je bil najden tudi v Neviodunu (S. Petru, P. Petru 1978, 65, t. 17: 2). Časovno naj bi se pojavile nekje v 3. stoletju, najbolj pa so bile razširjene v kontekstih 4. stoletja.

Razprostranjene so predvsem v osrednji in vzhodni Evropi, posamezni primerki pa so bili odkriti tudi v Sredozemlju (Lazar 2019, 42).

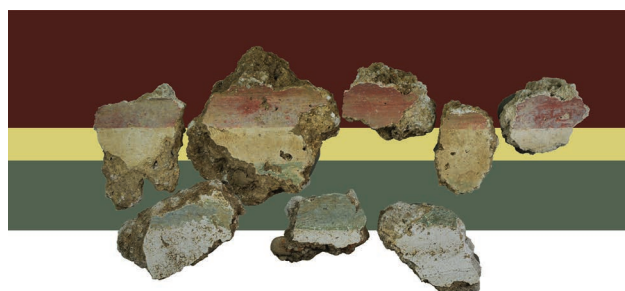
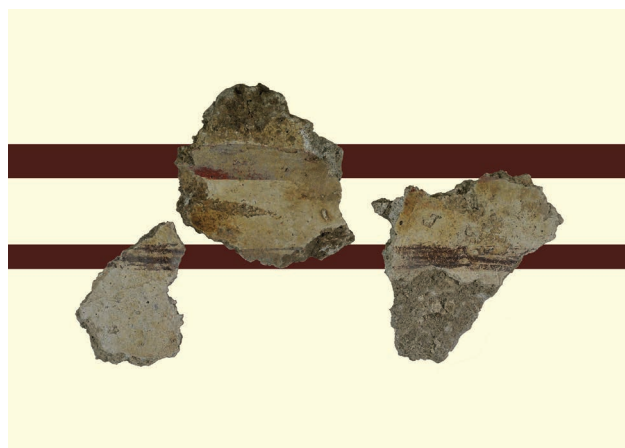
Rahlo sploščena okrogla steklena jagoda (G100), izdelana iz modrega stekla, je bila najdena v grobnici 11. V grobnici 18 pa paličasta jagoda iz temno modrega stekla (G192). Steklene jagode so bile priljubljene skozi celotno rimsko obdobje. Pridajanje ogrlic iz nanizanih steklenih jagod v ženske grobove naj bi bilo sicer zelo značilno za drugo polovico 3. in vsaj še celo 4. stoletje (Riha 1990, 77–92; Buora 1996; Mandruzzato 2008, 156–170). Sicer pa se okrogle, včasih sploščene jagode pojavljajo v širokem naboru barv, od mlečno bele, rumene, turkizne, zelene, modre do rdeče. Jagode kot posamično najdbo težko ožje datiramo, pojavljajo pa se še v 5. stoletju (Mandruzzato 2008, 160).

Omet

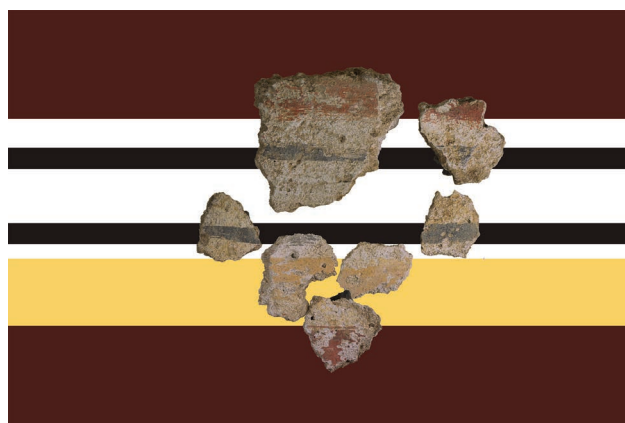
Ohranjeni odlomki stenskih poslikav imajo dve, nekateri tudi tri plasti ometa. Grob izravnalni omet iz proda, mivke, apna in plev je bil debel 1–1,6 cm. Vsebuje prodnike, velike do 2,2 cm. Na nekaterih kosih je površina, ki je bila na podlagi, ravna, nekateri pa imajo rahlo vidne odtise šibja – včasih so ga dali za podlago zaradi boljšega oprijema ometa. Izravnalni omet ni ohranjen na vseh kosih in tudi na ohranjenih rad odstopa. Nanj je bil nanesen nosilni omet v debelini 1–1,2 cm. Nosilni omet se od izravnalnega loči v tem, da nima plev in prodnikov, je finejši ter bolj kompakten. Poslikava je bila izvedena na intonacu (fini omet, ki nosi barvno plast) iz kremenčevega/silikatnega peska in apna v fresko tehniki na še svež omet. Intonaco plast je bila debela 0,5–0,7 cm.

Slikanje na omet (freske) smo zasledili v treh grobnicah (4, 7 in 8). Grobnica 15, ki je imela zidan obok iz kamna, je bila znotraj ometana, vendar omet ni bil slikan, prav tako so bile tri grobnice manjših dimenzij (16, 17 in 18) znotraj ometane, vendar brez poslikav na ometu. Vprašanje je, ali je dejstvo, da so le nekatere grobnice okrašene s freskami, izraz osebnih želja ali finančnih zmožnostih žalujočih oziroma pokojnih.

Najbolj kompleksna je poslikava v grobnici 7 (sl. 59, 118). Ometane in poslikane so bile tri stene, severna, vzhodna in južna, na zahodni strani je bil vhod. Poslikava je ohranjena fragmentarno, saj je bil grob ohranjen do višine 1,6 m. Na stene je bil od tal do roba polic (približno 35 cm višine) nanesen bolj enostaven linijski vzorec v beli, rdeči, oker in

118 Poskus rekonstrukcije izgleda notranjosti sten oz. poslikave v grobnici 7 (izdelala: Iris Bekljanov Zidanšek).

119 Poskus rekonstrukcije izgleda notranjosti sten oz. poslikave v grobnici 4 (izdelala: Iris Bekljanov Zidanšek).

zeleni barvi. Od polic navzgor je poslikan geometrično rastlinski vzorec na beli podlagi s svetlo rdečo, bordo, zeleno in svetlo modrikasto sivo. Razdelitev na bolj enostavno poslikavo spodnjega dela pod polico in bolj kompleksno poslikavo nad polico morda lahko razumemo kot upoštevanje trojne razdelitve poslikave sten (podzidek, srednji del, friz), pri čemer spodnji in zgornji del predstavljata »okvir« srednje poslikave, ki je vidna že v začetku drugega stila v Pompejih (Plesničar Gec 1998, 14).

V grobnici 4 so bile stene ometane in poslikane s freskami linijskega vzorca v temno rdeči, oker rumeni, črni in beli barvi (sl. 40, 119).

Sklep

Prevladujoče posodje – odlomki namizne keramike, keramika s premazom in hišaste žare – dokazujejo dolgotrajno uporabo jugovzhodne nevioudunske nekropole, katere časovni razpon lahko zamejimo v čas med koncem 1. oziroma začetkom 2. stoletja in vsaj do druge polovice 4. stoletja. Elementov, ki bi nastanek oziroma uporabo grobišča datirali v 1. stoletje, med keramičnim gradivom praktično ni. Ohranil se je le en odlomek noska volutne oljenke (G215) slabe, rustikalne in zagotovo lokalne izdelave. Odkriti pa so bili tudi odlomki lončenine, ki uporabo tako grobišča kot tudi drugih struktur na najdišču postavljajo še v konec 3. in 4. stoletje, in sicer zvončasta čaša, ornamentirana s polmesečastimi aplikami in glazirana s svetlo zeleno glazuro (G80, grob 8), ki jo lahko na podlagi analogij datiramo v drugo polovico 4. stoletja (Grünwald 1979, 72), ter odlomek severnoafriške sigilate (G10), ki glede na svetlo maso, tanko ostenje in bleščeč gladek premaz zelo verjetno pripada t. i. C1 proizvodnji, ki je značilna za čas od let 220–230 naprej (Vidrih Perko 1992, 96). Potrebno pa je poudariti, da ta odlomek ne izvira iz grobov, ampak iz ene od stojk (SE 089) domnevnega vodovoda.

Na podlagi najdb lahko tako zaključimo, da je bila jugovzhodna nevioudunska nekropola v uporabi od konca 1. oziroma začetka 2. stoletja in skozi celotno 4. stoletje ter da je bilo v vsakem grobu oziroma grobnici pokopanih več oseb. Ceste na podlagi gradiva ni mogoče ožje datirati. Najdbe iz dvojne linije jam (domnevni vodovod, ki je potekal vzporedno s cesto in tik ob njej) pa nakazujejo, da je bil slednji okvirno v uporabi vsaj v 3. oziroma do začetka 4. stoletja.

Glede na stanje grobnic in razporeditev odlomkov keramičnih in tudi steklenih posod v njih ter dejstva, da so bili v relativno bogati grobni arhitekturi (poslikava na stenah, kamniti portali itd.) odkriti le odlomki cenene lokalno izdelane lončenine, lahko trdimo, da so bili grobovi že v rimskem obdobju izropani. Na to bi nakazovala tudi radiokarbonska

datacija vzorca oglja: LTL18316A 1569 ± 45 BP, kar ob standardni deviaciji 1σ (68,2% verjetnost) pomeni razpon od 428 do 538 AD, ob 2σ (95,4% verjetnost) pa med 398 do 548 AD (sl. 168–169), iz grobnice 1, ki ponuja nekoliko starejši datum. Slednjega predvsem zaradi dejstva, da je bilo oglje odkrito v ruševini grobnice 1, razlagamo kot čas uničenja grobnice 1. Nedotaknjena je ostala le grobnica 9 (SE 19), v kateri so se ohranili skledi s sežganimi kostmi, večja vaza z narebrenim ustjem, čaša ter manjša skodela s premazom. Ta edina ohranjena grobnica in primerjava s pridatki v grobovih/grobnicah nekropole v Dragi pri Beli Cerkvi jasno kažejo, da je moral biti inventar večjih grobnic bistveno bogatejši (Križ 2003).

Analiza jugovzhodnega nevioudunskega grobišča

Petra Vojaković

Dosedanje raziskave na območju jugovzhodne nevioudunske vpadnice, t. i. cerkljanske ceste, so poleg sledov lokalne rimske ceste ter rimskega vodovoda razkrile tudi obsežnejšo jugovzhodno nevioudunsko nekropolo. Za to območje Jernej Pečnik pravi: »Ob cesti proti Cirkljam ne nahajamo 390 m daleč nič grobov, potem pa so našli kapelici podoben zidan grob, za tem 200 m daleč več prav malih in slabo zidanih grobov s slabimi posodami brez denarjev in brez igel – najbrž je bilo to pokopališče siromakom. Na konci je stala spet nizka kapelica. Tudi tukaj so še sledovi rimske ceste, ki je držala skozi vas Zasap med Račjo in Župečo vasjo h Krki. Onostran Krke pa še sedaj sledimo rimski vodovod od reke notri do Izvira pod Gorjanci« (Bezlaj 1888, 564). To območje je v svoji diplomski nalogi podrobneje preučeval tudi J. Rihter. Rihter je na podlagi ustnega izročila ter retrogradne analize zemljiškega katastra predvidel obstoj južnih nevioudunskih vrat na ledini Bore, ki leži onkraj cerkljanske ceste ob skrajnem JV robu drnovskega polja, na mestu, kjer se ob stranski poti Mrtvice–Bore–Gorica in Brege–Bore–Hrastje srečata katastrski občini Veliki Podlog in Cerklje ob Krki, hkrati pa tudi poljske meje vasi Hrastje, Drnovo, Gorica in Brege (Rihter 2015, 234). Bore so se izkazale kot prehod v predmestje nekdanjega Neviouduna, ki se uvaja z jugovzhodno nekropolo. Drugi robovi drnovskega zemljišča (zahodno, vzhodno in jugozahodno) pa so prav tako omejeni z nevioudunskimi nekropolami, pri čemer se je nasebinski del današnjega Drnovskega ustalil neposredno nad mestnimi ruševinami Neviouduna (Rihter 2017). Da je pokop znotraj urbanega pomerija prepovedan, je določal zakonik dvanajstih plošč, ki je zadostil duhovni potrebi po ločevanju mrtvih od živih (Hope 2007, 129–130). Grobišča v širšem zaledju Rima so se tako vrstila ob konzularnih cestah, glavnih prometnicah ter odcepih. Nagrobniki pa so bili vidni mimoidočim in so s tem ohranjali spomin na umrle (Heinzelmann 2001, 25–26).

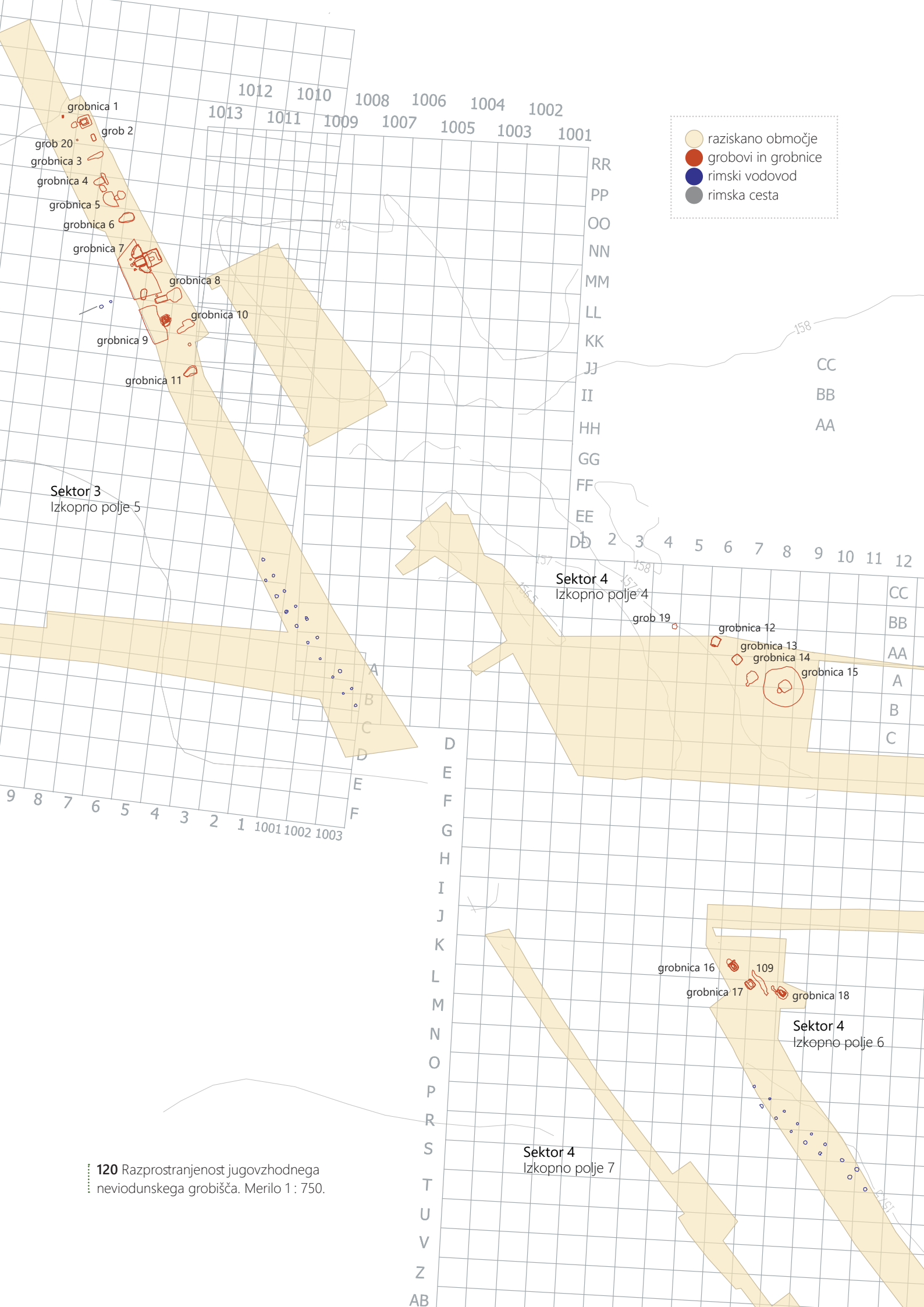
Prostorska organizacija grobišča

V letu 2003 je bilo na trasi avtocestnega odseka Krška vas–Smednik, tj. Drnovo 2 odkritih dvajset grobov, od tega 13 kamnitih zidanih grobnic, 4 kamnite skrinje oziroma manjše grobnice iz kamnitih plošč, 2 žgana ter 1 skeleten grob. Odkrito grobišče se je, kot kaže, razprostiralo ob rimski cesti, ki je iz Neviouduna preko vasi Zasap vodila proti današnji Župeči oziroma Račji vasi ter je pripadalo jugovzhodnem nevioudunskemu grobišču (sl. 120, 170). Odkrito grobišče bi lahko glede na lego posameznih

grobov razdelili v tri večje skupine, za katere pa ni nujno, da kažejo realno sliko širjenja grobišča. Grobišče je bilo namreč v polpreteklih obdobjih močno poškodovano z izgradnjo lokalne ceste Drnovo–Cerklje s pripadajočim podvozom in izgradnjo hitre ceste Ljubljana–Zagreb ter z izkopom proda v neposredni bližini druge skupine. Še posebej uničujoča je bila gradnja prve, saj njena trasa poteka točno v liniji pokopov. Po drugi strani pa nenavadna poglobitev v sondi 4 in sam potek plasti 17 nakazujeta neko anomalijo v sicer precej homogenem prostoru, zaradi katere bi lahko bilo grobišče malce prestavljeno od rimske ceste, ki se je tej strukturi izognila. Glede na sediment (SE 6 v južnem profilu sonde 4) lahko na tem mestu predvidevamo zadrževanje vode.

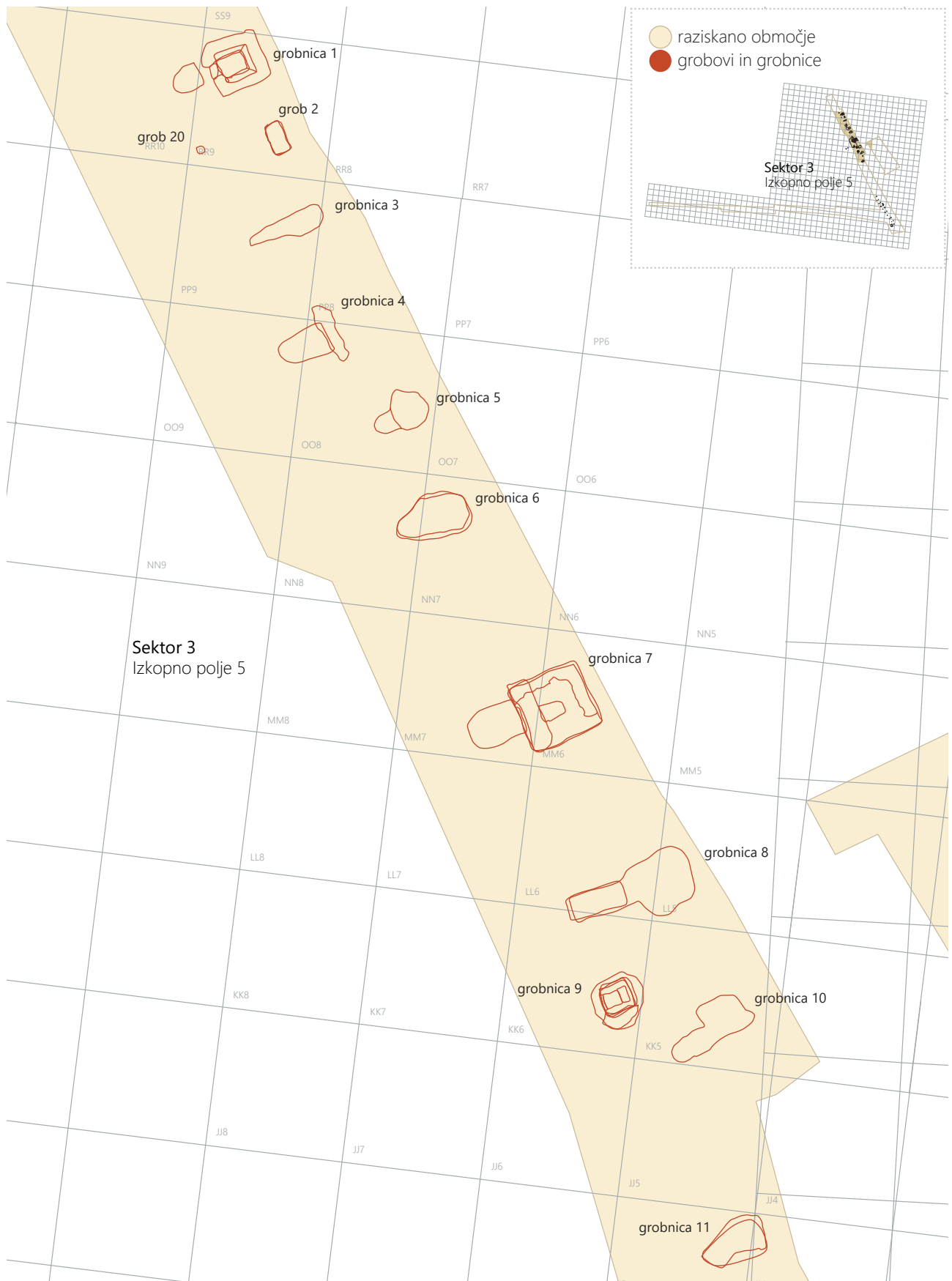
V prvo skupino smo vključili grobove/grobnice 1 do 11, ki so bili odkriti v sektorju 3 (sl. 121). Slednji so ležali v liniji, dobrih 8 m vzhodno od rimske ceste. Njihovi vhodi so bili usmerjeni pravokotno na cesto, kar pomeni, da je vhod ležal na zahodni strani grobnice. V tej skupini je bil pokop najmanj enoten, saj so bile odkrite tako zidane grobnice (šest), grobovi oziroma grobnice v kamnitih skrinjah (tri) kot tudi skeletni (en) ter žgani pokop v preprosti grobni jami (en). Med njimi bi izpostavili grobnico 9 zaradi svoje nedotaknjenosti in lepo vidnega načina gradnje iz kamnitih plošč. Da gre za večkratno pokopavanje znotraj grobnice, ne nakazujeta le dromos in večja kamnita plošča, ki je služila kot vhod v grobnico, ampak tudi antropološka analiza kostnih ostankov, ki kaže, da so bile v grobnici pokopane vsaj štiri osebe. Med njimi sta bili dve odrasli osebi, ena ženskega spola (zrela odrasla oseba, stara med 40 in 50 let, ter mlajša odrasla oseba, stara med 20 in 30 let) in otrok (mlajši od 2 let) položeni v skledo na polički PN 12 (G85). Posmrtni ostanki otroka starega med 7,5 in 11,5 let $\pm$ 1 leto pa so bili odkriti v ruševinski plasti (SE 19C in SE 19D). Žganina z manjšo koncentracijo sežganih kosti je bila odkrita tudi v obeh prekatih (SE 19G in SE 19H). Večja koncentracija sežganih kosti pa se je nahajala tudi nad zgornjo ploščo grobnice (SE 19) (glej poglavje Antropološka analiza, tu str. 87). Znotraj grobnice so bile odkrite tudi sežgane kosti kokoši/petelina, ki jih je smiselno razložiti kot simbolno daritev (glej poglavje Analiza živalskih ostankov). V obravnavani skupini izstopata tudi grobnici 4 in 7 zaradi značilne zidane konstrukcije in ostankov opek, ki kažejo, da so imele vsaj nekatere grobnice te skupine obok zidan iz tegul. Pomenljivo pa je tudi odkritje, da so imele nekatere od njih na stenah ohranjene freske (grobnica 4, 7 in 8). Če so bile s freskami okrašene le bogatejše grobnice, potem ne drži podatek, ki ga navaja Pečnik, da so bili na tem delu pokopani siromaki (Bezlaj 1888, 564; S. Petru, P. Petru 1978, 18), ampak gre manko grobnih pridakov pripisati preteklim roparskim pohodom in uničenju ob številnih posegih. Kostni ostanki nakazujejo, da

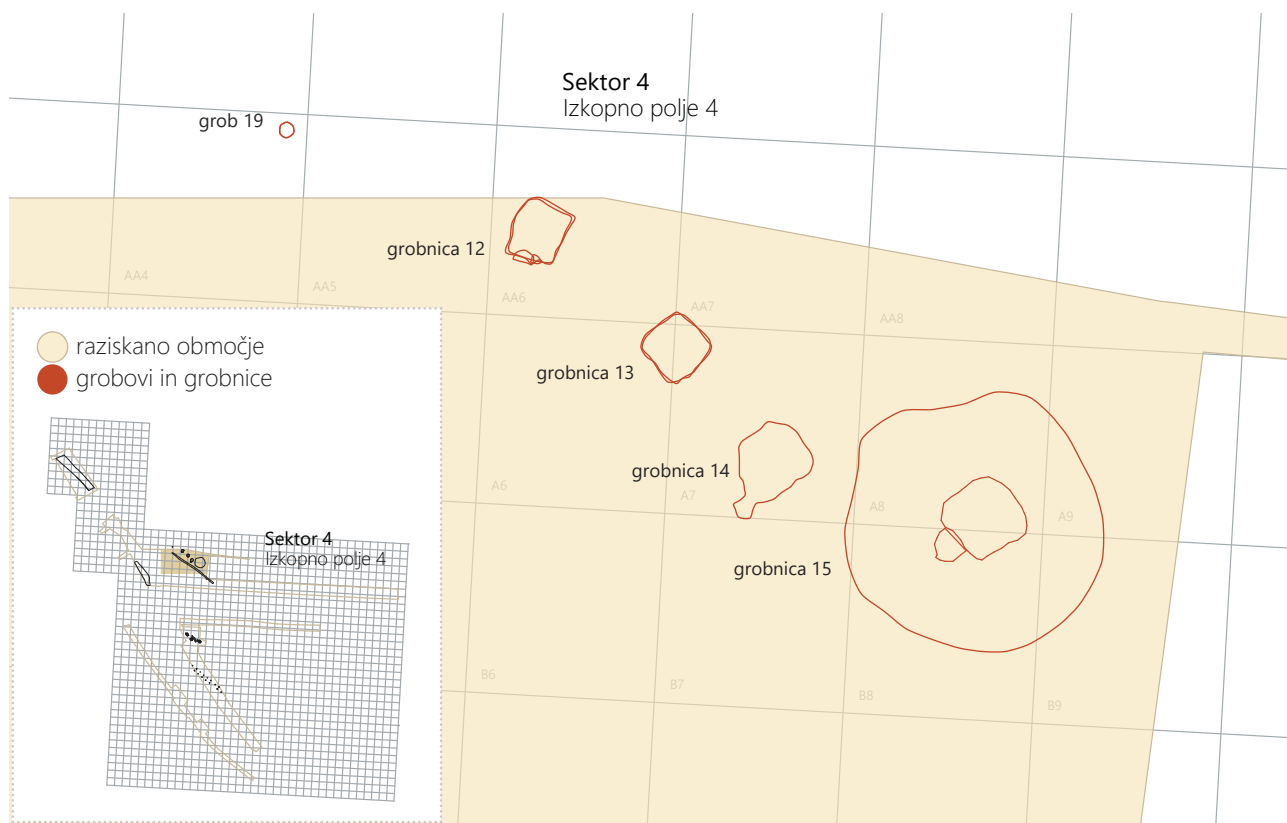

- raziskano območje
- grobovi in grobnice
- rimski vodovod
- rimska cesta

120 Razprostranjenost jugovzhodnega nevidunskega grobišča. Merilo 1 : 750.

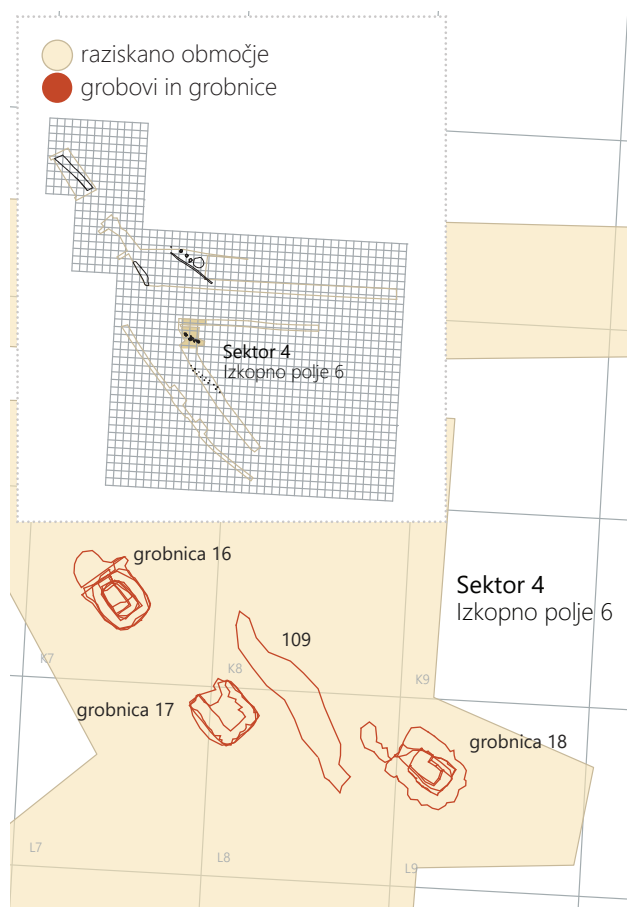
121 Prva skupina grobov. Merilo 1 : 200.

122 Druga skupina grobov. Merilo 1 : 200.

so bili tudi v grobnici 4 pokopani posmrtni ostanki vsaj štiri oseb, in sicer moška starejša odrasla oseba, moška mlajša odrasla oseba (pod 30 let), otrok, mlajši od 5 let, ter otrok v 34. do 36. tednu razvoja. V grobnici 7 pa je bila le ena ženska odrasla oseba (med 23 in 40 let) (glej poglavje Antropološka analiza, tu str. 87).

Drugo skupino predstavljajo ostanki štirih zidanih grobnic, grobnice 12 do 15 (sl. 122). Slednje so ležale v sektorju 4 in so bile od prve skupine oddaljene približno 100 m proti jugovzhodu. Tudi te so ležale v liniji, prav tako pa so imele vhode obrnjene pravokotno na rimsko cesto. Oddaljenost in linijska razporeditev druge skupine napram prvi daje slutiti, da so bili grobovi organizirani v več vzporednih vrst in so se prilagajali poteku ceste. Morda pa je k oddaljenosti od rimske ceste botrovala v sondi 4 odkrita naravna poglobitev (glede na odkrite sedimente bi lahko na tem delu predvidevali zadrževanje vode) (sl. 20). Med drugo skupino je najlepše ohranjena grobnica 15, ki je imela obok zidan iz kamna. Slednja je bila tudi ometana, vendar fresk v njej oziroma v tej skupini nismo zasledili. Grobnica 15 pa je posebna oziroma se od ostalih razlikuje tudi v tem, da smo v radiju 6 m okoli nje zasledili ostanke zemljene plasti, ki bi morda nakazovala ostanke zemljenega plašča gomile. To bi pomenilo, da gre pri grobnici 15 za ostanke t. i. noriškepanonske gomile. V njej sta bili pokopani vsaj dve osebi, in sicer odrasla oseba (nad 30 let) ter otrok (glej poglavje

123 Tretja skupina grobov. Merilo 1 : 200.

Antropološka analiza). Odkrito goveje vretence pa bi bilo mogoče razložiti kot primer simbolne pogrebne popotnice, kakršne so, denimo, poznane iz nekaterih rimskih grobov z Beletovega vrta v Novem mestu (Turk 1992). Sežgana ptičja kost je verjetneje simbolno daritev bogovom (glej npr. Turk 1992; Toškan 2020, 255–257). Ostanki posmrtna popotnice (odlomke diafize goveje golenice) so bili odkriti tudi v grobnici 12.

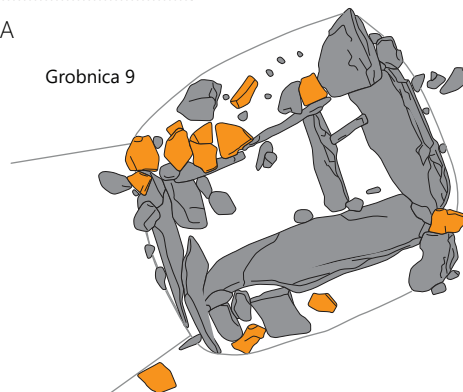
Tretja skupina se je prav tako nahajala v sektorju 4, le na drugi strani današnje hitre ceste (sl. 123). Predstavljajo jo tri grobnice manjših dimenzij, grobnice 16, 17 in 18, zgrajene iz lomljenega kamna in znotraj ometane ter ohranjene skoraj v celoti. Tudi te so ležale v liniji, vendar je imela ta skupina vhode obrnjene vzporedno z rimsko cesto, kar pomeni, da so vhodi ležali na severni strani grobnice. Oddaljenost, manjši proporci ter usmerjenost vhoda nakazujejo na neko spremembo organizacije te skupine. Morda je k slednji botrovala v sondi 4 odkrita naravna poglobitev (glede na odkrite sedimente bi lahko na tem delu predvidevali zadrževanje vode), ki se je nadaljevala tudi onkraj hitre ceste (sl. 20). Morda pa bi smeli zaradi praznega preostalega območja slednjega razumeti kot skrajni južni rob jugovzhodnega nevidunskega grobišča in s tem drugačno usmeritev zadnjih grobov. V tretji skupini sta bili v grobnici 16 in 17 pokopani vsaj dve odrasli osebi, v grobnici 18 pa vsaj ena odrasla oseba (glej poglavje Antropološka analiza, tu str. 87). Pomenljivo je tudi odkritje ostankov kosti pasjega oziroma lisičjega in zajčjega mladiča ter žabe v grobnici 16, ki bi jih morda lahko povezovali s Hekato (glej poglavje Analiza živalskih ostankov, tu str. 98). V grobnici 18 oziroma v njenem dromosu pa so bili odkriti tudi ostanki leče. Slednji pričajo o gojenju vsaj ene kulturne rastline, kar je običajno za rimske kontekste. Leča je stročnica, ki se na slovenskih arheoloških najdiščih pojavi v mlajši in pozni bronasti dobi (znana je npr. z najdišč: Orehova vas, Dragomelj, Grosuplje – ob železnici, Ljubljana – Tribuna, Repovnice, Sovič – Postojna). Od takrat dalje je redno prisotna v kulturnih plasteh mlajših, tudi rimskodobnih, najdišč (glej poglavje Paleobotanična analiza, tu str. 103).

Oblike in načini pokopa

V arheološkem zapisu raziskanega grobišča se kažejo razlike v velikosti in obliki posameznih grobov, načinu pokopa, grobni arhitekturi, grobnem inventarju, spolu in starosti pokojnikov ter lokaciji posameznih grobov v prostoru in s tem morda nakazujejo notranjo razslojenost populacije. Glede na pridatke v grobovih se je pogrebno obredje znotraj odkritega dela jugovzhodnega nevidunskega grobišča kontinuirano opravljalo od konca 1. oziroma začetka 2. stoletja pa do druge polovice 4. stoletja.

Tip A

Tip B

124 Žgan pokop v kamniti skrinji tip a in b. Merilo 1 : 25.

Kremacija vs. inhumacija

Zakonik dvanajstih plošč je Rimljanom dovoljeval, da so se lahko po svoji izbiri oziroma izbiri svojcev odločali med kremacijo in inhumacijo. Čeprav je bil tradicionalen pokop v Rimu inhumacija, so ga v 1. stoletju pr. n. št. ohranile le še redke rimske družine, Židje in še nekateri semitski narodi ter vzhodne dežele. Prevladalo je sežiganje pokojnih in to je obveljalo vse do Trajanovega časa (Toynbee 1982, 49; Šterbenc Erker 2002, 91; Hope 2007, 107–111).

Ostanki žganih pokopov na obravnavanem grobišču kažejo enak način sežiganja pokojnikov, tj. na skupnem sežigališču (ustrina). Ko je grmada na sežigališču dogorela, so bile iz pepela pobrane kosti, le-te pa nato shranjene v (hišasto) žaro ali skledo ter med pogrebno ceremonijo, ki je sledila,

odložene v grobnico, grob ali pa so bile le-te prosto posute po grobni jami. Za gradnjo grobnih konstrukcij so posegali po različnih materialih. Prevladovala sta neobdelan ali klešan lokalni apnenec ter peščenjak, v nekaterih primerih pa so bile med kamni uporabljene tudi tegule (grob 4 in 7).

Žgan pokop v preprosti grobni jami

Ta način pokopa je bil zastopan le z dvema primeroma (grob 19 in 20?). Pri obeh gre za preprosto obliko okrogle grobne jame, s premerom od 0,28 do 0,4 m. Njuna globina je znašala le 11 cm, kar pomeni, da sta bila groba močno poškodovana. Pri obeh je žganina skupaj s sežganimi kostmi prosto ležala v grobni jami, na vrhu pa so se nahajali pridatki. Gre za najpreprostejšo grobno obliko, ki jo poznamo v antičnem času na Dolenjskem. Na ta način izdelani grobovi so bili odkriti še v Dobovi, Petrušnji vasi, Pristavi pri Trebnjem (*Praetorium Latobiorum*), Ribnici pri Brežicah (*Romula*) ter Vrhu pri Križu (Knez 1968, 222). Grobove s te nekropole lahko na podlagi pridatkov datiramo v drugo polovico 2. stoletja.

Žgan pokop v kamniti skrinji

Drug način pokopa znotraj odkritega grobišča predstavljajo pokopi v kamnitih skrinjah (grobnice obdane s kamnitimi ploščami). Ta način je bil zastopan s štirimi primeri (grob 6, 9, 11 in 12). Vsem je skupna večja oglata grobna jama, v katero je bila postavljena manjša od 1 × 0,6 do 1,5 × 1,2 m velika kamnita skrinja, preostali del pa je bil zasut z zemljeno plastjo. Grobnici 9 in 11 sta imeli ohranjen tudi dromos – dohod do vrat grobnice. Ohranjene višine so bile različne, odvisne od pretekle poškodovanosti. Grajene so bile iz apnenčevih plošč, velikosti od 55 do 95 cm. Dna so bila bodisi neobdelana (grobna 9) bodisi iz kamnite plošče (grobna 11) bodisi iz apnenčevih lomljencev, ki so bili med seboj vezani z apneno malto (grob 12). Notranja ureditev posameznih grobov se je razlikovala, zato smo jih razdelili na:

- Grobove s pravokotno kamnito skrinjo, grajeno iz kamnitih plošč, ki so imeli v notranjosti na nasprotni strani vhoda votlo polico s prekati, v katero je bila posuta žganina z ostanki pokojnika (grobna 9 in 11) (sl. 124). Ti grobovi tvorijo posebno skupino, ki ni tako pogosta. Doslej so bili taki grobovi na Dolenjskem znani le z grobišča v Drnovem (Deschmann 1886, 22). Posamezni grobovi pa so bili odkriti še v Straži pri Novem mestu (Knez 1964–65, 156), na Vrhu pri Križu (Knez 1964–65, 155), v Rojah pri Šentjerneju (Knez 1960–1961a, 214) ter v Dolenjem Polju, Globodolu(?), Pristavi pri Trebnjem (*Praetorium Latobiorum*) (Knez 1968, 226–227). Prav take grobove pa je izkopal že Egger pred prvo svetovno vojno v Starem trgu pri Slovenj Gradcu (*Colatio*). V

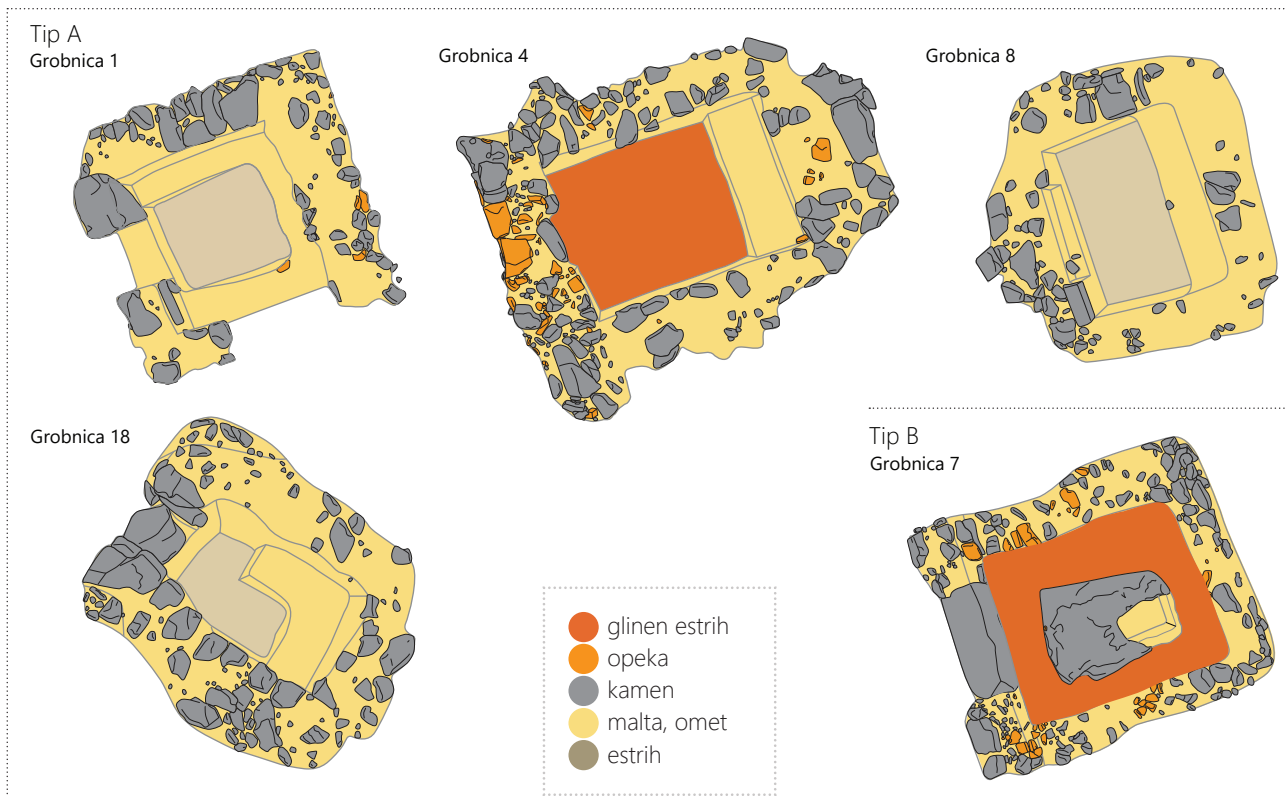
vseh naštetih primerih je manjši prostor služil za shranjevanje pepela pokojnika, večji prostor pa je bil namenjen za pridatke (Knez 1964–65, 156).

- Grobove s pravokotno kamnito skrinjo, grajeno iz kamnitih plošč brez notranje ureditve (grob 6 in 12) (sl. 124). Grobovi brez notranje členitve so najbolj enostavni in na področju rimskodobne Dolenjske zelo razširjeni. Takšne grobne konstrukcije so znane v Novem mestu (Šribar 1958–1959a, 110–111; Knez 1968, 224–226), v Drnovem (Deschmann 1886, 22–23), v Straži pri Šentrupertu (Gabrovec 1954, 144), v Beli Cerkvi (Šribar 1958–59c, 251–252), Veliki Loki (Šribar 1958–59b, 234–255), v Malem Globokem (Petru, Šribar 1956, 298), v Rojah pri Šentjerneju (Knez 1960–1961a, 214), v Pristavi pri Trebnjem (*Praetorium Latobiorum*) (Knez 1960–1961b, 209–211), v Dolenjem Polju pri Straži (Knez 1960–1961c, 240) in pri vasi Hrast na Gorjancih (Knez 1964–65, 155), v Mrzlavi vasi, Ribnici pri Brežicah (*Romula*), Ruhni vasi (Knez 1968, 224–226). Na najdiščih izven Dolenjske so taki grobovi znani iz Starega trga pri Slovenj Gradcu (*Colatio*), od tujih najdišč pa v Gornji vasi v Žumberaku (Gregl 2007) ter Sisku (*Siscia*) (Leleković 2012, 319) ter pri Locarnu, Oggau in Au am Leithaberg na Gradiščanskem ter Saalburg (Knez 1964–65, 155).

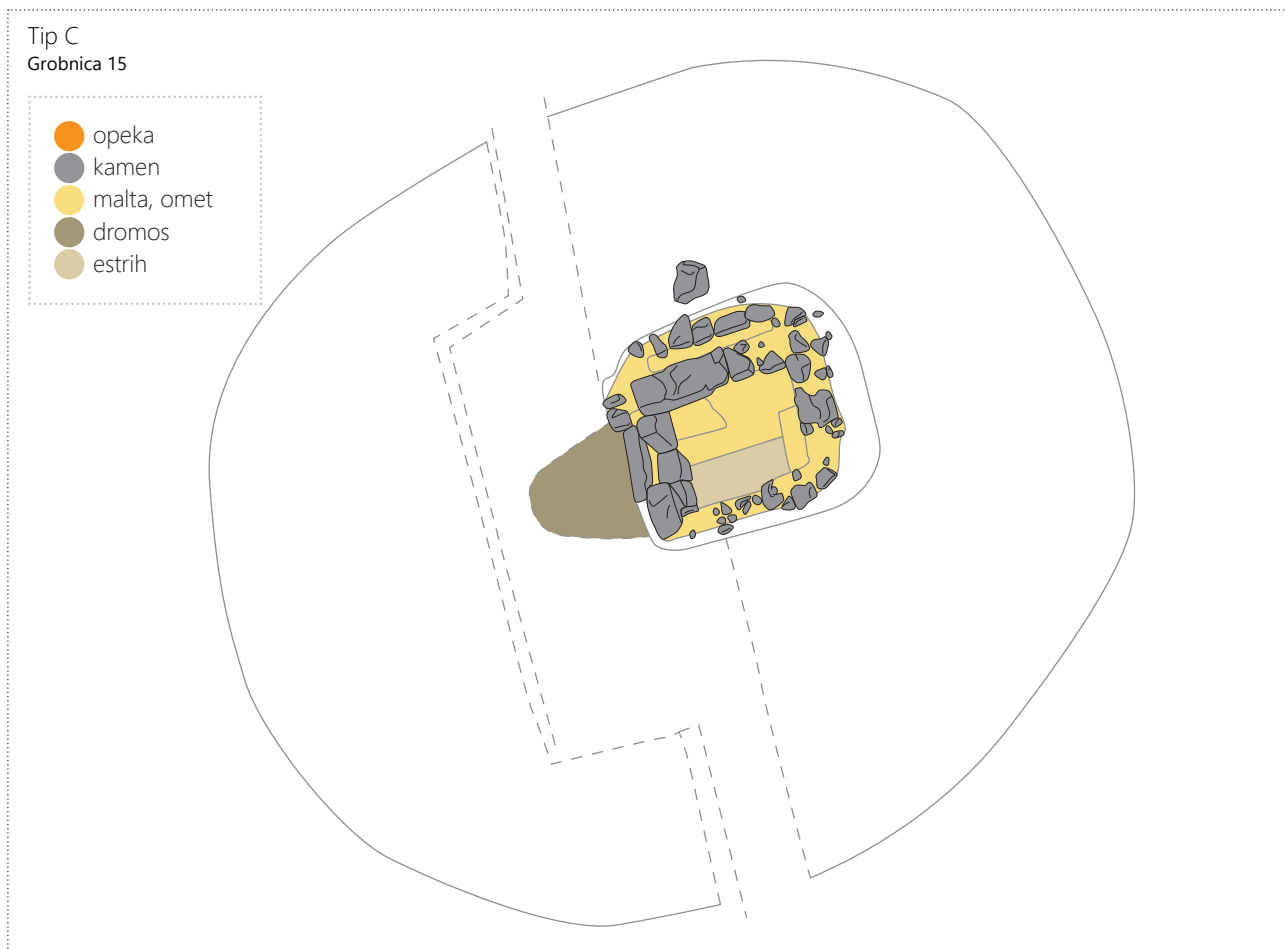
Tak način pokopa lahko na tem grobišču na podlagi pridatkov datiramo predvsem v 2. stoletje, pri čemer izstopa grobnica 11, ki je datirana v 3.–4. stoletje.

Žgan pokop v zidani grobnici

K najštevilnejše zastopanemu načinu pokopa pa definitivno sodijo pravokotne zidane grobnice z enostavnimi dromosi (grobna 1, 4, 5, 7, 8, 10, 13, 14, 15–18). Grobnice so bile grajene iz večjih apnenčevih in peščenjakovih lomljencev, ki so bili med seboj vezani z malto, notranjost pa je bila ometana s finim ometom, nekatere so bile celo dodatno okrašene s freskami z vegetabilnim okrasom (grobna 4, 7 in 8). Nasproti vhoda je v večini primerov stala prav tako ometana med 25 in 30 cm visoka polica, na katero so bile odložene žare oziroma grobni pridatki. Police so bile odkrite v grobnicah 1, 4, 8, 13, 15, 16–18. Dno je bilo iz apnene malte, v nekaterih primerih premazano z glinenim premazom (grobna 4, 7, 8, 10). Notranje mere grobnic so znašale od 1,3 × 1,3 do 2,6 × 2,6 m. Nekatere so bile ohranjene do te višine, da je bilo mogoče rekonstruirati kupolast zaključek, ki je bil zgrajen bodisi iz opek (grobna 4 in 7) bodisi iz apnenčevih lomljencev (grobna 15–18). Pri grobnici 4 je bil ohranjen tudi vhod – večje kamnite plošče, v grobnici 7 celo železni okov za lažje odpiranje. Do vhoda v grobnico je vodil t. i. dromos oziroma večja ovalna oziroma elipsasta

125 Žgan pokop v kamniti grobnici tip a in b. Merilo 1 : 50.

126 Žgan pokop pod gomilo tip c. Merilo 1 : 50.

jama, v nekaterih primerih pa je bilo ob večji jami odkritih še nekaj manjših jam za vertikalne nosilce, stojke (grobnica 7 in 10). Glede na odkrito predvidevamo enostaven oziroma lesen dohod do vhoda v grobnice. Zaradi skromnih pridatkov, a hkrati zaradi bogato izvedene grobne arhitekture, predvidevamo, da je bila večina grobnic izropanih oziroma uničenih že v rimskem oziroma preteklem času.

Glede na zgoraj opisane značilnosti jih lahko ločimo na tri variante:

- Grobovi z zidano pravokotno grobnico z vhodom, nasproti katerega je stala polica, ki je služila za odlaganje žar ter grobnih pridatkov. Na zunanji strani se je nahajal dromos. Grobnica je najverjetneje predvidena za družinsko pokopavanje (grobnica 1, 4, 8, 13, 16–18) (sl. 125).
- Grobovi z zidano pravokotno grobnico z vhodom in grobno nišo na dnu. Na zunanji strani se je nahajal dromos. Grobnica je bila najverjetneje predvidena za družinsko pokopavanje (grobnica 7) (sl. 125).
- Grobovi z zidano pravokotno grobnico z vhodom, nasproti katerega je stala polica, ki je služila za odlaganje žar ter grobnih pridatkov. Grobnica je bila prekrita z zemljeno gomilo, do vhoda pa je vodil lesen dromos. Grobnica je najverjetneje predvidena za družinsko pokopavanje (grobnica 15) (sl. 126).

Pravokotne zidane grobnice so bile odkrite tudi na Beletovem vrtu (Knez 1992), v Bršljinu (Knez 1968, 228–229), Straži pri Novem mestu (Knez 1968, 228–229), v Beli Cerkvi (Knez 1968, 228–229), Globodolu (Breščak 1990, 85–86), Pristavi pri Trebnjem (Slabe 1990, 93–96), Dragi (Križ 2003), Gornji vasi v Žumberaku (Gregl 2007, 221–331) in v Sisku (*Siscii*) (Leleković 2012, 313–357). Že zgoraj smo omenili ostanke zemljene plasti, ki se je nahajala v radiju 6 m okoli grobnice 15. Slednje bi najverjetneje smeli razumeti kot ostanke močno poškodovanega zemljenega plašča gomile. Pokopi pod gomilo so značilni za noriško-panonski prostor (SV Slovenijo, Avstrijo, Madžarsko in SZ del Hrvaške). Pojavljajo se od sredine 1. do 3. stoletja n. št. Gomile so različnih velikosti in imajo obseg do 40 m. Pri gradnji je mogoče opaziti precejšnjo raznolikost. Ponekod gre zgolj za preprost žgan pokop, prekrit z gomilo, ponekod je pod gomilo lesena ali preprosta kamnita grobna skrinja. V 2. stoletju se pogosto začnejo pojavljati zidane grobnice z dromosom (Urban 1984, 51; Kremer 2001, 362; Eibl 2014, 32). Grobne kamre so lahko krožne ali pravokotne (za tipologijo glej Urban 1984). Poslikave s freskami so redke. Slednje naj bi bile vezane na lokalne veljake, ki so se povzpeli do uglednih pozicij znotraj rimske družbe. Ti so

prevzemali rimske običaje, hkrati pa naj bi ohranjali tudi lokalno tradicijo. Noriško-panonske gomile se redko pojavljajo kot osamljeni pokopi. Ponekod lahko govorimo o manjših skupinah gomil, na nekaterih predelih pa jih je mogoče najti tudi več kot 100 skupaj. Noriško-panonske gomile naj načeloma ne bi bile značilne za prostor Latobikov, vendar najdišče Medvedjek, kjer je bila odkrita ena noriško-panonska gomila (Breščak 1985, 43–44), ter grob 36 iz Gornje vasi pri Žumberku (Gregl 2007, 221–331), kažeta na to, da je obstajal tudi takšen način pokopa.

Ta način pokopa lahko na obravnavanem grobišču na podlagi pridatkov datiramo predvsem v 2. in 3. stoletje, pri čemer izstopa grobnica 8, ki je datirana v 3.–4. stoletje.

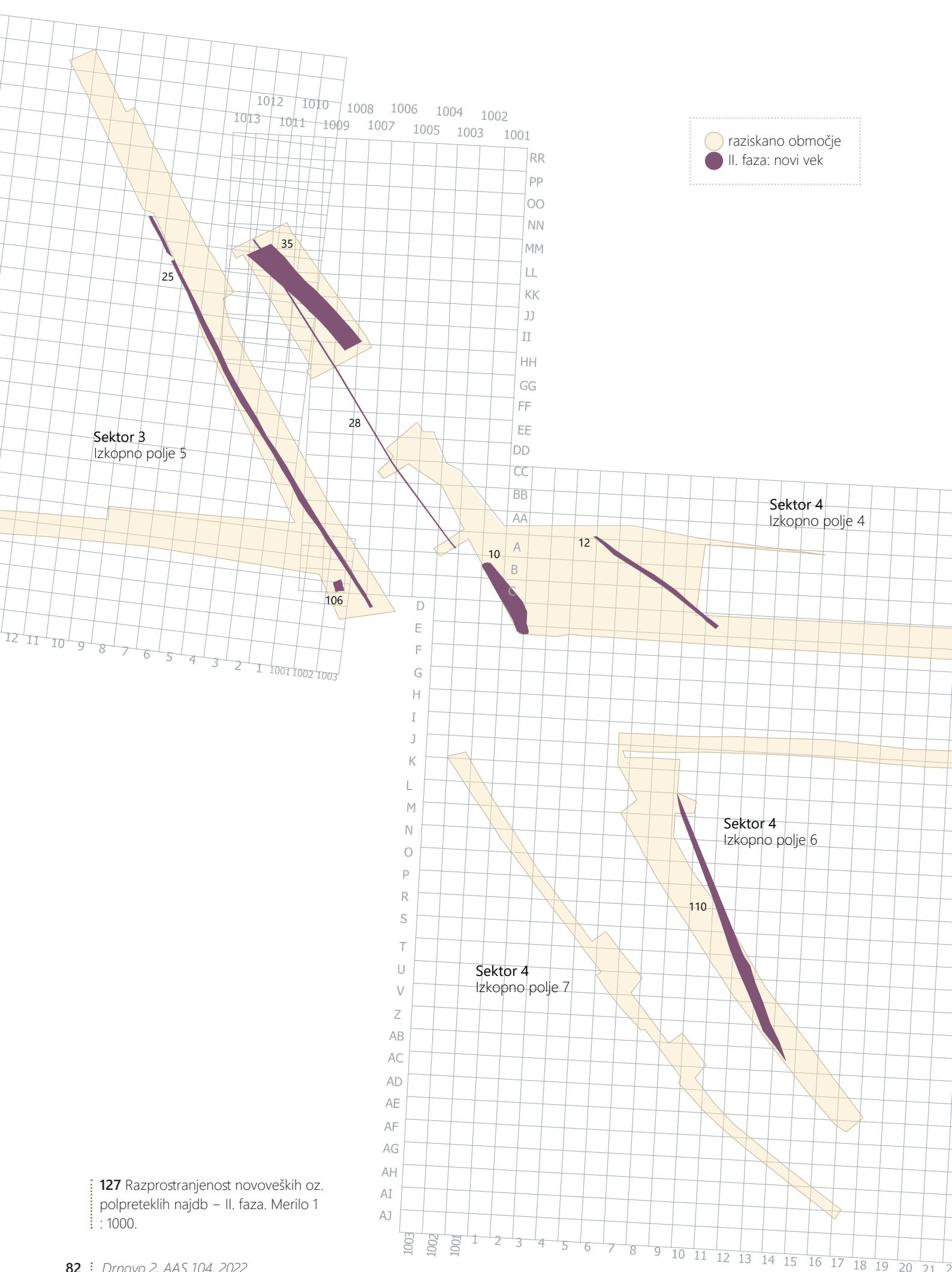
Poleg kremacije je bil na grobišču zastopan tudi en primer inhumacije. O samem obredu inhumacije je malo znanega. Še manj so poznani razlogi za spremembo rituala, ki so bili verjetno kompleksni.

Skeletni pokop v preprosti grobni jami

Ta način pokopa je bil zastopan le z enim primerom (grob 2). Preprosto oblikovana pravokotna grobna jama je merila 1 × 0,5 m. Globina je znašala le 20 cm. V grobno jama je bil položen skelet pokojnika, ki je bil ohranjen v celoti. Izkazalo se je, da gre za otroka, ki je umrl v starosti 3,5 let ± 1 leto. Ohranjenost stegenice je dopuščala tudi rekonstrukcijo višine, ki je za časa življenja znašala 83–87 ± 2–4 cm. Otrok je domnevno ženskega spola, vendar je ocena zelo nezanesljiva. Ob levi nogi je ležala keramična čaša, na robu grobne jame pa je bil odkrit tudi preperel (tj. nezoglenel) les listavca, ki bi lahko bil ostanek krste. Jama je bila na koncu zasuta z zemljeno plastjo, v kateri je bil odkrit še bronast novc Marka Avrelija ali Komoda 161–192.

Smrtnost med otroki je bila v rimski dobi visoka (Šlaus, Novak 2010), zato se na administrativnem nivoju ni predpisovalo poudarjenega žalovanja za njimi. Plutarh (Vzporedni življenjepisi, Numa, 12) poroča, da za otrokom, mlajšim od treh let, ni treba žalovati, za otroki od treh do deset let se žaluje toliko mesecev, kolikor let je bilo otroku. Vendar pa so ob izgubi otroka starši ne glede na predpisane norme lahko izpeljali obred po svoji volji. Ker otroci pravno niso bili del rimske družbe, so jih morali pokopati celo ponoči (Ortalli 2001, 225; Hope 2007, 10–14; Carroll 2011).

Število skeletnih grobov na Dolenjskem je v primerjavi z grobovi z žganim pokopom tako majhno, da predstavlja komaj 10 % vseh grobov. Vsi skeletni pokopi so zelo preprosti. Velika večina grobov je bila orientiranih v smeri V–Z, nekateri med njimi pa tudi v smeri S–J (Knez 1968, 232–233).

○ raziskano območje
● II. faza: novi vek

127 Razprostranjenost novoveških oz. polpreteklih najdb – II. faza. Merilo 1 : 1000.

4.4.2 Faza II: novoveško oziroma polpreteklo obdobje

Petra Vojaković, Jerica Brečić

V drugo fazo, tj. novoveška oziroma polpretekla poselitev prostora (sl. 127), sodijo jarek za energetski kabel (SE 28A/28B), ki je tekel vzporedno z lokalno cesto Drnovo–Cerklje ter do 0,9 m širok in do 0,4 m globok jarek (SE 12A/12B), ki je bil odkrit vzporedno z linijo grobnic. Oba sta bila odkrita v sektorju 4. Na drugi strani ceste, v sektorju 3, pa je vzporedno s prvim tekel jarek za cevovod (SE 25A/25B), ki je povezoval železniško postajo v Krškem in bližnje vojaško letališče v Cerkljah. Namenjen je bil oskrbovanju z letalskim gorivom.

Večja, danes na površju povsem neopazna struktura, je bila prav gotovo dovozna cesta (SE 35, SE 110E), ki je bila nasuta ob gradnji podvoza pod hitro cesto (SE 52), na njej pa so se po natančnem čiščenju jasno pokazale sledi vozila z gosenicami. Cesta je bila odkrita na robu sektorja 4, na njegovem južnem delu pa je celo poškodovala dve grobnici. V istem sektorju, le v kv. A-E1–2, pa je bila odkrita še kolovozna pot (SE 10), v kv. E2–4 pa še nasutje proda ob hitri cesti Ljubljana–Zagreb (SE 11).

Na območju sektorja 3, v kv. CD1003, pa sta bili odkriti še dve vzporedni liniji apnenčevih lomljencev, velikosti do 20 cm, ob katerih sta ležali še dve leseni deski (SE 106). Vse skupaj je sprva nakazovalo na ostanke pravokotno oblikovanega groba oziroma grobnice, v skupni velikosti 2,2 × 1,8 m. Med izkopavanji pa se je izkazalo, da je bilo v slednji odkrito le novoveško gradivo.

Najdbe

Tekom raziskav je bilo pridobljenih 453 odlomkov novodobnih najdb oziroma 4,9 kg. Prevladoval je keramični gradbeni material s 119 odlomki, sledili so lončenina s 115 odlomki, kovina (151 primerkov), steklo (68 odlomkov) ter 3 odlomki tehnične keramike (pečnic). Najdbe so bile zastopane v različnih plasteh (SE 1, SE 2, SE 9, SE 10, SE 25, SE 35, SE 106) in v vodnih sedimentih SE 6, SE 8 in SE 13, kot tudi z nekaj manjšimi odlomki v plasteh, interpretiranih kot rimskodobne hodne površine (SE 16, SE 17), ter s posameznimi manjšimi najdbami v rimskodobnih grobnih strukturah (SE 100, SE 102, SE 103, SE 105). Odlomki so dokaj majhni, dolžine od 1 cm do največ 9,5 cm (povprečno do 3,5 cm), večinoma deli ostenj posod in zato slabše časovno izpovedni.

Vsa obravnavana lončenina je bila izdelana na hitrem lončarskem kolesu. Glede na namembnost smo lončenino lahko razdelili na kuhinjsko (loščeno in neloščeno) ter namizno (loščeno in neloščeno), pri čemer prevladuje slednja;

odlomkov namizne lončenine je kar 71 %. Skoraj vso posodje je bilo žgano v oksidacijski atmosferi, zgolj trije odlomki so bili prepoznani kot deli posod, žgani v redukcijskih pogojih. Oksidacijsko žganje je na Slovenskem značilno predvsem za pozni srednji vek in novi vek. Za vse odlomke se zdi, da so lokalne izdelave, oziroma iz širšega dolenjskega območja. Lončarska obrt na Krškem polju in v okolici Šentjerneja ima namreč dolgo tradicijo, ki sega že v prazgodovino (Križ *et al.* 1996).

Večina zbranih odlomkov namizne lončenine verjetno pripada raznim skledam različnih velikosti. Na večini njih so sledovi lošča (85 % vseh odlomkov namizne lončenine). Prevladujejo lošči prosojnih rjavkastih in zelenkastih tonov. Med temi je tudi 12 odlomkov s sledovi bele engobe pod prosojnim loščem, kar predstavlja 28 % celotnega nabora loščenih odlomkov. Poleg loščenja so se na treh odlomkih ohranili sledovi poslikave.

Med kuhinjsko lončenino pa prevladuje posodje z loščeno notranjo ali zunanjo površino. Takih je kar 81 %, pri čemer velja izpostaviti, da v teh primerih lošč nima estetske vloge, temveč funkcionalno. Z oblivanjem posode z loščem le-ta pridobi večjo trpežnost in nepropustnost in posoda tako postane idealna za shranjevanje npr. raznih tekočin.

Za časovno opredelitev novodobne strukture SE 10 je v prvi vrsti služil odlomek cvetličnega lončka, ki je imel tik pod ustjem prilepljeno vodoravno valovito rebro (G253). Ostale novodobne strukture, ki jih obravnavamo v besedilu, niso vsebovale reprezentativnega gradiva.

Vse ostale najdbe so bile odkrite v novodobnih plasteh. V vodnih sedimentih (SE 6 in SE 8) sta se npr. nahajala odlomka novoveških loščenih loncev (G250–G251), ki imata notranjost oblito z loščem, zunanja površina pa ima vidne ostanke sekundarne ožganosti in kaže na to, da se je v teh dveh loncih kuhalo ali pogrevalo hrano. Kronološko sta nekoliko težje opredeljiva, saj je ohranjen le manjši del ostenja. Ustje lonca (G250) je podobno novoveškimi loncem s šentjernejskega območja s konca 19. stoletja in prve polovice 20. stoletja (Križ *et al.* 1996, kat. št. 80–83).

Vse ostale časovno oprijemljive najdbe izvirajo iz ornice (SE 1 = SE 9). Zelo zanimivo oblikovan je odlomek ustja posode (G259). Odebeljeno ustje je okrašeno z odtisi šila, ki se v vodoravni liniji ponavljajo verjetno po celotnem robu. Del ostenja je ožgan in nakazuje, da je bila posoda v stiku z ognjem. Primernih analogij nismo našli. Oblikovno bi jo lahko opredelili kot skledo, lahko pa bi šlo tudi za pokrov ali celo pekač, kakršne poznamo še danes (prim. Križ *et al.* 1996, 84–85, kat. št. 90 in 93). Poseben je tudi odlomek ustja in ostenja sklede (G258), ki je bila oblita z loščem po celotni

notranji in zunanji površini. Dobre primerjave v literaturi nismo našli, saj gre za mlajši izdelek, verjetno lokalne izdelave, ki ga umeščamo v čas 19.–20. stoletja. V ornici pa so bili odkriti tudi odlomki, ki jih prištevamo k fini namizni lončenini, in sicer dva odlomka beloprstene lončenine in dva odlomka porcelana, in jih umeščamo v 20. stoletje.

Odkriti so bili tudi trije manjši odlomki pečnic (SE 9, SE 13, SE 16), ena izmed teh vsebuje sledove temno rjavega lošča. Zaradi njihove skromne ohranjenosti odlomkov ni mogoče natančneje opredeliti.

Nekaj manjših odlomkov pa je bilo odkritih v t. i. rimskodobni plasti (SE 16 in SE 17). Npr. odlomek neloščenega lonca z večkrat profiliranim ustjem (**G246**), ki je med novoveškimi najdbami najstarejši. Ustja z večkratno profilacijo so se v širšem evropskem prostoru pojavila že v 14. stoletju in ostala priljubljena več stoletij (Predovnik 2003, 59). Obravnavano ustje lahko umestimo med lonce tipa 12b po Štularju, ki so kronološko umeščeni v čas 14.–17. stoletja (Porenta *et al.* 2015, sl. 10b). Našega morda lahko umestimo v mlajši čas, saj je ustje še nekoliko bolj odprto, podobno kot pri loncu s Podbočja pri Starem Gradu, le da ima slednji manj profilacij (Predovnik 2003, kat. št. 135) in se je nahajal v plasti, ki je bila datirana v 15. stoletje (Predovnik 2003, 66). V plasti pa sta bila odkrita tudi dva odlomka novoveških skled (**G227**, **G247**). Sklede so v kmečkem okolju najbolj pogosto namizno posodje. Izdelovali so jih v različnih velikostih, vedno so bile ornamentirane. Najpogostejši in še vedno zelo priljubljen način krašenja je bilo ob vrtenju posode nanašanje kolobarjev engobe s čopičem, nanjo pa so potem s tekočo glino »pisali«
okras s »kruglco«. To je majhna okrogla posodica z ozkim vratom, v katero so namestili gosje pero, ki je služilo kot cevka, skozi katero so iztiskali glino (Križ *et al.* 1996, 36). V nemškem prostoru se tovrstno krašenje imenuje Malhorn, francosko Barrolet in angleško slip trailer, priljubljeno pa je bilo predvsem v 17. in 18. stoletju (<https://de.wikipedia.org/wiki/Malhorn>; Clark 1983, 126–128). Medtem ko so bile sklede izdelane v delavnicah Šentjernejskega polja okrašene z belim ornamentom na opečnati engobi, so lončarji s Krškega polja krasili sklede na beli engobi z zelenim, modrim in rjavim ornamentom (Križ *et al.* 1996, 46). Podobne barve so uporabljali (in jih še vedno) tudi lončarji iz Ribniške doline (Šifrer Bulovec *et al.* 2019). Ornament na ohranjenem dnu sklede, premazane z belo engobo in oblite s prosojnim loščem (**G247**), ni viden, a glede na našete lastnosti jo lahko pripišemo delavnici s Krškega polja (morda ribniškim?), in sicer v čas 17.–20. stoletja. Prav tako se sklede iz omenjenih območij ločijo tudi po obliki. Oba tipa skled imata širok navpičen rob ustja, šentjernejske imajo ravno steno, krške pa klek, kot ga ima tudi ohranjeno ustje manjše sklede (**G227**).

5 Analize

5.1 Antropološka analiza

Tamara Leskovar

Uvod

V antropološko analizo je bilo prejetih 173 vzorcev sežganih in redkih nesežganih kosti ter en skelet iz skupaj 20 grobov,⁸¹ odkritih pri arheoloških raziskavah najdišča Drnovo 2, na trasi avtocestnega odseka Krška vas–Smednik (sl. 165). Vsi vzorci so bili osteološko analizirani, pri čemer so bili uporabljeni sežganim oziroma nesežganim skeletnim ostankom primerni metodološki postopki. Na podlagi pridobljenih podatkov in njihovih interpretacij je bila vzpostavljena demografska slika obravnavane populacije, ki pa je zaradi slabše ohranjenosti posmrtnih ostankov nekoliko omejena.

Metodologija

Analize sežganih kosti so bile opravljene po uveljavljenih metodoloških postopkih (McKinley 1993a; McKinley 1994; Cox, Mays, McKinley 2000; McKinley 2004; Brickley, McKinley 2004; Schultz, Warren, Krigbaum 2008). Najprej so bile ločene človeške in živalske kosti. Nato so bili vsi odlomki človeških kosti v posameznih vzorcih natančno pregledani in kategorizirani: pripisani so bili določenemu skeletnemu elementu (lobanja, vretence, stegenica itd.). Če to ni bilo mogoče, so bili odlomki opredeljeni kot del stopala oziroma dlani, dolge kosti ali sklepne površine. Ko zaradi preslabe ohranjenosti tudi to ni bilo mogoče, so bili odlomki uvrščeni med nedoločljive. Vsaki izmed vzpostavljenih kategorij je bila določena teža. Teže vseh kategorij posameznega vzorca so bile seštete in predstavljajo skupno težo vseh odlomkov človeških kosti v vzorcu. V vsakem vzorcu je bil izmerjen največji odlomek človeške kosti, ki predstavlja maksimalno velikost odlomkov v vzorcu. Izmerjene so bile debeline ploščatih lobanjskih kosti ter dolgih kosti rok in nog. Na podlagi natančnega pregleda kosti so bile zabeležene značilnosti, ki omogočajo določitev minimalnega števila oseb (MNI)

⁸¹ Vzorci iz stratigrafskih enot, ki so pripadale istim grobovom, so bili analizirani (in so hranjeni) ločeno, a so pri rezultatih združeni oziroma upoštevani kot ena enota.

– podvajanje ali odstopanja v razvitosti skeletnih elementov, oceno spola – odprtost kolčnega vozla in zaobljenost nadočesnega oboka (Buikstra in Ubelaker 1994), oceno starosti ob smrti – odprtost ali zaraščenost lobanjskih šivov (Meindl, Lovejoy 1985), stopnja razvitosti korenin zob (AlQahtani *et al.* 2009) in patoloških sprememb – poroznost in depoziti nove kosti (Ortner 2003).

Pri vsakem vzorcu so bile zabeležene barve kosti in vzorci razpok. 37 odlomkov različnih skeletnih elementov različnih barv iz šestih različnih grobov je bilo analiziranih tudi z nedestruktivno Fourierjevo transformacijsko infrardečo spektroskopijo (FTIR), in sicer z uporabo oslabiljenega popolnega odboja (ATR). Na osnovi vzorcev razpok je bil opisan proces sežiga ter spremembe na kosteh, do katerih je prišlo zaradi izpostavljenosti visokim temperaturam. Barva kosti je služila za grobo oceno temperatur, katerim so bile kosti izpostavljene. Ker barva ni pogojena le z višino temperature, temveč tudi s časom izpostavljenosti, dostopnostjo kisika, prisotnostjo mehkega tkiva, prisotnostjo drugih organskih ali anorganskih snovi ipd. (Shipman, Foster, Schoeninger 1984, 307–325; Mayne-Correia 1996, poglavje 18; Mays 1998, 217; Cox, Mays, McKinley 2000, 404; McKinley 2004, 11; Walker, Miller, Richman 2008, 132–133), so bili za natančnejšo oceno procesa sežiga uporabljeni rezultati ATR-FTIR spektroskopije. Zabeležena je bila tudi oranžno rdeča obarvanost kosti oziroma depoziti rje na kosteh, ki so bili pripisani stiku kosti s kovino (železom).

Najbolj izpovedni odlomki kosti iz vsakega vzorca so bili fotografirani.

Skelet je bil analiziran ločeno od vzorcev sežganih kosti. Na osnovi osnovnega pregleda ohranjenih skeletnih elementov je bilo ocenjeno, da gre za otroški skelet. Tako so bili za vzpostavitev biološkega profila uporabljeni temu primerni metodološki postopki. Starost je bila ocenjena na osnovi razvitosti zob (AlQahtani *et al.* 2009) in dolžine stegenice (Schaefer, Black, Scheuer 2009), spol s precejšnjo mero negotovosti na osnovi medenice in spodnje čeljustnice (Schutkowski 1993), telesna višina pa z uporabo dveh različnih regresivnih enačb (Telkkä 1962; Smith 2007).

Rezultati

Vzorci sežganih kosti

Povzeti rezultati so podani na **sl. 165**. Skupna teža vseh 173 vzorcev sežganih človeških kosti znaša 13,023 kg, povprečno pa je bilo v posameznem grobu 425,7 g človeških kosti. Največ človeških kosti je bilo v grobovih 4 (3114,5 g), 9 (3031,5 g) in 7 (3008,5 g), najmanj v grobovih 6 (1 g), 3 (9 g) in v jami pred grobnico 7 (4 g). Velikost največjih odlomkov v posameznem vzorcu niha med 5 mm in 100 mm. Najmanjši odlomki (5 mm in manjši) so prisotni le v jami pred grobnico 7, do 100 mm veliki odlomki pa v grobu 9. Skeletne elemente je bilo vsaj do kategorije dolgih kosti, dlan oziroma stopalo in/ali sklepna površina mogoče določiti pri vzorcih iz vseh grobov. V največ primerih je bilo mogoče določiti odlomke dolgih kosti (18 grobov), predvsem stegenice (16 grobov), in ploščatih kosti lobanje (17 grobov), ki tako z 21,3 %, 9,6 % in 14,2 % prevladujejo med prepoznanimi odlomki človeških kosti iz vseh analiziranih grobov. Nedoločljivi odlomki so bili prisotni v vseh 18 grobovih in predstavljajo 27,1 % odlomkov vseh analiziranih človeških kosti. Pogosto je bilo mogoče prepoznati tudi dolge kosti rok, ki skupaj predstavljajo 9,2 % analiziranih človeških kosti. Redkeje, a vendarle prisotni so bili tudi odlomki vretenc (v 14 grobovih), medenice (v 10 grobovih), dlani in stopal (v 15 grobovih) ter reber (v 12 grobovih), ki predstavljajo 3,1 %, 3 %, 2,9 % oziroma 1,5 % analiziranih človeških kosti. V 14 grobovih so bile prisotne tudi živalske kosti (**sl. 128**).

Skeletni element	Skupna teža v vseh grobovih (g)	Zastopanost skeletnih elementov v vseh grobovih (%)	Št. grobov s prisotnim skeletnim elementom
zob	55,5	0,4	12
lobanja	1854,5	14,2	17
vretence	398,5	3,1	14
lopatica	45,5	0,3	5
ključnica	6	0,05	2
rebra	191	1,5	12
nadlahtnica	624	4,8	12
podlahtnica	432,5	3,3	14
koželjnica	139,5	1,1	11
dlan/stopalo	372	2,9	15
medenica	390	3	10
stegenica	1245	9,6	16
pogačica	16	0,1	4
golenica	364	2,8	11
mečnica	166	1,3	10
dolge kosti	2772	21,3	18
sklepna površina	276,5	2,1	14
nedoločljivo	3525	27,1	18

128 Povprečna zastopanost skeletnih elementov v grobovih.

Minimalno število oseb v grobu

V omenjenih treh grobovih z največ sežganimi človeškimi kostmi (grobovi 4, 9 in 7) ugotovljena teža močno presega ocenjeno povprečno težo žganih človeških ostankov ene osebe iz arheoloških kontekstov (~1600 g) (McKinley 1993b). Visoko težo gre pripisati večjemu številu oseb v grobu, kar je pokazala tudi analiza, saj so bile v grobovih 4⁸² (**sl. 130–132**) in 9 (**sl. 133**) pokopane minimalno štiri osebe. Večje število oseb se pojavlja tudi v drugih grobovih, v grobu 1 so bile pokopane minimalno tri osebe, v grobovih 8, 13, 15, 16 in 17 pa minimalno dve osebi. V 18 grobovih in dveh jamah pred grobnico je bilo tako skupaj pokopanih 34 oseb (**sl. 132**).

MNI	Število grobov
1	11
2	6
3	1
4	2
Skupaj oseb	34

129 Minimalno število posameznikov (MNI) v grobovih.

130 Povsem razvite dolge kosti (zgoraj) in vretenca (spodaj) odrasle osebe iz groba 4.

82 Opozoriti velja, da je drugi otrok predviden zgolj na osnovi prisotnosti nekaj nesežganih kosti, ki odstopajo od preostalih, sežganih kosti dveh odraslih in enega otroka.

131 Sežgane lobanjske kosti otroka iz groba 4, ki je umrl mlajši od 8,5 let.

132 Nesežgana ličnica otroka iz groba 4, ki je umrl v 34.–36. tednu razvoja v maternici.

133 Pogačici iz groba 9 sta v dveh različnih fazah razvoja, kar kaže na dve osebi.

Ocena starosti ob smrti

Ocena starosti ob smrti (sl. 134–135) je bila do grobe delitve otrok ali odrasel mogoča za 28 oseb (84,9 %). V dveh primerih (6,1 %) je bilo mogoče zgolj izključiti otroka mlajšega od 6 let, medtem ko natančnejša ocena starosti ni bila mogoča, v treh primerih (9,1 %) pa je bilo starost nemogoče oceniti.

Glede na odprtost, delno ali popolno zraščeno lobanjskih šivov je bila pri petih odraslih starost ob smrti ocenjena na pod 30 let, pri treh na 20–40 let (sl. 136) ter pri treh nad 30 let. Pri tem razvitost tretjega kočnika (sl. 137) in zraščeno vretenčnih obročev (sl. 138) osebe iz groba 7 kaže na starost nad 25 let, ohranjeni prsni konci reber oziroma njihove morfološke lastnosti (Isan *et al.* 1986; Isan *et al.* 1987) dveh odraslih oseb iz groba 9 pa so omogočili oceno starosti ob smrti na 20 do 30 in 40 do 50 let (sl. 139). Starosti otrok ob smrti je bilo glede na razvitost zob (AlQahtani *et al.* 2009) in/ali skeletnih elementov (Shaefer, Scheuer, Black 2009) ocenjena na: 34–36 teden razvoja v maternici (sl. 130), 1,5–2,5 let (sl. 143), pod 2 leti (sl. 141), 3,5 let $\pm$ 1 leto, pod 5 let (sl. 142), 7,5–11,5 let (sl. 140), pod 8,5 let in 11,5–12,5 let (sl. 144).⁸³

Starost	Število oseb	%
otrok	13	38,2
odrasel	16	47,1
nad 6 let	2	5,9
nedoločljiva	3	8,8
skupaj	34	100

134 Groba razdelitev oseb glede na starost ob smrti.

Starost	Število oseb
pod 1	2
1–6	4
7–12	3
otrok	4
pod 30	5
nad 30	4
20–40	5
40–50	1
odrasel	1

135 Natančnejša ocena starosti oseb ob smrti.

⁸³ V enem vzorcu (SE 18, iz flotacije 1), ki ga ni bilo mogoče pripisati nobenemu iz grobov, je bil prisoten tudi zob otroka, ki je umrl star med 0 in 1,5 meseca. Zaradi nejasnega konteksta ta otrok v statistični analizi ni upoštevan, saj je nemogoče trditi, ali dejansko predstavlja drugo osebo ali je zob pripadal enemu izmed otrok, starosti katerih ni bilo mogoče oceniti.

136 Lobanjske kosti odrasle osebe iz groba 9 imajo odprte ali deloma zraščene šive in kažejo na osebo, ki je umrla med 20. in 40. letom starosti.

137 Povsem razvit in obrabljen kočnik odrasle osebe iz groba 7 kaže na osebo, ki je umrla starejša od 23 let.

138 Vretenci iz groba 7 imata zraščeni obroč in kažeta na osebo, ki je umrla starejša od 25 let.

139 Prsni konci reber dveh odraslih oseb iz groba 9, mlajše (levo), ki je umrla v starosti med 20 in 30 let ter starejše (desno), ki je umrla v starosti med 40 in 50 let.

140 Ličnika z nezaraščanim vršičkom korenine iz groba 9 kažeta na otroka, ki je umrl v starosti med 7,5 in 11,5 let.

141 Kostni otroka iz groba 9, ki je umrl mlajši od 2 let.

142 Distalni del otroške golenice iz groba 7, okrajek katere še ni bil zraščeni z deblom in kaže na otroka, ki je umrl mlajši od 5 let.

143 Nesežgana spodnja čeljustnica otroka iz groba 8, ki je umrl v starosti 1,5 – 2,5 let.

144 Zagozdnic iz groba 15 ima nagubano sklepno površino, ki ni zaraščena z bazilarnim delom zatilnice in kaže na otroka, ki je umrl v starosti med 11,5 in 12,5 let.

Spol	Število oseb	%
vprašljivo ženski	4	11,8
vprašljivo moški	1	2,9
zelo vprašljivo ženski	1	2,9
nedoločljiv	28	82,4

145 Ocena spola.

146 Deli medenice z dokaj odprtih kolčnih vozlov iz grobov 7 (zgoraj), 9 (v sredini) in 18 (spodaj).

147 Ostri nadočesni obok verjetno ženske iz groba 7.

Ocena spola

Ocena spola je bila zaradi slabe ohranjenosti skeletnih elementov, predvsem izpovednih morfoloških značilnosti, večinoma nemogoča in je podana le za šest oseb (17,6 %) (sl. 145). V grobu 4 je glede na izrazito zatilnično izboklino in ozek kolčni vozal vsaj ena izmed odraslih oseb verjetno moškega spola. V grobovih 7, 9 in 18 deloma ohranjeni kolčni vozali (sl. 146) morda kažejo na ženski spol. V grobu 7 temu pritrjujejo tudi ostri nadočesni oboki (sl. 147).

Patološke spremembe

Patološke spremembe je bilo le redko opaziti. V grobu 1 je na vidno povečani jamici na glavi stegenice (*fovea femoris*) opaziti depozite nove, zrele, a porozne kosti, ki morda kažejo na vnetje vezi med stegenico in sklepno ponvijo črevnice (sl. 148). Na zagozdnicu ene izmed odraslih oseb iz groba 4 so vidne makropore velikosti 1–2 mm, ki imajo lepo zaobljene robove (sl. 149) in morda kažejo na pomanjkanje hranil in/ali bolezen metabolizma. Opozoriti velja, da je ohranjenost slaba in je zgolj na podlagi enega kazalnika diagnoza nemogoča, vendar so tovrstne spremembe pogosto povezane s pomanjkanjem vitamina C oziroma skorbutom (Brickley, Ives 2008). V grobu 7 je na dveh odlomkih zunanje skorje lobanje odrasle osebe prisotna poroznost. Sicer ni mogoče izključiti tafonomskih sprememb, vendar opažena poroznost morda kaže na stanjšano kompaktno kost. Točnega vzroka ni mogoče podati, so pa tovrstne spremembe običajno povezane s pomanjkanjem hranil in/ali boleznijo metabolizma, predvsem s pomanjkanjem vitamina C oziroma skorbutom ali pomanjkanjem železa oziroma anemijo (sl. 150). V istem grobu je na nebni odrastki zgornje čeljustnice odrasle osebe videti poroznost in depozite nove, zrele kompaktne kosti. Ob tem je v zgornji čeljustnici na mestu levega prvega kočnika videti, da je zob izpadel pred smrtjo, zobnica pa se je deloma že zarasla (sl. 151). Pri odrasli osebi iz groba 7 gre tako lahko za povsem nepovezane patološke spremembe pomanjkanja hranil in/ali boleznijo metabolizma ter vnetja in izgube zob pred smrtjo, a velja omeniti, da je predvsem pri pomanjkanju vitamina C eden izmed znakov tudi izguba zob (Brickley, Ives 2008). Tudi na spodnji čeljustnici odrasle osebe iz groba 18 je videti zraščanje zobnice, in sicer prvega levega kočnika, ki je izpadel pred smrtjo. V grobu 9 je na zgornji čeljustnici odrasle osebe pri vrhu zobnice oziroma na mestu vršička korenine drugega sekalca ali podočnika videti ovalno razširitev, morda posledico ciste (sl. 152). Poleg tega so na nebni odrastki zgornje čeljustnice vidni depoziti nove, porozne in zrele kosti, ki kažejo na vnetje, verjetno povezano s cisto. Na nekaterih telesih vretenc odrasle osebe iz groba 9 so na robovih

vidne formacije nove, zrele kosti (*osteofiti*), ki sicer nimajo natančno opredeljivega vzroka nastanka, so pa običajno povezane s procesom staranja, posledicami poškodb, preobremenjenosti hrbtenice in/ali boleznimi sklepov (Hardcastle *et al.* 2014). Del otroške lobanje z nadočesnim obokom iz groba 9 kaže poroznost v očesni strehi (*cribra orbitalia*), ki je običajno povezana s pomanjkanjem hranil in/ali boleznimi metabolizma, najpogosteje z anemijo in skorbutom. V grobu 15 so na telesu enega izmed vretenc odrasle osebe vidne formacije nove, zrele kosti oziroma že omenjeni osteofiti. V grobu 13 je na prehodu med glavo in vratom stegnenice Poirierjeva površina (sl. 153) oziroma lateralno podaljšanje okrajka (glave stegnenice) proti anteriosuperiornemu delu vratu. Za časa življenja je bila prekrita s hrustancem, njen nastanek pa je neznan. Pogosto niti ni razumljena kot patološka sprememba, temveč kot variacija v morfologiji kosti.

Kot patološko spremembo jo je mogoče opredeliti zgolj ob prisotnosti drugih degenerativnih sprememb, npr. boleznih sklepov, kar pa zaradi slabe ohranjenosti skeleta v tem primeru ni mogoče.

148 Povečana jamica glave stegnenice z depoziti nove kosti odrasle osebe iz groba 1.

149 Poroznost očesne strehe (*cribra orbitalia*) otroka iz groba 4, ki morda kaže na pomanjkanje hranil in/ali bolezen metabolizma.

150 Poroznost zunanje skorje lobanjskih kosti odrasle osebe iz groba 7, ki morda kaže na pomanjkanje hranil in/ali bolezen metabolizma.

151 Deloma zaraščena zobnica zgornjega kočnika in poroznost s formacijami nove kosti na nebem odrastku zgornje čeljustnice osebi iz groba 7, ki morda kaže na pomanjkanje hranil in/ali bolezen metabolizma.

152 Poroznost na mestu korenine zoba zgornje čeljustnice odrasle osebe iz groba 9, morda posledica ciste.

153 Poirierjeva površina na glavi stegnenice odrasle osebe iz groba 13.

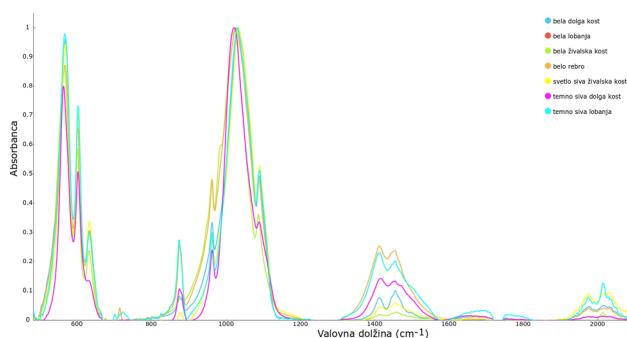
Spremembe na kosteh zaradi sežiga

Različni vzorci razpok na odlomkih kosti pričajo o hitrih spremembah v vsebnosti kolagena v kosteh ter kažejo na prisotnost in krčenje mehkega tkiva med žganjem (U-oblikovane razpoke), izhlapevanje in denaturacijo beljakovin (vzdolžne razpoke), postopno napredovanje ognja navzgor ali navzdol po deblu kosti (prečne razpoke) ter enakomerno izpostavljenost večjih delov kosti visoki temperaturi ali sežig mehkega tkiva (mrežaste razpoke) (Mayne-Correia 1996, poglavje 18; Cox, Mays, McKinley 2000, 405; Walker, Miller, Richman 2008, 42–45).

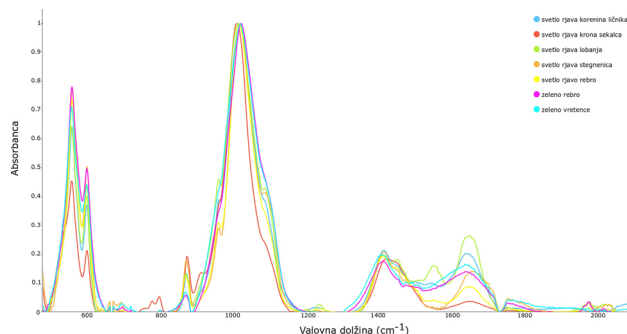
Barve odlomkov kosti segajo od črnih, temno sivomodrih, svetlo sivih do belih. Prevladujejo sicer beli in sivi odtenki, temno sivomodri in črni odtenki pa so najpogosteje opaženi v prelomih ali na notranji površini kosti. Rjave barve se med vzorci pojavijo le redko, večinoma na otroških in živalskih kosteh. Bele in svetlo sive barve tako pričajo o izpostavljenosti kosti temperaturam ~ 700 °C in več, medtem ko črni in temno modrosivi pričajo o temperaturah med ~ 300 °C in 500 °C. Rjavi odlomki kažejo, da nekatere kosti vendarle niso bile izpostavljene visokim temperaturam oziroma so bile izpostavljene zgolj nizkim temperaturam pod 300 °C.

S pregledom spektrov spektroskopske analize (sl. 154–158) in opazovanjem vrha pri valovni dolžini ~630 cm⁻¹, ki se pojavi šele po izpostavljenosti kosti temperaturam okoli 700 °C (Thompson, Islam, Bonniere 2013), je vidno, da so bile črne kosti izpostavljene temperaturam pod 700 °C, temno sive in temno modre temperaturam okoli ~700 °C ter svetlo sive in bele temperaturam nad ~700 °C. Rjavi odlomki ne kažejo izpostavljenosti visokim temperaturam. Glede na ohranjenost amidnih skupin na valovnih dolžinah med ~1150 cm⁻¹ in 1700 cm⁻¹, ki odražajo predvsem kolagen, je videti, da kosti niso bile izpostavljene niti temperaturam nad 300 °C. Nadaljnja analiza rezultatov spektroskopije in njihove primerjave z eksperimentalno sežganimi kostmi je pokazala⁸⁴, da so arheološke rjave kosti sicer deloma primerljive z modernimi kostmi, izpostavljenimi temperaturam okoli 300 °C, vendar ohranjenost amidnih skupin, predvsem amida I, vendarle govori o odsotnosti sežiga. Slednje je smiselno, saj izpostavljenost kosti temperaturam pod 300 °C in diageneza v zemljo zakopanih, nesežganih kosti povzročita podobne strukturne in kemične spremembe (Behrensmeyer

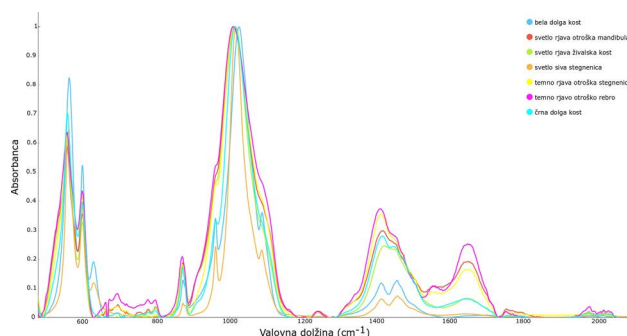
84 Še vedno gre le za približno oceno temperature, saj eksperimentalno sežgane kosti niso bile izpostavljene povsem enakim pogojem kot trupla ob sežigu na grmadi. Poleg tega so bile pri eksperimentih uporabljene kosti goveda in ne človeka. Hkrati so bile arheološke kosti izpostavljene tudi drugim diagenetskim procesom, kot je denimo izmenjava snovi z okoljem, kar povzroči dodatne razlike med modernimi in arheološkimi vzorci.

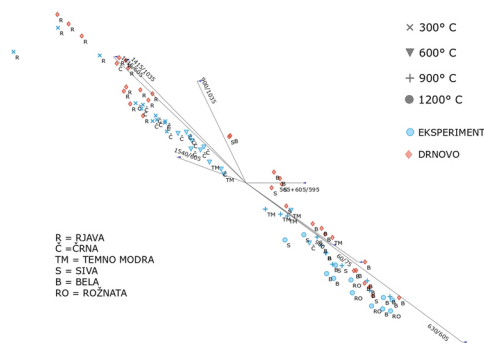
154 Združeni spektri kosti odrasle osebe iz groba 9 z vidnim vrhom pri ~630 cm⁻¹.

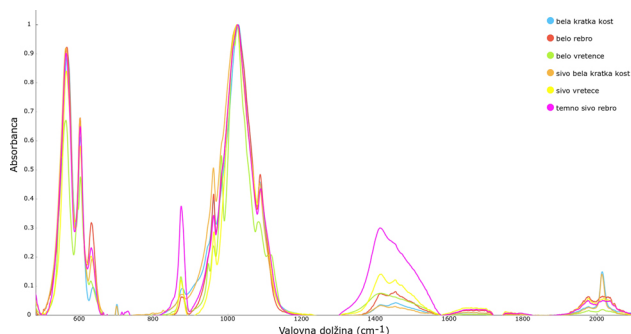
155 Združeni spektri otroških kosti iz groba 2 z ohranjenimi amidnimi skupinami na valovnih dolžinah med ~1150 in 1750 cm⁻¹.

156 Združeni spektri otroških in živalske kosti iz groba 8 z ohranjenimi amidnimi skupinami na valovnih dolžinah med ~1150 in 1750 cm⁻¹ in odsotnostjo vrha pri ~630 cm⁻¹ pri kosteh rjavih barv.

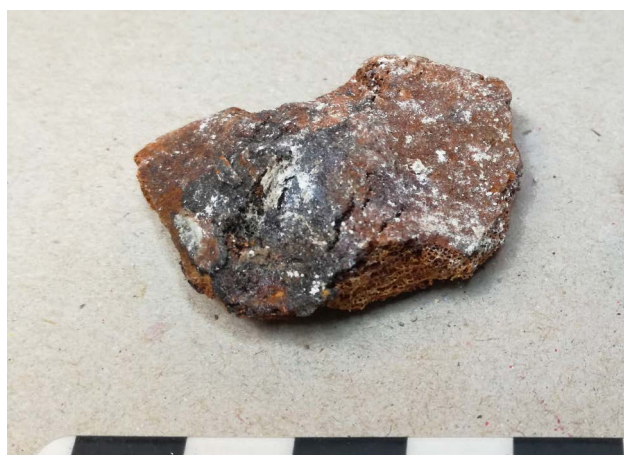
157 Primerjava med spektroskopskimi analizami vzorcev iz Drnovega in eksperimentalno sežganimi govejimi kostmi.

158 Združeni spektri kosti otroka iz groba 9 z izstopajočim vrhom cianamidov pri $\sim 2012 \text{ cm}^{-1}$.

1978; Weiner, Bar-Yosef 1990; Stiner *et al.* 1995; Roberts *et al.* 2002). Arheološke kosti črnih barv so najbolj primerljive z vzorci, ki so bili izpostavljeni temperaturam med približno $300 \text{ }^{\circ}\text{C}$ in $600 \text{ }^{\circ}\text{C}$, temno sive in temno modre temperaturam med približno $600 \text{ }^{\circ}\text{C}$ in $900 \text{ }^{\circ}\text{C}$, svetlo sive in bele pa temperaturam okoli $900 \text{ }^{\circ}\text{C}$ (sl. 157). Izpostavljenost različnim temperaturam je najverjetneje posledica prisotnosti mehkega tkiva, različne anatomske pozicije kosti ali/in lokacije dela telesa na grmadi ter morda tudi različnega poteka sežiga. V vsakem primeru pa prevlada odlomkov svetlo sive in bele barve kaže, da je sežig trupla trajal dovolj dolgo, da je večina organskih snovi povsem izgorela in so kosti kalcinirale.

Nadalje je iz spektrov mogoče razbrati nizko vsebnost cianamidov, ki se kažejo z vrhom pri $\sim 2012 \text{ cm}^{-1}$. Njihova prisotnost v žganih kosteh sicer ni povsem pojasnjena, a je običajno povezana s sežigom kosti skupaj z mehkim tkivom in redukcijskimi pogoji pri sežigu (Snoeck, Lee-Thorp, Schulting 2014; Snoeck *et al.* 2016). Kot omenjeno, analizirani vzorci kažejo nizko vsebnost cianamidov, saj je razmerje med vrhom cianamida pri $\sim 2012 \text{ cm}^{-1}$ in fosfatnim vrhom pri $\sim 600 \text{ cm}^{-1}$ (CN/P) $< 0,25$ (Snoeck *et al.* 2016). Glede na to, da pri večini vzorcev ni opaziti povišane vsebnosti cianamidov, očitno vpliv mehkega tkiva nanje ni bil izrazit, sežig pa je verjetno potekal v oksidacijskih pogojih. S tem je mogoče izključiti slabo prezračevanje, denimo zaradi sežiga v jami ali znotraj stavbe, veliko grmado in/ali postavitev trupla globoko v grmado (Snoeck *et al.* 2016). Izjemo predstavljata svetlo siva mečnica in bela stegenica iz vzorca 102, kjer je razmerje CN/P 0,73, nekoliko bolj izrazit vrh pri $\sim 2012 \text{ cm}^{-1}$ pa je opazen tudi pri svetlo sivi in beli kratki otroški kosti iz vzorca 8 (sl. 158). Vzrok povišanim vrednostim cianamidov ni povsem jasn, verjetno pa je povezan s potekom sežiga. Morda z lokalno vzpostavljenimi redukcijskimi pogoji, saj pretekle raziskave kažejo, da je ena od možnosti omejen dostop v času sežiga (Snoeck *et al.* 2016). To bi lahko odražalo nekoliko drugačne pogoje sežiga, denimo večjo grmado, slabši pretok kisika, drugačno lego telesa na grmadi ipd.

159 Oranžno rdeče obarvane kosti in ostanki železa iz grobov 7 (zgoraj) in 8 (spodaj).

Oranžno rdeča obarvanost kosti (sl. 159) v dveh grobovih (7 in 8) priča o tem, da so bili v bližini kosti tudi kovinski oziroma železni predmeti. Vendar je treba opozoriti, da to ne dokazuje sežiga trupla skupaj z železnimi predmeti, saj do obarvanja lahko pride tudi s korozijo železa po pokopu posmrtnih ostankov (McKinley 2004, 11).

Živalske kosti

V 14 grobovih so bile prisotne tudi živalske kosti. Te so večinoma temno rjavih in črnih barv ter tako nesežgane ali deloma ožgane. Redko se pojavijo odlomki sivih in belih barv, ki so bili verjetno izpostavljeni visokim temperaturam. Glede na to, da so slednji večinoma pomešani s človeškimi in kažejo podobne spremembe, je povsem mogoče, da so bili sežgani skupaj s človeškimi posmrtnimi ostanki.

Skeletni pokop

V grobnici 2 je bil odkrit skeletni pokop (SE 66). Skelet je dobro ohranjen, saj je celovitost ocenjena na 70 %. Prisotni so lobanja z zobmi, del ramenskega obroča, prsnega koša in hrbtenice, medenica ter spodnje okončine. Skeletni elementi so srednje dobro ohranjeni in močno drobljivi.

Inventar

Lobanja

Celotna lobanja, a so posamezni elementi precej poškodovani in razlomljeni (sl. 160). V desni senčnici je bilo nakovalce. Prisotni sta bili zgornja in spodnja čeljustnica z mlečnimi in stalnimi zobmi. Zgoraj desno so ohranjeni mlečni prvi sekalec, podočnik in drugi kočnik, stalni sekalci, podočnik in prvi ličnik, ki so še v zobnicah, ter prvi stalni kočnik, ki je zaradi poškodbe zobnice izpadel po smrti. Zgoraj levo so prisotni vseh pet mlečnih zob ter stalni prvi in drugi sekalec, podočnik prvi ličnik in prvi kočnik. Spodaj desno je ohranjenih vseh šest mlečnih zob, stalni so še vsi v zobnicah. V zobnici je prvi stalni kočnik, medtem ko je zobnica drugega stalnega kočnika izoblikovana in odprta, zob pa ni ohranjen. Spodaj levo so prav tako ohranjeni vsi mlečni zobje, stalni sekalci in podočnik so še v zobnici, medtem ko so stalni ličniki in prvi kočnik zaradi poškodbe kosti izpadli po smrti. Stalni sekalci, podočnik in prvi kočnik imajo zaključene kro- ne z vidnim začetkom rasti korenine pri vseh, razen podoč- niku. Prvi ličniki imajo krono razvito do polovice, ohranjen drugi ličnik ima zaključen vršič. Poleg tega je sklenina prvih ličnikov mrežasto razpokana.

160 Lobanjske kosti skeleta iz groba 2.

161 Nezaraščena telesa in okrajki vretenc skeleta iz groba 2.

Hrbtenica

Močno poškodovana telesa predvsem ledvenih in prsnih vretenc, eno telo vratnega vretenca in del okretača ter številni odrastki vretenc, ki še niso bili zraščeni s telesom (sl. 161). Poleg tega je ohranjenih vseh pet križničnih vretenc, S4 in S5 edina z že zraščanim telesom in odrastki, medtem ko so krila S1 nezaraščena s telesom.

Prsni koš

Rebra so le deloma ohranjena in močno razdrobljena.

Ramenski obroč

Del desne lopatice s sklepno jamico in medialnim delom hrbtenice.

Medenica

Leva in desna črevnica, leva v boljšem stanju, leva sednica in del leve sramnice.

Spodnje okončine

Nekoliko poškodovani stegnenici, močno poškodovani go- lenici, mečnic ni prepoznati.

Ocena starosti

Dolžina stegnenice je 17 cm, kar ustreza otroku, staremu 2 leti (Maresh 1970), medtem ko je na osnovi razvitosti zob (sl. 162) starost ocenjena na 3,5 let +/- 1 leto (AlQahtani, Hector, Liversidge 2010). Morda gre za spodnjo mejo starosti, ocenjene na osnovi zob, ali pa je skelet rahlo zaostajal v razvoju. Vsekakor odstopanje ni izrazito.

Ocena spola

Na osnovi morfoloških značilnosti medenice (sl. 163) in spodnje čeljustnice gre morda za deklico (Schutkowski 1993; Loth, Henneberg 2001), vendar je ocena spola pri otrocih zelo nezanesljiva. Glede na to, da zobje kažejo višjo starost kot stegnenica in so dečki v teh letih vendarle nekoliko višji, morda krajša stegnenica potrjuje, da gre za deklico.

162 Zgornja čeljustnica z ohranjenimi zobmi skeleta iz groba 2.

163 Deloma ohranjene črevnica, sednica in sramnica skeleta iz groba 2, ki med seboj še niso bile zraščene.

164 Desna stegnenica otroka iz groba 2.

Ocena telesne višine

Na podlagi izmere stegenice (sl. 164) je bila z uporabo regresivnih enačb za oceno telesne višine otrok, starih od enega do devet let (Telkkä, Palkama, Virtama 1962), telesna višina otroka je ocenjena na 85 ± 3 cm.

Zaključki

Opravljeni antropološke analize 173 vzorcev sežganih kosti in enega skeleta so pokazale, da je bilo v 18 grobovih pokopanih minimalno 33 oseb, saj so bile v dveh grobovih minimalno štiri osebe, v enem grobu tri, v petih dve in v dvanajstih ena (sl. 165). Pri tem je bilo predpostavljeno, da vsak grob predstavlja zaključeno celoto in ni prišlo do mešanja sežganih ostankov več posameznikov pri zbiranju z grmade. V vseh grobovih z več osebami gre za kombinacijo otrok in odraslih, v grobovih z minimalno štirimi osebami gre za dva otroka in dva odrasla, v grobu s tremi osebami za odraslega in dva otroka, v dvojnih grobovih pa odraslega in otroka. Opozoriti velja, da je drugi otrok v grobu 4 določen zgolj na osnovi nesežgane ličnice.

Glede na ocene starosti je bilo v grobovih 12 otrok in 16 odraslih, pri ostalih osebah pa starosti ni bilo mogoče oceniti.

Otroci so bili večinoma mlajši od 12 let, trije so bili v času smrti stari med 7 in 12 let, štirje med 1 in 6 let, eden pa je bil mlajši od enega leta. Pri šestih otrocih je bila starost povsem nedoločljiva. Večina odraslih je bila v času smrti relativno mladih, šest je bilo verjetno mlajših od 30 let, trije so bili stari med 20 in 40 let, štirje so bili starejši od 30 let, en odrasel pa je umrl v starosti med 40 in 50 let.

Odstotek 36,4 % otrok govori o precej visoki smrtnosti, predvsem v obdobju prvih let življenja. Podatek je vendarle mogoče vzporejati z drugimi raziskavami, saj je 40–60 % otrok v rimskem imperiju umrlo mlajših od 5 let. Razloge gre povezovati z različnimi boleznimi, nemalokrat pa je bil vzrok za smrt pomanjkanje kakovostnih hranilnih snovi (Pilkington 2013; Wiedemann 2014, 16). Opažena visoka umrljivost v času med prvim in šestim letom starosti otrok iz obravnavanega grobišča morda odraža čas izraščanja zob in prehod iz dojenja na gosto hrano, ko so otroci posebej občutljivi. Raziskave (Fuller *et al.* 2006; Dupras, Tocheri 2007; Schmidt, Kwok, Keenleyside 2015) kažejo, da je bil v času rimskega imperija ta prehod izveden nekje do tretjega leta starosti. Občutljivost in večja umrljivost otrok v tem obdobju je vezana na upad njihove odpornosti z zmanjšanjem količine zaužitega materinega mleka na eni ter potencialno izpostavljenostjo bacilom in pomanjkanju hranil z vpeljevanjem goste hrane na drugi strani (Herring, Saunders, Katzenberg 1998; Fuller *et al.* 2006). Slednje je v času rimskega imperija toliko bolj mogoče, saj naj bi hrana na osnovi žitaric v tem času predstavljala 70–75 % vnesenih kalorij, kar pomeni pomanjkanje živalskih beljakovin, železa in vitaminov. Ob pomanjkanju hranil otroci niso razvili primerne odpornosti na različne bolezni, zaradi česar je bila umrljivost visoka (Pilkington 2013, 22). Četudi so otroci preživel, je izpostavljenost boleznim in pomanjkanju hranil lahko pustila trajne posledice (Pilkington 2013). Tako so bili tudi odrasli, v otroštvu izpostavljeni pomanjkanju hranil, manj odporni proti različnim boleznim. Slednje bi morda lahko razložilo na obravnavanem grobišču opaženo relativno nizko starost odraslih ob smrti. Pozabiti ne gre niti, da na pomanjkanje hranil in/ali bolezni metabolizma nakazujejo tudi nekatere opažene patološke spremembe.

Spol je bilo redko mogoče oceniti, ocene pa so zaradi izredno slabe ohranjenosti skeletnih elementov negotove. V štirih primerih gre morda za žensko, v enem za možkega in v primeru skeletnega pokopa morda za deklico.

Prav tako je slaba ohranjenost botrovala omejenosti pri prepoznavanju patoloških sprememb. Vendarle je bilo opaženih nekaj znakov, ki kažejo na zdravstvene težave oseb. Opažene so bile posledice raznih vnetij, izpadanje zob pred smrtjo, cista ob korenini zoba, morda pomanjkanje hranil

in/ali boleznih metabolizma ter nastanek osteofitov. V enem primeru je bila opažena tudi Poirierjeva površina, vzroka za njen nastanek ni mogoče določiti.

Barve in spektroskopske analize kosti pričajo o izpostavljenosti skeletov visokim temperaturam, večinoma nad 700 °C, nekateri deli pa so bili izpostavljeni celo temperaturam okoli 900 °C. Kljub temu je opaziti odstopanja, saj določeni rjavi in črni odlomki kosti kažejo na izpostavljenost veliko nižjim temperaturam, okoli 300 °C oziroma tudi odsotnost sežiga. Odstopanja so najverjetneje posledica lege na grmadi, vpliva mehkega tkiva, okoliščin sežiga, telesne konstitucije ipd. Poleg nesežganega skeleta v grobu 2 se tudi v nekaterih drugih gobovih pojavljajo nesežgane otroške kosti, ki tako kažejo odstopanje pri načinu pokopa. Ker je v vzorcih

sežganih kosti prisotnih tudi precej otroških kosti, je bila odločitev o inhumacij ali kremaciji očitno bolj zapletena od zgolj odločitve glede na starost osebe, vendar zaenkrat še ni jasno, kaj točno je vplivalo na to odločitev. Poleg tega raznolikost razpok na sežganih kosteh v vseh primerih govori o sežigu celotnega telesa, torej vključno z mehkim tkivom. Odsotnost cianamidov v večini primerov verjetno kaže na oksidacijske pogoje sežiga, medtem ko nekaj vzorcev vendarle izstopa in morda kaže redukcijske pogoje. Tako je mogoče, da gre za razlike v velikosti, obliki in/ali lokaciji grmade.

Teže zbranih kosti v posameznem grobu močno nihajo in vzpostavljeno povprečje ~1600 g presegajo le v grobovih z več kot eno osebo. Videti je, da za pokop z grmade niso

Grob	Opomba	SE	Skupna teža (g)	Barva	MNI	Starost	Spol	Žival. kosti	Patologija	Višina (cm)
1		62C	349	Č-B	3	20–40 let in dva otroka		DA	Morda vnetje vezi med stegenico in sklepno ponvijo črevnice.	
1	žara	žara	267	TSM-B	1	odrasel < 30		DA		
2	nesežgan	66		R	1	otrok 3,5 +/-1 leto	Ž?	DA		85 ± 3
3		67	9	SSM-B	1	ND				
4	nesežgana otroška ličnica	103B	2788,5	Č-B	4	odrasel < 30 let, odrasel > 30 let, otrok < 8,5 let, 34–36 teden razvoja	M?	DA	Poroznost zagozdnice in očesnih streh - morda pomanjkanje hranil in/ali bolezen metabolizma (morda skorbut).	
5		70, 70C	141,5	TSM-B	1	12,5 - 30 let, verjetno odrasel				
6		64	1	B	1	ND				
7		100C, D, G, E	3334,5	Č-B	2	23 - 40 let in otrok < 5 let	Ž?	DA	Poroznost lobanjskih kosti, formacije nove kosti po nebnicah, izguba zob pred smrtjo - morda pomanjkanje hranil in/ali bolezen metabolizma (morda skorbut).	
7	jama pred grobnico	55	4	TSM - B	1	NEMO a pod < 30		DA		
8	kosti otroka niso sežgane	68, 68C	195	R-B	2	23 - 30 let, otrok 1,5-2,5 let	Ž??	DA		
9		19, 19C, D, G, H, PN12	3031,5	Č-B	4	20 - 30 let, 40 - 50 let, otrok 7,5 - 11,5 let +/- 1 leto, otrok < +/- 2 leti	Ž?	DA	Morda cista v zgornji čeljustnici, s katero je povezano vnetje na zgornji čeljustnici; osteofiti na vretencih, verjetno posledica staranja; poroznost očesnih streh pri otroku, morda posledica pomanjkanja hranil in/ali boleznih metabolizma.	
11		53, 53B, C	319	Č-B	1	NEMO a otrok				
12		105B, D	65	TSM - B	1	11,5 +/- 1 leto–30 let, a verjetno odrasel		DA		
13		104B	528	Č-B	2	> 30 let in otrok		DA	Poirierjeva površina.	
14		102, 102B	47	TSM-B	1	ND				
15		101, 101B, C, H, I	1168,5	Č-B	2	odrasel > 30 let in otrok 11,5–12,5 let		DA	Osteofiti na vretencih.	
16		107B, D-G	220,5	Č-B	2	otrok in odrasel > 30 let		DA		
17		108, 108D, F	92	TSM-B	2	otrok in odrasel		DA		
18		110D, F, G, H	334	Č-B	1	20–40 let	Ž?	DA	Izpad zoba pred smrtjo.	
20		061A	102,5	TSM-B	1	odrasel < 30				

165 Povzetek rezultatov antropoloških analiz skeletnega gradiva iz grobov iz Drnovega 2.

bili pobrani vsi sežgani ostanki. Prisotnost vseh glavnih delov skeleta (lobanja, okončine, trup, medenica), predvsem majhnih kosti dlani in stopal ter zob vendarle kaže na skrb oziroma natančnost pri zbiranju ostankov iz grmade. Tako so bili za pokop morda zbrani le po sežigu najbolj ohranjeni in prepoznavni deli skeleta, pri čemer pa je bila pomembna zastopanost vseh delov telesa.

Prisotnost oranžnordeče obarvanosti kosti kaže na prisotnost železnih predmetov v neposredni bližini pokojnika bodisi ob sežigu bodisi kasneje v grobu. Na podlagi sežganih in nesežganih živalskih kosti gre sklepati, da so bile nekatere živali ali njihovi deli sežgani skupaj s pokojnikom, medtem ko so bili drugi brez predhodnega sežiga položeni v grob.

5.2 Analiza živalskih ostankov

Borut Toškan

Arheozoološka analiza je zajela več tisoč ostankov vretenčarjev in nekaj posameznih odlomkov hišic kopenskih polžev. Ožje jih je bilo mogoče taksonomsko opredeliti 93. Pretežni del gradiva izvira iz grobov oziroma grobnic oziroma iz ruševinskih plasti v njih, del pa z območij večjih ovalnih jam, ki so vodile do vhoda posameznih grobnic (t. i. dromosi). Nekaj deset neopredeljenih sežganih kostnih drobcev je bilo pobranih še iz štirih izmed jam južnega lesenega vodovoda, ki so bile vkopane vzporedno s cesto ob grobišču, ter iz plasti z odlomki rimske lončenine (SE 24). Velikost sežganih ostankov večinoma ne presega 2 cm, obarvanost kostnine pa največkrat niha med sivo in belo.

Obravnavani del nevioudske nekropole je bil v uporabi v času od 1. do 4. stoletja (glej poglavje Sklep, tu str. 107).

Taksonomija

Analizirani živalski ostanki izvirajo iz 15 grobov oziroma grobnic, ožje taksonomsko opredeljeni primerki pa so bili odkriti v zgolj petih izmed njih (sl. 166). Med temi so bile ognju izpostavljene edino ptičje najdbe iz groba 9 in grobnice 15 (t. 1). Manjši zbir arheozooloških ostankov je bil pobran še iz posameznih dromosov, vendar to gradivo vključuje zgolj taksonomsko neopredeljene kostne drobce z očitnimi sledmi izpostavljenosti ognju. Posledično morebitne vloge živali v obredih, ki so se utegnili odvijati pred vhomom v posamezne grobnice, ni mogoče oceniti. Glede na izrazito fragmentiranost tega gradiva namreč pogrebci ob pobiranju sežganih kostnih drobcev s sežigališča med ostanki pokojnika in (skupaj z njegovim truplom?) sežganih živali najbrž sploh niso razlikovali.

Velika večina analiziranih arheozooloških najdb pripada sesalcem (Mammalia), gradivo pa sicer vključuje še posamezne kosti ptičev (Aves; med njimi kokoši [*Gallus domesticus*]), plazilcev (Reptilia) in dvoživk (Amphibia) ter odlomke polžjih hišic (Gastropoda). Med ostanki sesalcev je bila dokumentirana prisotnost rovk (Soricidae) in glodavcev (Rodentia). Slednjim pripada nekaj posameznih primerkov velikega voluharja (*Arvicola ex gr. terrestris*) in travniške ali poljske voluharice (*Microtus agrestis/arvalis*), obenem pa tudi pretežni del taksonomsko ožje neopredeljenih koščic manjših vretenčarjev (Vertebrata; N = 144). Ugotovitev je presenetljiva, saj v grobovih z drugih rimskodobnih grobišč v regiji praviloma prevladujejo ostanki gospodarsko najpomembnejših domačih živali, tj. goveda, ovce, koze in prašiča (Turk 1992; Bavdek 2005; Tratnik 2014; Novšak *et al.* 2019; Toškan

Takson	Grobovi				Grobnice										Jama SE	Plast SE	Skupaj	
	2	9	11	12	1	4	5	7	8	13	15	16	17	18				
<i>Bos taurus</i>				1								1						2
<i>C. familiaris</i> / <i>V. vulpes</i>													53					53
<i>Lepus europaeus</i>												19						19
Soricidae (Crocidura?)								1										1
<i>Microtus agrestis/arvalis</i>								4				2						6
<i>Arvicola ex gr. terrestris</i>								3				4						7
Arvicolinae gen. indet.								4				2						6
Rodentia fam. indet.												1						1
<i>Gallus domesticus</i>		5																5
Aves gen. indet.												1						1
Reptilia (Squamata)												3						3
Amphibia								5				4						9
Gastropoda												9						9
Mammalia ord. indet.	A	C	C	E	D	D	D	E	A	C	E	C	B	B		B	B	E
Vertebrata class. indet.					3	3		77				57	3	1				144

166 Analizirani živalski ostanki po posameznih strukturah. Sežgani primerki so podčrtani. Obrazložitev okrajšav za podatek o količini neopredeljenih ostankov: A – eden do nekaj primerkov; B – nekaj deset primerkov; C – med 100 in 500 primerki; D – med 500 in 1000 primerki; E – nad 1000 primerki.

2020). Med najdbami z Drnovega je od teh štirih vrst zastopano le govedo (*Bos taurus*), in sicer z odlomkom golenice iz groba 12 in delno ohranjenim vretencem iz grobnice 15. Ob navedenem so večjim sesalcem (tj. takšnim z maso nad 1,5 kg) pripadali še deloma ohranjeni okostji poljskega zajca (*Lepus europaeus*) in psa (*Canis familiaris*) ali lisice (*Vulpes vulpes*) iz grobnice 16.

Predstavitev pomembnejših kontekstov

Živalski ostanki iz grobov, ki se tam niso znašli po naključju, se v arheozoologiji praviloma razlagajo bodisi kot pogrebna popotnica bodisi kot grobni pridatek. Pri tem je lahko bila popotnica razmeroma bogata, kot v primeru svinjskih krač in stegen v grobovih 16, 60, 63 in 97 z Beletovega vrta v Novem mestu, ali pa zgolj simbolna, kar denimo velja za skupek sežganih prašičjih ostankov iz groba 1002 z ljubljanskega (emonskega) Kozolca ter za govejo stopalnico iz groba 141 z že omenjenega Beletovega vrta (Turk 1992, t. 1; Toškan 2020, 245). Raznolikost je še večja pri grobnih pridakih. Ti so lahko bili v grobove položeni kot pričevalci (visokega) socialnega statusa umrlega za časa življenja, njegovega poklica, priljubljene dejavnosti (npr. lov) ali osebne navezanosti na določeno žival (npr. zvestega psa, konja), služiti so utegnili kot amuleti ali kot kazalec določene osebnostne lastnosti umrlega (npr. pogum, moč), lahko pa so bili seveda pridani tudi kot neposredna daritev bogovom (Cherici 1999; Cleary 2001; Ragolič, Toškan, v tisku). Izbor žrtvene živali praviloma ni bil naključen, saj so bile različnim vrstam pripisovane različne lastnosti (npr. moč, hitrost, zvestoba, zvitost). Prav tako so bile zelo natančno opredeljene navezave posameznih živalskih vrst na posamezna božanstva (Cleary 2001, 139).

Grobnica 16

Pri gradivu, popisanem na **sl. 166**, je o obrednem ozadju najbrž najbolj utemeljeno razmišljati v zvezi z nepopolno ohranjenima (pobranima?) okostjema zajca in psa ali lisice iz grobnice 16. Obe sta bili odkriti v plasti sivega meljastega peska (SE 1071) neposredno pod žganino, zato ju je smiselno razumeti kot načrtno odložena pridatka. Antropološka analiza je pokazala, da sta bila v grobnici pokopana vsaj dva pokojnika: odrasla, nad 30 let stara oseba, in otrok (glej poglavje Antropološka analiza, tu str. 87).

Zbir zajčjih najdb, med katerimi so le redke ohranjene v celoti, vključuje levo spodnjo čeljustnico s četrtim ličnikom in vsemi tremi kočniki, večino dolgih kosti okončin, več odlomkov iste medenice, obe petnici, tri stopalnice (eno levo in dve desni) ter dve prstnici. Z izjemo obeh koželjnic manjkajo

torej le najbolj krhke in najmanjše kosti. Med prve sodijo možganski del lobanje, lopatici, dlančnice in stopalnice, med druge pa vretenca, zapestne in gleženjskih kosti ter prstnice. Ugotovljen vzorec zastopanosti posameznih skeletnih elementov bi lahko pričal o tem, da izkopavalcem ni uspelo pobrati vseh najmanjših ostankov. Ne nazadnje so bile zajčje kosti z drnovske grobnice 16 brez izjeme odkrite med pregledovanjem presejanih frakcij sedimenta (flot. vzorec št. 56), kar nazorno priča tem, kako težavno je prepoznavanje tovrstnih najdb s prostim očesom med samimi izkopavanji (Toškan 2015). Verjetnost, da je bilo ročno vzorčenje arheozoološkega gradiva v primeru grobnice 15 suboptimalno, se zdi torej velika. Manj privlačna se zdi teza, po kateri bi bila ugotovljena odsotnost posameznih kosti posledica deponiranja zgolj dela zajčjega kadavra. Način razkosavanja, pri katerem bi bili odstranjeni le ena od obeh polovic spodnje čeljustnice, zgolj obe koželjnici, ne pa tudi katera od komolčnic, le nekatere od stopalnic iste okončine ali pa, denimo, vsa vretenca, ne pa tudi glava in medenica, bi bil namreč zelo neobičajen. Toliko bolj zato, ker so bile prav vse pobrane epifize dolgih kosti okončin nezraščene in je skelet očitno pripadal mladiču.

Kvečjemu nekajmesečnemu mladiču je pripadalo tudi delno ohranjeno okostje psa ali lisice. Zgodnjo starost živali ob poginu dokazujejo nezraščene epi- in diafize ter zgolj delno razvite krone stalnih zob. Najdbe so bile pobrane ročno med izkopavanji, zato kaže tudi v tem primeru vsaj del manjkajočih kosti in zob zelo verjetno pripisati suboptimalnemu vzorčenju. Zaradi odsotnosti nekaterih taksonomsko relevantnih skeletnih elementov in nizke starosti živali zanesljivo morfološko razlikovanje med psom in lisico v danem primeru ni mogoče. Na podlagi analogij z drugih okvirno sočasnih grobišč v tem delu Evrope bi kazalo sicer domnevati, da je bil v grobnico 16 položen kadaver psa (glej npr. De Grossi Mazzorin, Minniti 2006; Peters 2009; Ragolič, Toškan, v tisku), čeprav so bile na območju jugovzhodnoalpskega prostora izjemoma dokumentirane tudi posamezne najdbe lisice (Toškan 2020, 254–255).

Kakšna bi utegnila biti namembnost pridajanja lisičjega kadavra v grob, je težko soditi. Znano je, da so Rimljani enkrat letno lisice žrtvovali boginji plodnosti Cereri (Kitchell 2014, 71–72), ki se kot naslovnik daritve mlade svinje (*porca praesentanea*) razmeroma pogosto pojavlja tudi v okviru pogrebne obredja (Šterbenc Erker 2002, 85–86; Giovannini 2016, 331; Toškan 2020, 256). Poleg tega je bila lisica – podobno kot zajec – lovna žival, pogosto razumljena kot škodljivec, služila pa je tudi kot vir za pripravo različnih zdravil (Kitchell 2014, 72). Nobena od naštetih razlag sicer ne ponuja prepričljivejših nastavkov za odgovor na vprašanje o

tem, zakaj bi pogrebci v obredje ob pokopu pokojnika v drnovsko grobnico 16 vključili prav lisico.

Običaj pridajanja psov je bil v tem smislu lokalno vseka-kor bistveno bolj razširjen, in sicer že v predrimskem času (Hincak, Guštin 2011, 247; Škvor Jernejčič, Toškan 2018). Namembnost takšnih pridakov je utegnila nihati od pokopa pokojniku dragega ljubljénčka in zagotovitve simbolnega čuvaja groba, preko klasične posmrtno popotnice do naslavljanja nekaterih (predvsem htoničnih) božanstev (Ragolič, Toškan, v tisku). Med slednjimi je tudi v navezavi na jugo-vzhodnoalpski prostor morda najzanimivejša Hekata, ki so jo povezovali z luno, nočjo (temo), magijo in rojstvom. Imela je vlogo zaščitnice križišč in podzemlja, obenem pa tudi povezovalke med svetovoma živih in mrtvih. Ikonografsko je bila upodabljana v spremstvu psa, kot psica ali kot ženska s pasjo glavo. Zaradi njene močne navezave na podzemlje so ji bili v grško-rimskem antičnem svetu žrtvovani pasji mladiči, kar je bilo razumljeno kot del očiščevalnih obredij (De Grossi Mazzorin, Minniti 2006, 63; Vuković-Bogdanović, Jovičić 2015, 698–699; glej tudi Toškan 2020, 252–255). Ob tem so bile psu pripisovane tudi zdravilske moči, kar naj bi bil med drugim razlog za skupne pokope otrok in (mladičev) psov (glej npr. Pedrucci 2014; Toškan 2020, 261).

S Hekato so Grki in Rimljani povezovali tudi zajca (Cirlot Laporta 1958, 139), ki se v pogrebnih kontekstih tedanje-ga časa pojavlja predvsem kot simbol prokreacije in s tem povezanega ponovnega rojstva (Macchioro 1909, 104–110). V tem smislu so, denimo, pomenljive upodobitve zajcev, ki lezejo iz polžjih hišic (Kitchell 2014, 85). Lupin školjk in hišic polžev z rimskodobnih grobišč namreč načeloma ne kaže razumeti zgolj kot pogrebno popotnico, pač pa tudi (predvsem?) kot simbol upanja v posmrtno življenje (Mikl Curk 2005, 312).

Še tretjo potencialno navezavo na Hekato je med favni-stičnim gradivom iz grobnice 16 mogoče najti v prisotno-sti posameznih ostankov taksonomsko ožje neopredeljene dvoživke (sl. 166). V že omenjeni plasti sivega meljastega peska (SE 1071) so bili namreč odkriti po en odlomek lopatice, nadlahtnice, medenice in stegenice najbrž iste žabe. Razloge za asociacijo teh živali s Hekato, pa tudi z nekateri-mi drugimi sorodnimi božanstvi tedanjega časa (glej npr. Nifosi 2019, 77), kaže iskati v njihovem prehajanju med dvema različnima svetovoma, tj. med vodnim (paglavci s škrkami) in kopenskim (odrasle živali s pljuči) življenjskim prostorom. Pozornost sta vzbujali tudi levitev, po kateri žaba odmrlo kožo zaužije in s tem pridobi nove moči, ter vsakoletno navidezno izginotje teh živali v jesenskem času, ki mu je sledil njihov vnovični nenadni množični pojav ob nastopu

obilnejših padavin naslednjo pomlad. Ne preseneča torej, da so se žabe (in krastače) v številnih mitologijah – vključno z grško in rimsko – uveljavile kot simbol prenavljanja in ponovnega rojstva (Crump 2015, 84–91). Nazoren primer takšnega razumevanja je najti v dveh bronastih fibulah v obliki žabe, ki sta bili leta 2017 odkriti v bogatem dvojnem žganem grobu s konca 1. oziroma začetka 2. stoletja na najdišču Nova tabla II pri Murski Soboti (Kerman 2018), morda pa tudi v neobičajni koncentraciji žabjih kosti v polnilih vodnjaka s Kozolca v okviru severnega emonskega grobišča (Toškan 2020, 261). Še ena zanimiva navezava žab (pa tudi krastač, kuščarjev in kač) na grško-rimska božanstva se pojavlja pri Dionizu/Bakhu. Asociacija ima sicer orientalske korenine in se navezuje na tračanskega ter frigijskega boga Sabazija, vendar je bila razširjena tudi na evropskih tleh (Wohlberg 2015, 340–341). Kult navedenega božanstva je bil v antiki med drugim razumljen tudi kot kult duš, Dioniz/Bakh sam pa kot posrednik med živimi in mrtvimi (Johnston 2007). S tem v zvezi je treba omeniti najdbo kultnega predmeta, povezanega s čaščenjem Sabazija, ki je bil leta 1912 odkrit prav na Drnovem. Gre za bronasto roko s štirimi različnimi simboli, namenjenimi odganjanju slabih vplivov, in sicer s kačo, žabo, želvo in kuščarjem. Okoliščine najdbe žal niso poznane (Istenič 2014, 113).

V zvezi z ostanki dvoživke v grobnici 16 je treba sicer poudariti, da nemara sploh ne sodijo v kontekst grobnih pridakov, saj bi lahko šlo za kosti naravno poginule živali. Zaradi prisotnosti ostankov še nekaterih drugih manjših vretenčarjev, med katerimi je bilo do ravni vrste mogoče opredeliti le levo in desno spodnjo čeljustnico najbrž iste travniške oziroma poljske voluharice, se zdi ta možnost po svoje celo verjetnejša. In to navkljub dejstvu, da so bili lomljenci v zidovih grobnice med seboj vezani z malto, strop naj bi se zaključeval s kamnitim obokom, notranjost in dno pa sta bila dodatno ometana s približno 2 cm debelim finim ometom oziroma apnenim estrihom (glej Grobnica 16), kar je eventualne poskuse vstopa kakršnih koli živali prav gotovo oteževalo. Vendar pa so se posamezni manjši vretenčarji v grobnico verjetno lahko izmuznili skozi špranje med kamnitim blokom, ki je zapiral vhod v grobnico, in robovi vratne odprtine (sl. 49). Kot je pokazalo eksperimentalno opazovanje, se lahko namreč v pokrite vkope uspešno prebijejo tudi dvoživke in ne le plazilci ter različni mali sesalci. Izstop iz takšnih pasti je zanje praviloma veliko težavnejši. Za žabo iz drnovske grobnice 16 je utegnila biti v tem smislu usodna že okoliščina, da so bili pragovi grobnic večinoma med 20 in 30 cm nad tlemi (sl. 101), zato so bile špranje med kamnitimi vrati in robovi vhodne odprtine ob poskusu izstopa zanje težko dosegljive (Whyte 1988, 35–45).

Ob že predstavljenem arheozoološkem gradivu iz plasti sivega meljastega peska SE 107I so bile tri dolge kosti morda istega taksonomsko ožje neopredeljenega manjšega vretenčarja odkrite tudi v ruševinski plasti SE 107G, žganina pa je med drugim vključevala približno 200 sežganih kostnih drobcev taksonomsko neopredeljenih srednje velikih (npr. drobica, prašič) in velikih sesalcev (npr. govedo). Velikost odlomkov praviloma ne presega poldrugi cm, obarvanost kostnine pa večinoma niha med sivo in sivobelo.

Grobnici 7 in 15

Zbir živalskih ostankov iz grobnic 7 in 15 vključuje nekaj sto oziroma nad tisoč odlomkov kosti in zob, med katerimi jih je bilo mogoče ožje taksonomsko opredeliti zgolj peščico. Z izjemo delno ohranjenega govejega vratnega vretenca iz grobnice 15, ki je bil odkrit v ruševinski plasti SE 101B, in odlomka sežgane neopredeljene ptičje dolge kosti iz žganine v isti grobnici, je bilo mogoče vse ostale prepoznane primerke pripisati bodisi manjšim vretenčarjem (rovke, voluharice, kače oziroma kuščarji, dvoživke) bodisi mehkužcem (kopenski polži). Med taksonomsko ožje neopredeljenimi živalskimi ostanki prevladujejo sežgani kostni drobci srednje velikih in velikih sesalcev. Njihova velikost praviloma ne presega 2 cm, obarvanost kostnine pa niha med sivo in sivobelo. Ožje neopredeljeni ostanki manjših vretenčarjev niso ožgani, v obeh obravnavanih grobnicah pa jih je bilo skupaj odkritih 134 (sl. 166).

Goveje vretence bi bilo načeloma mogoče razložiti kot primer simbolne pogrebne popotnice, kakršne so, denimo, poznane iz nekaterih rimskih grobov z Beletovega vrta v Novem mestu (Turk 1992). Pri sežgani ptičji kosti gre verjetneje za simbolno daritev bogovom (glej npr. Turk 1992; Toškan 2020, 255–257). Interpretacija ostankov dvoživk in mehkužcev, ki bi jih načeloma sicer kazalo pripisati naravno poginulim primerkom, je zaradi že izpostavljene simbolike v ozadju obrednega pridajanja njihovih kadavrov v grobove nemara vendarle nekoliko bolj dvoumna. Enako velja tudi za ostanke kač in/ali kuščarjev (glej npr. Macchioro 1909, 111–120; Sorabella 2007; Wohlberg 2015, 340; Crump 2015, 92–98). V grobnici 15 so bile sicer prepoznane še dve ali celo tri različne vrste voluharic. Pri tem je pomenljivo, da se tako poljska in travniška voluharica kot tudi veliki voluhar bolj ali manj pogosto gibljejo po podzemnih rovih (Kryštufek 1991, 139, 144–145), zato bi odkriti ostanki utegnili pripadati v grobnici ujetim, naravno poginulim živalim. Podobno naj bi veljalo za rovko, ki verjetno sodi v rod belozobih poljskih rovk (*Crocidura* sp.). Te se včasih v globlje luknje oziroma vkope ujamejo že zaradi tega, ker tja sledijo žabam in drugemu potencialnemu plenu, ki je v past zašel že pred tem (Whyte 1988, 51–94).

Če drži teza, da so se v notranjost grobnic 7 in 15 mali sesalci prebili kar sami, potem kaže najbrž enako domnevati tudi za plazilce, dvoživke in polže. Dodaten komentar v tem smislu nemara zaslužijo kvečjemu tisti ostanki, ki so bili odkriti v ločenih nišah. V grobnici 7 je bila takšna niša vkopana v dno, ki je bilo izdelano iz tankih apnenih plošč, zalitih z apnenim estrihom in dodatno premazanih z glinenim premazom (glej Grobnica 7). Prekrivala jo je večja apnenčeva plošča, ki pa je bila v enem izmed vogalov poškodovana (sl. 52). V niši je bil domnevno urejen dodaten (naknadni?) pokop odrasle, med 23 in 40 let stare osebe, najverjetneje ženske. Zbir tam odkritih živalskih najdb vključuje več deset taksonomsko neopredeljenih sežganih ostankov srednje velikih in velikih sesalcev ter peščico ognju neizpostavljenih najdb: dva izolirana desna prva spodnja kočnika travniške ali poljske voluharice, delno ohranjeno spodnjo čeljustnico rovke in pet dolgih kosti najbrž iste žabe. V plasti nad navedeno nišo (tj. na dnu grobnice) je bilo sežganih kostnih drobcev taksonomsko ožje neopredeljenih sesalcev še nekajkrat več, zbir nesežganih najdb pa vključuje tri zobe najbrž istega velikega voluharja, dva izolirana desna spodnja prva kočnika travniške ali poljske voluharice, dva druga zoba taksonomsko ožje neopredeljenih voluharic in 77 različno ohranjenih primerkov postkranialnih skeletnih elementov (domnevno) glodavcev. Človeško gradivo je pripadalo pod pet let staremu otroku in najmanj eni odrasli osebi (glej poglavje Antropološka analiza, tu str. 87).

V grobnici 15 je bila niša ustvarjena z naknadno postavitvijo pregradnega zidu ob severni steni. Prehod med obema prostoroma je omogočala pravokotna odprtina. V žganini na dnu niše je bilo odkritih pribl. 150 sežganih kostnih drobcev ožje taksonomsko neopredeljenih srednje velikih (npr. ovca, koza, domači prašič) in velikih sesalcev (npr. govedo), od nesežganih najdb pa so delno ohranjeni leva spodnja čeljustnica voluharice, sekalec ožje neopredeljenega glodavca in štirje drobci ene ali več polžjih hišic. Kopica (N > 1200) sežganih kostnih drobcev taksonomsko ožje neopredeljenih srednje velikih in velikih sesalcev je bila skupaj z bežno že omenjeno delno ohranjeno sežgano ptičjo kostjo odkrita tudi v žganini in ruševinski plasti na tleh osrednjega dela grobnice. Zbir tam pobranih arheozooloških najdb vključuje še nekaj posameznih ostankov brez opaznih sledi izpostavljenosti ognju. Gre za že omenjeni odlomek govejega vretenca, po dva leva in dva desna spodnja prva kočnika poljske in/ali travniške voluharice, skoraj celo spodnjo čeljustnico ožje neopredeljene voluharice, tri izolirane glodavčeve sekalce, odlomke treh spodnjih čeljustnic kač in/ali kuščarjev, nekaj deset ostankov različnih skeletnih elementov manjših vretenčarjev in pet odlomkov hišice ožje

neopredeljenega kopenskega polža. Človeški ostanki so bili pripisani najmanj dvema pokojnikoma: odrasli, nad 30 let stari osebi, in med 11,5 ter 12,5 let staremu otroku. Kostni slednjega so bile pogoste predvsem med žganino v grobnici in v polnilu dromosa, medtem ko večina ostankov odrasle osebe izvira iz ruševinske plasti (glej poglavje Antropološka analiza, tu str. 87). V polnilu dromosa je bilo ob človeških najdbah odkritih tudi nekaj deset taksonomsko ožje neopredeljenih sežganih kostnih drobcev srednje velikih in velikih sesalcev.

Ugotoviti je torej mogoče, da vključuje arheozoološki skuppek iz grobnice 7 nesežgane ostanke najmanj ene žabe, rovkve in velikega voluharja ter štirih travniških oziroma poljskih voluharic, tisti iz grobnice 7 pa kosti in/ali zobe vsaj dveh voluharic ter prav toliko kuščarjev oziroma kač. Za nobeno od teh živali ni bilo mogoče z zanesljivostjo ugotoviti, da so bili njihovi ostanki prisotni tako v osrednjem prostoru grobnice kot v naknadno urejeni niši. Ugotovitev je mogoče razumeti kot indic v prid tezi, da najdbe iz obeh ločenih skupkov znotraj iste grobnice pripadajo različnim osebkom.

Grobova 9 in 12

Ožje taksonomsko opredeljenih živalskih ostankov je bilo v posameznih grobovih odkritih vsega skupaj le šest. Pri tem se zdi sežgane kosti kokoši oziroma petelina iz groba 9 smiselno razložiti kot simbolno daritev (glej zgoraj), odlomek diafize goveje golenice iz groba 12 pa kot ostanek posmrtnice popotnice.

Razprava in sklep

Analiza živalskih ostankov z obravnavanega dela nevioudunskega grobišča je zanimiva predvsem iz treh razlogov, tj. zaradi (1) neobičajnega zbira ostankov v grobnici 16, ki vključuje nepopolno ohranjena skeleta pasjega in zajčjega mladiča ter posamezne kosti ožje neopredeljene žabe, pri čemer nobena od navedenih najdb ne izkazuje sledi izpostavljenosti ognju, (2) razmeroma številnih najdb malih vretenčarjev, ki prav tako niso sežgani, in (3) skorajšnje odsotnosti kosti in zob velikih sesalcev. Kot je bilo že navedeno, so namreč arheozoološke raziskave drugih rimskodobnih grobišč z območja današnje Slovenije izpostavile očitno prevlado kosti in zob gospodarsko najpomembnejših domestikatov (govedo, drobnica, prašič), medtem ko se ostanki psov, divjadi in malih vretenčarjev pojavljajo le izjemoma. Zakaj je analizirano gradivo z Drnovega drugačno?

Vsaj kar zadeva številčnost ostankov malih vretenčarjev je razloge zelo verjetno iskati v načinu terenskega raziskovanja, deloma pa tudi v načinu pokopa. Čeprav so bile namreč na Slovenskem zelo bogate koncentracije ostankov

domnevno naravno poginulih malih sesalcev že odkrite tudi v planih grobovih (glej npr. Grahek 2017, 212), ne kaže dvomiti, da je pokop v zidanih grobnicah s prostim dostopom do vratne odprtine prehod glodavcem, dvoživkam, plazilcem in polžem v marsičem olajšal. Po drugi strani so z malto zidane in praviloma naknadno tudi fino obdelane stene, tla in strop teh grobnic ujetim živalim oteževali ponoven izstop. Ker je bil v okviru arheološkega terenskega raziskovanja pomemben delež izkopanih polnil, žganine in ruševine iz teh struktur presejan, kar je nujen predpogoj za zadovoljivo vzorčenje drobnih arheozooloških ostankov (Toškan 2015), vključuje pridobljeno gradivo nadpovprečno veliko ostankov malih vretenčarjev. S tem v zvezi je na načelni ravni sicer treba omeniti možnost, da so utegnili katero od teh živali v grob pridati pogrebci, čeprav se za večino tukaj obravnavanih primerkov to ne zdi verjetno. Enako kaže domnevati za tovrstne najdbe v ločenih nišah grobnic 7 in 15. Prehod vanje je bil namreč mogoč skozi odprtino v poškodovani krovni plošči (talna niša v grobnici 7) oziroma skozi lino v naknadno postavljeni pregradni steni (grobnica 15).

Med izjeme, pri katerih je špekuliranje o malih vretenčarjih kot načrtno deponiranih pridatkih nemara vendarle utemeljeno, utegne soditi žaba iz grobnice 16. Zaradi odkritja ostankov domnevno naravno poginulega primerka travniške ali poljske voluharice v isti plasti iste grobnice je sicer treba ugotoviti, da tafonomske okoliščine takšni razlagi nasprotujejo, bi pa v njen prid načeloma lahko govoril pridelek kadavrov zajčjega in pasjega mladiča. Zajca, psa in žabe so namreč Rimljani povezovali s Hekato, ki so ji pripisovali vlogo zaščitnice križišč in podzemlja ter povezovalke med svetovoma živih in mrtvih. Zanimiva je okoliščina, da je bil v grobnici 16 ob najmanj eni odrasli osebi pokopan tudi otrok. Asociacija pasjih mladičev in/ali zajcev s tovrstnimi pokopi je bila v antičnem grško-rimskem svetu dokumentirana na kar nekaj lokacijah (glej npr. Crummy 2010, 80; Pedrucci 2014). Obenem je na podlagi nizke starosti pridanega psa mogoče ovreči razlago, po kateri naj bi ta služil kot čuvaj grobnice, kot tudi možnost, da je bila žrtvovana žival pokojnikov posebej drag ljubljencek.

Zadnja izmed uvodoma izpostavljenih specifik obravnavanega arheozoološkega gradiva je pičlost ostankov goveda, prašiča in drobnice. V rimskih grobovih z novomeškega Beletovega vrta so daleč najbolj zastopane živalske vrste prav te (Turk 1992), enako pa velja tudi za grobišče Draga pri Beli Cerkvi (lastni neobjavljeni podatki) ter za druga sočasna grobišča v širšem jugovzhodnoalpskem prostoru. Da bi bila skorajšnja odsotnost najdb najpomembnejših domestikatov odraz lokalno-specifičnih pogrebnih običajev tedanje prebivalstva Dolenjske je torej malo verjetno. Glede na

odkritje številnih drobnih najdb je mogoče ovreči tudi možnost, da so bili ostanki večjih živali med izkopavanji spregledani oziroma da je njihov manko posledica tafonomskih izgub. Stopnja ohranjenosti kostnine pri odkritih primerkih je namreč razmeroma dobra, kar je ne nazadnje skladno z nevtralno do kvečjemu zelo zmerno kislno pH vrednostjo lokalnega sedimenta (P. Vojaković, ustno poročilo). So pogrebcu ob naknadnih pokopih notranjost grobnice morda do neke mere počistili, pri čemer so odstranili tudi pretežni del predhodno odloženih živalskih kosti? Morda res. Kot je pokazala analiza lončenine, so se namreč tudi od posod in žar ohranile le posamezne črepinje. S tem v zvezi je treba omeniti, da je bila večina grobov in grobnic močno poškodovanih in/ali izropanih, kar pa na *in situ* ohranitev arheozoološkega inventarja najbrž ni imelo večjega vpliva. Jasnih odgovorov na vprašanje o razlogih za slabo zastopanost goveda, drobnice in prašiča v obravnavanih grobovih oziroma grobnicah torej še ni mogoče podati, si jih pa kaže obetati od že zastavljenih nadaljnjih arheozooloških analiz nevidunskega grobišča.

5.3 Paleobotanična analiza

Tjaša Tolar

V pregled in obdelavo smo prejeli približno 50 vzorcev z izločenimi odlomki oglja in nekaj ostanki zoglenelih semen oziroma plodov z rimskega grobišča v Drnovem.

Oglje večine vzorcev je fragmentirano v zelo drobne odlomke, na katerih so komaj ohranjeni in prepoznavni lesno-anatomski znaki, potrebni za določitev vrste. V teh primerih identifikacija do vrste natančno ni mogoča, temveč je podana širša taksonomska skupina, npr. difuzno porozni listavec (sl. 167; dpl), kamor sodi večina današnjih listavcev, razen npr. hrasta, jesena, kostanja, bresta, oreha, češnje in ostalih redkih venčasto do pol-venčasto poroznih listavcev (sl. 167; pvpl). Pri vzorcih, kjer je bilo ohranjenih več kot 10 odlomkov, smo pregledali po 2 do 3 primerke, zato pri nekaterih vzorcih na sl. 167 dvojna identifikacija.

Pri identifikaciji smo uporabljali stereomikroskop *Leica MZ75* in mikroskop *Nikon Eclipse ME 600*, slikovne ključke (npr. Schweingruber 1990; računalniški program INTKEY) ter lastno referenčno zbirko oglja. Strokovna nomenklatura (tj. poimenovanje rastlinskih vrst) sledi *Mali flori Slovenije* (Martinič *et al.* 1999).

Rezultati in kratka diskusija

Oglje iz različnih stratigrafskih enot ima skoraj enotno vrstno sestavo (približno 6 vrst; glej sl. 167), pretežno difuzno poroznih listavcev (dpl). Iglavcev ni bilo identificiranih. Glede na močno fragmentiranost oglenih ostankov predvidevamo, da gre za ostanke žganine, ki je bila pobrana iz sežigališča in ne konstrukcijskega lesa.

Da bi ugotovili morebitno namensko izbiro lesa, smo vzorce grupirali glede na kontekste, in sicer na grobove (polnila in ruševinske plasti), grobnice (polnila, ruševinske plasti in dromosi), lesen vodovod ter rimska hodna površina (sl. 167).

S slike 167 je razvidno, da ni mogoče delati korelacij in zaključkov med različnimi konteksti in vrstami lesa, sploh ker je pogosto (v 16 primerih) določena le širša sistematska skupina difuzno poroznih listavcev (dpl), kamor sodi večina domačih listavcev. Dokaj pogosto (v 9 primerih) je bil identificiran les z agregiranimi trakovi, ki je značilen za jelšo, lesko ali gaber. Blizu mu sledi venčasto porozen les, značilen za hrast ali jesen (v 8 primerih). 4 vzorci sodijo k javorju, 3 k rožnicam in 2 k bukvi.

Če pogledamo po kontekstih, je dromos grobnic v 4 primerih vseboval jelšo/lesko/gaber, v petih primerih hrast/jesen in v 4 primerih dpl.

Ruševinska plast grobnic je poleg 5 primerov dpl, v 2 primerih vsebovala javor, v 3 primerih les rožnic ter po 1 primer bukve in leske/jelše – torej zelo pester in raznolik nabor lesnih vrst.

Polnilo žganega groba je vsebovalo 1 primer hrastovega oglja, polnilo kamnite skrinje pa zopet zelo raznolik nabor: jelša/leska/gaber v 3 primerih ter po 1 primer jesena, bukve in javorja.

V grobu 2 (polnilo skeletnega groba) pa je bil ohranjen tudi preperel (tj. nezoglenel) les listavca, ki bi lahko bil ostanek krste.

Med redkimi (le 5 primerkov) ostanki semen oziroma plodov sta omembe vredna le dva prehransko pomembna taksona: leča (*Lens culinaris*) in lešnik (*Corylus avellana*), katerih ostanki so bili odkriti v dromosu grobnice 18 in v kamniti skrinji groba 11. Ostanki pričajo o gojenju vsaj ene kulturne rastline (tj. leče), kar je običajno za rimske kontekste. Leča je stročnica, ki se na slovenskih arheoloških najdiščih pojavlja v mlajši in pozni bronasti dobi (znana je npr. z najdišč: Orehova vas, Dragomelj, Grosuplje – ob železnici, Ljubljana – Tribuna, Repovnice, Sovič – Postojna), in je od takrat dalje redno prisotna v kulturnih plasteh mlajših, tudi rimskodobnih najdišč.

Zaključek

Odlomki oglja z najdišča Drnovo 2003 povedo nekaj o okoljskem drevesno-grmovnem rastju, ki je v rimskem obdobju tam uspevalo in so ga naseljenci izkoriščali tudi pri sežiganju pokojnih na sežigališču, ustrini. Prevladuje les difuzno poroznih vrst listavcev, ki uspevajo v nižje ležečih predelih Slovenije, kot npr. jelša/leska/gaber, hrast, jesen, javor, rožnice in bukev. Potrdimo lahko le gojenje leče, ki je poleg lešnikov tudi edini možen rastlinski pridatek, ohranjen s tega rimskodobnega grobišča.

V grobu 2 (polnilo skeletnega groba) je bil ohranjen tudi preperel (tj. nezoglenel) les listavca, ki bi lahko bil ostanek krste.

		<i>Acer</i> sp. (javor)	<i>Fagus sylvatica</i> (bukev)	<i>Alnus/Corylus/Carpinus</i> (jelša/leska/gaber)	Rosaceae (rožnice)	<i>Fraxinus</i> sp. (jesen)	dpl
Grob - kamnita skrinja	Grob 11	1 vzorec	1 vzorec	3 vzorci		1 vzorec	2 vzorca
Žgani grob - polnilo	Grob 20					<i>Quercus</i> sp. (1 vzorec)	
Grob - ruševinska plast	Grob 9	1 vzorec				<i>Fraxinus/Quercus</i> (jesen/hrast) (1 vzorec)	
	Grob 11						2 vzorca
Grobница - polnilo	Grobница 7						1 vzorec
Grobница - ruševinska plast	Grobница 7						1 vzorec
	Grobница 13	1 vzorec					
	Grobница 14				1 vzorec		
	Grobница 15			<i>Corylus/Alnus</i> (1 vzorec)			
	Grobница 16						dpl (3 vzorci) pvpl (1 vzorec)
	Grobница 18	1 vzorec	1 vzorec		2 vzorca		dpl (1 vzorec)
Grobница - dromos	Grobница 1					<i>Quercus</i> sp. (1 vzorec)	
	Grobница 5			1 vzorec			dpl (1 vzorec)
	Grobница 7			<i>Carpinus betulus</i> (1 vzorec)		<i>Fraxinus/Quercus</i> (jesen/hrast) (2 vzorca)	dpl (1 vzorec)
	Grobница 15			2 vzorca			2 vzorca
	Grobница 17					<i>Quercus</i> sp. (1 vzorec)	
Grobница 18					<i>Quercus</i> sp. (1 vzorec)		
Lesen vodovod				1 vzorec			1 vzorec
Hodna površina							1 vzorec

∴ 167 Identifikacije lesnih vrst oglja iz različnih kontekstov.

5.4 Numizmatika

Andrej Šemrov

Pri arheoloških raziskavah v letu 2003 je bilo na območju Drnovega (Neviodun – južna nekropola) dokumentiranih osem novcev. Dva sta bila odkrita kot sporadični najdbi, ostali pa so bili odkriti v grobovih 1, 2, 6, 11 in v grobnici 16. Glede na starejše tri že zabeležene novčne najdbe iz grobov z neviodunskih grobišč (Augustus, D, 27 pr. Kr.–14, ?, RIC ?, FMRSI I 300/2-1; Vespasianus, As, 69–79, Roma, RIC ?, FMRSI 300/1-88; Antoninus Pius, D, 138-161, Roma, RIC ?,

FMRSI 300/2-2) so nove najdbe v celoti vezane na antoninsko obdobje, kljub starejšemu Hadrijanovemu asu (125–128), ki pa je bil najden skupaj z ulito imitacijo asa Antonina Pija v grobnici 16. Sporadični najdbi antoninijana Gordijana III. (241–243) in numusa Severa, Maximina II. oziroma Konstantina I. (305–307) sta lahko ostanka iz mlajših izropanih grobov ali sta bila izgubljena zgolj slučajno.

Novci iz grobov kažejo na aktivni obstoj tega dela južne nekropole v antoninskem obdobju, to je v drugi polovici 2. stoletja.

Posamična najdba				Prostorski kontekst		Teža	Velikost	Ohranjenost	Pol. peč.	Ostalo
Rim										
Gordianus III										
1	Antoninianus	241–243	Rom	RIC 83	kv. 3, sek. 3/GG, SE 16, PN 57	1,01 g	19,5 × 21 mm	fragmentiran	6	
Severus, Maximinus II ali Constantinus I										
2	Nummus	305–307	Sis/Ale	RIC?	kv. 5, sek. 3/JJ, SE 16, PN 29	5,04 g	25,5 × 26 mm		1	tip: Perpetuitas Augg
Grobne najdbe										
Rim										
Hadrianus										
3	As	125–128	Rom	RIC?	kv. K7, sek. 4, grobnica 16, SE 107E, PN 88	13,06 g	27,5 × 29 mm		6	
Antoninus Pius										
4	As	po 147		RIC (ad 853a)	sek. 4 – jug, grobnica 16, SE 107D, PN 75	7,85 g	24,5 × 24 mm		12	ulita imitacija
M. Aurelius (Commodus)										
5	As	178	Rom	RIC 1597	grob 1	10,57 g	24,5 × 3,8 mm		12	
M. Aurelius ali Commodus										
6	Dupondius	161–192	Rom	RIC?	kv. 9, sek. 3/PP, grob 2, SE 66	9,71 g	22,5 × 24 mm			
7	As	161–192	Rom	RIC?	kv. 8, sek. 3/NN, grob 6, SE 64, PN 106	8,75 g	25,5 × 26 mm			
Nedoločljiv										
8	As	1.–2. stol.	Rom	RIC?						

∴ 168 Numizmatična analiza.

5.5 Radiokarbonske analize

Rezultati radiokarbonske analize so bili opravljeni v laboratoriju CEDAD (AMS and radiocarbon dating facility, University of Lecce, Italy) (sl. 169–170).

LTL18316A

Drново 2, ruševina v grobnici 1

SE 62C, sek. 3, kv. RR9, VZ 88

Carbonated wood (charchol)

Sample depth: 0,70 m

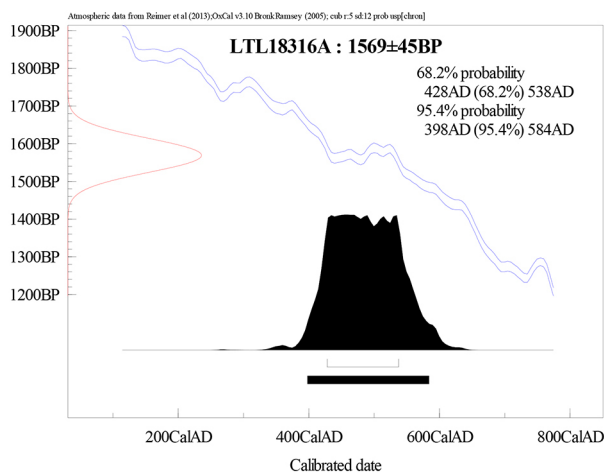
VZ 88 R_Date (1569 ± 45 BP)

68.2% probability: cal 428 AD (68.2%) 538 AD

95.4% probability: cal 398 AD (95.4%) 584 AD

References for calibration:

The conventional radiocarbon ages of the samples were converted into calendar years by using the software OxCal Ver. 3.5 based on the last atmospheric dataset [Reimer PJ *et al.* 2013 *Radiocarbon* 55 No. 4-1869-1887]. The results of the calibration are reported in the following figures.

170 LTL18316A, DRNOVO 2, ruševina v grobnici 1, SE 62C.

Terenska oznaka vzorca	Lab. oznaka	Radiokarb. datum (BP)	Radiokarb. datum (BC) - δ 68.2% verjetnost	Radiokarb. datum (BC) - δ 95.4% verjetnost	Material	Globina	SE	Opis konteksta	Interpretacija	Faza	Datacija na osnovi najdb
VZ 88	LTL18316A	1569 ± 45	428 AD (68.2%) 538 AD	398 AD (95.4%) 584 AD	oglje	0,7	62C	ruševinska plast v grobnici	grobnica 1	I. faza	2.–3. stoletje n. št.

169 Rezultati radiokarbonske analize.

Arheološke raziskave na trasi avtocestnega odseka Krška vas–Smednik pričakovano kažejo, da je bilo območje najintenzivneje izrabljeno v rimskem času (I. faza; **sl. 21**).

Raziskano je bilo 7900 m² veliko območje, ki je bilo razdeljeno na štiri sektorje. Sektorja 1 in 2 sta se izkazala za praktično prazna. V sektorjih 3 in 4 pa so bili odkriti ostanki lokalne rimske ceste ter lesene konstrukcije, ob njima pa se je razprostiralo grobišče. Lokalna rimska cesta je bila odkrita na zahodnem robu sektorja 3, v kv. AA-KK1–8 (**sl. 21–23**). Potekala je v smeri SZ–JV. Zgrajena je bila iz do 10 cm debelega prodnatega nasutja, ki se je nahajalo tik nad geološko osnovo – savskim prodom. Širina je znašala 3 m. Cesta je bila slabše kakovosti. Predvidevata se njeno nadaljevanje pod obstoječo hitro cesto Ljubljana–Zagreb in nadaljnji potek po sektorju 4, vendar tu zaradi predhodnega strojnega izkopa ni bila odkrita. Del iste ceste je bil odkrit tudi v okviru arheoloških raziskav znotraj vasi Drnovo oziroma južno od vasi. Na tem delu je potekala v smeri S–J (z rahlim odklonom proti V; Topličanec 2008, 59). To daje slutiti, da današnja Cerkljanska cesta v smeri Zasapa okvirno sledi rimskodobni cestni trasi (prim. Bezljaj 1888, 564; Rutar 1899, 118; S. Petru, P. Petru 1978; Topličanec 2008, 59; Urankar, Novšak 2003, 31; Krajšek 2003; Rihter 2017, 61).

Vzhodno od ceste je bila v kv. KK8 ter A-C1001–1003 in AA-CC1 sektorja 3 odkrita linija parov stojk oziroma ostanki lesene konstrukcije (**sl. 21, 24–25**). Linija je bila z rahlim odmikom oziroma z rahlo ukrivljenostjo odkrita tudi v kv. O-S8–12 sektorja 4. Tako Pečnik kot tudi Petru sta poročala, da je imel Neviodun preskrbo z vodo rešeno z vodovodom, ki se je napajal v stalnem izviru v vasi Izvir pod Gorjanci (Bezljaj 1888, 564; Petru 1978). Ker je teren med izviro in Drnovim precej neraven, so morali ponekod premostiti večje depresije. To so lahko naredili ali s precej visokim nasutjem ali pa z leseno konstrukcijo, ki pa je bila, kot kažejo globine in velikosti odkritih jam, precej mogočna. Zračna razdalja med skrajnima stojkama je znašala 200 m, linija pa kaže verjetnost, da se nadaljuje v obe smeri.

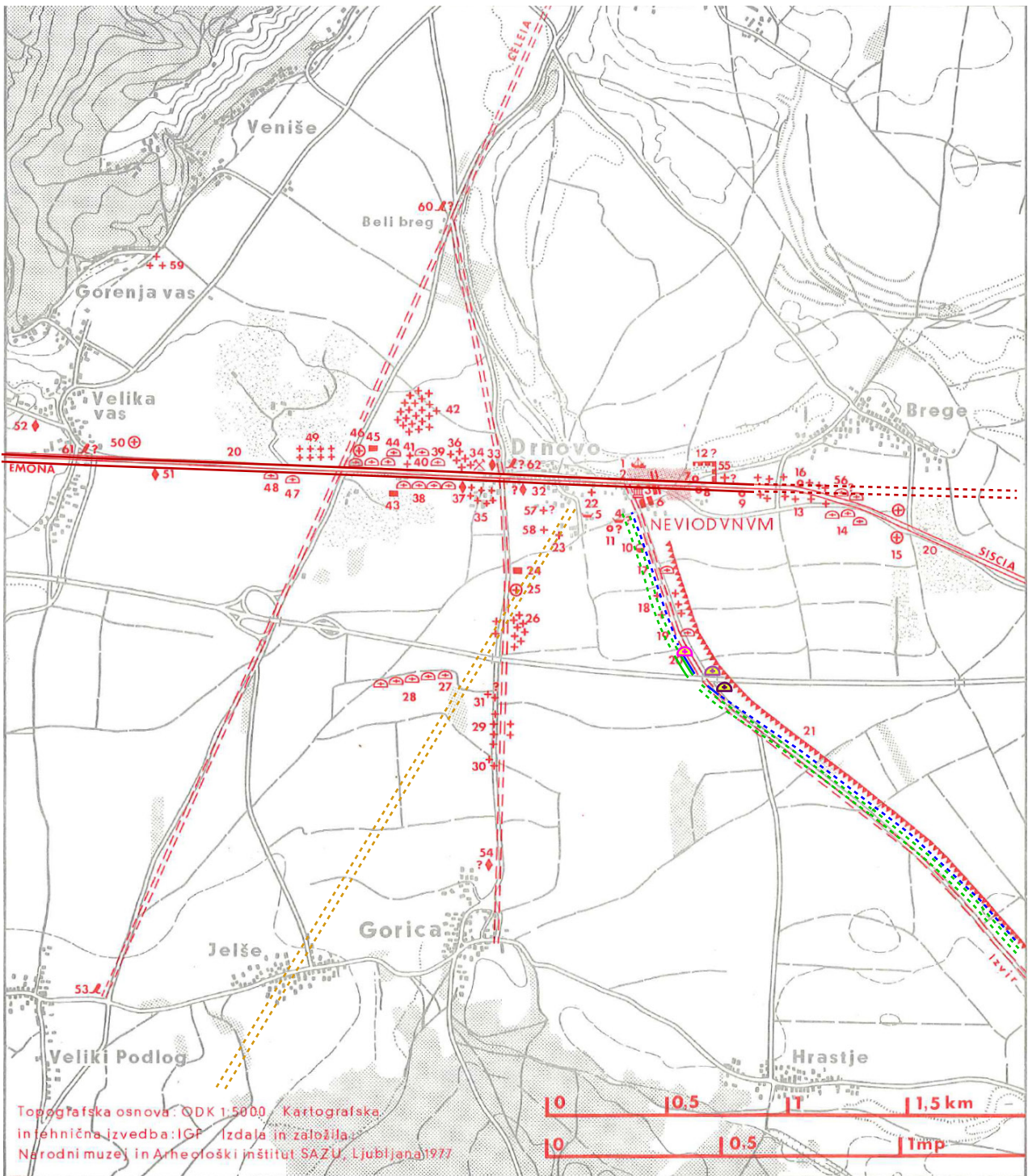
Vzporedno z lokalno rimsko cesto in vodovodom se je po obeh sektorjih razprostiralo eno izmed grobišč rimskega Nevioduna. Neviodun je imel toliko grobišč, kolikor vpadnic je vodilo v mesto. Ob glavni cesti Emona–Siscija sta se razprostirali dve, in sicer zahodno in vzhodno neviodunsko

grobišče. Zahodno je locirano od vrta Pričevega gradu v Veliki vasi vse do Nevioduna (Petru 1978, 17; ANSI 1975, 255). Vzhodno pa od Nevioduna po trasi glavne ceste proti Mrtvicam ter Vihram (Petru 1978, 18; ANSI 1975, 255). Na obeh so bili odkriti tako žgani in skeletni grobovi, arhitekturno pa izstopajo zidane grobnice. V mesto sta vodili vsaj še dve lokalni vpadnici. Prva, tj. jugozahodna, je vodila iz smeri Kostanjevica na Krki, proti Velikem Podlogu v Neviodun. Ob njej so bili odkriti posamezni grobovi tako v Velikem Podlogu kot tudi na območju Goric (Pečnik 1892a, 30; Pečnik 1892c, 223; Petru, Petru 1978, 21; ANSI 1975, 254; Tica *et al.* 2004; Tica *et al.* 2005, 48; Rihter 2014, 222–233). Drugo, tj. jugovzhodno vpadnico, pa smo omenili že zgoraj (**sl. 171**). Ob njej je bilo v letu 2003 odkritih 20 grobov, ki so pripadali jugovzhodni neviodunski nekropoli.

Odkrito grobišče bi lahko glede na lego grobov razdelili v tri večje skupine.

V prvo skupino smo vključili grobove 1 do 11 iz sektorja 3. Ležali so v liniji, dobrih 8 m vzhodno od rimske ceste. Vhodi so ležali na zahodni strani, torej pravokotno na cesto. V tej skupini je bil pokop najmanj enoten, saj so bile odkrite tako zidane grobnice (6×) in grobovi v kamnitih skrinjah (3×) kot tudi skeletni (1×) ter žgani pokop v preprosti grobni jami (1×). Med njimi bi izpostavili grobnici 4 in 7 zaradi značilne zidane konstrukcije in ostankov opek, ki kažejo, da so imele grobnice te skupine obok zidan iz tegul. Pomenljivo je tudi odkritje, da so imele nekatere grobnice v tej skupini na stenah ohranjene freske z rastlinskimi motivi (grobnica 4, 7 in 8).

Drugo skupino predstavljajo ostanki štirih zidanih grobnic, od 12 do 15. Slednje so ležale v sektorju 4 in so bile od prve skupine oddaljene približno 100 m proti jugovzhodu. Tudi te so ležale v liniji, prav tako pa so imele vhode obrnjene pravokotno na rimsko cesto. Oddaljenost in linijska razporeditev druge skupine glede na prvo daje slutiti, da so bili grobovi organizirani v več vzporednih vrstah in so se prilagajali konfiguraciji terena ter poteku rimske ceste. V drugi skupini je najboljšo ohranjena grobnica 15, ki je imela obok zidan iz kamna. Bila je tudi ometana, vendar fresk v njej oziroma v tej skupini nismo zasledili. Grobnica 15 je posebna oziroma se od ostalih razlikuje tudi v tem, da smo v radiju 6 m okoli

- itinerarska cesta
- - - domnevni potek itinerarske ceste (po Rihter 2015)
- JV vpadnice
- - - domnevni potek JV vpadnice
- - - domnevni potek JZ vpadnice (po Rihter 2015)
- vodovod
- - - domnevni potek vodovoda
- ▲ 1. skupina odkritih grobnic
- ▲ 2. skupina odkritih grobnic
- ▲ 3. skupina odkritih grobnic

171 Razprostranjenost nevioudunskih vpadnic in grobišč (dopolnjeno po Petru, Petru 1978).

nje zasledili ostanke zemljene plasti, ki bi morda nakazovale ostanke zemljenega plašča gomile.

Tretja skupina se je prav tako nahajala v sektorju 4, le na drugi strani današnje hitre ceste. Predstavljajo jo tri grobnice manjših dimenzij, grobnice 16, 17 in 18. Zgrajene so bile iz lomljenega kamna in znotraj ometane ter ohranjene skoraj v celoti. Tudi te so ležale v liniji, vendar je imela ta skupina vhode postavljene na severno stran, torej vzporedno z rimsko cesto. Oddaljenost, manjši proporci ter usmerjenost vhoda nakazujejo na neko spremembo organizacije te skupine.

V vseh treh skupinah prevladuje žgan pokop v pravokotni zidani grobnici. Takšen način je bil zastopan s 13 primeri (grobnica 1, 4, 5, 7, 8, 10, 13, 14, 15–18). Grajene so bile iz večjih apnenčevih in peščenjakovih lomljencev, ki so bili med seboj vezani z malto, notranjost pa je bila ometana s finim ometom. Nekatere so bile celo dodatno okrašene s slikanim ometom (grobnica 4, 7 in 8). Nasproti vhoda je v večini primerov stala prav tako ometana, med 25 in 30 cm visoka polica, na katero so bile odložene žare oziroma grobni pridatki. Police so bile odkrite v grobnicah 1, 4, 8, 13, 15, 16–18. Dno je bilo iz apnene malte, v nekaterih primerih premazano z glinenim premazom (grobnica 4, 7, 8, 10). Notranje mere grobnic so znašale od 1,3 × 1,3 do 2,6 × 2,6 m. Nekatere so bile ohranjene do te višine, da je bilo mogoče rekonstruirati kupolast zaključek, ki je bil zgrajen bodisi iz opek (grobnica 4 in 7) bodisi iz apnenčevih lomljencev (grobnica 15–18). Pri grobnici 4 je bil ohranjen tudi vhod – večje kamnite plošče, v grobnici 7 celo kamnita plošča z železnim okovom za lažje odpiranje. To bi dokazovalo, da so bile grobnice namenjene več pokopom, kar so pokazale tudi antropološke analize (glej poglavje Antropološka analiza, tu str.). Več pokopov je bilo dokazanih v grobnicah 1, 4, 8, 9, 13, 15, 16, 17. Do vhoda v grobnico je vodil t. i. dromos, dokumentiran kot večja ovalna oziroma elipsasta jama, v nekaterih primerih pa je bilo ob večji jami odkritih še nekaj manjših jam (grobnica 7 in 10), zaradi česar domnevamo enostaven oziroma lesen dohod do vhoda. Dokazov za to, ali so bile vse zidane grobnice prekrte z zemljenim nasutjem – gomilo, nimamo, razen pri grobnici 15.

Zaradi skromnih pridatkov, a hkrati bogate grobne arhitekture, predvidevamo, da je bila večina grobnic izropanih oziroma uničenih že v rimskem oziroma polpreteklem času.

Med skupinami skoraj ne obstajajo kronološke razlike. Večino grobov bi namreč na podlagi grobnih pridatkov lahko časovno umestili v 2. in 3. stoletje. Odstopata le grobnici 8 in 11, ki ju datiramo v 3. oziroma 4. stoletje.

Kakšni obredi so se na grobišču odvijali, je na podlagi odkritega arheološkega gradiva težko reči. Rimskih hodnih

površin, z izjemo (SE 16, SE 17), nismo odkrili. V omenjenih plasteh pa so bili odkriti tudi pivsko in kuhinjsko posodje ter živalski ostanke, ki pa so se pojavljali izključno v posameznih grobnicah oziroma grobovih. Tako je bilo mogoče pogrebno popotnico razbrati izključno v grobnicah 12 in 15, simbolno daritev pa v grobnicah 9, 15 in 16.

O izvajanju obredja morda pričajo nekatere izmed jam, odkrite v bližini posameznih grobnic. V bližini grobnice 1 sta bili odkrite dve jami. Prva (SE 65/65A) je bila pravokotne oblike in je v polnilu vsebovala tudi manjše kose malte, druga pa je bila okrogla (SE 61/61A), ki pa smo jo zaradi ostankov sežganih človeških kosti interpretirali kot ostanek močno poškodovanega groba 20. Tudi ob vhodu v grobnico 7 so bile odkrite tri okrogle jame (SE 55/55A, SE 56/56A, SE 57/57A) in ena pravokotna (SE 59/59A), ki je v polnilu ravno tako vsebovala kose malte. Okrogle jame bi lahko predstavljale ostanke lesene konstrukcije – nadstreška, z izjemo jame SE 55/55A, ki je imela na sredini skoraj celo posodico, kar kaže, da v jami ni mogel biti še lesen kol. Je šlo pri slednji za obredno (daritveno) jamo ali morda celo za ostanek groba, v prid čemer bi pričala tudi železna verižna srajca, odkrita v njej? Na daritvene obrede pa morda kažejo tudi večje koncentracije žganine ter lončenine, odkrite v dromosih, tik pred vhodu v grobnice (grobnica 5, 8, 15, 16, 17, 18). Malce skrivnostni sta pravokotni jami SE 65/65A in SE 59/59A pred grobnico 1 in 7. Zaradi malte v polnilu bi morda lahko sklepali, da gre za ostanek zidanega temelja za kamen, ki je stal na tem mestu; morda je označeval grob, morda gre za žrtvenik. Nagrobne označbe so bile postavljene glede na razpoložljive finance. Pokojni je lahko v oporoki določil, kakšen nagrobnik si želi, ali pa si ga je naročil že pred smrtjo. Na obcestnih grobiščih so jih postavljali z licem obrnjene proti cesti, da so vabili pozornost mimoidočih (Hope 2007, 64–67, 141).

Z večjimi posegi pa je izpričana človeška prisotnost tudi v polpreteklem obdobju (sl. 127).

7 Drnovo 2

Petra Vojaković

As expected, archaeological research on the route of the highway section Krška vas–Smednik reveals that the area was most extensively used in Roman times (Phase I; Fig. 21).

A total of 7,900m² was excavated and the area was divided into four sectors. Sectors 1 and 2 turned out to be practically empty, while in sectors 3 and 4 remains of local Roman road and wooden constructions were discovered; alongside these sectors was a cemetery. The local Roman road was discovered at the western edge of sector 3, in square AA-KK1–8 (Figs. 21–23). It ran in the direction NW-SE. It was built from up to 10cm thick gravel located immediately on the geological base – Sava gravel. It was 3 metres wide. The road was of a poorer quality. Its continuation under the existing motorway Ljubljana–Zagreb is assumed and its further course in sector 4, even though it was not discovered here due to previous machine excavation. A part of this same road was also unearthed during the archaeological excavations within the village of Drnovo or south of the village. In this part, it ran in the direction N-E (with a slight deflection towards the east; Topličanec 2008, 59). This suggests that the present-day Cerkljanska cesta in the direction of Zasap roughly follows the Roman period road route (cf. Bezljaj 1888, 564; Rutar 1899, 118; Petru and Petru 1978; Topličanec 2008, 59; Urankar, Novšak 2003, 31; Krajšek 2003; Rihter 2017, 61).

East of the road, in square KK8 and squares A-C1001–1003 and AA-CC1 of sector 3, a line of pairs of posts or the remains of a wooden construction was discovered (Figs. 21, 24–25). A line with a slight deflection or slight curve was also discovered in square O-S8–12 of sector 4. Both Pečnik and Petru reported that *Nevidunum* was supplied with water through an aqueduct which was powered by the permanent spring in the village of Izvir pod Gorjanci (Bezljaj 1888, 564; Petru 1978). Since the terrain between the spring and Drnovo is quite uneven, larger depressions had to be overcome in places. This could have been done either by a fairly high filling or by a wooden construction, which was, as indicated by the depths and sizes of discovered pits, quite mighty. The air distance between the furthest posts was 200m, while the line points to the probability that it continued in both directions.

One of the cemeteries of Roman *Nevidunum* ran through both sectors parallel to the local Roman road and aqueduct. *Nevidunum* had as many cemeteries as there were roads leading into the town. Two were located along the main road *Emona–Siscia*, i.e. the western and eastern cemetery of *Nevidunum*. The western cemetery stretches from the garden of Pričev grad in Velika vas all the way to *Nevidunum* (Petru 1978, 17; ANSI 1975, 255). The eastern cemetery encompasses the area from *Nevidunum* along the route of the main road towards Mrtvice and Vihre (Petru 1978, 18; ANSI 1975, 255). At both, cremation and skeletal graves were discovered, while architecturally stone tombs stand out. At least two other local roads led into the town. The first, the so-called south-western one, led from the direction of Kostanjevica na Krki towards Veliki Podlog and into *Nevidunum*. Alongside it, individual graves were discovered both in Veliki Podlog and in the area of Gorice (Pečnik 1892a, 30; Pečnik 1892c, 223; Petru 1978, 21; ANSI 1975, 254; Tica et al. 2004 and 2005, 48; Rihter 2014, 222–233). The second, the so-called south-eastern road, was mentioned above (Fig. 171). Alongside it, 20 graves were discovered in 2003 that belonged to the south-eastern necropolis of *Nevidunum*.

According to the position of graves, the discovered cemetery can be divided into three larger groups.

The first group includes graves 1 to 11 from sector 3. They were positioned in a line, a good 8m east of the Roman road. Entrances were located on the western side, therefore perpendicularly to the road. In this group, the burial was the least uniform, since stone tombs (6×), graves in stone chests (3×), and skeletal (1×) as well as cremation burials in a simple grave pit (1×) were discovered. Among them, tombs 4 and 7 could be highlighted due to the typical stone construction and remains of bricks that indicate that tombs of this group had an arch built of tegulae. The discovery that some of the tombs in this group had frescoes with plant motifs preserved on the walls is also very significant (tombs 4, 7, and 8).

The second group is represented by remains of four stone tombs, from 12 to 15. They were found in sector 4 and were located approximately 100m towards the southeast from the first group. These were also placed in line and also had entrances facing perpendicularly to the Roman road. The distance

and linear arrangement of the second group in comparison with the first leads us to believe that graves were organised in several parallel rows and adapted to the configuration of the terrain as well as the course of the Roman road. The best-preserved tomb in the second group is tomb 15, which had an arch made of stone. It was also plastered, yet we did not find any frescoes in this or any of the other tombs in this group. Tomb 15 is special or differs from the others in the fact that in a radius of 6m around it we recorded remains of an earthen layer that could indicate the remains of an earthen layer of a mound.

The third group was also located in sector 4, but on the other side of the present-day motorway. It is represented by three tombs of smaller dimensions, i.e. tombs 16, 17, and 18. They were built from quarry stones and plastered on the inside and almost completely preserved. These were also found lying in a line; however, this group had entrances facing the northern side, therefore parallel to the Roman road. The distance, smaller proportions, and the direction of the entrance indicate a change in the organisation of this group.

In all three groups, cremation burial in a rectangular stone tomb prevails. Such manner was represented with 13 examples (tombs 1, 4, 5, 7, 8, 10, 13, 14, 15–18). They were built from larger limestone and sandstone quarry stones bound by mortar, while their interior was plastered with fine plaster, and some were even additionally decorated with painted plaster (tombs 4, 7, and 8). In the majority of tombs, opposite the entrance there was also a plastered shelf, between 25 and 30cm high, on which urns or grave goods were placed. Shelves were discovered in tombs 1, 4, 8, 13, 15, and 16–18. The bottom was made of lime mortar, in some cases coated with a clay coating (tombs 4, 7, 8, and 10). The internal measurements of the tombs were from 1.3 × 1.3 to 2.6 × 2.6m. Some have been preserved to such height that the dome-shaped ending can be reconstructed, which was built either from brick (tombs 4 and 7) or from limestone quarry stones (tombs 15–18). Tomb 4 also had the entrance preserved – a larger stone plate, while in tomb 7 even a stone plate with iron hinges that make opening easier. This could prove that tombs were intended for several burials, which was also revealed by anthropological analyses (see chapter Anthropological analysis). Several burials were proven in tombs 1, 4, 8, 9, 13, 15, 16, and 17. The so-called *dromoi* led to the entrance to the tomb, which is documented as a larger oval/elliptical pit; in some cases several smaller pits were discovered alongside the larger pit (tombs 7 and 10), due to which we can assume a simple or wooden access to the entrance. We do not have proof of whether all stone tombs were covered by an earthen layer – a mound, except for tomb 15.

Due to modest grave goods but simultaneously rich tomb architecture, we assume that the majority of tombs were looted or destroyed no later than in the Roman or recent times.

There are almost no chronological differences between groups. Namely, based on grave goods the majority of graves could be assigned to the 2nd and 3rd centuries. Only tombs 8 and 11 stand out, which are dated to the 3rd or 4th century.

Based on the preserved archaeological material it is difficult to say what type of rituals took place at the cemetery. With the exception of SU 16, 17 Roman walking surfaces have not been found. Drinking- and kitchenware as well as animal remains were found in the mentioned layers, but appeared exclusively in individual tombs or graves. Hence, funerary travel rations could be discerned only in tombs 12 and 15, and a symbolic offering in tombs 9, 15, and 16.

Some of the pits discovered near individual tombs could testify to the performance of rituals. Near tomb 1, two pits were found. The first (SU 65/65A) was of rectangular form and included smaller pieces of mortar in the filling, while the other was round (SU 61/61A) and, due to the remains of burnt human bones, was interpreted as remains of severely damaged grave 20. Three round pits (SU 55/55A, 56/56A, 57/57A) and one rectangular one (SE 59/59A) were discovered at the entrance to tomb 7, which also included pieces of mortar in the filling. Round pits could be the remains of a wooden construction – a projection roof, with the exception of pit SU 55/55A, which had an almost complete small vessel in the centre indicating that the pit could not also include a wooden pile. Was the latter a ceremonial (sacrificial) pit or possibly even remains of a grave, to which the iron chain mail discovered in it would testify? Larger concentrations of charcoal and pottery found in *dromoi*, right in front of the tomb entrances, could indicate sacrificial rituals (tombs 5, 8, 15, 16, 17, and 18). Somewhat mysterious are rectangular pits SU 65/65A and SU 59/59A in front of tombs 1 and 7. Due to mortar in their filling we could assume that these are remains of a stone foundation for a stone erected in this place; it could have marked a grave, or it could have been an altar. Grave markings were placed according to finances available. The deceased could have determined in the will what type of tombstone they wanted or could even have had it commissioned before their death. At the roadside cemeteries they were installed facing the road so that they attracted the attention of passers-by (Hope 2007, 64–67, 141).

Human presence is also attested with major interventions in the recent times (Fig. 127).

- ALFAYE VILLA, S. 2010, Nails For The Dead: A Polysemic Account Of An Ancient Funerary Practice. – V: R. L. Gordon in F. Marco Simon (ur.), *Magical Practice in the Latin West. Papers from the International Conference held at the University of Zaragoza, 30 Sept.–1 Oct. 2005*, Religions in the Graeco-Roman World 168, Leiden, Boston, 427–456.
- ALQAHTANII, S. J., M. P. HECTOR in H. M. LIVERSIDGE 2010, Brief communication: The London atlas of human tooth development and eruption. – *American Journal of Physical Anthropology* 142(3), 481–490.
- ANSL 1975, *Arheološka najdišča Slovenije*. – Ljubljana.
- BAVDEK, A. 2005, Rimsko žarno grobišče Volarje pri Žirjah na Krasu. – *Arheološki vestnik* 56, 265–262.
- BAVEC, U. 2006, Gorenje Skopice. – *Varstvo spomenikov* 42, 44.
- BAVEC, U. 2009, Rimljani ob veliki reki – poskus opisa rimske poselitve Posavja v času od 1. do 4. stoletja. – V: J. Peternel, *Ukročena lepota. Sava in njene zgodbe*, 51–68.
- BEHRENSMEYER, A. K. 1978, Taphonomic and Ecologic Information from Bone Weathering. – *Paleobiology* 4(2), 150–162.
- BEZLAJ, J. 1888, Črtež rimskega mesta »Neviodunum«. – *Ljubljanski zvon* VIII/8, 503–506, 563–565 (dostopno na www.dlib.si).
- BISHOP, M. C. in J. C. N. COULSTON 2006, *Roman military equipment from the punic wars to the fall of Rome*, Second edition. – Oxford.
- BRICKLEY, M. in J. MCKINLEY 2004, *Guidelines to the Standards for Recording Human Remains, Institute of Field Archaeologists Paper No. 7*. – Southampton and Reading, British Association for Biological Anthropology and Osteoarchaeology and Institute of Field Archaeologists.
- BREŠČAK, D. 1985, Oblike antičnih grobov na Dolenjskem. – *Dolenjski zbornik* 7, 33–60.
- BREŠČAK, D. 1980, Grob 10 iz Zloganja pri Škocjanu. – *Situla* 20/21, 439–444.
- BREŠČAK, D. 1990, Globodol pri Novem mestu. – *Arheo – Arheološka najdišča Dolenjske*, 85–86.
- BRUKNER, O. 1981, *Rimska keramika u jugoslovenskom delu provincije Donje Panonije*. – *Dissertationes et monographiae* 24, Beograd.
- BUCHI, E. 1975, *Lucerne del museo di Aquileia. Vol. I. Lucerne romane con marchio di fabbrica*. – Aquileia.
- BUORA, M. 1996, I soldati di Magnenzio. Scavi nella necropoli romana di Iuzzo Codroipo. – *Archeologia di frontiera* 1, Udine.
- CARROLL, M. 2011, Infant death and burial in Roman Italy. – *Journal of Roman Archaeology* 24, 99–120.
- CHERICI, A. 1999, Amuleti nei corredi funebri paleoveneti e dell'Italia antica. – V: O. Paoletti, *Protostoria e storia del 'Veneto-rum angulus'*, Pisa, Roma, 169–216.
- CIGLENEČKI, S. 1997, Strukturiranost poznorimske poselitve Slovenije. – *Arheološki vestnik* 48, 191–202.
- CIRLOT LAPORTA, J.-E. 1958, *A Dictionary of Symbols*. – New York.
- CLARK, K. 1983, *The Potter's Manual*. – London.
- CLEARY, S. E. 2001, Putting the dead in their place: burial location in Roman Britain. – V: J. Pearce, M. Millett in M. Struck, *Burial, society and context in the Roman world*, Oxford, 127–142.
- COLETTI, F. 2012, *La ceramica invetriata di età tardoantica di Roma*. – *Rei Cretariae Romanae Fautorum Acta* 42, 181–193.
- COX, M., S. MAYS in J. MCKINLEY 2000, Human osteology in archaeology and forensic science. – V: M. Cox in S. Mays, *The analysis of cremated bone*, London, 403–421.
- CRUMMY, N. 2010, Bears and Coins: The Iconography of Protection in Late Roman Infant Burials. – *Britannia* 41, 37–93.
- CRUMP, M. 2015, *Eye of Newt and Toe of Frog, Adder's Fork and Lizard's Leg: The Lore and Mythology of Amphibians and Reptiles*. – Chicago.
- CURK, I. 1969, *Terra sigillata in sorodne vrste keramike iz Poetovia*. – *Dissertationes* 9, Beograd, Ljubljana.
- CZYSZ, W. in W. ENDRES 1988, Archäologie und Geschichte der Keramik in Schwaben. – *Neusäßer Schriften* 6, Neusäß.
- DE GROSSI MAZZORIN, J. in C. MINNITI 2002, Dog sacrifice in the ancient world: A ritual passage? – V: E. A. Moore in L.M. Snyder, *Dogs and People in Social, Working, Economic or Symbolic Interaction*, Oxford, 62–66.
- DESCHMANN, K. 1886, Die neuesten römischen Funde von Drnovo (Neviodunum) in Unterkrain. – *Mitteilungen der Central-kommission in Wien* XII, 22–24.
- DJURIĆ, B. in G. TICA 2000, *Poročilo o rezultatih arheološkega pregleda na potencialnem najdišču Drnovo 1–3*. – Ljubljana (neobjavljeno).
- DULAR, J. 2009, Sava v bronasti in železni dobi. – V: J. Peternel, *Ukročena lepota. Sava in njene zgodbe*, 36–41.

- DUPRAS, T. L. in M. W. TOCHERI 2007, Reconstructing infant weaning histories at Roman period Kellis, Egypt using stable isotope analysis of dentition. – *American Journal of Physical Anthropology* 134(1), 63–74.
- EIBL, M. 2014, *Untersuchungen zu den norisch-pannonischen Hügelgrabern*. – Institut für Archäologie, Geisteswissenschaftliche Fakultät der Karl-Franzes-Universität Graz.
- Ferraresi, A. 2000, *Le lucerne fittili delle collezioni archeologiche del Palazzo Ducale di Mantova*. – Firenze.
- FULLER, B. T. et al. 2006, Isotopic Evidence for Breastfeeding and Possible Adult Dietary Differences from Late/Sub-Roman Britain. – *American Journal of Physical Anthropology* 129(1), 45–54.
- GABROVEC, S. 1954, Poročilo o slučajnih najdbah v Sloveniji. – *Arheološki vestnik* 5/1, 132–153.
- GIOVANNINI, A. 2016, »Parva petunt Manes« (Ov. Fast. II, 535). Cibo e bevande nella necropoli di Aquileia. – *Antichità Altoadriatiche* 84, 323–349.
- GRAHEK, L. 2017, Nova odkritja grobov iz starejše in mlajše železne dobe na Viru pri Stični. – *Arheološki vestnik* 68, 197–244.
- GREGL, Z. 1981, *La né cropole romaine à Zagreb-Stenjevec*. – *Inventaria archaeologica* 26, Zagreb.
- GREGL, Z. 1989, *Rimskodobna nekropola Zagreb-Stenjevec*. – Katalogi Arheološkog muzeja u Zagrebu, Zagreb.
- GREGL, Z. 2002, *Žumberak – od prapovijesti do kasne antike. Katalog razstave*. – Arheološki muzej Zagreb, Zagreb.
- GREGL, Z. 2007, Rimskodobna nekropola Gornja vas na Žumberku. – *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 3, XL, Zagreb, 221–331.
- GROH, S. in H. SEDLMAYER 2002, Forschungen im Kastell Maurten-Favianis. Die Grabungen der Jahre 1996 und 1997. – *Österreichische Akademie der Wissenschaften der Römische Limes in Österreich* 42.
- GRÜNEWALD, M. 1979, *Die Gefäßkeramik des Legionslagers von Carnuntum (Grabungen 1968–1974)*. – Röm. Limes in Österr. XXIX.
- HAEVERNICK, T. E. 1975, Trilobitenperlen. – *Folia archaeologica* 25, 105–129.
- HARRIS, W. V. 1980, Roman Terracotta Lamps: the Organisation of an Industry. – *Journal of Roman Studies* 70, 126–45.
- HEINZELMANN, M. 2001, Introduzione. La situazione di Roma. – V: M. Heinzelmann, J. Ortalli, P. Fason in M. Witteyer, *Römischer Bestattungsbrauch und Beigabensitten. Culto dei mortii e costumi funerari romani*. Internationales Kolloquium (Rom 1.–3. April 1998), Palilia 8, Wiesbaden, 21–28.
- HERRING, D. A., S.R. SAUNDERS in M. A. KATZENBERG 1998, Investigating the weaning process in past populations. – *American Journal of Physical Anthropology* 105(4), 425–439.
- HINCAK, Z. in M. GUŠTIN 2011, Anthropological analysis of Celtic graves from Brežice and Dobova (Slovenia). – V: M. Guštin in M. Jevtić, *The Eastern Celts: the communities between the Alps and the Black Sea*, Koper, 241–254.
- HOPE, V. M. 2007, *Death in ancient Rome*. – New York.
- ISINGS, C. 1957, Roman Glass from Dated Finds. – *Archaeologica Traiectina* 2, Gröningen, Djakarta.
- ISTENIČ, J. 1999, *Poetovio, zahodna grobišča II. Grobne celote iz Deželnega muzeja Joanneuma v Gradcu*. – Katalogi in monografije 32, Ljubljana.
- ISTENIČ, J. 2014, *Rimske zgodbe s stičišča svetov*. – Narodni muzej Slovenije, Ljubljana.
- JOHNSTON, S.I. 2007, The Myth of Dionysus. – V: F. Graf in S. I. Johnston, *Ritual texts for the afterlife. Orpheus and the Bacchic gold tablets*, London, New York, 66–93.
- JOVANOVIĆ, A. 1984, *Rimske nekropole na teritoriji Jugoslavije*. – Centar za arheološka istraživanja 5, Beograd.
- KARLOVŠEK, J. 1951, Lončarstvo na Slovenskem. – V: *Slovenski etnograf* 20–21, 87–111.
- KERMAN, B. 2018, *Roman Road in the Reflection of Eternity. Double Roman Grave from the Site of Nova tabla II*. – Murska Sobota.
- KITCHELL, K.F. Jr. 2014, *Animals in the Ancient World from A to Z*. – London, New York.
- KLDB, 1937, *Krajevni leksikon dravske banovine: krajevni repertorij z uradnimi, topografskimi, zemljepisnimi, zgodovinskimi, kulturnimi, gospodarskimi in tujskoprometnimi podatki vseh krajev dravske banovine*. – Ljubljana: Uprava Krajevnega leksikona dravske banovine (dostopno na: www.dlib.si).
- KNEZ, T. 1960–1961a, Roje pri Šentjernej. – *Varstvo spomenikov* 8, 214.
- KNEZ, T. 1960–1961b, Pristava pri Trebnjem. – *Varstvo spomenikov* 8, 209–211.
- KNEZ, T. 1960–1961c, Dolenje polje pri Straži. – *Varstvo spomenikov* 8, 240.
- KNEZ, T. 1964–65, Rimski grobovi v Straži. – *Arheološki vestnik* 15–16, 145–164.
- KNEZ, T. 1968, Oblike antičnih grobov na Dolenjskem. – *Arheološki vestnik* 19(1), 221–238.
- KNEZ, T. 1992, *Novo mesto II. Keltsko-rimsko grobišče*. – Carniola Archaeologica 2, Novo mesto.
- KRAJŠEK, J. 2015, *Keramika rimske Celeje*. – Doktorska disertacija. Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana.
- KRAJŠEK, J. in P. STERGAR, 2008, Keramika s svetiščnega območja v Podkrajju pri Hrastniku. – *Arheološki vestnik* 59, 245–277.
- KREMER, G. 2001, *Antike Grabbauten in Noricum. Katalog und Auswertung von Werkstücken als Beitrag zur Rekonstruktion und Typologie*. – Sonderschriften 36.
- KRIŽ, B. 2003, *Draga pri Beli Cerkvi, antična nekropola. Katalog razstave*. – Dolenjski muzej, Novo mesto.

- KRIŽ, I., V. PERKO, V. STARE, U. BAVEC in L. BRAS 1996, *Od antičnega vrča do majolk. Katalog razstave. / Vom antiken Krug bis Majolka. Ausstellungs Katalog. Galerija Dolenjskega muzeja, 17. november 1995–4. marec 1996.* – Novo mesto.
- KRYŠTUFEK, B. 1991, *Sesalci Slovenije.* – Ljubljana.
- LAZAR, I. 2019, Črno steklo – da ali ne? *Rimski vrč i z groba 4/1988 na ptujski obvoznici in nove najdbe posod iz na pogled črnega stekla.* – Zbornik Pokrajinskega muzeja Ptuj–Ormož 6, 29–43.
- LEMAJIČ, G. 2001, *Steklo.* – V: Z. Milič (ur.), *Priročnik 1. Muzejska konzervatorska in restavratorska dejavnost. Tehnologija predelave surovin ter izdelava in obdelava predmetov*, Skupnost muzejev Slovenije, Ljubljana, 1–16.
- LELEKOVIĆ, T. 2012, *Cemeteries.* – V: B. Migotti, *The Archaeology of Roman Southern Pannonia. The state of research and selected problems in the Croatian part of the Roman province of Pannonia.* BAR International Series 2393, 313–357.
- LOESCHCKE, S. 1919, *Lampen aus Vindonissa, Ein Beitrag zur Geschichte von Vindonissa und des Antiken Beleuchtungswesens.* – Zürich.
- LOTH, S. R. in M. HENNERBERG 2001, Sexually dimorphic mandibular morphology in the first few years of life. – *American journal of physical anthropology* 115(2), 179–186.
- LOVENJAK, M. 1997, Štirje novi miljniki s ceste Emona–Neviodunum. – *Arheološki vestnik* 48, 89–96.
- LOVENJAK, M. 1998, *Neviodunum.* – Ljubljana.
- LOVENJAK M. 2003, Municipium Flavium Latobicorum Neviodunum. – V: M. Šašel Kos in P. Scherrer, *The autonomous towns of Noricum and Pannonia. Pannonia I.* Situla 41, 93–105.
- LOVENJAK, M. 2006, Rimski miljniki na Dolenjskem. – *Rimske ceste in projekt avtocest.* Delno dopolnjen separat iz revije Rast 2 (104), 39–47.
- MACCABRUNI, C. 1995, *Ceramica invetriata con decorazione a rilievo. Nuovi ritrovamenti del territorio pavese, Alba Regia XXIV.* – *Rei Cretariae Romanae Fautorum Acta* 34, 49–61.
- MACCHIORO, V. 1909, Simbolismo nelle figurazioni sepolcrali romane. – *Memoria letta alla R. Accademia di Archeologia, Lettere e Belle Arti di Napoli*, Napoli, 1–143.
- MAGYAR, Z. 2007, Trilobitenperlen from Dunaszekcső (Hungary) 50–52 (2005–2007) 100–104, 2009. – *A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve* 2 (2005–2007) 50–52: 100–104.
- MANDRUZZATTO, L. 2008, Vetri antichi del Museo Archeologico Nazionale di Aquileia. – *CCV Friuli Venezia Giulia* 4, Udine.
- MARESH, M. M. 1970, Measurements from roentgenograms. – V: R. W. McCannan, *Human growth and development*, Springfield, 157–188.
- MARTINČIČ, A., T. WRABER, J. JOGAN, A. PODOBNIK, V. RAVNIK, B. TURK in B. VREŠ 1999, *Mala flora Slovenije. Ključ za določanje praprotnic in semenk.* – Ljubljana.
- MASON, P. 2003, Velike njive pri Veliki vasi. – *Varstvo spomenikov* 40, 230–231.
- MAYNE-CORREIA, P. M. 1996, Fire Modification of Bone. – V: M. D. Haglund in M. H. SORG, *Forensic Taphonomy: The postmortem fate of human remains*, Boca Raton, 275–293.
- MAYS, S. 1998, *The Archaeology of Human Bones.* – London.
- MCKINLEY, J. 1993a, Anglo-Saxon cemetery excavations carried out between 1976 and 1980: Cremated Bone. – *Archaeological Journal* 150, 243–365.
- MCKINLEY, J. 1993b, Bone fragment size and weights of bone from modern British cremations and the implications for the interpretation of archaeological cremations. – *International Journal of Osteoarchaeology* 3(4), 283–287.
- MCKINLEY, J. 1994, Bone Fragment Size in British Cremation Burials and its Implications for Pyre Technology and Ritual. – *Journal of Archaeological Science* 21(3), 339–342.
- MCKINLEY, J. 2004, Compiling a skeletal inventory: cremated human bone. – V: M. Brickley in J. Mckinley, *Guidelines to the Standards for Recording Human Remains*, 9–13.
- MIGLBAUER, R. 1990, Die Gefäße aus Keramik der Grabung Wels Marktgelände. – *Rei Cretariae Romanae Fautorum Acta, Supplementa* 7, Liestal.
- MIKL CURK, I. 2005, Religious and magical beliefs, funerary gifts and writing – a few details from the Roman period in the Northern adriatic hinterland. – *Histria Antiqua* 13, 311–322.
- MIŠKEC, A., B. ŽUPANEK, Š. KARO in G. TICA 2020, Severno emonsko grobišče – raziskave na najdišču Kozolec. – *Dissertationes Musei Nationalis Sloveniae, Situla* 45, Ljubljana.
- NIFOSI, A. 2019, *Becoming a woman and mother in Greco-Roman Egypt.* – London, New York.
- NOVŠAK, M., J. KRAJŠEK, B. ROZMAN in R. URANKAR 2005, *Poročilo o arheoloških izkopavanjih na lokaciji Drnovo 1-3 na trasi AC Smednik-Krška vas.* – Ljubljana (neobjavljeno).
- NOVŠAK, M., I. BEKLJANOV ZIDANŠEK in T. ŽERJAL 2019, *Križišče pri Spodnjih Škofjajah.* – Arheologija na avtocestah Slovenije 81, Ljubljana.
- OLIČ, S. 2008, *Poročilo o arheoloških terenskih pregledih na območju predvidene gradnje sistema Krško - 1a. faze, S5.7.* – Brežice (neobjavljeno).
- ORTALLI, J. 2001, Il culto funerario della Cispadana romana. Rappresentazione e interiorità. – V: M. Heinzelmann, J. Ortalli, P. Fason in M. Witteyer, *Römischer Bestattungsbrauch und Beigabensitten. Culto dei morti e costumi funerari romani. Internationales Kolloquium (Rom 1.-3. April 1998)*, Palilia 8, Wiesbaden, 215–242.
- PAVLIN, P. in U. BAVEC 2017, Poznobronastodobno grobišče Žadovinek pri Krškem. – *Arheološki vestnik* 68, 85–104.
- PAVLOVIČ, D. 2007, *Grofove njive pri Drnovem. Halštatskodobna nasebina in gomila.* – Diplomsko delo. Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana.

- PAVLOVIČ, D. 2014, Drnovo, Grofove njive pri Drnovem. – V: B. Teržan in M. Črešnar, *Absolutno datiranje bronaste in železne dobe na Slovenskem (Absolute dating of Bronze and Iron Ages in Slovenia)*, Katalogi in monografije 40, 491–504.
- PAVLOVIČ, D. 2018, Gospa z uhani z Grofovih njiv pri Drnovem. – V: M. Črešnar in M. Vinazza, *Srečanje in vplivi v raziskovanju bronaste in železne dobe na Slovenskem. Zbornik prispevkov v čast Bibi Teržan*, Ljubljana, 353–365.
- PEČNIK, J. 1892A-C, Iz davne prošlosti Starinoslovne črtice o novejših izkopavanjih. – *Dom in svet* 5/1, 28–31, 3, 126–128, 5, 223–226.
- PEDRUCCI, G. 2014, Cuccioli d'uomo, cuccioli di cane. Nuove proposte per l'interpretazione del materiale proveniente dalla necropoli di Lugnano in Taverina. – V: C. Terranova, *La presenza dei bambini nelle religioni del Mediterraneo antico*, Roma, 185–216.
- PERGAR, M. in J. RIHTER 2009a, Vihre–Brežice. – *Varstvo spomenikov* 44, 297.
- PERGAR, M. in J. RIHTER 2009b, Drnovo–Žabjek. – *Varstvo spomenikov* 44, 60.
- PERKO, V. 2012, Fiat lux! Svetila na prostoru današnje Slovenije v antiki. – V: V. Perko, A. Nestorović in I. Žižek (ur.), *Ex oriente lux. Rimskodobna svetila in ojenke iz Slovenije*, Ptuj, 24–83.
- PETERS, J. 2009, Der Hund in der Antike aus Archäozoologischer Sicht. – *Archäologisches Korrespondenzblatt* 39(2), 511–523.
- PETRU, P. 1966, Hišaste žare, dokaz migracije dela plemena Latobici. – *Arheološki vestnik* 17, 361–369.
- PETRU, P. 1969, Poskus časovne raporeditve lončenine iz rimskih grobov na Dolenjskem in Posavju. – *Razprave 1. razr. SAZU* 6, Ljubljana.
- PETRU, P. 1971, Hišaste žare Latobikov. – *Situla* 11, Ljubljana.
- PETRU, S. 1972, *Emonske nekropole (odkrite med leti 1635–1960)*. – Katalogi in monografije / Catalogi et monographiae 7, Ljubljana.
- PETRU, P. In V. ŠRIBAR 1956, Nove najdbe. – *Arheološki vestnik* 7/3, 297–304.
- PETRU, P., T. KNEZ in S. ŠKALER 1961, *Neviodunum*. – Novo mesto.
- PETRU, S. in P. PETRU 1978, *Neviodunum*. – Katalogi in monografije 15, Ljubljana.
- PLESNIČAR GEC, L. 1972, *Severno emonsko grobišče*. – Katalogi in monografije 8, Ljubljana.
- PLESNIČAR GEC, L. 1977, *Keramika emonskih nekropol*. – Dissertationes et monographiae 20, Ljubljana.
- PILKINGTON, N. 2013, Growing Up Roman: Infant Mortality and Reproductive Development. – *Journal of Interdisciplinary History* 44(1), Cambridge, 1–36.
- PORENTA, S., B. ŠTULAR, B. TOŠKAN, Z. MILEUSNIČ in J. DIRJEC 2015, Poznosrednjeveško in zgodnjenovoveško najdišče Župnijski dom v Šentvidu pri Stični. Analiza lončenine in živalskih ostankov. / The Late Medieval and Early Post-Medieval site of Župnijski dom in Šentvid pri Stični. Analysis of the pottery and animal remains. – *Arheološki vestnik* 66, 333–397.
- POWELL, K. 2010a, Footwear: hobnails and boot plates. – V: P. Booth, A. Simmonds, A. Boyle, S. Clough, H. E. M. Cool in D. Poore, *The late Roman cemetery at Lankhills, Winchester. Excavations 2000-2005*, Oxford Archaeology Monograph series 10, Oxford: Oxford Archaeology, 311–320.
- POWELL, K. 2010b, Structural nails and coffin fittings. – V: P. Booth, A. Simmonds, A. Boyle, S. Clough, H. E. M. Cool in D. Poore, *The late Roman cemetery at Lankhills, Winchester. Excavations 2000-2005*, Oxford Archaeology Monograph series 10, Oxford: Oxford Archaeology, 320–333.
- PREDOVNIK, K. 2003, *Trdnjava Kostanjevica na Starem gradu nad Podbočjem*. – *Archaeologia historica Slovenica* 4, Ljubljana.
- RAGOLIČ, A. in B. TOŠKAN 2021, The Master and His Best Friend. The Role of the Dog in Human Life and Beyond in the South-Eastern Alpine Region During Roman Times. – V: E. Piskin (ur.), *Archaeological, biological and historical approaches in archaeozoological research, Proceedings of the 13th International Council of Archaeozoology Conference, 2018*, BAR S3028, Oxford, 111–122.
- RIHTER, J. 2014, Drobci iz preteklosti Velike vasi in Gorenje vasi v Leskovcu pri Krškem. Prebivalci in njihovo polje v luči franciscejskega katastra, topografije in ustnega izročila. – V: J. Rihter, L. Šribar, Z. Horvat in F. Pirc, *Velika in Gorenja vas, Leskovec pri Krškem*, Velika vas, 9–87.
- RIHTER, J., L. ŠRIBAR, Z. HORVAT in F. PIRC 2014, *Velika in Gorenja vas, Leskovec pri Krškem*. – Velika vas.
- RIHTER, J. 2015, *Drnovo pri Krškem: retrogradna analiza katastra, ustno izročilo, arheološka topografija in mitična pokrajina*. – Diplomsko delo. Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana.
- RIHTER, J. 2017, Območje jugovzhodne nevioudunske vpadnice v ljudskem izročilu. – *Studia Mythologica Slavica* 20, 55–81.
- ROBERTS, S. J. et al. 2002, The taphonomy of cooked bone: characterizing boiling and its physico-chemical effects. – *Archaeometry* 44(3), 485–494.
- RUTAR, S. 1899, Rimska cesta »Aquileia-Siscia«. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 9/4, 113–119.
- RUTTI, B. 1991, *Die Römischen Gläser aus Augst und Kaiseraugst*. – *Forschungen in Augst* 13, Augst.
- SCHMIDT, J., C. KWOK in A. KEENLEYSIDE 2015, Infant feeding practices and childhood diet at Apollonia Pontica: Isotopic and dental evidence. – *American Journal of Physical Anthropology* 159, 284–299.
- SCHULTZ, J. J., M. W. WARREN in J. S. KRIGBAUM 2008, Analysis of human cremains: gross and chemical methods. – *The analysis of burned human remains* 4, 75–94.
- SCHUTKOWSKI, H. 1993, Sex determination of infant and juvenile skeletons: I. Morphognostic features. – *American Journal of Physical Anthropology* 90(2), 199–205.

- SCHWEINGRUBER, F. H. 1990, *Mikroskopische Holzanatomie*. – Birmensdorf, Eidgenössische Forschungsanstalt für Wald, Schnee und Landschaft.
- SHIPMAN, P., G. FOSTER in M. SCHOENINGER 1984, Burnt bones and teeth: an experimental study of color, morphology, crystal structure and shrinkage. – *Journal of Archaeological Science* 11(4), 307–325.
- SLABE, M. 1990, Pristava pri Trebnjem. – V: D. Breščak (ur.), *Arheološka najdišča Dolenjske, Arheo*, Ljubljana, 93–96.
- SIM, D. in J. KAMINSKI 2012, *Roman imperial armour: the production of early imperial military armour*. – London.
- SNOECK, C., R. J. SCHULTING, J. A. LEE-THORP, M. LEBON in A. ZAZZO 2016, Impact of heating conditions on the carbon and oxygen isotope composition of calcined bone. – *Journal of Archaeological Science* 65, 32–43.
- SNOECK, C., J. A. LEE-THORP in R. J. SCHULTING 2014, From bone to ash: Compositional and structural changes in burned modern and archaeological bone. – *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology* 416, 55–68.
- SORABELLA, J. 2007, Eros and the Lizard: Children, Animals, and Roman Funerary Sculpture. – *Hesperia Supplements* 41, 353–370.
- STINER, M. C. et al. 1995, Differential Burning, Recrystallization, and Fragmentation of Archaeological Bone. – *Journal of Archaeological Science* 22(2), 223–237.
- ŠIFRER BULOVEC, M., U. MAGUŠAR in T. ZAJC ZVER 2019, *Ribniško lončarstvo. Včeraj. Danes. Jutri? / Pottery in the Ribnica Valley. Yesterday. Today. Tomorrow?* – Ribnica.
- ŠILJEG, B. 2016a, Katalog – Staklo. – V: T. Rosić in A. Konestra (ur.), 845°C. *Ad Turres*. Katalog razstave, Crikvenica, 124–126.
- ŠILJEG, B. 2016b, Nalazi rimskog stakla na području Crikvenice i Vinodola. – V: T. Rosić in A. Konestra (ur.), 845°C. *Ad Turres*. Katalog razstave, Crikvenica, 73–79.
- ŠINKOVEC, I. 1995, Katalog posameznih kovinskih najdb bakrene in bronaste dobe. – V: B. Teržan, *Depojske in posamezne kovinske najdbe bakrene in bronaste dobe na Slovenskem 1*. Katalogi in monografije 29, 29–128.
- ŠKVOR JERNEJČIČ, B. in B. TOŠKAN 2018, Ritual use of dogs and wolves in the Late Bronze and Early Iron Age in the South-Eastern Alpine region. New evidence from the archaeo(zoo)logical perspective. – V: S. Costamagno, *Animal symbolisé, animal exploité: du Paléolithique à la Protohistoire. Actes des congrès nationaux des sociétés historiques et scientifiques*, Paris, 249–277.
- ŠLAUS, M. in M. NOVAK 2010, *Anthropological analysis of human skeletal remains from the roman period necropolis Križišče near Spodnje Škofije, Slovenia*. – Ljubljana (neobjavljeno poročilo).
- ŠTERBENC ERKER, D. 2002, *Quid lacrimis...Rimska ženska pred obličjem smrti med 2. stol. pr. n. št. in 2. stol. n. št.* – Ljubljana.
- ŠRIBAR, V. 1958–1959a, Zavarovalna izkopavanja v Novem mestu in okolici. – *Arheološki vestnik* 9–10, 108–132.
- ŠRIBAR, V. 1958–1959b, Rimski žgani grob iz Velike Loke pri Žalni. – *Arheološki vestnik* 9–10, 234–255.
- ŠRIBAR, V. 1958–1959c, Zavarovalno izkopavanje antičnega pristanisšča v Beli cerkvi. – *Arheološki vestnik* 9–10, 251–252.
- TELKKÄ, A., A. PALKAMA in P. VIRTAMA 1962, Prediction of Stature from Radiographs of Long Bones in Children. – *Journal of Forensic Sciences* 7(4), 474.
- THOMPSON, T. J. U., M. ISLAM in M. BONNIERE 2013, A new statistical approach for determining the crystallinity of heat-altered bone mineral from FTIR spectra. – *Journal of Archaeological Science* 40(1), 416–422.
- TICA, G. et al. 2004, 2005, *Poročilo o arheoloških izkopavanjih na najdišču Drnovo 1*. – Ljubljana (neobjavljeno).
- TICA, G. 2022, *Grofove njive pri Drnovem*. – *Arheologija na avtocestah Slovenije* 94, Ljubljana.
- TOPLIČANEC, M. 2009, Drnovo. – *Varstvo spomenikov* 44, 58.
- TOŠKAN, B. 2015, Sejati ali ne sejati, to je tu vprašanje: o pomenu drobnih živalskih najdb v arheo(zoo)logiji. – *Arheo* 32, 65–81.
- TOŠKAN, B. 2020, Živalski ostanki. – V: A. Miškec, B. Županek, Š. Karo in G. Tica, *Severno emonsko grobišče – raziskave na najdišču Kozolec, Situla 45*, Ljubljana, 244–261.
- TOYNBEE, J. M. C. 1982, *Death and burial in the roman world*. – London.
- TRATNIK, V. 2014, Rimsko grobišče na Laurinovi ulici v Vipavi. – *Arheološki vestnik* 65, 255–322.
- TURK, I. 1992, Živalski ostanki iz žganih keltsko-rimskih grobov na grobišču Novo mesto–Beletov vrt. – V: T. Knez, *Novo mesto II. Keltsko-rimsko grobišče*, Carniola Archaeologica 2, Novo mesto, 103–105.
- URBAN, O. H. 1984, Das Gräberfeld von Kapfenstein (Steiermark) und die römischen Hügelgräber in Österreich. – *Münchner Beiträge zur Vor- und Frühgeschichte* 35.
- URŠIČ, A. 1985, Rimsko grobišče na Velikem Kamnu. – V: M. Guštin, *Veliki Kamen*, Posavski muzej Brežice 7, Brežice, 19–32.
- VERBIČ T. in B. BERIČ 1994, Struge reke Save med Krškim in Brežicami v 19. stoletju. – *Proteus* 56, 327–333.
- VIČIČ, B. 1983, Rimska villa rustica iz Dolnjega Brezovega pri Sevnici. – *Arheološki vestnik* 34, 288–297.
- VIČIČ, B. in R. MASARYK 2004, *Poročilo o arheoloških izkopavanjih na lokaciji Veliki dol pri Veliki vasi na trasi Smednik - Krška vas*. – Ljubljana (neobjavljeno).
- VIDRIH PERKO, V. 1992, Afriška sigilata v Emoni. – *Arheološki vestnik* 43, 93–104.
- VINDER, J. 2014, *Poročilo o predhodnih arheoloških raziskavah zaradi gradnje namakalnega sistema v Kalcah-Naklo*. – Ljubljana (neobjavljeno).
- VUKOVIĆ-BOGDANOVIĆ, S. in M. JOVIČIĆ 2015, Dog burials from the Cemeteries of the Roman City of Viminacium (Moesia Superior, Kostolac, Serbia). – V: L. Vagalinski in N. Sharankov,

Limes XXII. Proceedings of the 22nd International Congress of Roman frontier Studies, Sofia, 687–702.

WALKER, P. L., K. W. P. MILLER in R. RICHMAN 2008, Time, Temperature, and Oxygen Availability: An Experimental Study of the Effects of Environmental Conditions on the Color and Organic Content of Cremated Bone. – V: C. W. Schmidt in S. A. Symes, *The Analysis of Burned Human Remains*, London, 129–135.

WEINER, S. in O. BAR-YOSEF 1990, States of preservation of bones from prehistoric sites in the Near East: A survey. – *Journal of Archaeological Science* 17(2), 187–196.

WHYTE, T.R. 1988, *An Experimental Study of Small Animal Remains in Archaeological Pit Features*. – Doktorska disertacija. University of Tennessee, Knoxville.

WIEDEMANN, T. 2014, *Adults and Children in the Roman Empire*. – London.

WOHLBERG, J. 1990, Haoma-Soma in the World of Ancient Greece. – *Journal of Psychoactive Drugs* 22(3), 333–342.

ŽERJAL, T. 2008, *Rimska vila rustika v luči drobnih najdb: primer najdišča Školarice pri Spodnjih Škofijah*. – Doktorska disertacija. Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana.

ŽERJAL, T. in M. NOVŠAK 2020, *Školarice pri Spodnjih Škofijah I, II*. – Arheologija na avtocestah Slovenije 86, Ljubljana.

<https://de.wikipedia.org/wiki/Malhorn>

9 Katalog stratigrafskih enot

Petra Vojaković

Katalog stratigrafskih enot je razporejen glede na kronološke faze (od I. do II.), v okviru faz pa po posameznih strukturnih enotah (npr. cesta, vodovod itd.) ter zaporednih številkah stratigrafskih enot (SE). Stratigrafske enote, ki pripadajo posameznim grobovom in grobnicam, so opisane med besedilom (glej poglavje 4.4.1. Faza I: rimsko obdobje/Grobišče). Navedbi stratigrafske enote sledijo dodatna obrazložitev strukturne enote (npr. cesta, jama za stojko, ...), lega, opis in navedba morebitnih najdb ter naravoslovni rezultati analiz. Sledijo mere v metrih/centimetrih.

9.1 Poselitvena faza I: rimsko obdobje

Cesta

SE 92 – cesta, kv. AA-KK1–8, sek. 3 (sl. 21–23)

V kv. AA-KK1–8 je bil odkrit del 3 m široke rimske ceste. Potekala je v smeri SZ–JV. Zgrajena je bila iz tankega sloja zbitih prodnikov, velikosti do 5 cm, ter peska, pomešanega z zemljo. Debelina nasutja je znašala do 10 cm.

Vodovod (sl. 21, 24–25)

Vzporedno s cesto je bila v sek. 3 in 4 odkrita več kot 200 m dolga linija parov jam za navpične nosilce – stojke.

SE 58/58A, SE 73, SE 74, SE 75, SE 76, SE 77, SE 78, SE 79, SE 80, SE 81, SE 82, SE 83?, SE 84, SE 85, SE 86, SE 87, SE 88, SE 89, SE 90, SE 91, SE 93

Jame so bile vkopane v geološko plast (SE 4) in so imele okroglo (premer od 35 do 55 cm) do ovalno obliko (dolžine od 50 do 60 cm). Stene so bile poševne, dno konkavno do ravno. Zapolnjene so bile s plastjo temno rjavega meljastega peska, nekatere pa so vsebovale tudi odlomke rimske lončenine (G1–G11), nekatere pa drobce oglja (v stojki 48B difuzno porožen listavec,¹⁴⁴ v stojki 40B pa cf. *Alnus/Corylus/Carpinus*).¹⁴⁵ Jame (SE 42, SE 43, SE 44, SE 45, SE 46, SE 47, SE 48, SE 49, SE 111, SE 112, SE 113, SE 114, SE 115) so imele dve polnili. Vkopane so bile od 30 do 60 cm globoko.

SE 40A/40B – jama za stojko, kv. P-O8–9

V kv. P-O8–9, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 40A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo temno rjavega do črnega meljastega peska (SE 40B), ki je vsebovala še drobce oglja (cf. *Alnus/Corylus/Carpinus*).¹⁴⁶ Pr. 30 cm, gl. 30 cm.

144 VZ 60.

145 VZ 50.

146 VZ 50.

SE 42A/42B/42C – jama za stojko, kv. P9

V kv. P9, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 42A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila z dvema polniloma. Notranje, plast temno rjavega meljastega peska, je vsebovalo še odlomek keramike (SE 42B), zunanje pa le siv prod (SE 42C). Pr. 38 cm, gl. 30 cm.

SE 43A/43B/43C – jama za stojko, kv. P9

V kv. P9, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 43A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila z dvema polniloma. Notranje, plast temno rjavega meljastega peska (SE 43B), ter zunanje, siv prod (SE 43C). Pr. 36 cm, gl. 30 cm.

SE 44A/44B/44C – jama za stojko, kv. R9

V kv. R9, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 44A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila z dvema polniloma. Notranje, plast temno rjavega meljastega peska (SE 44B), ter zunanje, siv prod (SE 44C). Pr. 35 cm, gl. 30 cm.

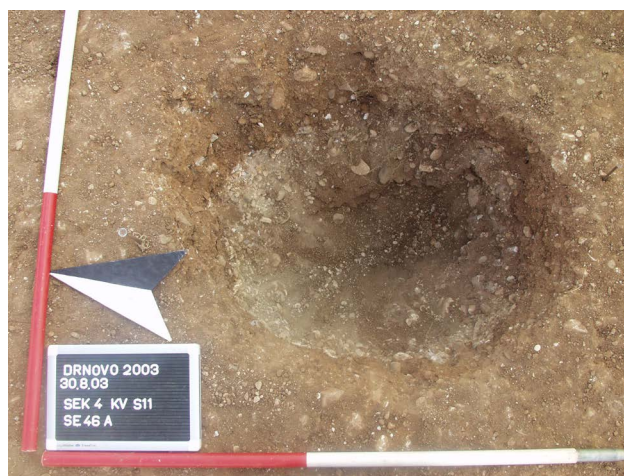
SE 45A/45B/45C – jama za stojko, kv. P9

V kv. P9, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 45A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila z dvema polniloma. Notranje, plast temno rjavega meljastega peska (SE 45B), ter zunanje, siv prod (SE 45C). Pr. 35 cm, gl. 30 cm.

SE 46A/46B/46C – jama za stojko, kv. R10

V kv. R10, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 46A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila z dvema polniloma. Notranje, plast temno rjavega meljastega peska, je vsebovalo še tri odlomek keramike (SE 46B), zunanje pa le siv prod (SE 46C). Pr. 60 cm, gl. 45 cm.

SE 47A/47B/47C – jama za stojko, kv. R10

V kv. R10, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 47A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila z dvema polniloma. Notranje, plast temno rjavega meljastega peska (SE 47B), ter zunanje, siv prod (SE 47C). Pr. 40 cm, gl. 30 cm.

SE 49A/49B/49C – jama za stojko, kv. R10

V kv. R10, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 49A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila z dvema polniloma. Notranje, plast temno rjavega meljastega peska (SE 49B), ter zunanje, siv prod (SE 49C). Pr. 48 cm, gl. 40 cm.

SE 48A/48B/48C – jama za stojko, kv. R10

V kv. R10, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 48A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila z dvema polniloma. Notranje, plast temno rjavega meljastega peska (SE 48B) je vsebovala še drobce oglja (difuzno porozen listavec¹⁴⁷), ter zunanje, siv prod (SE 48C). Pr. 50 cm, gl. 35 cm.

SE 58/58A – jama za stojko, kv. KK6

V kv. KK6, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 58A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 58), ki je vsebovala še odlomke rimske lončenine (G1–G2) in drobce oglja. Pr. 50 cm, gl. 40 cm.

SE 73/73A – jama za stojko, kv. KK8

V kv. KK8, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 73A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 73), ki je vsebovala še odlomke rimske lončenine (G3–G7) in drobce oglja. Pr. 35 cm, gl. 30 cm.

SE 74/74A – jama za stojko, kv. KK8

V kv. KK8, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko ovalne oblike (SE 74A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 74). Dl. 60 cm, š. 50 cm, gl. 50 cm.

SE 75/75A – jama za stojko, kv. CC1

V kv. CC1, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko ovalne oblike (SE 75A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 75). Dl. 50 cm, š. 40 cm, gl. 40 cm.

SE 76/76A – jama za stojko, kv. CC1

V kv. CC1, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko ovalne oblike (SE 76A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 76). Dl. 50 cm, š. 40 cm, gl. 35 cm.

SE 77/77A – jama za stojko, kv. BB1

V kv. BB1, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 77A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 77). Pr. 40 cm, gl. 30 cm.

SE 78/78A – jama za stojko, kv. BB1

V kv. BB1, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 78A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 78). Pr. 50 cm, gl. 45 cm.

SE 79/79A – jama za stojko, kv. BB1001

V kv. BB1001, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 79A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 79). Pr. 35 cm, gl. 30 cm.

SE 80/80A – jama za stojko, kv. BB1001

V kv. BB1001, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko ovalne oblike (SE 80A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 80), ki je vsebovala še odlomke rimske lončenine (G8) in drobce oglja. Dl. 45 cm, š. 36 cm, gl. 30 cm.

SE 81/81A – jama za stojko, kv. AA1002

V kv. AA1002, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko ovalne oblike (SE 81A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 81), ki je vsebovala še železen žebelj (G9) in drobce oglja. Dl. 40 cm, š. 30 cm, gl. 30 cm.

SE 82/82A – jama za stojko, kv. AA1002

V kv. AA1002, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 82A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 82). Pr. 48 cm, gl. 35 cm.

SE 83/83A – jama za stojko, kv. A1002

V kv. A1002, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 83A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 83). Pr. 37 cm, gl. 30 cm.

SE 84/84A – jama za stojko, kv. A1002

V kv. A1002, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 84A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 84). Pr. 46 cm, gl. 30 cm.

SE 85/85A – jama za stojko, kv. A1002

V kv. A1002, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 85A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 85). Pr. 44 cm, gl. 30 cm.

SE 86/86A – jama za stojko, kv. A1002

V kv. A1002, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 86A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 86). Pr. 30 cm, gl. 30 cm.

SE 87/87A – jama za stojko, kv. A1003

V kv. A1003, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 87A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 87). Pr. 45 cm, gl. 40 cm.

SE 88/87A – jama za stojko, kv. A1003

V kv. A1003, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 88A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 88). Pr. 30 cm, gl. 30 cm.

SE 89/89A – jama za stojko, kv. B1003

V kv. B1003, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 89A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 89), ki je vsebovala še odlomke rimske lončenine (G10) in drobce oglja. Pr. 40 cm, gl. 35 cm.

SE 90/90A – jama za stojko, kv. B1003

V kv. B1003, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 90A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 90). Pr. 30 cm, gl. 30 cm.

SE 91/91A – jama za stojko, kv. B1003

V kv. B1003, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 91A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 91). Pr. 42 cm, gl. 38 cm.

SE 93/93A – jama za stojko, kv. CC1

V kv. CC1, sektorja 3, je bila v geološko plast SE 3 in 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 93A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 93). Pr. 46 cm, gl. 42 cm.

SE 111A/111B/111C – jama za stojko, kv. O8

V kv. O8, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 49A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila z dvema polniloma. Notranje, plast temno rjavega meljastega peska (SE 49B), ter zunanje, siv prod (SE 49C). Pr. 45 cm, gl. 38 cm.

SE 112A/112B/112C – jama za stojko, kv. O8

V kv. O8, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 112A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila z dvema polniloma. Notranje, plast temno rjavega meljastega peska (SE 112B), ter zunanje, siv prod (SE 112C). V polnilu 112B je bil odkrit odlomek rimske lončenine (G11). Pr. 48 cm, gl. 33 cm.

SE 113A/113B/113C – jama za stojko, kv. S11

V kv. S11, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 49A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila z dvema polniloma. Notranje, plast temno rjavega meljastega peska (SE 49B), ter zunanje, siv prod (SE 49C). Pr. 60 cm, gl. 46 cm.

SE 114A/114B/114C – jama za stojko, kv. S12

V kv. S12, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 49A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila z dvema polniloma. Notranje, plast temno rjavega meljastega peska (SE 49B), ter zunanje, siv prod (SE 49C). Pr. 60 cm, gl. 48 cm.

SE 115A/115B/115C – jama za stojko, kv. S12

V kv. S12, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 115A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila z dvema polniloma. Notranje, plast temno rjavega meljastega peska (SE 115B), ter zunanje, siv prod (SE 115C). Pr. 57 cm, gl. 45 cm.

SE 150A/150B/150C – jama za stojko, kv. R11

V kv. R11, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 vkopana jama za stojko okrogle oblike (SE 150A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila z dvema polniloma. Notranje, plast temno rjavega meljastega peska (SE 150B), ter zunanje, siv prod (SE 150C). Pr. 45 cm, gl. 35 cm.

SE 151/151A – jama za stojko, kv. P8

V kv. P8, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 vkopana jama za stojko ovalne oblike (SE 151A). Stene so bile poševne, dno ravno do konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo črnega do sivega meljastega peska (SE 151). Dl. 56 cm, š. 35 cm, gl. 42 cm.

9.2 Faza II: novoveško oziroma polpreteklo obdobje

SE 10 – kolovozna pot, kv. A-E1–2, sek. 4

V kv. A-E1–2 je na plasti SE 6 ležala do 35 cm debela plast zbitega peska in proda (SE 10). V njej so bile odkrite novoveške najdbe (med njimi **G253**). Gre za ostanke nekdanje kolovozne poti, ki je potekala v smeri SZ–JV.

SE 11 – plast, kv. E2–4, sek. 4

V kv. E2–4 je na plasti SE 8 ležala do 44 cm debela plast nasutega proda (SE 11), ki je potekala vzdolž hitre ceste Ljubljana–Zagreb.

SE 12A/SE 12B – jarek, kv. A-D4–10, sek. 4

Po kv. A-D4–10 je bil v smeri SZ–JV odkrit novodobni jarek za električni kabel (SE 12A/12B). Njegova širina je znašala 0,9 m, globina pa 0,4 m.

SE 25A/SE 25B – jarek, sek. 3

V sektorju 3 je bil v smeri SZ–JV odkrit novodobni jarek za cevovod (SE 25A/25B). Njegova širina je znašala 0,8 m, globina pa 0,3 m. Povezoval je železniško postajo v Krškem in bližnje vojaško letališče v Cerkljah, namenjen pa je bil oskrbovanju z letalskim gorivom. V polnilu jarka so bile odkrite tako rimskodobne kot tudi novoveške najdbe (med njimi **G252**).

SE 35 – cesta, sonda 7–8, kv. MM1012–1013, sek. 4

Do 16 cm debela svetlo rjava plast peska in proda. Dovožna cesta je bila nasuta ob gradnji podvoza pod hitro cesto (SE 52), na njej pa so se po natančnem čiščenju jasno pokazale sledi vozila z gosenicami.

SE 52 – dovožna cesta, kv. AA1002, sek. 3

Do 10 cm debela svetlo rjava plast peska in proda. Gre za polpreteklo hitro cesto.

SE 106 – lesena konstrukcija, kv. CD1003, sek. 3

Na območju sektorja 3, v kv. CD1003 sta ležali dve vzporedni liniji apnenčevih lomljencev, velikosti do 20 cm, v skupni dolžini 2,2 × 1,8 m. Ob njima sta ležali dve leseni deski in odlomki novoveškega gradiva.

9.3 Splošna stratigrafska slika

SE 4 – plast

Plast pleistocenskega proda. Geološka osnova.

SE 5 – plast

Naravne zajede, ki so bile odkrite na stiku med geološko osnovo (SE 4) ter višje ležečo plastjo (SE 3). Slednje nastajajo ob razvijanju tal, med B in C pedološkima horizontoma.

SE 3 – plast

40 cm debela plast rdečerjavega meljastega peska, z večjo vsebnostjo proda. Gre za plast naravnega nastanka, predvsem zaradi ohranjenosti pa slednja predstavlja tudi hodno površino prve faze poselitve prostora. V njej so bile odkrite izključno rimske najdbe. Na njej so se formirale rimskodobne plasti (SE 16, SE 17, SE 24, SE 39 in SE 41) kot odraz uporabe prostora.

SE 16 – plast, sek. 3 in 4

V sektorju 3 ter na zahodnem delu sektorja 4 je bila nad SE 17 odkrita do 10 cm debela temno rjava do črna plast peščenega melja, z manjšo vsebnostjo lomljencev, velikosti do 3 cm ter večjo vsebnostjo rimske lončenine, stekla, žganih kosti ter posameznimi kosi kovine in opek (**G201–G227**).

SE 17 – plast, sek. 3 in 4

V sektorju 3 ter na zahodnem delu sektorja 4 je bila nad SE 3 odkrita do 10 cm debela svetlo rjava plast peščenega melja, z manjšo vsebnostjo lomljencev, velikosti do 3 cm ter večjo vsebnostjo rimske lončenine ter posameznimi kosi stekla, kovin ter opek (**G228–G247**).

SE 18 – plast, sek. 3, kv. KK6

Do 10 cm debela temno rjava plast peščenega melja, z manjšo vsebnostjo rimske lončenine, stekla, kovine in opek (**G248**). Plast je bila enačena s plastjo SE 16.

SE 24 – plast, kv. LL6–7, sek. 3

V kv. LL6–7 je bila odkrita do 10 cm debela zelo temno rjava plast peščenega melja, z večjo vsebnostjo proda in odlomkov rimske lončenine in stekla (**G249**).

SE 39 – plast, kv. M-P8–10, sek. 4

Do 22 cm debela plast črnorjavega meljastega peska, z manjšo vsebnostjo proda ter z večjo vsebnostjo rimske lončenine in opek (**G194**).

SE 41 – plast, kv. N-T9–12, sek. 4

Do 20 cm debela plast rdečkasto rjavega meljastega peska, z manjšo vsebnostjo proda, lomljencev ter posameznimi odlomki opek.

SE 6A, SE 6, SE 7 – struga, kv. E1–4, sek. 4

V kv. E1–4, sek. 4, je bila odkrita vsaj 2 m široka in do 1,35 m globoka struga (SE 6A). Potekala je v smeri V–Z. Zapolnjena je bila z več plastmi. Na dnu se je nahajala do 1,35 m debela plast temno rjavega peščenega melja (SE

6), ki je vsebovala še prod ter rimsko keramiko in opeke (G250). Nad njo je bila 0,26 m debela plast olivno rjavočrnega glinenega melja (SE 7). Š. 2 m, gl. 1,35 m.

SE 8 – struga, kv. E1–4, sek. 4

Do 130 cm debela svetlo rjava plast peščenega melja in proda (SE 8). Plast je vsebovala odlomke tako rimske kot tudi novoveške lončenine ter opek (G251).

SE 13 – struga, kv. E1–4, sek. 4

Do 75 cm debela plast sivorjavega peščenega melja in proda (SE 13). Plast je vsebovala odlomke tako rimske kot tudi novoveške lončenine ter opek.

SE 21 – struga, kv. E3–4, sek. 4

Tanka, do 9 cm debela belosiva plast nasutega peska in proda, ki se je vila vzdolž hitre ceste Ljubljana–Zagreb.

SE 22 – struga, kv. E3–4, sek. 4

Do 35 cm debela rjava zemljena plast, ki se je vila vzdolž hitre ceste Ljubljana–Zagreb.

SE 2 – plast

Od 25 do 30 cm debela plast svetlo rjavega meljastega peska, z manjšo vsebnostjo proda ter posameznimi odlomki novoveških in rimskih najdb (G214–G338). Plast je bila interpretirana kot nekdanja ornica.

SE 1 = SE 9 – plast

Do 25 cm debela plast meljastega peska rjave barve. Plast je poleg proda vsebovala še večje količine rimskega gradbenega materiala ter posamezne odlomke novoveških in rimskih najdb (G254–G259). Plast je bila zaradi oranja rahla ter interpretirana kot ornica.

9.4 Sonda

Sonda 5–9

SE 26 – plast, sonda 5, kv. A1002, sek. 4

Do 20 cm debela svetlo rjava plast meljastega peska, z manjšo vsebnostjo proda. Gre za naraven nanos.

SE 27 – plast, sonda 5, kv. A1003, sek. 4

Do 40 cm debelo recentno nasutje.

SE 28A/B – jarek, sonda 5–8, kv. A1003, sek. 4

Jarek za energetske kabel, ki je tekel vzporedno z lokalno cesto Drnovo–Cerklje.

SE 29 – plast, sonda 5–9, kv. A1001–1003, sek. 4

Do 13 cm debela bela linija drobnih prodnikov, velikosti do 3 cm. Naraven nanos.

Sonda 6

SE 30 – plast, sonda 6, kv. CC1006, sek. 4

Do 40 cm debela rjava plast meljastega peska, z manjšo vsebnostjo proda. Gre za naravno zasutje.

SE 31 – plast, sonda 6, kv. CC1006, sek. 4

Do 6 cm debela siva plast peska in proda. Naraven nanos.

SE 32A/B – jama, sonda 6, kv. CC1006, sek. 4

V kv. CC1006, sektorja 4, je bila v geološko plast SE 4 in plast SE 33 vkopana jama okrogle oblike (SE 32A). Stene so bile poševne, dno konkavno. Zapolnjena je bila s plastjo rjavega meljastega peska (SE 32B). Pr. 1,1 m, gl. 55 cm.

SE 33 – plast, sonda 6, kv. CC1006, sek. 4

Do 30 cm debela svetlo rjava do rdečkasto rjava plast peska in proda.

Sonda 8

SE 34 – plast, sonda 8, kv. LL1013, sek. 4

Do 16 cm debela siva plast peska in proda.

Sonda 9

SE 36 – plast, sonda 9, kv. A1, sek. 4

Do 16 cm debela siva plast peska in proda.

SE 37 – plast, sonda 9, kv. A2–4, sek. 4

Do 80 cm debela svetlo rjava plast peska in proda.

SE 38 – plast, sonda 9, kv. A1–3, sek. 4

Do 40 cm debela črnorjava plast meljastega peska, z manjšo vsebnostjo proda.

10 Katalog gradiva

Petra Vojaković, Iris Bekljanov Zidanšek, Tina Žerjal, Jerica Brečić

Najdbe so bile takoj po odkritju oprane ter po sušenju sortirane po zvrsteh (lončenina, kovina, steklo, kamen, gradbeni material itd.). Sledila je primarna obdelava, in sicer štetje, tehtanje in popisovanje posameznih kosov. Pri nadaljnjem delu smo največ časa posvetili sestavljanju in lepljenju fragmentirane lončenine. Sledila sta izbor značilnih kosov ter njihova tipološko-funkcionalna in časovna opredelitev. Vsak kos je dobil posebno številko (PN), slednjo pa so že imeli tudi kosi, ki so bili tekom izkopavanj ocenjeni kot značilni in so bili zato opredeljeni kot posebne najdbe (PN). Enak postopek smo izvedli tudi pri obdelavi kovinskega, kamnitega in steklenega gradiva. Vse pridobljene podatke smo vnesli v podatkovno bazo Tomb master. Pri izboru za nadaljnjo obdelavo smo se skušali držati določenih kriterijev, ki so naslednji:

- med keramičnimi najdbami so številko PN dobili vsa ustja, dna, ročaji, okrašena ostenja ter posebne fature;
- med steklenimi in kovinskimi najdbami pa tiste, ki smo jih lahko tipološko opredelili;
- številko PN so dobili oziroma so imeli vsi kosi, ki so bili že tekom izkopavanj zabeleženi kot posebne najdbe.

Na podlagi teh kriterijev smo naredili izbor in dali v izris 260 kosov ter jih opisali v kataloškem opisu. Na začetku kataloga so opisane faturne oziroma tehnološke skupine keramike, ki se pojavljajo pogosteje, medtem ko so fature, ki so prisotne le pri posameznih odlomkih, opisane pri opisu odlomka. Razvrščene so po posameznih keramičnih zvrsteh. Za opise tehnoloških značilnosti smo uporabili priročnik Orton, Tyers, Vince 1993 in Horvat 1999. Pri keramični fakturi smo določili znatost, prečiščenost, primesi (vrsto primesi, velikost delcev in njihovo gostoto), trdoto, način žganja, poroznost, značilnosti površine in njene morebitne obdelave ter način izdelave posodja. Barve so bile določene z Munsell Soil Color Charts, 1992. Za opis primesi smo uporabili lestvico po Horvat 1999: velikost delcev (zelo fina, fina, drobna, groba, zelo groba); gostota delcev (redko, zmerno, obilna).

Kataloški opisi vseh izbranih predmetov so razporejeni glede na kronološke faze, znotraj njih pa glede na pripadnost in stratigrafsko sosledje. Navedbi stratigrafske enote sledijo

opisi predmetov, ki so oštevilčeni v skladu z risbami na tablah. Njihovi podatki so navedeni v naslednjem zaporedju: osnovna oblika, okras, zvrst, žganje, trdnost, lončarska masa, barva, opombe ter mere (v centimetrih).

Keramika je izrisana v merilu 1 : 3, kovina, steklo in kamen pa v merilu 1 : 1.

Gradivo je bilo po končani analizi predano v Pokrajinski muzej Brežice.

Okrajšave

SE	stratigrafska enota
kv.	kvadrant
PN	posebna najdba
inv. št.	inventarna številka
odl.	odlomek
ohr.	ohranjen/-a
dl.	dolžina
š.	širina
v.	višina
db.	debelina
pr.	premer
u.	ustje
d.	dno
vr.	vrat
t.	teža
n.	notranji
z.	zunanj
□	ni izrisano

Tehnološke skupine keramike

Na začetku kataloga so opisane faturne oziroma tehnološke skupine keramike, ki se pojavljajo pogosteje, medtem ko so fature, ki so prisotne le pri posameznih odlomkih, opisane pri opisu odlomka. Razvrščene so po posameznih keramičnih zvrsteh. Za opise tehnoloških značilnosti smo uporabili priročnik Orton, Tyers, Vince 1993 in Horvat 1999. Pri keramični fakturi smo določili znatost, prečiščenost, primesi (vrsto primesi, velikost delcev in njihovo gostoto), trdoto, način žganja, poroznost, značilnosti površine in njene morebitne obdelave, način izdelave posodja. Barve so bile določene z Munsell Soil Color Charts, 1992. Za opis primesi

smo uporabili lestvico po Horvat 1999: velikost delcev (zelo fina, fina, drobna, groba, zelo groba); gostota delcev (redko, zmerno, obilna).

Rimsko obdobje

Namizna keramika s premazom ali brez

NK1: oksidacijsko žgana keramika s trdo in gladko površino. Glina je prečiščena, z redkimi do zmernimi vključki: v prelomih so vidni vključki zdrobljene keramike (drobna in groba zrnca, redko do zmerno gosta), železovih oksidov (drobna do groba zrnca, redka do zmerno gosta), zrna kalcita (drobna zrnca, redko do zmerno gosta) in srebrne sljude (fine luske, redko do zmerno goste). Prelom je svetle barve: svetlo rdeča, rdeča, rdečerumena ali rumenordeča (2.5YR 6/6, 2.5YR 6/8, 7.5YR 6/6, 7.5YR 6/6, 5YR 6/8, 5YR 7/6). Keramika je lahko brez ali z rdečim do temno rdečim premazom na zunanji in/ali notranji površini posode (2.5YR 4/8, 2.5YR 5/8, 2.5YR 5/6, 2.5YR 3/6, 5YR 5/8). Posoda je bila izdelana na hitrem vretenu.

NK2: redukcijsko žgana keramika s trdo in gladko površino. Glina je prečiščena, z redkimi do zmernimi vključki: v prelomih so vidni vključki zdrobljene keramike (drobna in groba zrnca, redko do zmerno gosta), železovih oksidov (drobna do groba zrnca, redka do zmerno gosta), zrna kalcita (drobna zrnca, redko do zmerno gosta) in srebrne sljude (fine luske, redko do zmerno goste). Prelom je temne barve: svetlo siva, siva, temno siva (GLEY 1 7/N, GLEY 1 6/N, GLEY 1 5/N). Keramika je lahko brez ali s temno sivim do črnim ali močno rjavim premazom na zunanji in/ali notranji površini posode (GLEY 1 4/N, GLEY 1 3/N, 7.5YR 5/6). Posoda je bila izdelana na hitrem vretenu.

NK3: oksidacijsko žganje v končni fazi, dimljena keramika s trdo in gladko površino. Glina je prečiščena, z manjšimi vključki: v prelomih so vidni vključki zdrobljene keramike (drobna do groba zrnca, redko gosta), železovih oksidov (drobna do groba zrnca, redka gosta), zrna kalcita (drobna zrnca, redko gosta) in srebrne sljude (fine luske, obilne goste). Prelom je svetle barve: rdečerjav do rdečerumen (5YR 6/6, 5YR 5/4, 5YR 4/2). Keramika je lahko brez premaza (5YR 4/1) ali z zelo temno sivim do črnim premazom na zunanji in/ali notranji površini posode (10YR 2/1). Posoda je bila izdelana na hitrem vretenu.

Glazirana keramika

GK: posodje iz fino prečiščene gline z zelo redkimi vključki: mehka; rdečerumena keramika (7.5YR 6/6); olivno zelena glazura (5Y 4/3) na zunanji strani in ustju ter vratu notranje strani; v prelomih so vidni vključki zdrobljene keramike (zelo fina zrnca, redka), zrna kalcita (fina zrnca, redka). Izdelano

na hitrem vretenu. Dvojno žgano – najprej oksidacijsko, po nanosu glazure žgano v redukcijski atmosferi.

Kuhinjska keramika

KK1: nepopolno redukcijsko žgana, trda keramika. Drobnozrnata glina je neporozna in vsebuje obilno goste primesi; v prelomih so vidna zrnca kalcita (fina, drobna in groba zrnca, zmerno do obilno gosta) in sljude (fina zrnca, redka). Površina je hrapava in temno rjave do zelo temno rjave barve. Posoda je bila delana na vretenu.

KK2a: nepopolno oksidacijsko žganje, trda keramika. Drobnozrnata glina je porozna; v prelomih so vidne luknjice (fine, drobne in grobe, redko goste) in sljuda (fina zrnca, redka). Površina je hrapava in svetlo rjave do rdečerjave barve. Posoda je bila delana na vretenu.

KK2b: nepopolno redukcijsko žganje, trda keramika. Drobnozrnata glina je porozna; v prelomih so vidne luknjice (fine, drobne in grobe, redko goste) in sljuda (fina zrnca, redka). Površina je hrapava in temno rjave do zelo temno rjave barve. Posoda je bila delana na vretenu.

Oljenke

O1: pečatne oljenke, proizvodnja v Modeni (po Istenič 1999). Oksidacijsko žgana in trda keramika z gladko površino. Prečiščena glina z redkimi vključki. Brez ali s premazom. Prelom je rdečkasto rumen. Izdelano v kalupu.

O2: pečatne oljenke, lokalne izdelave. Oksidacijsko žgana in mehka keramika z gladko površino. Glina je prečiščena z zmernimi vključki; v prelomih vidni vključki zdrobljene keramike (drobna zrnca, redko do zmerno gosta), zrna kalcita (fina in drobna zrnca, zmerno gosta), sljuda (fine in redke luske). S premazom. Prelom je svetle barve: svetlo rumen, rdečerumen, roza ali rumenordeč. Izdelano v kalupu.

O3: volutne italske oljenke. Oksidacijsko žgana, mehka keramika z gladko površino. Prečiščena glina z redkimi vključki: v prelomu se vidijo redka zrnca kalcita (fina, drobna in redka), sljude (fine in redke luske), zdrobljene keramike (fina in drobna zrnca, redka). Premaz na zunanji površini je svetleč, temno rjave do rdeče in rjave barve ter se luskasto kruši. Barva preloma je roza do rdečkasto rumena. Izdelano v kalupu. Naš primerek je sekundarno prežgan in zato sive barve.

10.1 Poselitvena faza I: rimsko obdobje

Vodovod

SE 58

1 SE 58, sek. 3, kv. KK6, inv. št. DRN2-1

Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika; keramika NK1; premaz na notranji površini. Pr. u. 28,3 cm, pr. d. 21,3 cm, ohr. v. 3 cm.

[2] SE 58, sek. 3, kv. KK6, inv. št. DRN2-2

Odlomek ostenja lonca; vodoravno glavničenje; KK1. Ohr. š. 15,6 cm, ohr. v. 11,4 cm.

SE 73

3 SE 73, sek. 3, kv. JJ4, inv. št. DRN2-3

Odlomki ostenja hišaste žare; rdeč slikan okras križajočih se trakov, med njimi so prazni nepravilni rombični liki; NK1; premaz na zunanji površini. Pr. oboda 26,9 cm, ohr. v. 10,7 cm.

4 SE 73, sek. 3, kv. JJ4, inv. št. DRN2-4

Odlomek ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; NK2; sekundarno prežgano. Pr. u. 19,9 cm, ohr. v. 4,8 cm.

5 SE 73, sek. 3, kv. JJ4, inv. št. DRN2-5

Odlomek ustja in ostenja krožnika; NK1; premaz na notranji in zunanji površini. Pr. u. 14,2 cm, ohr. v. 1,2 cm.

[6] SE 73, sek. 3, kv. JJ4, inv. št. DRN2-6

Odlomek ostenja lonca; glavničenje; KK2b.

7 SE 73, sek. 3, kv. JJ4, OBD. 48, inv. št. DRN2-7

Odlomek dna in ostenja pečatne oljenke; Loeschcke X; O1; ostanek rumenkasto rdečega premaza (5YR 5/6) na ostenju. Ohr. dl. 7,2 cm, ohr. š. 4 cm.

SE 80

[8] SE 80, sek. 3, kv. /, inv. št. DRN2-8

Odlomek ostenja nedefinirane posode; NK1; premaz na zunanji površini.

SE 81

9 SE 81, sek. 3, kv. AA1001, inv. št. DRN2-9

Železen žebelj. Ohr. dl. 3 cm, ohr. š. 1,3 cm.

SE 89

[10] SE 89, sek. 3, kv. /, OBD. 58, inv. št. DRN2-10

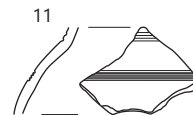
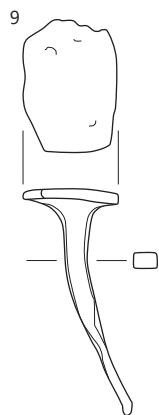
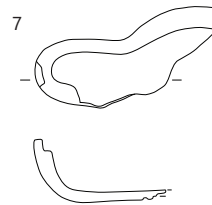
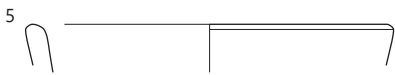
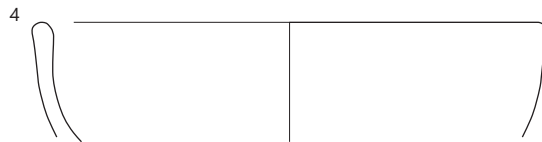
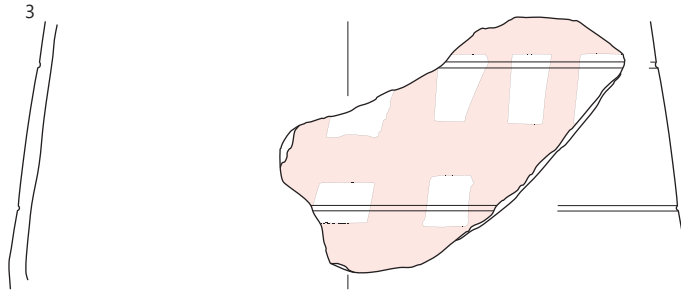
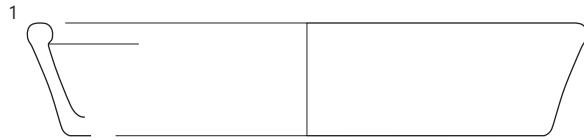
Odlomek ostenja nedefinirane posode; afriška sigilata, C1 produkcije; trda; fino prečiščena keramika; svetlo rdeča (2.5YR 6/8), bleščec gladek rdeč premaz (2.5Y 5/8) na obeh straneh.

SE 112B

11 SE 112B, sek. 4, kv. S12, PN 109, inv. št. DRN2-11

Odlomki ostenja čaše; žlebovi na ostenju; NK2; premaz na zunanji in notranji površini. Ohr. dl. 2,5 cm, ohr. š. 4,1 cm.

1 SE 58, 3-5, 7 SE 73, 9 SE 81, 11 SE 11B; 9 merilo 1 : 1, ostalo merilo 1 : 3.

Grobišče

Grobnica 1

12 SE 62C, sek. 3, kv. RR9, OBD. 66, inv. št. DRN2-12

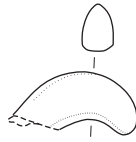
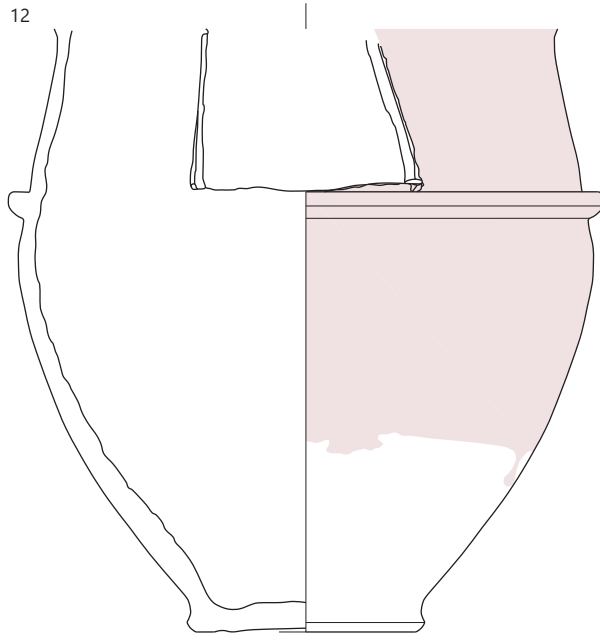
Odlomki dna in ostenja hišaste žare brez pokrova; sprednja odprtina je trapezoidne oblike, na zadnji strani je le ena pravokotna lina, ohranjen odlomek repa petelinčka; NK1; premaz na zgornjih treh četrtinah zunanje površine. Pr. d. 8,8 cm, ohr. v. 24 cm.

13 SE 62C, sek. 3, kv. RR9, inv. št. DRN2-13

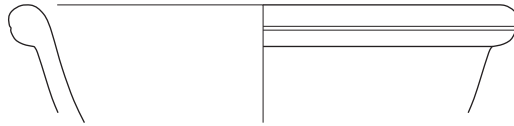
Odlomek ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; NK1; premaz na zunanji površini in ustju ter vratu notranje površine. Pr. u. 19,1 cm, ohr. v. 4,7 cm.

12

13

14 SE 62C, sek. 3, kv. RR9, inv. št. DRN2-14

Odlomki ustja in ostenja finega lonca z rahlo navzdol visečim ustjem; žlebovi na ostenju; NK1; premaz na zunanji površini. Pr. u. 22,4 cm, ohr. v. 7,2 cm.

15 SE 62C, sek. 3, kv. RR9, inv. št. DRN2-15

Odlomki prstanastega dna in ostenja finega lonca; žlebovi na ostenju; NK3; zunanja in notranja površina temno siva, rdečkasto rumen prelom. Pr. d. 28,3 cm, ohr. v. 3 cm.

16 SE 62C, sek. 3, kv. RR9, inv. št. DRN2-16

Odlomki ustja in ostenja lonca z izvihanim ustjem; KK1. Pr. u. 12,9, cm, ohr. v. 2,6 cm.

17 SE 62, sek. 3, kv. RR10, PN 94, OBD. 39, inv. št. DRN2-17

Bikonična skodela s cilindričnim zgornjim delom in vodoravnim ustjem; žlebovi na ostenju; NK2. Pr. u. 23,4 cm, pr. d. 6,7 cm, v. 10,6 cm.

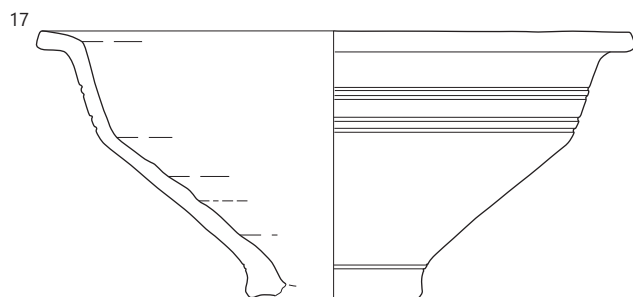
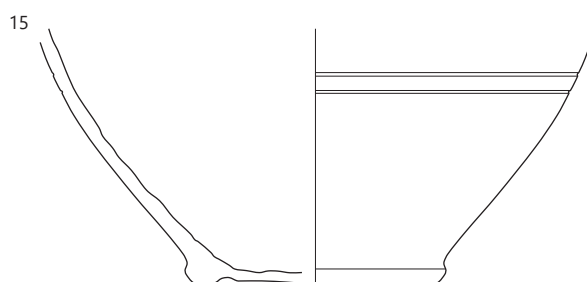
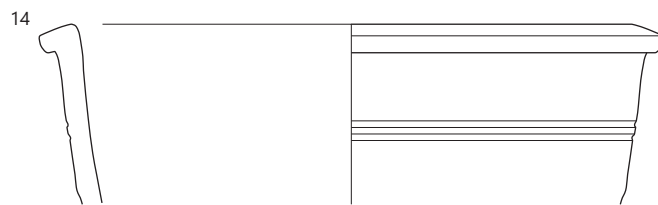

[18] SE 62, sek. 3, kv. RR9, inv. št. DRN2-18

Odlomek ostenja hišaste žare, najverjetneje pripada žari G12.

[19] SE 62, sek. 3, kv. RR9, inv. št. DRN2-19

Odlomki ostenja kuhinjskega lonca, najverjetneje pripada loncu G16.

Grob 2

20 SE 66, sek. 3, kv. PP9, OBD. 49, inv. št. DRN2-20
Kroglasta čaša z ozko nogo in izvihanim ustjem; žlebovi na ostenju; NK1; temno rdečesiv premaz (5YR 4/2) na notranji površini ustja ter zunanji celotni površini; čaša je sekundarno prežgana. Pr. u. 6,2 cm, pr. d. 3,6 cm, v. 9,3 cm.

21 SE 66, sek. 3, kv. PP9, inv. št. DRN2-21
Bronast novc, M. Aurelius ali Commodus, 161–192, Dp, Roma, RIC ? Datacija: druga polovica 2. stoletja.

Grobnica 3

[22] SE 67, sek. 3, kv. PP9, inv. št. DRN2-22
Odlomek ostenja nedefinirane posode; žleb na ostenju; NK1.

Grobnica 4

23 SE 103, sek. 3, kv. OO-PP8, OBD. 75, inv. št. DRN2-23
Skleda; posnetek oblike Drag. 37; ostenje je okrašeno s pasovi koleščkanja in žlebov, med katerimi je pas žigosanega okrasa v obliki podkev in palmet; NK1; premaz na notranji površini in zgornjih treh četrtinah zunanje površine. Pr. u. 27,3 cm, pr. d. 9,7 cm, v. 17 cm.

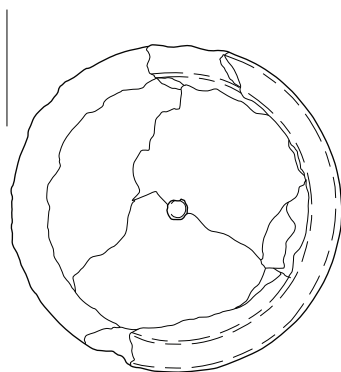
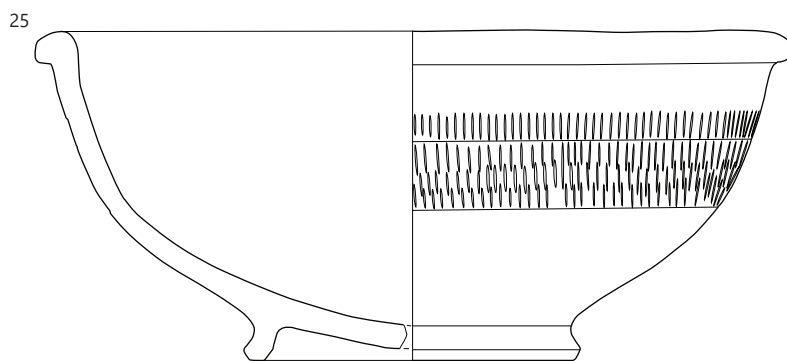
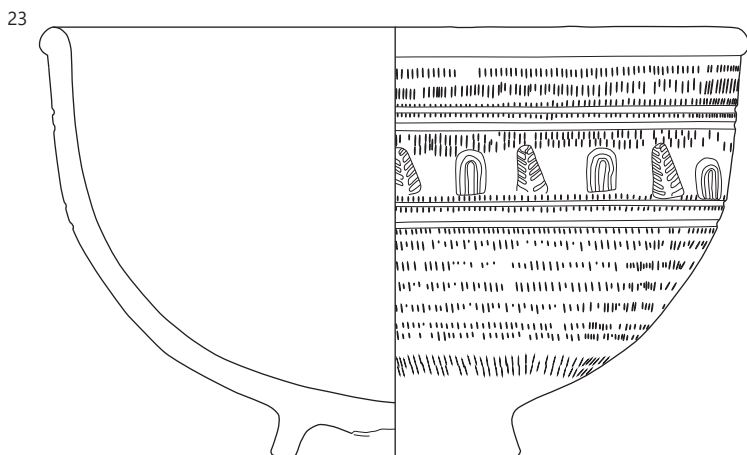
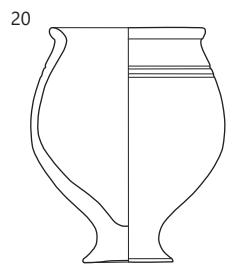
[24] SE 103, sek. 3, kv. OO-PP8, inv. št. DRN2-24
Žlindra.

25 SE 103C, sek. 3, kv. OO-PP8, OBD. 61 + del OBD. 45 (SE 103b), inv. št. DRN2-25

Skleda; posnetek oblike Drag. 37; pasovi koleščkanja na ostenju; na dnu je sekundarno izvrtana luknja; NK1; premaz na notranji površini in zgornjih dveh tretjinah zunanje površine. Pr. u. 28,2 cm, pr. d. 13,3 cm, v. 13,1 cm.

20 SE 66, 23 SE 103, 25 SE 103C; merilo 1 : 3.

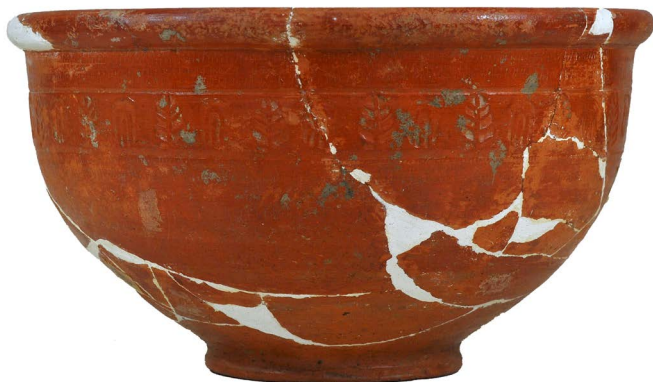
26 SE 103C, sek. 3, kv. OO-PP8, OBD. 61a, inv. št. DRN2-26 Skleda; posnetek oblike Drag. 37; žleb na ostenju; NK1; premaz na notranji površini in zgornjih dveh tretjinah zunanje površine. Pr. u. 28,9 cm, pr. d. 11,1 cm, v. 13,2 cm.

27 SE 103C, sek. 3, kv. OO-PP8, OBD. 74, inv. št. DRN2-27 Skleda; posnetek oblike Drag. 37; pasovi koleščkanja in kanelure na ostenju; NK1; premaz na notranji površini in zgornjih dveh tretjinah zunanje površine. Pr. u. 29,5 cm, pr. d. 13,3 cm, v. 13 cm.

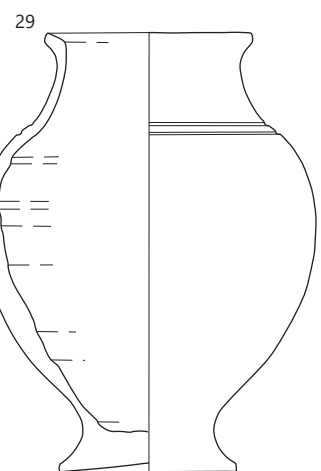
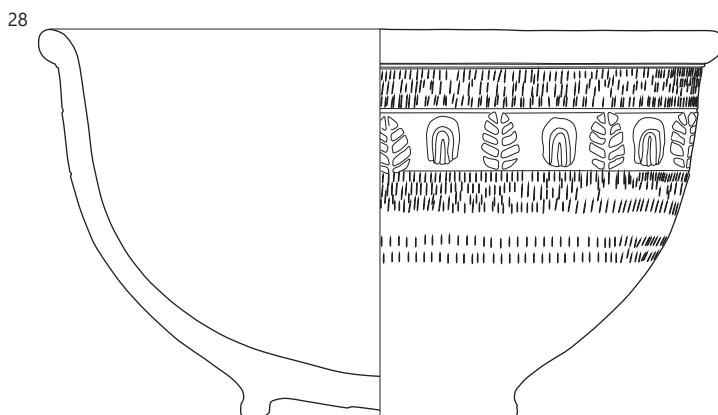
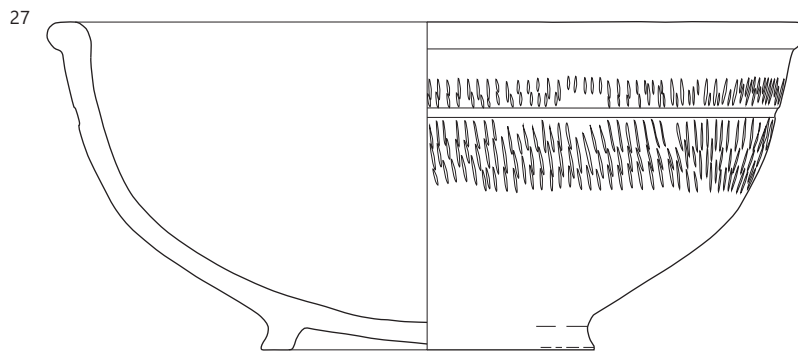
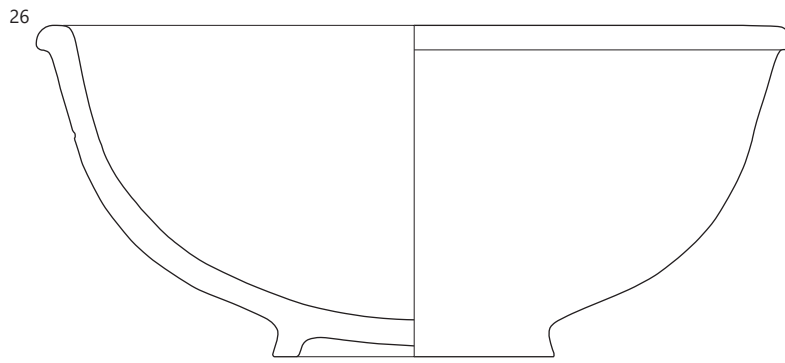

28 SE 103C, sek. 3, kv. OO-PP8, OBD. 73 + del obd. 45 (103b), 59 (SE 68c), inv. št. DRN2-28 Skleda; posnetek oblike Drag. 37; ostenje je okrašeno s pasovi koleščkanja in žlebov, med katerimi je pas žigosanega okrasa v obliki podkev in palmet; NK1; premaz na notranji površini in zgornjih dveh tretjinah zunanje površine. Pr. u. 29,5 cm, pr. d. 13,3 cm, v. 13 cm.

29 SE 103C, sek. 3, kv. OO-PP8, OBD. 71, inv. št. DRN2-29 Trebušasto oblikovana čaša z ozko nogo, ozkim vratom in rahlo izvihanim ustjem; vzporedna žlebova na prehodu rame v trebuh; NK1; premaz na notranji površini ustja in vratu ter zgornjih treh četrtinah zunanje površine. Pr. u. 8,1 cm, pr. d. 7 cm, v. 17,4 cm.

30 SE 103C, sek. 3, kv. OO-PP8, OBD. 72, inv. št. DRN2-30
Jajčasto oblikovana čaša z ozkim vratom in navzven izvihanim ustjem; rebro na vratu in pasovi žlebov na ostenju; NK1; premaz na notranji površini na ustju in vratu, na celotni zunanji površini brez dna. Pr. u. 4,9 cm, pr. d. 4,7 cm, v. 9,2 cm.

31 SE 103C, sek. 3, kv. OO-PP8, inv. št. DRN2-31
Odlomka staljenega steklenega predmeta D-preseka, na enem delu nepravilna razširitev. Ohr. dl. 5,3 cm, ohr. š. 2 cm.

[32] SE 103C, sek. 3, kv. OO-PP8, inv. št. DRN2-32
Odlomka ostenja steklene posode.

33 SE 103C, sek. 3, kv. OO-PP8, inv. št. DRN2-33
Železen predmet – trn?
Ohr. dl. 1,7 cm, ohr. š. 1,3 cm.

34 SE 103B, sek. 3, kv. OO-PP8, OBD. 46 + del obd. 61 (SE 103c), inv. št. DRN2-34
Skleda; posnetek oblike Drag. 37; pasovi žlebov na ostenju; NK1; premaz na notranji površini in polovici zunanje površine. Pr. u. 21,3 cm, pr. d. 9,1 cm, v. 13,5 cm.

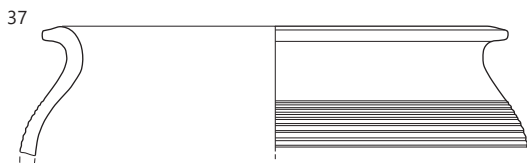
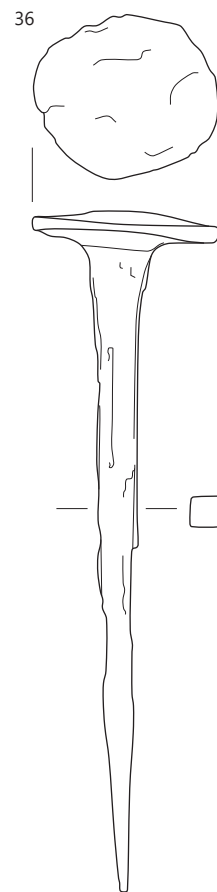
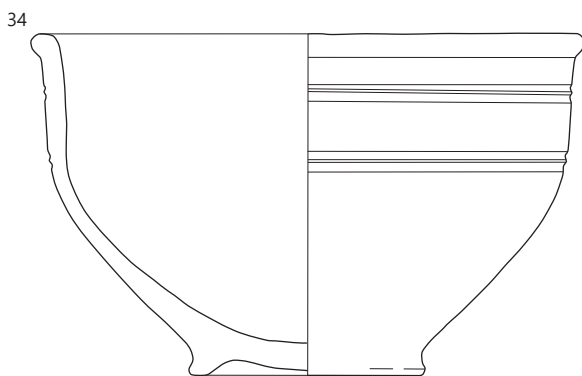
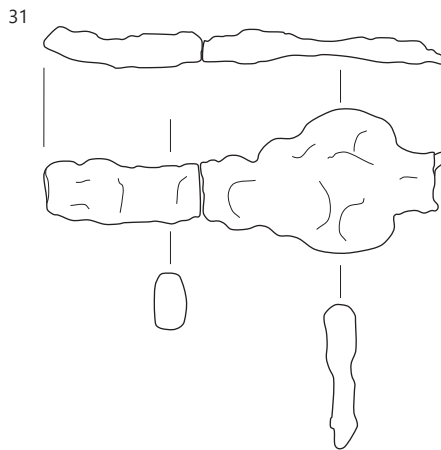
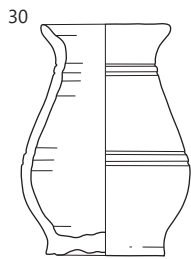
35 SE 103B, sek. 3, kv. OO-PP8, OBD. 45, inv. št. DRN2-35
Odlomek ustja in ostenja krožnika; NK2, premaz na zunanji površini, zunanja stran ustja in notranja stran sekundarno ožgani. Pr. u. 16,5 cm, ohr. v. 3,1cm.

36 SE 103B, sek. 3, kv. OO8, PN 96, inv. št. DRN2-36
Železen žebelj.
Ohr. dl. 9,3 cm, ohr. š. 2,5 cm.

37 SE 60, sek. 3, kv. PP9, OBD. 37, inv. št. DRN2-37
Odlomki ustja in ostenja jajčastega lonca z izvihanim ustjem; žleb na zgornjem delu ustja, glavničenje na ostenju; KK2b. Pr. u. 17 cm, ohr. v. 5 cm.

38 SE 54, sek. 3, kv. OO8, inv. št. DRN2-38
Odlomek ostenja skleda; posnetek oblike Drag. 37; ostenje je okrašeno s pasovi koleščkanja; NK1; premaz na notranji površini, najverjetneje pripada skledi **G27** ali **G28**. Ohr. dl. 6,2 cm, ohr. š. 3,4 cm.

[39] SE 54, sek. 3, kv. OO8, inv. št. DRN2-39
Odlomki ostenj vsaj štirih nedefiniranih posod; NK1; brez premaza ali s premazom na zunanji površini.

30–33 SE 103C, 34–36 SE 103B, 37 SE 60, 38 SE 54; 31, 33, 36 merilo 1 : 1, ostalo merilo 1 : 3.

Grobnica 5

40 SE 70C, sek. 3, kv. OO8, inv. št. DRN2-40

Odlomek glavice železnega žeblička. Ohr. dl. 1 cm, š. 0,8 cm.

41 SE 70, sek. 3, kv. OO8, OBD. 77, inv. št. DRN2-41

Fin trebušast velik lonec z odebeljenim ustjem; pas koleščkanja z dvema žleboma in užlebljena enojna valovnica na ostenju; NK1. Pr. u. 21,7 cm, pr. d. 14,5 cm, v. 45 cm.

[42] SE 70, sek. 3, kv. OO8, inv. št. DRN2-42

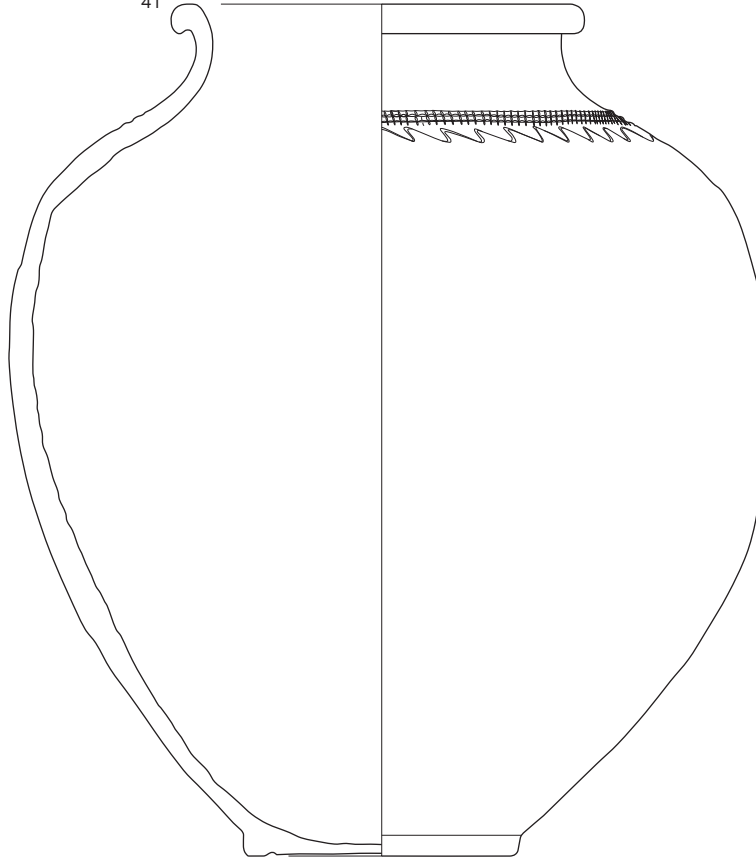
Odlomki ostenj več nedefiniranih posod; NK1; brez prema-za ali s premazom na zunanji površini.

40

41

40 SE 70C, 41 SE 70; 40 merilo 1 : 1, 41 merilo 1 : 4.

Grobnica 6?

43 SE 64, sek. 3, kv. NN8, inv. št. DRN2-43

Odlomek ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; dva žleba in rebro na ostenju; NK2; premaz na zunanji in notranji površini. Pr. u. 21,6 cm, ohr. v. 4,5 cm.

44 SE 64, sek. 3, kv. NN8, inv. št. DRN2-44

Odlomek ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; koleščkan okras na ostenju; NK1; premaz na notranji površini. Ohr. dl. 5,9 cm, ohr. š. 4,5 cm.

45 SE 64, sek. 3, kv. NN8, inv. št. DRN2-45

Odlomek ostenja bikonične sklede s cilindričnim zgornjim delom; NK1. Ohr. dl. 4 cm, ohr. š. 2,6 cm.

46 SE 64, sek. 3, kv. NN8, inv. št. DRN2-46

Odlomek ustja in ostenja krožnika; žleb na ostenju; NK2; premaz na zunanji in notranji površini. Pr. u. 18,4 cm, ohr. v. 2,5 cm

47 SE 64, sek. 3, kv. NN8, inv. št. DRN2-47

Odlomek prstanastega dna in ostenja sklede; NK1, premaz na notranji površini. Pr. d. 6,9 cm, ohr. v. 2,1 cm.

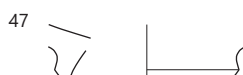
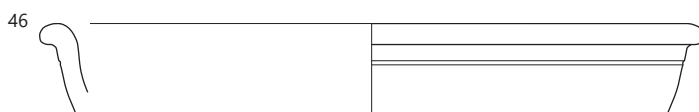
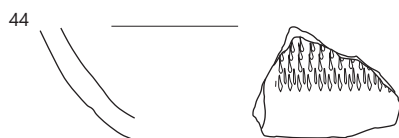
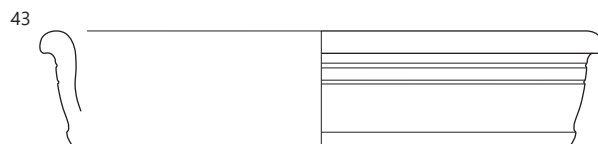
[48] SE 64, sek. 3, kv. NN8, inv. št. DRN2-48

Odlomki ostenj več nedefiniranih posod; NK1, NK2, KK; brez ali s premazom.

49 SE 64, sek. 3, kv. NN8, PN 106, inv. št. DRN2-49

Bronast novc, M. Aurelius ali Commodus, 161–192, As, Roma, RIC ? Datacija: druga polovica 2. stoletja.

SE 64; 49 merilo 1 : 1, ostalo merilo 1 : 3.

Grobnica 7

50 SE 100C in D, sek. 3, kv. MM6–7, OBD. 67 + OBD. 59a (SE 68c), inv. št. DRN2-50

Hišasta žara s sprednjo pravokotno odprtino, površina rdeče barvana z vzorcem pravokotnikov, na ostenju dva žlebova v višini sprednje odprtine; NK1. Pr. oboda 25,1 cm, pr. d. 13,2 cm, ohr. v. 33,8 cm.

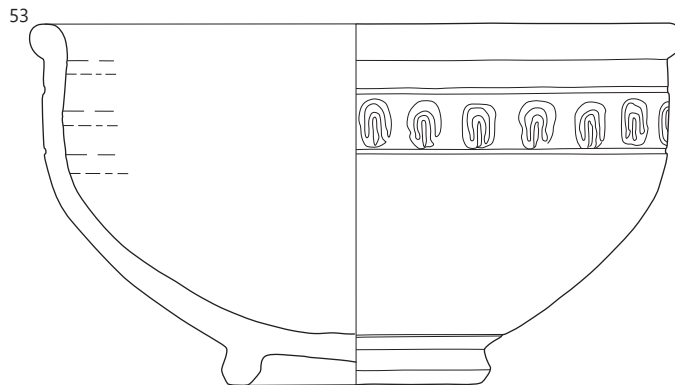
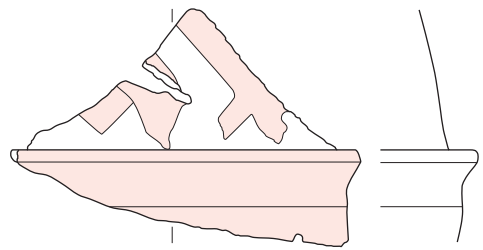
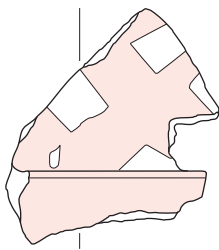
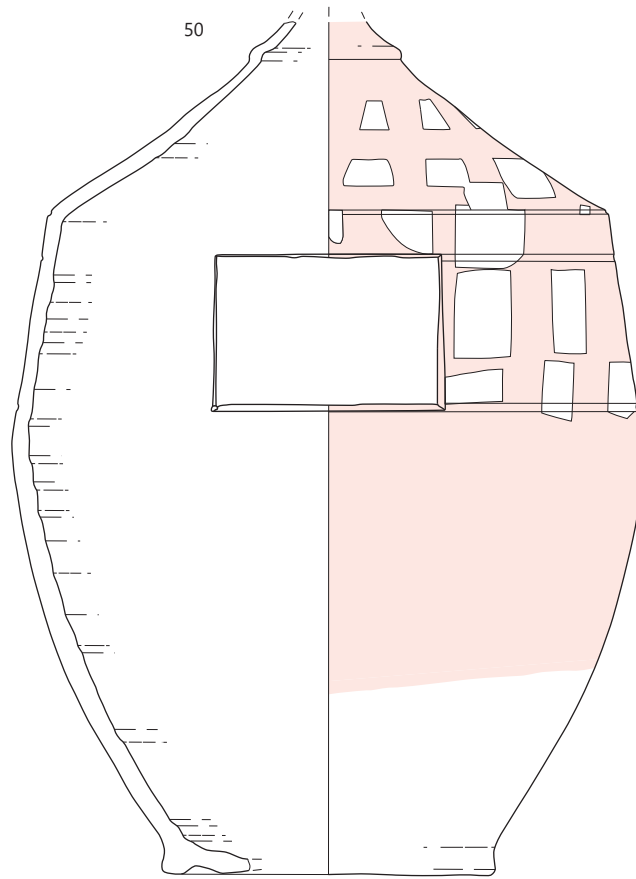
51 SE 100C, sek. 3, kv. MM6–7, OBD. 60_1, inv. št. DRN2-51
Odlomki ostenja hišaste žare; rdeč slikan okras križajočih se trakov, med njimi so prazni rombični liki, vodoravno rebro na ostenju; NK1. Pr. oboda 24,3 cm, ohr. v. 9,6 cm.

52 SE 100C, sek. 3, kv. MM6–7, OBD. 60_2, inv. št. DRN2-52
Odlomka ostenja hišaste žare; rdeč slikan okras križajočih se trakov, med njimi so prazni rombični liki, vodoravno rebro na ostenju; NK1. Pr. oboda 23,7 cm, ohr. v. 9,6 cm.

53 SE 100C in D, sek. 3, kv. MM6–7, OBD. 60a, inv. št. DRN2-53

Skleda; posnetek oblike Drag. 37; žigosan okras v obliki podkev med vodoravnima žlebovoma, NK1; premaz na notranji površini in zgornjih dveh tretjinah zunanje površine. Pr. u. 25 cm, pr. d. 10 cm, v. 14,3 cm.

SE 100C, merilo 1 : 3.

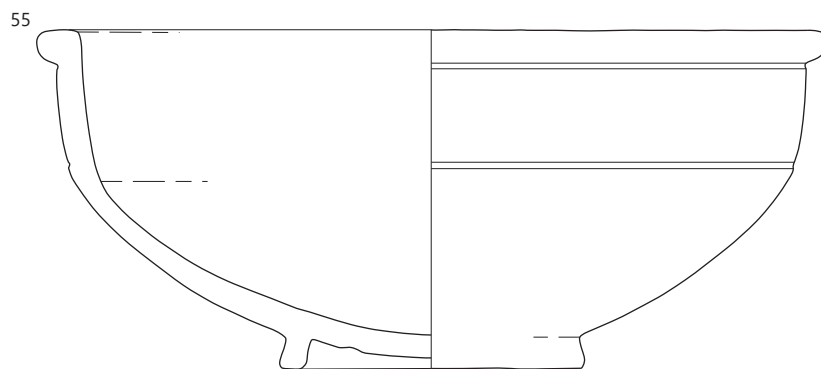
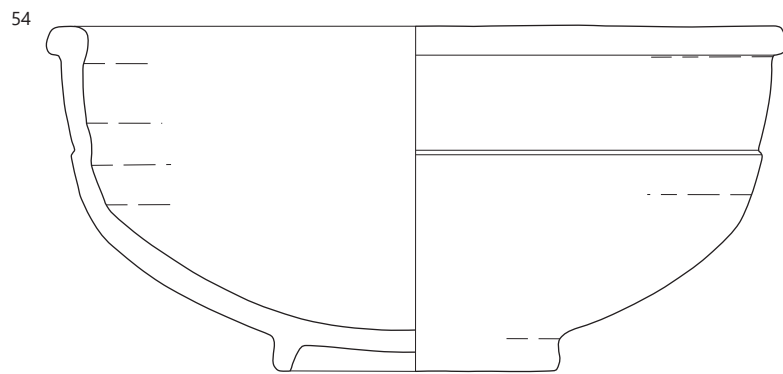
54 SE 100C in D, sek. 3, kv. MM6–7, OBD. 69, inv. št. DRN2-54
Skleda; posnetek oblike Drag. 37; prehod v spodnji del
recipienta poudarjen s kaneluro; NK3. Pr. u. 28,7 cm, pr. d.
11,1 cm, v. 13,7 cm.

55 SE 100C in D, sek. 3, kv. MM6–7, OBD. 70 + obd. 70a (SE
68), inv. št. DRN2-55
Skleda; posnetek oblike Drag. 37; dva poudarjena prehoda
s kaneluro; NK3. Pr. u. 30,5 cm, pr. d. 11,9 cm, v. 13,4 cm.

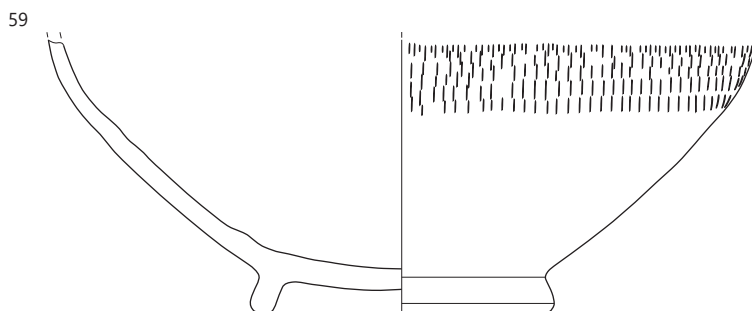
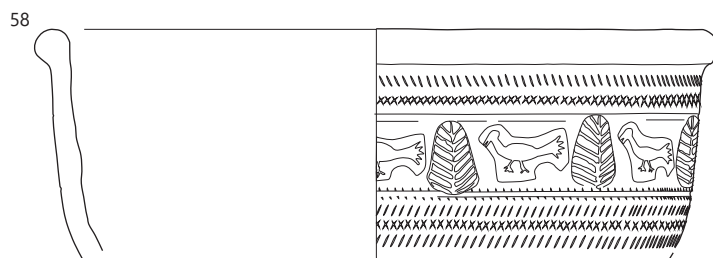
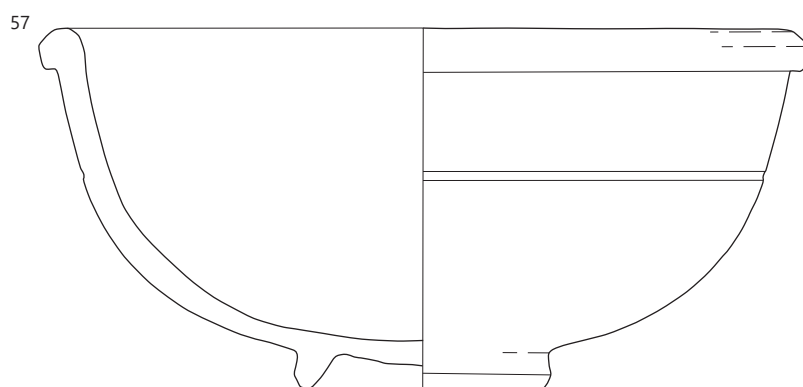
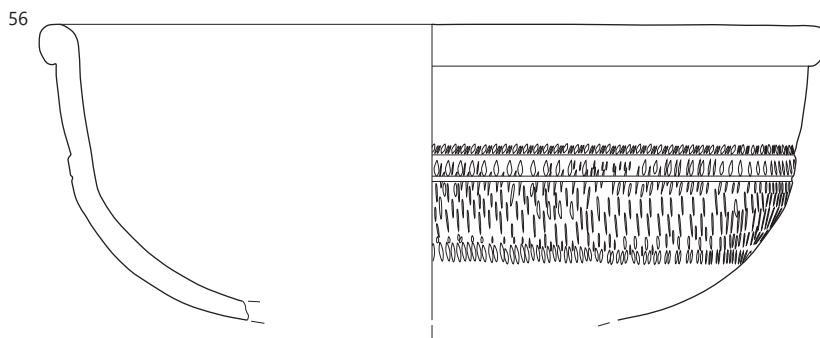
SE 100C in D, merilo 1 : 3.

56 SE 100C in D, sek. 3, kv. MM7, OBD. 40a, inv. št. DRN2-56
Odlomek ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37;
pasovi koleščkanja ter žleb in poudarjen prehod s kaneluro
na ostenju; NK1; premaz na notranji površini in zgornji
polovici zunanje. Pr. u. 30,5 cm, ohr. v. 11,7 cm.

57 SE 100C in D, sek. 3, kv. MM7, OBD. 40b, inv. št. DRN2-57
Skleda; posnetek oblike Drag. 37; žleb na ostenju; NK1;
premaz na notranji in zgornjih dveh tretjinah zunanje po-
vršine. Pr. u. 29,9 cm, pr. d. 9,7 cm, v. 14,3 cm.

58 SE 100C, sek. 3, kv. MM7, OBD. 40 + OBD. 54 (SE 108D),
inv. št. DRN2-58
Odlomki ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37;
pasovi koleščkanja, žlebov ter žigosanje v obliki pavov s
stisnjenim repom in palmetami na ostenju; NK1; premaz na
zunanji in notranji površini. Ohr. dl. 16,1 cm, ohr. v. 8,6 cm.

59 SE 100C, sek. 3, kv. MM7, OBD. 40c + obd. 62 (SE 100c),
inv. št. DRN2-59
Odlomek dna in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37;
pasovi koleščkanja na ostenju; NK1; premaz na notranji
in zunanji zgornji polovici površine. Pr. d. 12,1 cm, ohr. v.
10,8 cm.

56–57 SE 100C in D, 58–59 SE 100C; merilo 1 : 3.

60 SE 100C, sek. 3, kv. MM7, inv. št. DRN2-60

Odlomek ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; pasovi koleščkanja in žleba tik pod ustjem in na ostenju; NK1; premaz na notranji in zunanji površini. Pr. u. 33,1 cm, ohr. v. 10,3 cm.

61 SE 100C, sek. 3, kv. MM7, inv. št. DRN2-61

Odlomek ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; pasovi koleščkanja in žleba tik pod ustjem in na ostenju; NK1; premaz na notranji in zunanji površini. Pr. u. 33,2 cm, ohr. v. 6,2 cm.

62 SE 100C, sek. 3, kv. MM7, inv. št. DRN2-62

Odlomek ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; pasovi koleščkanja in žleb na ostenju; NK1; premaz na notranji in zunanji površini, slabo ohranjen. Ohr. dl. 5,9 cm, ohr. š. 5,4 cm.

63 SE 100C, sek. 3, kv. MM7, inv. št. DRN2-63

Odlomek vratu finega lonca; kanelure na vratu; NK2. Pr. vr. 10 cm, ohr. v. 4,4 cm.

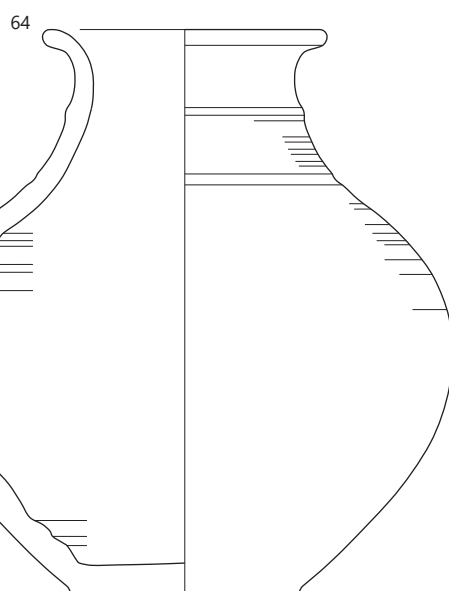
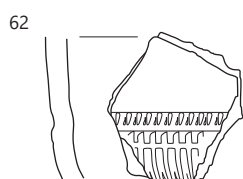
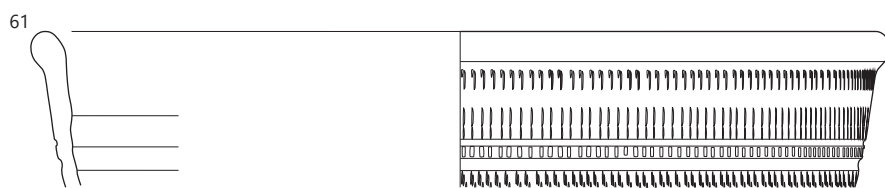
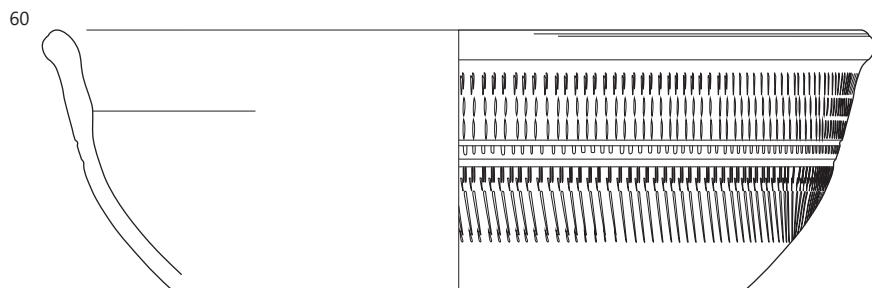
64 SE 100D, sek. 3, kv. MM6–7, OBD. 68, inv. št. DRN2-64

Fin trebušast lonec z ozkim stožčastim vratom in izvihanim ustjem; rebro na vratu, kanelura na rami; NK2. Pr. u. 11 cm, pr. d. 8,9 cm, v. 22,5 cm.

[65] SE 100C, sek. 3, kv. MM7, inv. št. DRN2-65

Odlomka ustja in ostenja dveh nedefiniranih posod; NK1; brez in s premazom.

60–63 SE 100C, 64 SE 100D; merilo 1 : 3.

66 SE 100D, sek. 3, kv. MM6–7, inv. št. DRN2-66

Odlomki ustja in ostenja steklene žare, izdelane s pihanjem. Ustje je cevasto zapognjeno navznoter. Steklo je razbarvano, površina močno irizirana. Pr. u. 19,6 cm, ohr. v. 3,2 cm.

[67] SE 100C, sek. 3, kv. MM7, inv. št. DRN2-67

Odlomki ostenja steklene posode.

68 SE 100C, sek. 3, kv. MM6–7, inv. št. DRN2-68

Odlomek steklenega predmeta z okroglim presekom. Ohr. dl. 1,7 cm, ohr. š. 0,5 cm.

69 SE 100D, sek. 3, kv. MM6–7, PN 118, inv. št. DRN2-69

Koščena ploščica z dvema luknjicama. Ohr. dl. 3 cm, ohr. š. 1,5 cm.

70 SE 100E, sek. 3, kv. MM6–7, fl. 84, inv. št. DRN2-70

Vsaj 5 železnih žebličkov. Ohr. dl. 1,7 cm, ohr. š. 0,7 cm.

71 SE 100, sek. 3, kv. MM7, inv. št. DRN2-71

Odlomek dna in ostenja lonca; glavničenje na ostenju; KK2a. Pr. d. 12 cm, ohr. v. 6,8 cm.

72 SE 55, sek. 3, kv. LL7, OBD. 33, inv. št. DRN2-72

Krožnik; NK1; premaz na notranji in zunanji površini; sekundarno prežgano. Pr. u. 22,9 cm, pr. d. 19,3 cm, v. 4,1 cm.

73 SE 55, sek. 3, kv. LL7, OBD. 33a, inv. št. DRN2-73

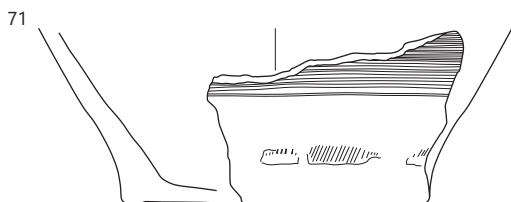
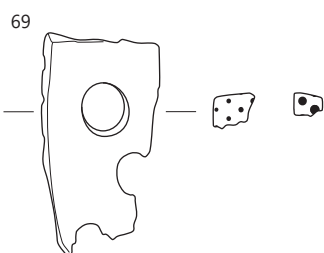
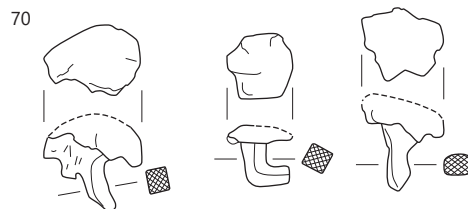
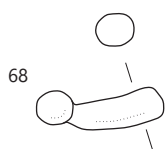
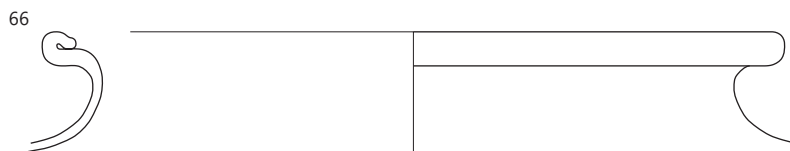
Odlomki ustja, ostenja in dna krožnika; NK1; premaz na notranji in zgornji polovici zunanje površine; sekundarno prežgano. Pr. u. 16,3 cm, pr. d. 13,7 cm, v. 4 cm.

74 SE 55, sek. 3, kv. LL7, PN 116, inv. št. DRN2-74

Železna verižna srajca iz zakovičenih obročkov, sprijeta v kepo. Dl. 14,5 cm, v. 8,5 cm, š. 11,3 cm, t. 1902 g.

66, 69 SE 100D, 68 SE 100C, 70 SE 100E, 71 SE 100, 72-74 SE 55; 66, 74 merilo 1 : 2, 68-70 merilo 1 : 1, ostalo merilo 1 : 3.

Grobnica 8

[75] SE 68C, sek. 3, kv. LL6, OBD. 59a, inv. št. DRN2-75
Odlomki ostenja hišaste žare; NK1; premaz na zunanji površini.

76 SE 68C, sek. 3, kv. LL6, OBD. 59, inv. št. DRN2-76
Odlomek ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; NK1; premaz na zunanji površini. Pr. u. 22,3 cm, ohr. v. 4,7 cm.

77 SE 68C, sek. 3, kv. LL6, PN 119, OBD. 78, inv. št. DRN2-77
Pečatna oljenka; Loeschcke Xc; prečiščena keramika z redkimi vključki; O1; premaz na zunanji površini. Dl. 7,8 cm, š. 5 cm, v. 3 cm.

78 SE 68C, sek. 3, kv. LL6, PN 120, inv. št. DRN2-78
6 ploščatih narebrenih jagod/razdelivcev za ogrlice iz na pogled črnega stekla. Ohr. dl. od 2,1 do 2,7 cm, ohr. š. od 1,4 do 1,9 cm.

[79] SE 68C, sek. 3, kv. LL6, inv. št. DRN2-79
Odlomki ostenja posode iz razbarvanega stekla.

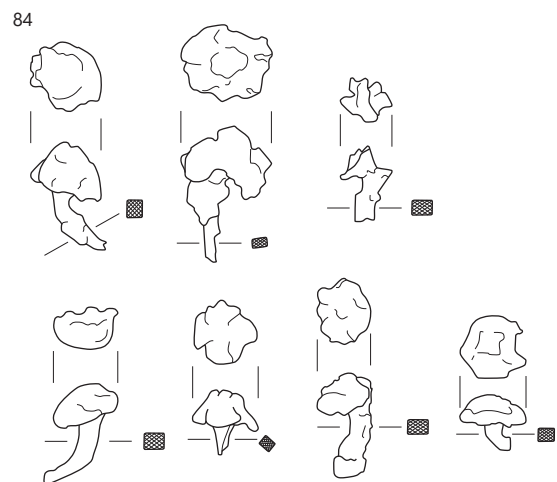
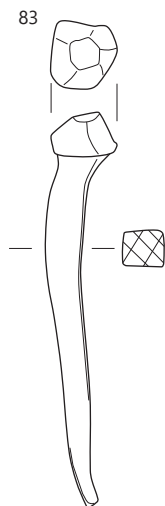
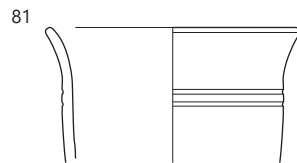
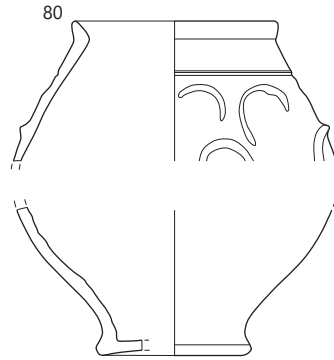
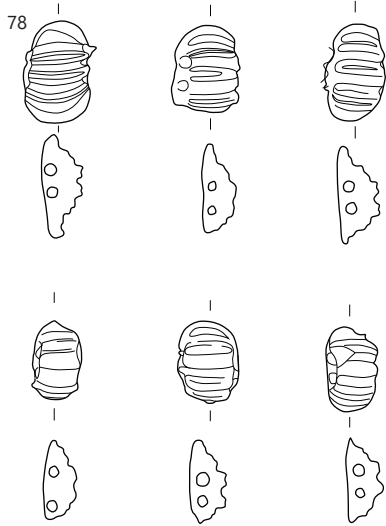
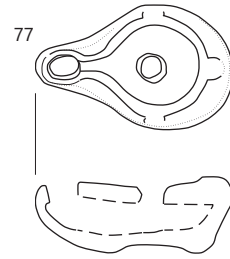
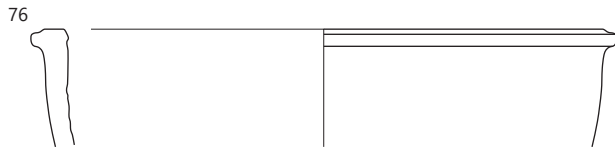
80 SE 68, sek. 3, kv. LL6, OBD. 57, inv. št. DRN2-80
Glaziran kozarec; žleb in aplike v obliki podkev na ostenju; GK; olivno zelena glazura (5Y 4/3) na zunanji strani in ustju ter vratu notranje strani. Pr. u. 8,1 cm, pr. d. 5,7 cm, ohr. v. 13,2 cm.

81 SE 68, sek. 3, kv. LL6, inv. št. DRN2-81
Odlomki ustja in ostenja čaše; žleba na ostenju; NK1. Pr. u. 9,8 cm, ohr. v. 5,4 cm.

[82] SE 68, sek. 3, kv. LL6, inv. št. DRN2-82
Odlomki ostenj vsaj štirih nedefiniranih posod; NK1, KK; brez ali s premazom.

83 SE 68, sek. 3, kv. LL6, inv. št. DRN2-83
Železen žebelj. Dl. 5,3 cm, š. 1 cm.

84 SE 68, sek. 3, kv. LL6, fl. 68, inv. št. DRN2-84
Vsaj sedem železnih žebličkov. Ohr. dl. 1,4 cm, š. 1 cm.

76-78 SE 68C, 80-84 SE 68; 76-77, 80-81 merilo 1 : 3, ostalo merilo 1 : 1.

Grobnica 9

85 SE 19C, sek. 3, kv. KK5, PN 12, inv. št. DRN2-85
Skleda; posnetek oblike Drag. 37; žleb na ostenju; NK1; premaz na notranji površini in zgornjih dveh tretjinah zunanje površine; skleda je vsebovala žganino. Pr. u. 28,6 cm, pr. d. 12 cm, v. 11 cm.

86 SE 19C, sek. 3, kv. KK5, PN 13, inv. št. DRN2-86
Skleda; posnetek oblike Drag. 37; žleb na ostenju; NK3; premaz na zgornjih dveh tretjinah zunanje površine; skleda je vsebovala žganino. Pr. u. 29,2 cm, pr. d. 10,8 cm, v. 11,9 cm.

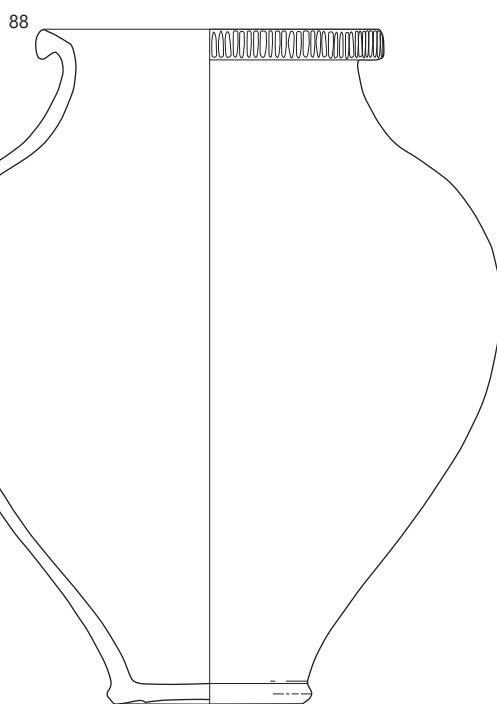
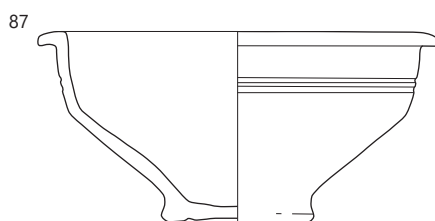
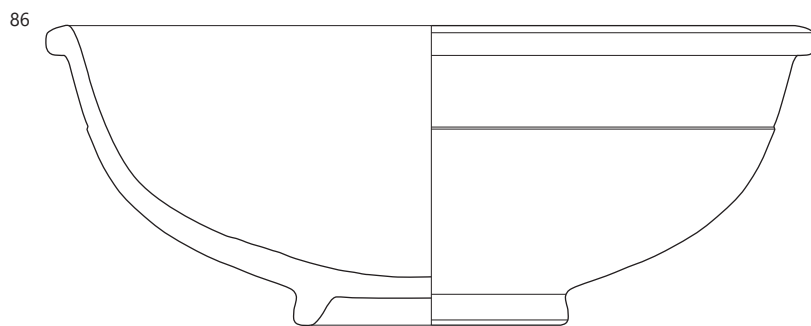
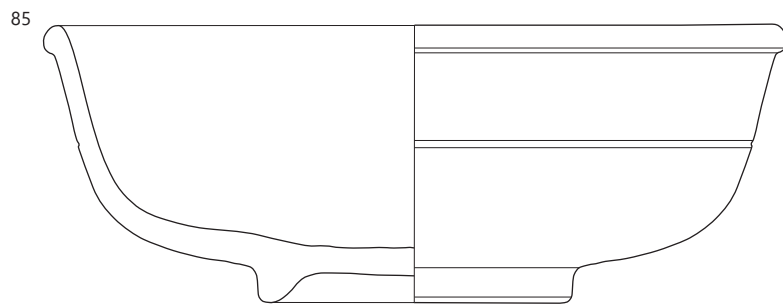

87 SE 19C, sek. 3, kv. KK5, PN 30, OBD. 6, inv. št. DRN2-87
Bikonična skodelica s cilindričnim zgornjim delom in vodoravnim ustjem; žlebova na ostenju; NK1; premaz na zgornji polovici zunanje površine. Pr. u. 14,6 cm, pr. d. 5,6 cm, v. 7,6 cm.

88 SE 19C, sek. 3, kv. KK5, PN 14, inv. št. DRN2-88
Fin jajčast lonec z izvihanim in narebrenim ustjem; koleščkanje na zunanjem robu ustja; NK1; premaz na zgornjih dveh tretjinah zunanje površine, v notranjosti le na ustju in vratu; notranjost in deloma ustje in vrat so sekundarno prežgani. Pr. u. 13,3 cm, pr. d. 7,5 cm, v. 26,8 cm.

89 SE 19C, sek. 3, kv. JJ-KK5, PN 15, inv. št. DRN2-89
Čaša z visokim stožčastim vratom, okroglim trupom in ozkim dnom; pasovi koleščkanja na ostenju; NK2; premaz na celotni zunanji površini; odkrita v PN 14. Pr. u. 5 cm, pr. d. 3,5 cm, ohr. v. 12,3 cm.

90 SE 19C, sek. 3, PN 20, inv. št. DRN2-90
Odlomek železnega predmeta s pravokotnim presekom; odkrit v PN 14. Ohr. dl. 2,3 cm, ohr. š. 0,5 cm.

[91] SE 19C, sek. 3, kv. KK5, PN 21, inv. št. DRN2-91
Odlomka neopredeljene posode; NK1; odkrita v PN 14.

[92] SE 19D, sek. 3, kv. JJKK5, PN 16, inv. št. DRN2-92
Železen žebelj.

93 SE 19G, sek. 3, kv. JJ-KK5, PN 82, inv. št. DRN2-93
Srebrni prepleteni žički – uhan? Ohr. dl. 3,1 cm, ohr. š. 0,3 cm.

94 SE 19H, sek. 3, kv. JJ-KK5, PN 22, inv. št. DRN2-94
Železen žebelj. Ohr. dl. 5,1 cm, ohr. š. 2,6 cm.

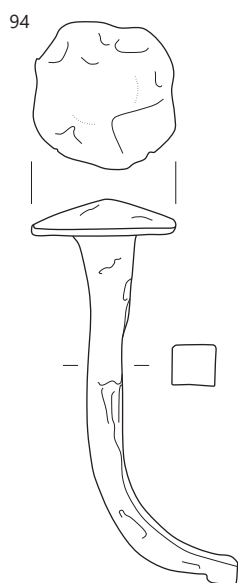
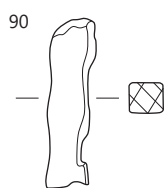
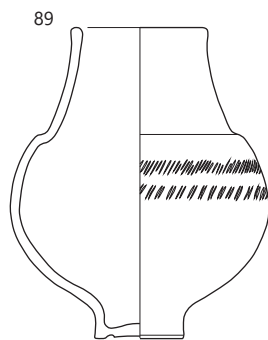
Grobnica 10

[95] SE 71, sek. 3, kv. KK5, inv. št. DRN2-95
Odlomki ostenj več neopredeljivih posod (večinoma ostenja finih loncev); NK1.

Jama ob grobnici 10

96 SE 72, sek. 3, kv. JJ5, inv. št. DRN2-96
Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika; NK1; premaz na notranji in zunanji površini. Pr. u. 21 cm, ohr. v. 2,4 cm.

89–90 SE 19C, 93 SE 19G, 94 SE 19H, 96 SE 72; 89, 96 merilo 1 : 3, ostalo merilo 1 : 1.

Grobnica 11

[97] SE 53, sek. 3, kv. II5, OBD. 35, inv. št. DRN2-97

Odlomek ostenja hišaste žare; NK1.

[98] SE 53, sek. 3, kv. II5, inv. št. DRN2-98

Odlomki ostenja posode; NK1.

99 SE 53, sek. 3, kv. II5, PN 73, inv. št. DRN2-99

Bronast novc, nedoločljiv, 1.–2. stol., As, Roma, RIC ? Datacija: 1.–2. stoletje.

100 SE 53, sek. 3, kv. II5, PN 74, OBD. 31, inv. št. DRN2-100

Sploščena okrogla jagoda iz modrega stekla. Pr. 0,8 cm.

[101] SE 53B, sek. 3, kv. II5, OBD. 42 + OBD. 43, inv. št.

DRN2-101

Odlomki ostenja hišaste žare; NK1; rdeč premaz na zunanji površini.

102 SE 53B, sek. 3, kv. II5, + fl. 41, inv. št. DRN2-102

Odlomek odebeljenega ustja cilindrične čaše. Pr. u. 6,2 cm, ohr. v. 3,1 cm.

103 SE 53C, sek. 3, kv. II5, OBD. 41 + OBD. 44, inv. št.

DRN2-103

Odlomek ustja in ostenja finega trebušastega lonca z izvihanim ustjem; žleb in vidni potegi čopiča na ostenju; NK2. Pr. u. 8,6 cm, ohr. v. 6,5 cm.

104 SE 53C, sek. 3, kv. II5, inv. št. DRN2-104

Odlomek ustja in ostenja finega lonca z izvihanim ustjem; žleb na zunanji strani ustja ter utor za pokrov; NK3; zunanja in notranja površina svetlo rjava (10YR 6/3), siv prelom (10YR 5/1). Pr. u. 14,2 cm, ohr. v. 1,5 cm.

[105] SE 53C, sek. 3, kv. II5, inv. št. DRN2-105

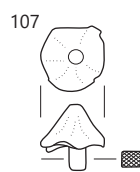
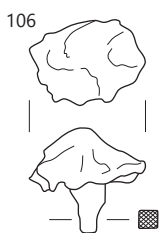
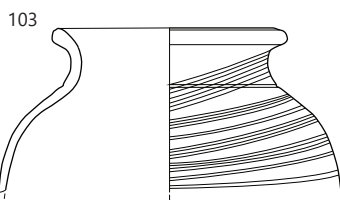
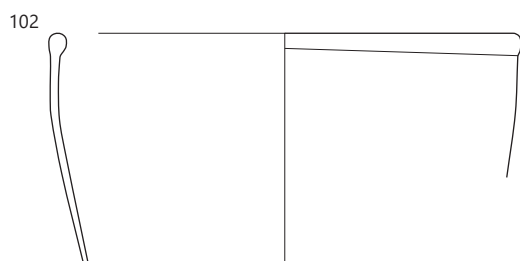
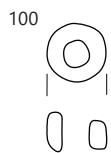
Odlomki ostenj več neopredeljivih posod; NK1, NK2, KK.

106 SE 53C, sek. 3, kv. II5, fl. 49, inv. št. DRN2-106

Odlomek železnega žeblja. Ohr. dl. 1,5 cm, ohr. š. 1,4 cm.

107 SE 53C, sek. 3, kv. II5, fl. 44, inv. št. DRN2-107

Odlomek železnega žeblička. Ohr. dl. 0,9 cm, ohr. š. 0,9 cm.

99–100 SE 53, 102 SE 53B, 103–107 SE 53C; 103–104 merilo 1 : 3, ostalo merilo 1 : 1.

Grobnica 12

108 SE 105B, sek. 4, kv. AA6, PN 54, OBD. 17 + PN 56, inv. št. DRN2-108

Odlomki ustja in ostenja finega lonca z izvihanim rahlo navzdol nagnjenim profiliranim ustjem; enojna valovnica in žleb na ostenju; NK1. Pr. u. 13,1 cm, ohr. v. 6,3 cm.

[109] SE 105B, sek. 4, kv. AA6, PN 55, inv. št. DRN2-109

Odlomek ostenja neopredeljive posode; NK3; premaz na zunanji površini.

[110] SE 105B, sek. 4, kv. AA6, OBD. 22, DRN2-110

Odlomek pečatne oljenke; Loeschcke X; rdeč do temno rjav premaz. Ohr. dl. 2,5 cm, ohr. š. 4,1 cm.

111 SE 105B, sek. 4, kv. AA6, inv. št. DRN2-111

Vodoravno izvihano ustje balzamarija ali stekleničke. Pr. u. 14 cm, ohr. v. 1 cm.

[112] SE 105B, sek. 4, kv. AA6, PN 53 + fl. 20 (SE 105d), DRN2-112

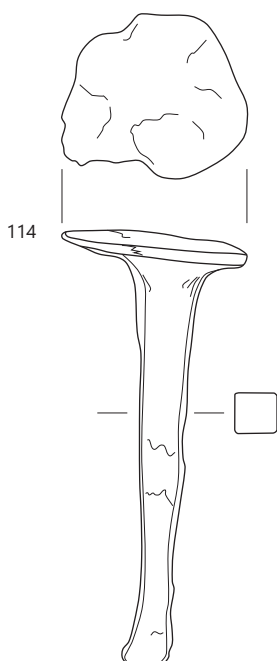
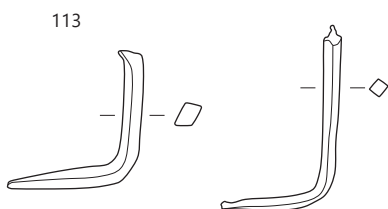
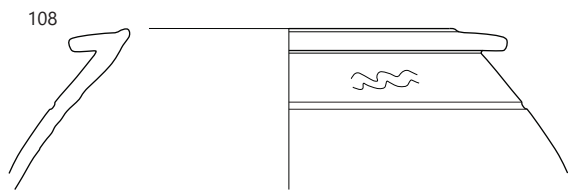
Odlomek ustja in ostenja steklene posode z močno iridirano površino.

113 SE 105B, sek. 4, kv. AA6, PN 68, inv. št. DRN2-113

Železni žeblički brez glavic. Ohr. dl. 2,5 cm, ohr. š. 1,5 cm.

114 SE 105D, sek. 4, kv. AA6, PN 45, inv. št. DRN2-114

Železen žebelj. Ohr. dl. 5,7 cm, ohr. š. 2,5 cm.

SE 105B; 108 merilo 1 : 3, 111 merilo 1 : 2, ostalo merilo 1 : 1.

Grobnica 13

115 SE 104B, sek. 4, kv. AA6–7, PN 52, inv. št. DRN2-115

Odlomek prstanastega dna in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; NK2. Pr. d. 14,1 cm, ohr. v. 2,7 cm.

[116] SE 104B, sek. 4, kv. A6, inv. št. DRN2-116

Odlomek ostenja steklene posode.

117 SE 104B, sek. 4, kv. AA6–7, PN 51, inv. št. DRN2-117

Odlomek bronaste pločevine z luknjicami – pasni okov?
Ohr. dl. 2,2 cm, ohr. š. 2,1 cm.

SE 104B; 115 merilo 1 : 3, 117 merilo 1 : 1.

Grobница 14

118 SE 102B, sek. 4, kv. A-B6, PN 40, OBD. 13, inv. št. DRN2-118

Odlomek pokrova in ostenja hišaste žare; NK1; premaz na zunanji površini. Ohr. dl. 9 cm, ohr. š. 3,8 cm.

119 SE 102B, sek. 4, kv. A-B6, PN 41, inv. št. DRN2-119

Odlomek dna in ostenja hišaste žare; barvana poševna linija na dnu; NK1; rdeč premaz v obliki poševne črte na dnu. Pr. d. 10,1 cm, ohr. v. 3,7 cm.

120 SE 102B, sek. 4, kv. A-B6, PN 44, inv. št. DRN2-120

Odlomek dna in ostenja hišaste žare; NK1. Pr. d. 10,2 cm, ohr. v. 1,8 cm.

[121] SE 102B, sek. 4, kv. A-B6, PN 42, OBD. 14, inv. št. DRN2-121

Odlomek pokrova hišaste žare; NK1.

[122] SE 102B, sek. 4, kv. A-B6, PN 47 + OBD. 24 + PN 39 (OBD. 12), inv. št. DRN2-122

Odlomki ostenj morda več različnih hišastih žar; žlebovi na ostenju; NK1.

123 SE 102B, sek. 4, kv. A7, PN 46 + PN 48 + PN 49, OBD. 15, inv. št. DRN2-123

Odlomki ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; koleščkanje in žleb na ostenju; NK2; premaz na notranji in zunanji površini. Pr. u. 28,9 cm, ohr. v. 5,8 cm.

124 SE 102B, sek. 4, kv. AB6, PN 38a, inv. št. DRN2-124

Odlomki ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; žleb ter koleščkanje na ostenju; NK2; premaz na zunanji in notranji površini slabo ohranjen. Ohr. dl. 9,8 cm, ohr. š. 8 cm.

125 SE 102B, sek. 4, kv. AB6, PN 38b, inv. št. DRN2-125

Odlomki ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; koleščkanje na ostenju; NK2; premaz na zunanji in notranji površini. Ohr. dl. 10,3 cm, ohr. š. 5,3 cm.

126 SE 102B, sek. 4, kv. A7, PN 23, inv. št. DRN2-126

Odlomek dna in ostenja neopredeljive posode; žleb pri dnu; NK1. Pr. d. 9,8 cm, ohr. v. 3,8 cm.

127 SE 102B, sek. 4, kv. A7, PN 43, inv. št. DRN2-127

Odlomek dna in ostenja neopredeljive posode; žleb pri dnu; NK1; slabo ohranjen premaz na zunanji površini. Pr. d. 10,4 cm, ohr. v. 3 cm.

[128] SE 102B, sek. 4, kv. A7, inv. št. DRN2-128

Odlomki ostenj več neopredeljivih posod; NK1, NK2, KK, brez ali s premazom.

129 SE 102B, sek. 4, kv. A7, PN 50, OBD. 16, inv. št.

DRN2-129

Odlomek ostenja pečatne oljenke; Loeschcke X; O2. Ohr. dl. 9 cm, ohr. š. 3,8 cm.

130 SE 102B, sek. 4, kv. A7, PN 26, inv. št. DRN2-130

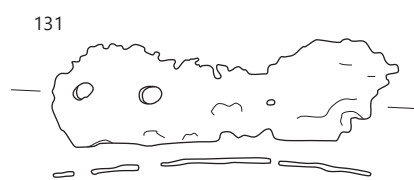
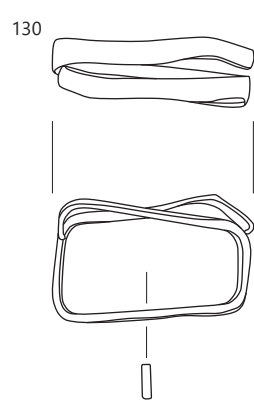
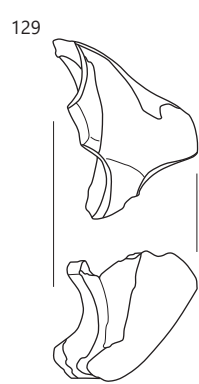
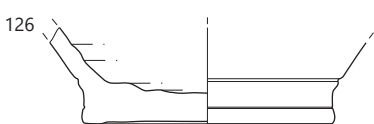
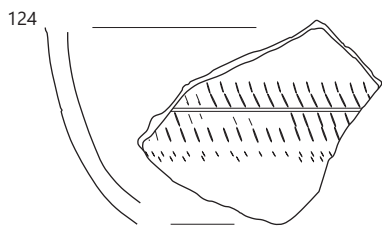
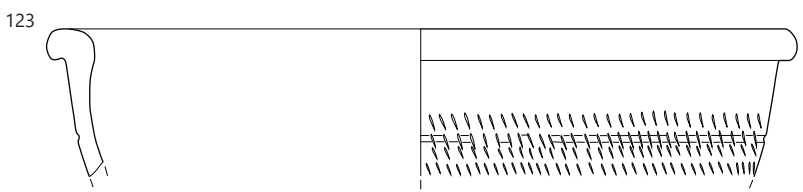
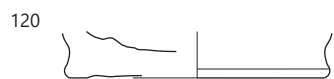
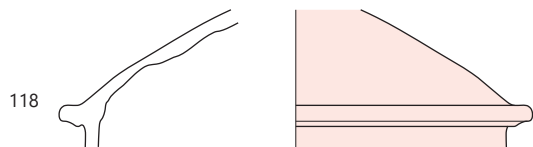
Odlomek bronastega trakastega predmeta - del pasnega sestava/garniture? Ohr. dl. 2,7 cm, ohr. š. 1,7 cm.

131 SE 102B, sek. 4, kv. B-C7, PN 19, inv. št. DRN2-131

Odlomek železnega ploščatega predmeta z luknjicami. Ohr. dl. 4,6 cm, ohr. š. 1,4 cm.

[132] SE 102B, sek. 4, kv. A7, inv. št. DRN2-132

Odlomka železnega predmeta okroglega preseka.

SE 102B; 130–131 merilo 1 : 1, ostalo merilo 1 : 3.

Grobnica 15

[133] SE 101B, sek. 4, kv. ABC8, inv. št. DRN2-133

Odlomki ostenja hišaste žare; NK1, premaz na zunanji strani.

134 SE 101B, sek. 4, kv. AB8, PN 24 + PN 25, OBD. 4, inv. št. DRN2-134

Odlomki ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; žleb na ostenju; NK2; premaz na zunanji in notranji površini. Pr. u. 25,1 cm, ohr. v. 8,9 cm.

135 SE 101B, sek. 4, kv. AB8, PN 31, OBD. 7, inv. št. DRN2-135

Odlomek ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; NK2; premaz na notranji in zunanji površini. Pr. u. 30,6 cm, ohr. v. 3,6 cm.

136 SE 101B, sek. 4, kv. AB8, PN 34, OBD. 9, inv. št. DRN2-136

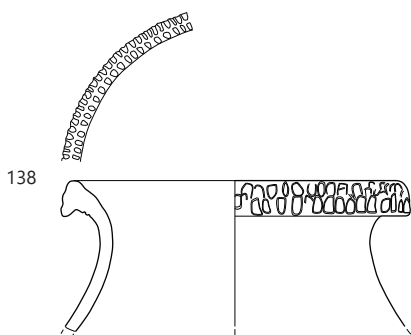
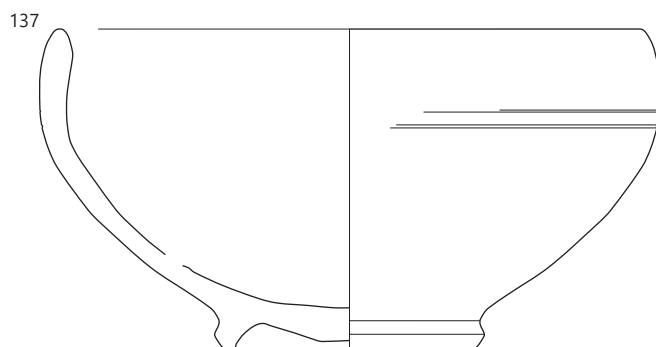
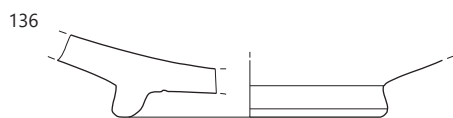
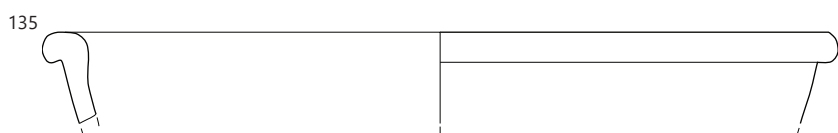
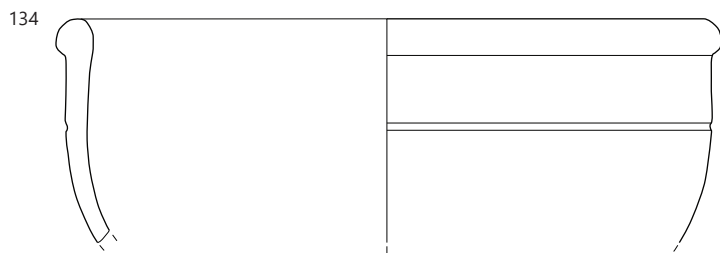
Odlomek prstanastega dna in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; NK2; premaz na notranji površini; sekundarno prežgana. Pr. d. 10,4 cm, ohr. v. 2,3 cm.

137 SE 101B, sek. 4, kv. AB8, PN 33, OBD. 8, inv. št. DRN2-137

Skleda; NK2; premaz na obeh površinah. Pr. u. 23,2 cm, pr. d. 10,1 cm, ohr. v. 12,7 cm.

138 SE 101B, sek. 4, kv. AB8, PN 28 + PN 32, OBD. 5, inv. št. DRN2-138

Odlomki ustja in ostenja finega lonca z izvihanim narebnim ustjem; koleščkanje na zunanji strani ustja, utor za pokrov na notranji strani ustja; NK1; premaz na zunanji površini. Pr. u. 13,1 cm, ohr. v. 5,8 cm.

139 SE 101B, sek. 4, kv. AB8, OBD. 20 + OBD. 30 (SE 16), inv. št. DRN2-139

Odlomek ustja in ostenja krožnika; NK3; premaz na obeh površinah. Pr. u. 21,9 cm, pr. d. 19,7 cm, v. 3,4 cm.

140 SE 101B, sek. 4, kv. AB8, PN 36, inv. št. DRN2-140

Odlomek ostenja majhnega vrča; žlebova na ostenju; NK1; premaz na zunanji površini. Pr. oboda 7,7 cm, ohr. v. 2,9 cm.

[141] SE 101B, sek. 4, kv. AB8, inv. št. DRN2-141

Odlomki ostenj vsaj dveh neopredeljivih posod; NK1.

142 SE 101B, sek. 4, kv. BC8, inv. št. DRN2-142

Odlomki dna in ostenja steklenega balzamarja. Pr. d. 2,3 cm, ohr. v. 2,9 cm.

[143] SE 101A, sek. 4, kv. AB8, inv. št. DRN2-143

Odlomki ostenj vsaj dveh neopredeljivih posod; NK1, NK2.

[144] SE 101H, sek. 4, kv. AB8, inv. št. DRN2-144

Odlomki ostenj več neopredeljivih posod; NK1, NK2, KK.

[145] SE 101H, sek. 4, kv. AB8, fl. 16, inv. št. DRN2-145

Odlomki dna in ostenja steklene sklede?

146 SE 101I, sek. 4, kv. AB8, PN 61, inv. št. DRN2-146

Odlomek ustja in ostenja krožnika; NK2; premaz na zunanji in notranji površini. Ohr. dl. 4,3 cm, ohr. š. 2,9 cm.

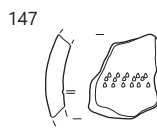
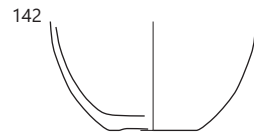
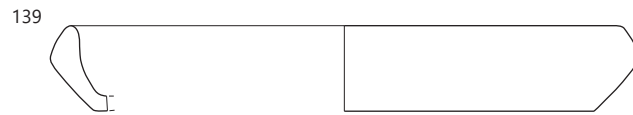
147 SE 101I, sek. 4, kv. AB8, PN 61a, inv. št. DRN2-147

Odlomek ostenja nedefinirane posode; koleščkanje na ostenju; NK2; premaz na zunanji in notranji površini. Ohr. dl. 3,4 cm, ohr. š. 2,9 cm.

[148] SE 101I, sek. 4, kv. B8, inv. št. DRN2-148

Odlomki ostenja nedefinirane posode; KK.

139–140, 142 SE 101B, 146–147 SE 101I; 142 merilo 1 : 2, ostalo merilo 1 : 3.

Grobnica 16

149 SE 107G, sek. 4, kv. K7, PN 107, OBD. 65 + OBD. 47 + OBD. 51 (SE 110F), inv. št. DRN2-149

Odlomki pokrova in ostenja hišaste žare; rdeč slikan okras križajočih se trakov, med njimi so prazni rombični liki in dve vodoravni rebri na ostenju; sprednja pravokotna odprtina; NK1; premaz na zunanjih dveh tretjinah površine. Pr. oboda 26,1 cm, ohr. v. 31,3 cm.

150 SE 107G, sek. 4, kv. K7, PN 110, inv. št. DRN2-150

Odlomek gosto narebrenega ročaja steklenice. Ohr. dl. 5 cm, ohr. š. 3 cm.

151 SE 107D, sek. 4, kv. K7, PN 75, inv. št. DRN2-151

Bronast novc, Antoninus Pius, po 147, As, neznana kovnica, RIC - (ad 853a). Datacija: po letu 147.

152 SE 107D, sek. 4, kv. K7, fl. 35, inv. št. DRN2-152

Štirje železni žeblički. Ohr. dl. 1,1 cm, ohr. š. 0,7 cm.

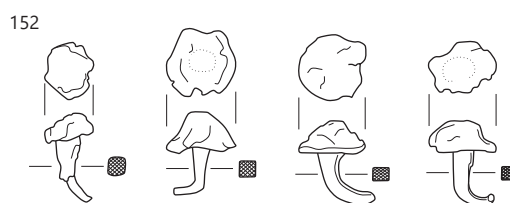
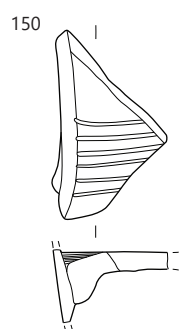
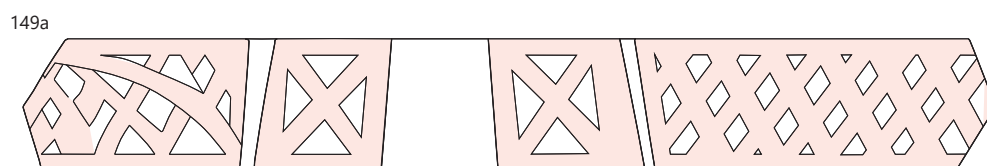
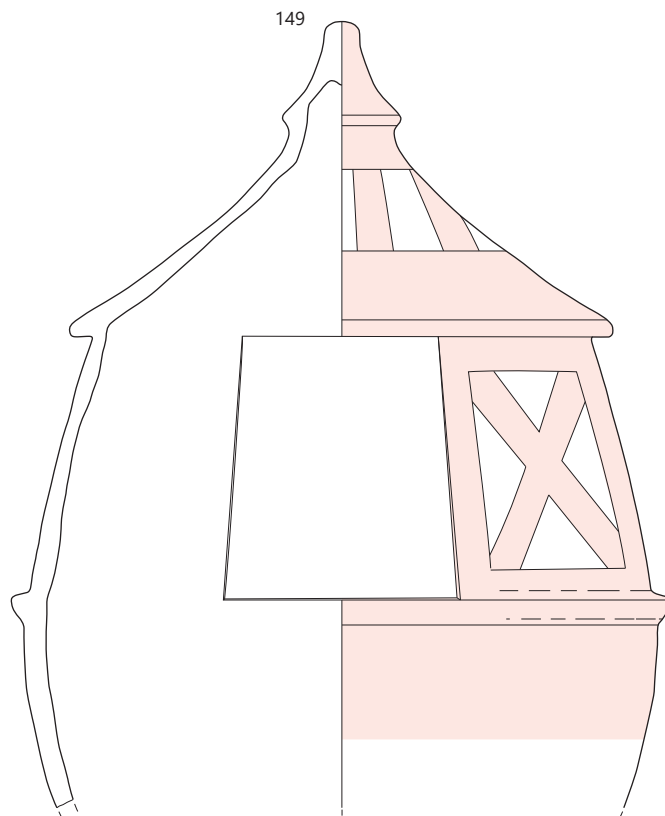
[153] SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 83, inv. št. DRN2-153

Odlomek ostenja lonca; glavničenje; KK1.

154 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 88, inv. št. DRN2-154

Bronast novc, Hadrianus, 125–128, As, Roma, RIC ? Datacija: prva tretjina 1. stoletja.

149–150 SE 170G, 151–152 SE 107D, 154 SE 107E; 149 merilo 1 : 3, 149a merilo 1 : 6, 150 merilo 1 : 2, ostalo merilo 1 : 3.

155 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 78, inv. št. DRN2-155
Železen žebliček. Ohr. dl. 1 cm, ohr. š. 0,9 cm.

156 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 79, inv. št. DRN2-156
Železen žebliček. Ohr. dl. 1,3 cm, ohr. š. 0,9 cm.

157 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 85, inv. št. DRN2-157
Železen žebliček. Ohr. dl. 1,4 cm, ohr. š. 0,9 cm.

158 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 86, inv. št. DRN2-158
Odlomek trna železnega žeblička. Ohr. dl. 2,3 cm, ohr. š. 0,3 cm.

159 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 87, inv. št. DRN2-159
Železen žebliček. Ohr. dl. 1,3 cm, ohr. š. 1 cm.

160 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 89, inv. št. DRN2-160
Železen žebliček. Ohr. dl. 1 cm, ohr. š. 0,9 cm.

161 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 91, inv. št. DRN2-161
Železen žebliček. Ohr. dl. 1,2 cm, ohr. š. 0,9 cm.

162 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 92, inv. št. DRN2-162
Dva železna žeblička. Ohr. dl. 1,3 cm, ohr. š. 0,9 cm.

163 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 93, inv. št. DRN2-163
Železen žebliček. Ohr. dl. 1,2 cm, ohr. š. 1 cm.

164 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 95, inv. št. DRN2-164
Dva železna žeblička. Ohr. dl. 1,2 cm, ohr. š. 0,7 cm.

165 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 97, inv. št. DRN2-165
Železen žebliček. Ohr. dl. 1,1 cm, ohr. š. 0,6 cm.

166 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 98, inv. št. DRN2-166
Odlomek trna železnega žeblička. Ohr. dl. 0,9 cm, ohr. š. 0,4 cm.

167 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 99, inv. št. DRN2-167
Železen žebliček. Ohr. dl. 1 cm, ohr. š. 1 cm.

168 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 100, inv. št. DRN2-168
Železen žebliček. Ohr. dl. 1,1 cm, ohr. š. 1 cm.

169 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 101, inv. št. DRN2-169
Železen žebliček. Ohr. dl. 1,1 cm, ohr. š. 0,9 cm.

170 SE 107E, sek. 4, kv. K7, PN 102, inv. št. DRN2-170
Odlomek kapice železnega žeblička. Ohr. dl. 0,8 cm, ohr. š. 0,4 cm.

171 SE 107E, sek. 4, kv. K7, fl. 51 + fl. 35 + fl. 39, inv. št. DRN2-171
Devet železnih žebličkov. Ohr. dl. 1,5 cm, ohr. š. 0,9 cm.

[172] SE 107I, sek. 4, kv. K7, inv. št. DRN2-172
Odlomki ostenja steklene posode.

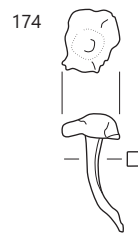
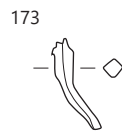
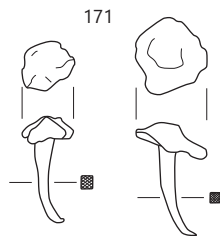
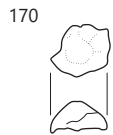
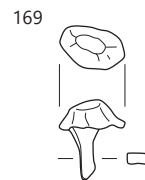
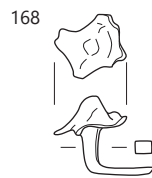
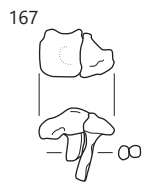
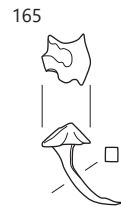
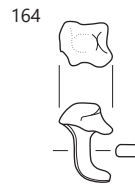
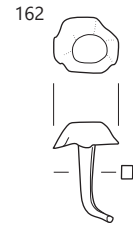
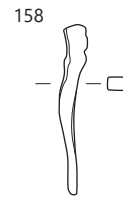
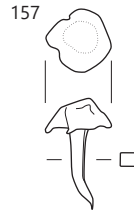
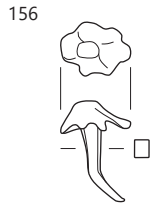
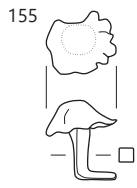
173 SE 107F, sek. 4, kv. K7, PN 112, inv. št. DRN2-173
Odlomek trna železnega žeblička. Ohr. dl. 1,2 cm, ohr. š. 0,3 cm.

174 SE 107F, sek. 4, kv. K7, PN 90, inv. št. DRN2-174
Železen žebliček. Ohr. dl. 1,6 cm, ohr. š. 0,8 cm.

175 SE 107F, sek. 4, kv. K7, PN 103, inv. št. DRN2-175
Odlomek ustja in del ostenja steklene čaše. Ohr. dl. 3 cm, ohr. š. 2,6 cm.

[176] SE 107F, sek. 4, kv. K7, inv. št. DRN2-176
Odlomki ostenja steklene posode.

155–171 SE 107E, 173–175 SE 107F; 173–175 merilo 1 : 3, ostalo merilo 1 : 1.

Grobnica 17

177 SE 108D, sek. 4, kv. L8, OBD. 51 + OBD. 51a (SE 108D) + OBD. 51b + OBD. 55, inv. št. DRN2-177

Odlomki pokrova in ostenja hišaste žare; NK1; premaz na zunanji površini. Pr. oboda 18,7 cm, ohr. v. 2,9 cm.

178 SE 108D, sek. 4, kv. L8, OBD. 54, inv. št. DRN2-178

Odlomek ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; pasovi koleščkanja, žlebov ter žigosanje v obliki pavov s stisnjenim repom in palmetami na ostenju; NK1; premaz na zunanji in notranji površini. Pr. u. 26 cm, ohr. v. 9,2 cm.

[179] SE 108D, sek. 4, kv. L8, OBD. 52, inv. št. DRN2-179

Odlomke ustja in ostenja finega trebušastega lonca z izvihanim in narebrenim ustjem; NK1.

[180] SE 108D, sek. 4, kv. L8, inv. št. DRN2-180

Odlomek ostenja steklene posode.

181 SE 108D, sek. 4, kv. L8, inv. št. DRN2-181

Odlomek železnega okova. Ohr. dl. 5,2 cm, ohr. š. 1 cm.

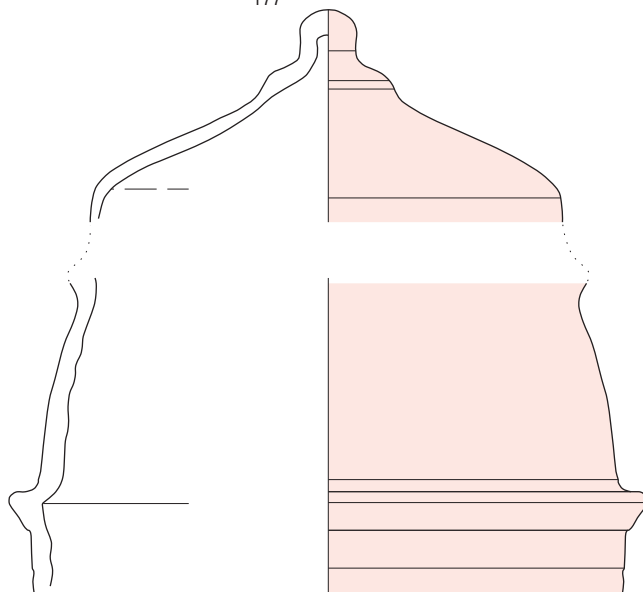
182 SE 108B, sek. 4, kv. L7, PN 104, inv. št. DRN2-182

Odlomek ustja in ostenja krožnika; NK1; premaz na notranji in zunanji površini. Pr. u. 18 cm, ohr. v. 2 cm.

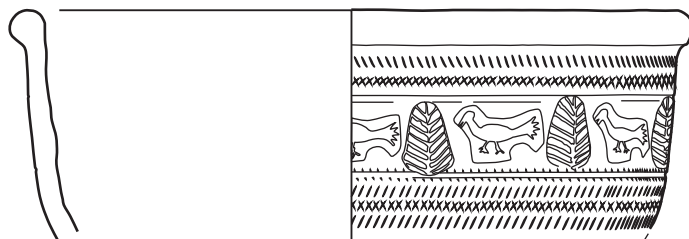
[183] SE 108B, sek. 4, kv. L8, PN 111, inv. št. DRN2-183

Odlomki ostenja neopredeljive posode; NK1.

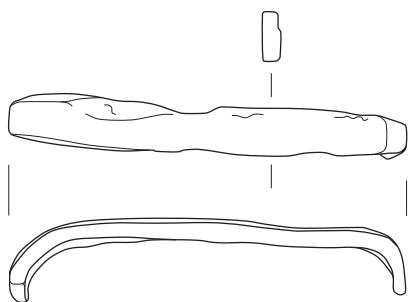
177

178

181

182

177-178, 181 SE 108D, 182 SE 108B; 181 merilo 1 : 1, ostalo merilo 1 : 3.

Grobnica 18

184 SE 110F, sek. 4, kv. L9, OBD. 64, inv. št. DRN2-184

Odlomki pokrova hišaste žare, sprednja odprtina je pravokotna, na ostalih straneh je pet križnih lin; NK1; premaz na zunanji površini. Pr. oboda 23,4 cm, ohr. v. 12,7 cm.

185 SE 110F, sek. 4, kv. L9, PN 113, inv. št. DRN2-185

Odlomek ustja in ostenja finega lonca z izvihanim navzdol nagnjenim profiliranim ustjem; NK1. Pr. u. 23,4 cm, ohr. v. 2 cm.

186 SE 110F, sek. 4, kv. L9, OBD. 50, inv. št. DRN2-186

Pečatna oljenka; Loeschcke Xb/c; ožgan nosek, le nakazan žig na dnu; O1. Dl. 11,1 cm, š. 7,7 cm.

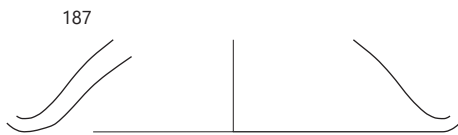
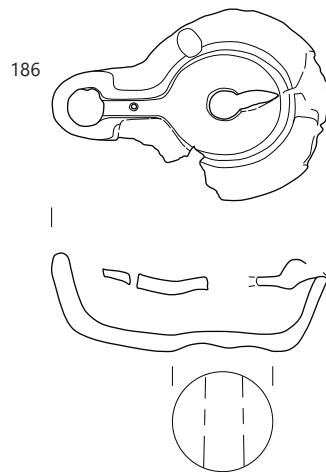
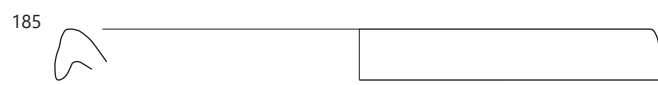
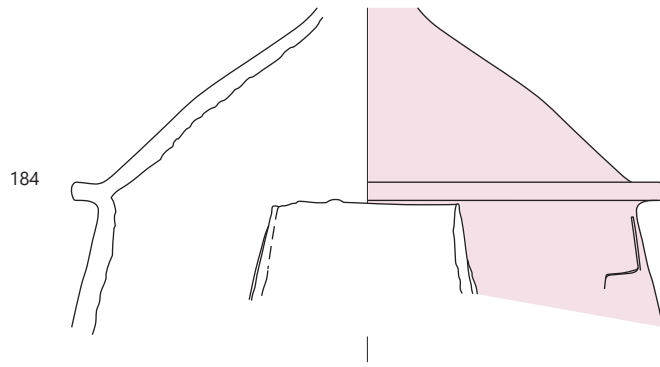
187 SE 110F, sek. 4, PN 117, kv. L9, inv. št. DRN2-187

Odlomki vboklega dna in ostenja steklenice. Pr. d. 11,2 cm, ohr. v. 2,5 cm.

188 SE 110F, sek. 4, kv. L9, inv. št. DRN2-188

Odlomek staljenega stekla. Ohr. dl. 3 cm, ohr. š. 2,7 cm.

189 SE 110G, sek. 4, kv. L9, PN 114, inv. št. DRN2-189
Odlomek ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37;
poudarjen prehod s kaneluro ter koleščkanje; NK2; premaz na
obeh površinah. Pr. u. 27,3 cm, ohr. v. 8 cm.

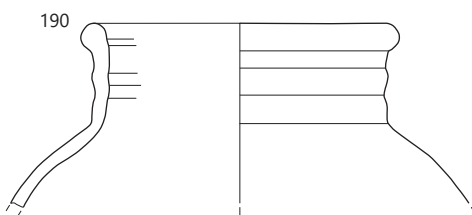
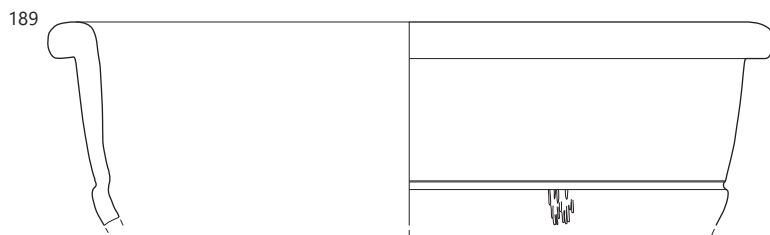
190 SE 110G, sek. 4, kv. L9, OBD. 56 + PN 115, inv. št.
DRN2-190
Odlomki ustja in ostenja finega lonca z narebrenim cilindričnim
vratom; rebri na vratu in ostanki potegov čopiča na ostenju;
NK2; premaz po zunanji površini ter na notranji površini ustja.
Pr. u. 12,3 cm, ohr. v. 7,8 cm.

[191] SE 110G, sek. 4, kv. L9, inv. št. DRN2-191
Odlomki ostenja steklene posode.

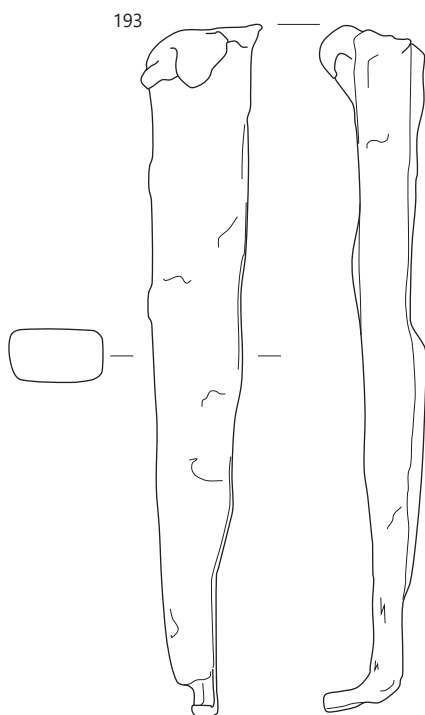
192 SE 110H=110B, sek. 4, kv. L9, fl. 37, inv. št. DRN2-192
Odlomek steklene paličaste jagode temno modre barve.
Ohr. dl. 0,4 cm, š. 0,3 cm.

193 SE 110H, sek. 4, kv. L9, inv. št. DRN2-193
Železen klin? Dl. 9,2 cm, š. 1,5 cm.

[194] SE 39, sek. 4, kv. N9, PN 80, inv. št. DRN2-194
Odlomek dna in ostenja namizne posode; NK1.

192

189–190 SE 110G, 192–193 SE 110H; 189–190 merilo 1 : 3, ostalo merilo 1 : 1.

Grob 19

[195] SE 200, sek. 4, kv. AA4, OBD. ?, inv. št. DRN2-195
Odlomki dna in ostenja finega lonca; NK2 s premazom (izgubljeno).

196 SE 200, sek. 4, kv. AA4, PN ?, inv. št. DRN2-196
Bronast novc, M. Aurelius ali Commodus, 161–192, Dp, Roma, RIC ? Položen na dno žare pod žganino. Datacija: druga polovica 2. stoletja.

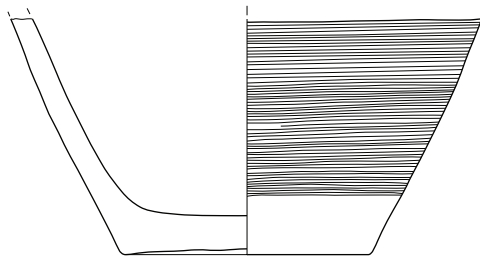
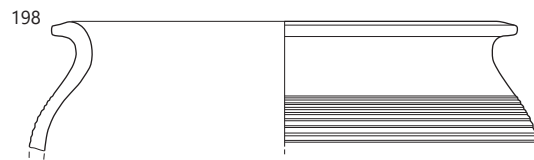
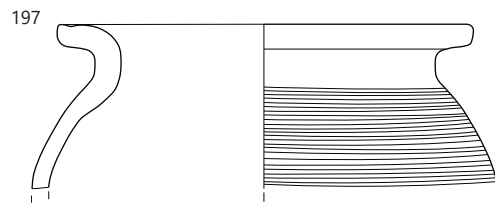
Grob 20

197 SE 61, sek. 3, kv. PP8, OBD. 38, inv. št. DRN2-197
Jajčast lonec z izvihanim ustjem; glavničenje na ostenju, na notranji strani ustja utor za pokrov; KK2b. Pr. u. 16,4 cm, ohr. v. 6,5 cm.

198 SE 61, sek. 3, kv. PP8, PN 67a + OBD. 37 (SE 60), inv. št. DRN2-198
Odlomki dna in ostenja lonca; glavničenje na ostenju; KK2a. Pr. d. 9,9 cm, ohr. v. 9,3 cm.

[199] SE 61, sek. 3, kv. PP8, inv. št. DRN2-199
Odlomki ostenj vsaj dveh neopredeljivih posod; NK1 in NK2, s premazom.

Grobna parcela?

Plast SE 109

[200] SE 109, sek. 3, kv. L-K8, PN 77, inv. št. DRN2-200
Odlomek ostenja steklene posode.

Rimske plasti in strukture

Plast SE 16

201 SE 16, sek. 3, kv. II5, PN 35, OBD. 10, inv. št. DRN2-201
Odlomek keramičnega petelinčka – zaključek hišaste žare;
NK1. Ohr. dl. 5,7 cm, ohr. š. 4 cm.

202 SE 16, sek. 3, kv. KK-LL7, OBD. 29, inv. št. DRN2-202
Odlomek ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37;
žleb na ostenju; NK2; premaz na zunanji in notranji površini.
Pr. u. 29,4 cm, ohr. v. 5,9 cm.

203 SE 16, sek. 3, kv. PP8, OBD. 27 in OBD. 27a, inv. št. DRN2-203
Bikonična skleda s cilindričnim zgornjim delom in vodoravnim ustjem; žleb na ostenju; NK1; sekundarno prežgana.
Pr. u. 18,9 cm, ohr. v. 4,4 cm.

204 SE 16, sek. 3, kv. JJ5, OBD. 19, inv. št. DRN2-204
Odlomki ustja, ostenja in dna krožnika; NK1; premaz na notranji površini in zunanji površini ustja; sekundarno prežgano. Pr. u. 33,9 cm, pr. d. 30,8 cm, v. 5 cm.

205 SE 16, sek. 3, kv. PP9, PN 76, OBD. 36, inv. št. DRN2-205
Odlomek ustja in ostenja krožnika; NK1; sekundarno prežgano. Pr. u. 19,2 cm, pr. d. 16,1 cm, v. 4,4 cm.

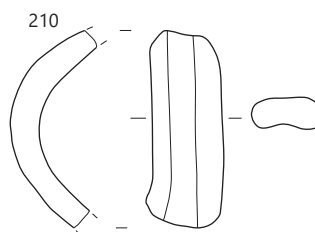
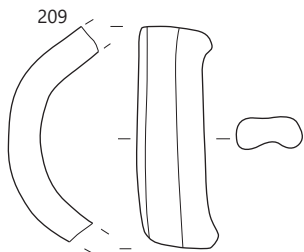
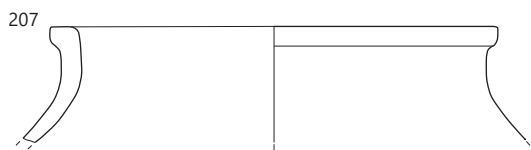
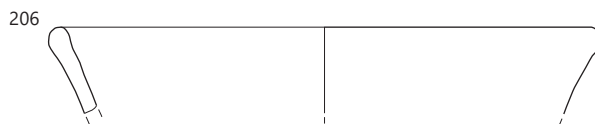
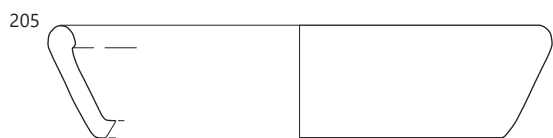
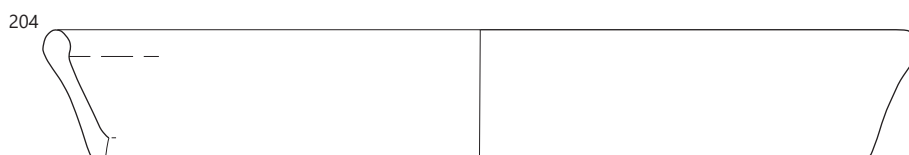
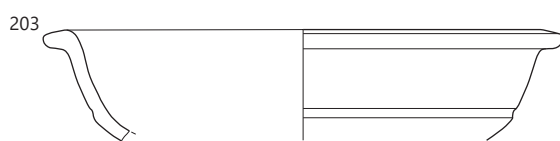
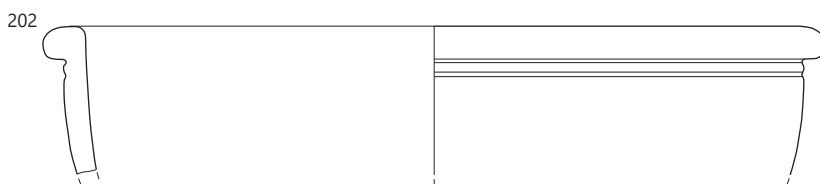
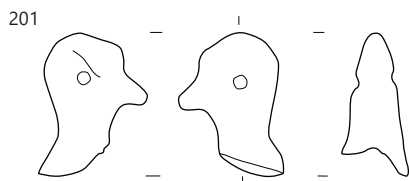
206 SE 16, sek. 3, kv. OO8, PN 67, inv. št. DRN2-206
Odlomek ustja in ostenja krožnika; NK1; notranja površina in ustje sta ožgani. Pr. u. 21,3 cm, ohr. v. 3,4 cm.

207 SE 16, sek. 3, kv. II5, PN 37, OBD. 11, inv. št. DRN2-207
Odlomki ustja in ostenja finega lonca s stožčastim vratom in odebeljenim ustjem; NK1; sekundarno prežgana. Pr. u. 17,6 cm, ohr. v. 4,6 cm.

208 SE 16, sek. 3, kv. 2-3, PN 37, OBD. 28, inv. št. DRN2-208
Odlomki ustja in ostenja finega lonca z izvihanim narebnim ustjem; koleščkanje na zunanji strani ustja, utor za pokrov na notranji strani ustja; NK1. Pr. u. 15,8 cm, ohr. v. 2,2 cm.

209 SE 16, sek. 3, kv. II5, PN 37, OBD. 11a, inv. št. DRN2-209
Odlomki ročaja vrča; NK1; sekundarno prežgan. Ohr. dl. 8,8 cm, ohr. š. 2,6 cm.

210 SE 16, sek. 3, kv. II5, PN 37, OBD. 11b, inv. št. DRN2-210
Odlomki ročaja vrča; NK1; sekundarno prežgan. Ohr. dl. 7,8 cm, ohr. š. 2,8 cm.

211 SE 16, sek. 3, kv. OO8, OBD. 67, inv. št. DRN2-211
Odlomek ustja in ostenja lonca z izvihanim ustjem; žleba na zunanji strani ustja; KK2b; zelo temno rjava barva. Pr. u. 19,5 cm, ohr. v. 1,5 cm.

212 SE 16, sek. 3, kv. JJ5, PN 72, OBD. 32, inv. št. DRN2-212
Odlomek ustja in ostenja jajčastega lonca z izvihanim ustjem; žleba na zunanji strani ustja; KK2a; blede rjava do rjava barva. Pr. u. 29,5 cm, ohr. v. 3,5 cm.

[213] SE 16, sek. 3, kv. HH4, PN 65 + PN 70 + PN 76, inv. št. DRN2-213
Odlomki ostenj več neopredeljivih posod; NK1, KK.

[214] SE 16, sek. 3, kv. II5, PN 37, inv. št. DRN2-214
Odlomki ostenj več neopredeljivih posod; NK1, NK2, KK.

215 SE 16, sek. 3, kv. II5, PN 66, OBD. 18, inv. št. DRN2-215
Odlomek noska volutne oljenke; Loeschcke I B/C; prečiščena keramika z redkimi vključki; O3; sekundarno prežgana. Ohr. dl. 2,5 cm, ohr. š. 2 cm.

216 SE 16, sek. 3, kv. JJ5, PN 27, inv. št. DRN2-216
Staljeno steklo. Ohr. dl. 2,1 cm, ohr. š. 2 cm.

[217] SE 16, sek. 3, kv. HH4, PN 69, inv. št. DRN2-217
Odlomek ostenja posode iz modrikasto zelenkastega/naravno obarvanega stekla.

218 SE 16, sek. 3, kv. GG3, PN 57, inv. št. DRN2-218
Srebrn novc, Gordianus III. 241–243, An, Roma, RIC 83.
Datacija: sredina 3. stoletja.

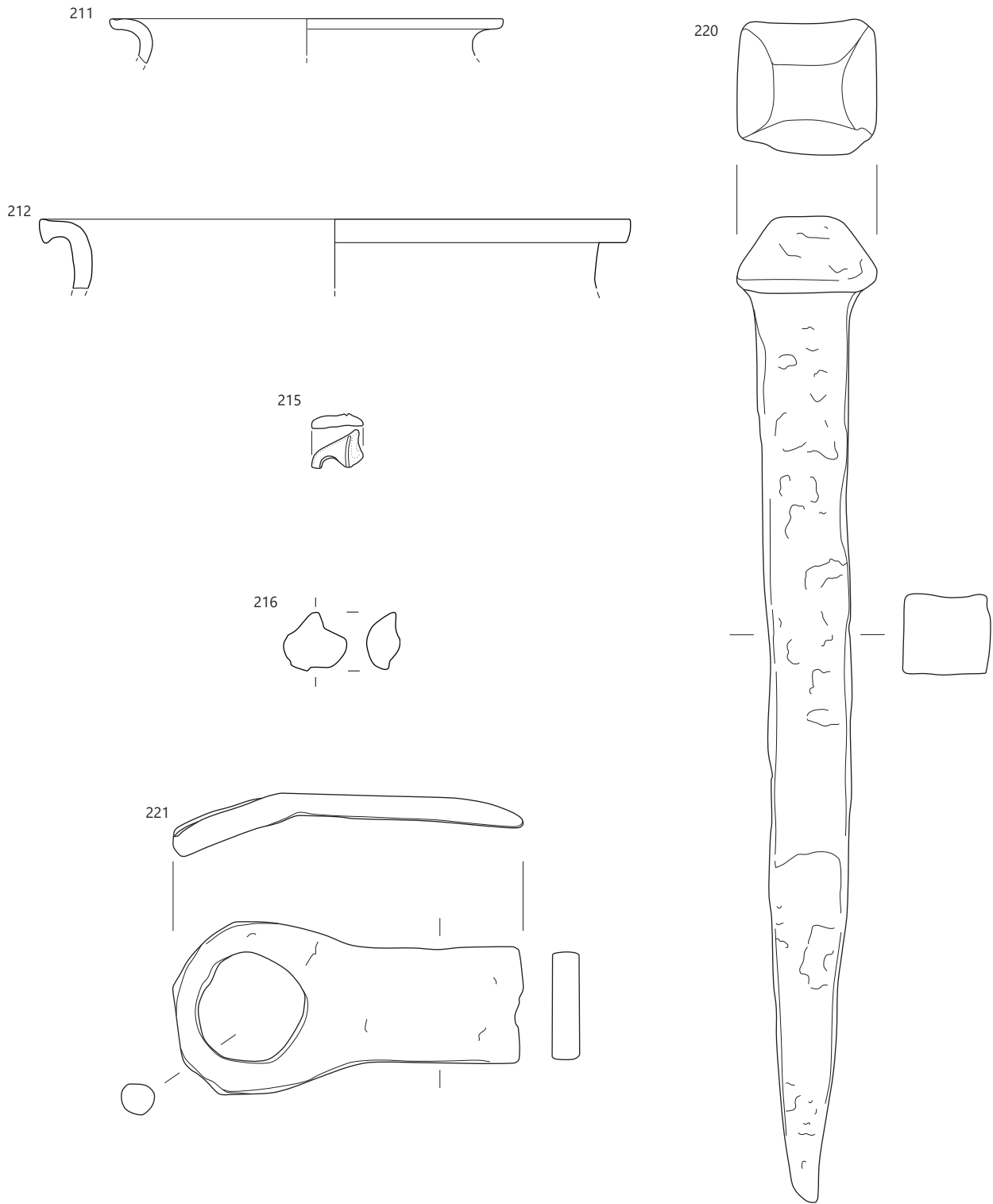
219 SE 16, sek. 3, kv. JJ5, PN 29, inv. št. DRN2-219
Bronast novc, Severus, Maximinus II. ali Constantinus I., 305–307, Num Siscia/Alexandria, RIC ?. Datacija: začetek 4. stoletja..

220 SE 16, sek. 3, kv. FF2, PN 17, inv. št. DRN2-220
Železen klin. Dl. 16,4 cm, š. 2,3 cm.

221 SE 16, sek. 3, kv. /, PN 58, inv. št. DRN2-221
Odlomek železnega predmeta – držalo noža? Dl. 5,8 cm, š. 2,9 cm.

SE 16; 211–212, 215 merilo 1 : 3, 216 merilo 1 : 2, ostalo merilo 1 : 1.

222 SE 16, sek. 3, kv. GG3, PN 59, inv. št. DRN2-222
Železen vejniki s širokim ukrivljenim ploščatim rezilom in zoženim trnom pravokotnega preseka za nasaditev ročaja. Dl. 15,1 cm, š. 7,7 cm.

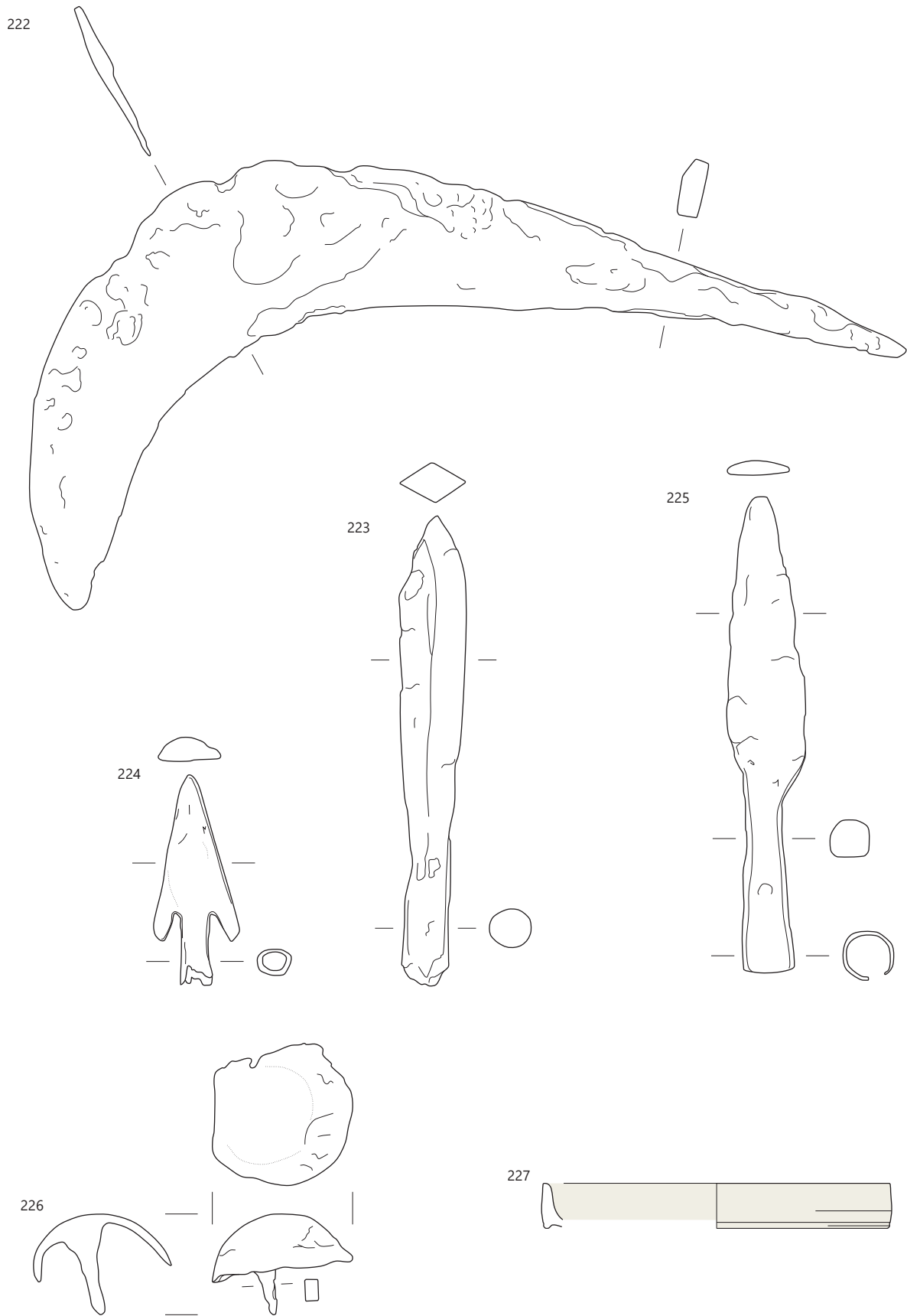
223 SE 16, sek. 3, kv. GG3, PN 60, inv. št. DRN2-223
Železna samostrelna ost. Dl. 8,1 cm, š. 1,2 cm.

224 SE 16, sek. 3, kv. EE2, PN 63, inv. št. DRN2-224
Železna dvokrilna puščična ost s tulcem. Dl. 3,7 cm, š. 1,5 cm.

225 SE 16, sek. 3, kv. BB1002, PN 62, inv. št. DRN2-225
Železna puščična konica z listom deltaste oblike in s sploščenim presekom. Dl. 8,2 cm, š. 1,4 cm.

226 SE 16, sek. 3, kv. HH4, PN 64, inv. št. DRN2-226
Železna kapica žebnja. Dl. 2,5 cm, š. 2,4 cm.

227 SE 16, sek. 3, kv. KK6, OBD. 201, inv. št. DRN2-227
Odlomek ustja sklede; oksidacijsko žganje; trda; fino zrnata lončarska masa brez vključkov; bel engoba premaz, preko oblit prosojen lošč na zunanji in notranji površini. Pr. u. 18 cm, ohr. v. 2,4 cm.

SE 16; 227 merilo 1 : 3, ostalo merilo 1 : 1.

Plast SE 17

228 SE 17, sek. 3, kv. LL6, PN 9, OBD. 3a, inv. št. DRN2-228
Odlomek ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; žleba, koleščkanje in žigosanje v obliki podkve; NK1; premaz na zunanji površini; sekundarno prežgana. Pr. u. 20,4 cm, pr. ohr. v. 5,9 cm.

229 SE 17, sek. 3, kv. LL6, PN 9, OBD. 3b, inv. št. DRN2-229
Odlomek ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; žleba, koleščkanje in žigosanje v obliki podkve NK1; premaz na zunanji in notranji površini, slabo ohranjen; sekundarno prežgana. Pr. u. 15,6 cm, ohr. v. 2,6 cm.

[230] SE 17, sek. 3, kv. NN6, PN 7, OBD. 2, inv. št. DRN2-230
Odlomek prstanastega dna in ostenja nedefinirane posode; NK1; premaz na notranji površini.

231 SE 17, sek. 3, kv. LL6, PN 9, OBD. 3c, inv. št. DRN2-231
Odlomek ustja in ostenja krožnika; NK1; premaz na notranji in zunanji površini. Pr. u. 15,8 cm, ohr. v. 2,6 cm.

232 SE 17, sek. 3, kv. LL6, PN 3, inv. št. DRN2-232
Odlomek ustja in ostenja krožnika; NK1; premaz na notranji površini in zunanji površini ustja. Pr. u. 22,9 cm, ohr. v. 3 cm.

233 SE 17, sek. 3, kv. HH4, PN 71, inv. št. DRN2-233
Odlomki ustja in ostenja finega lonca z izvihanim ustjem; NK1; sekundarno prežgana. Pr. u. 17 cm, ohr. v. 3,3 cm.

234 SE 17, sek. 3, kv. LL5, PN 1, OBD. 1, inv. št. DRN2-234
Odlomek ustja in ostenja jajčastega lonca z izvihanim ustjem; glavničenje na ostenju; KK2b. Pr. u. 24,9 cm, ohr. v. 4,8 cm.

235 SE 17, sek. 3, kv. LL6, PN 18, inv. št. DRN2-235
Odlomek ostenja jajčastega lonca z izvihanim ustjem; glavničenje na ostenju; KK2b. Ohr. dl. 7,8 cm, ohr. š. 7 cm.

236 SE 17, sek. 3, kv. LL6, PN 9, OBD. 3d, inv. št. DRN2-236
Odlomek ustja in ostenja jajčastega lonca z izvihanim ustjem; KK2a. Pr. u. 9,1 cm, ohr. v. 2,2 cm.

[237] SE 17, sek. 3, kv. LL6, PN 9, inv. št. DRN2-237
Odlomki dna in ostenj več neopredeljivih posod; NK1, NK2 brez premaza in s premazom.

[238] SE 17, sek. 3, kv. MM6, PN 6, inv. št. DRN2-238
Odlomki ostenj več nedefiniranih posod; NK1.

[239] SE 17, sek. 3, kv. HH4, PN 71, inv. št. DRN2-239
Odlomki ostenj več nedefiniranih posod; NK1, KK.

[240] SE 17, sek. 3, kv. LL6, PN 2b, inv. št. DRN2-240
Odlomki ostenj nedefiniranih posod; NK1, KK.

[241] SE 17, sek. 3, kv. LL6, PN 8, inv. št. DRN2-241
Odlomki ostenj več nedefiniranih posod; NK1, NK2, KK.

[242] SE 17, sek. 3, kv. LL6, PN 4, inv. št. DRN2-242
Odlomki ostenja nedefinirane posode; NK1.

[243] SE 17, sek. 3, kv. LL6, PN 5, inv. št. DRN2-243
Odlomki ostenj več neopredeljivih posod; NK1, NK2, KK.

[244] SE 17, sek. 3, kv. LL6, PN 2a, inv. št. DRN2-244
Odlomki ostenja iz modro zelenega/naravno obarvanega stekla – balzamarij?.

[245] SE 17, sek. ??, kv. ??, PN 122, DRN2-200
Železen žebelj. Ohr. dl. 2,5 cm, ohr. š. 4,1 cm.

246 SE 17, sek. 3, kv. KK6, OBD. 200, inv. št. DRN2-246
Odlomek ustja in ostenja lonca; oksidacijsko žganje; trda; drobnozrnata lončarska masa z obilnimi vključki grobnoznatih in drobnoznatih železovih oksidov ter z redkimi vključki drobnozrnatega kalcita; notranja in zunanja površina zelo blede rjavkaste barve. Pr. u. 25 cm, ohr. v. 1,5 cm.

247 SE 17, sek. 3, kv. KK-LL7, OBD. 206, inv. št. DRN2-247
Odlomek dna in ostenja sklede; oksidacijsko žganje; trda; fino-zrnata lončarska masa z zelo redkimi vključki fino-zrnatih železovih oksidov; notranja površina bele barve, premazana z belim engobo ter oblita s prosojnim loščem, zunanja površina brez premaza, blede rjavkaste barve. Pr. d. 10 cm, ohr. v. 3,4 cm.

Plast SE 18

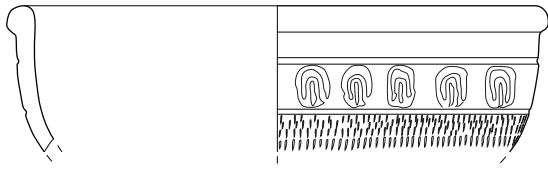
[248] SE 18, sek. 3, kv. JJK5, inv. št. DRN2-248
Odlomki treh železnih žebličkov. Ohr. dl. 2,5 cm, ohr. š. 4,1 cm.

Plast SE 24

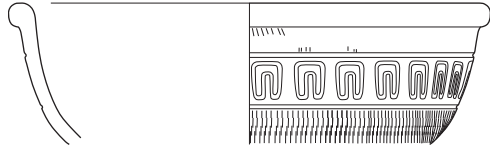
249 SE 24, sek. 3, kv. LL7, inv. št. DRN2-249
Odlomki ustja in ostenja steklenega vrča?. Pr. u. 3,7 cm, ohr. v. 3,4 cm.

228

229

231

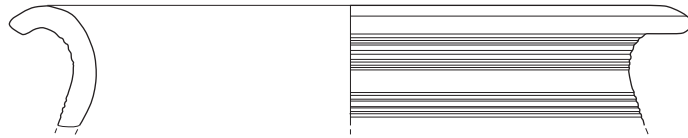
232

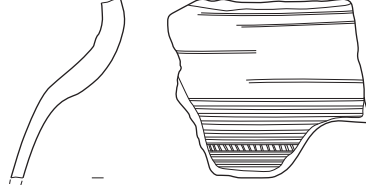
233

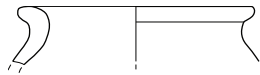
234

235

236

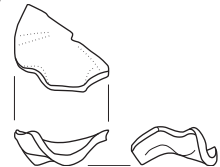
246

247

249

228–247 SE 17, 249 SE 24; 249 merilo 1 : 1, ostalo merilo 1 : 3.

10.2 Poselitvena faza II: novoveško oziroma polpreteklo obdobje

Plast SE 6

250 SE 6, sek. 4, kv. E2, OBD. 204, inv. št. DRN2-250
Odlomek ustja in ostenja lonca; oksidacijsko žganje; trda; drobnozrnata lončarska masa z zelo redkimi vključki drobnozrnatih železovih oksidov in kremena; notranja površina oblita z rjavkastim loščem, ki se preliva preko zunanjega roba ustja, zunanja površina svetlo rjave do temno sive barve z ožganimi ostanki. Pr. u. 14 cm, ohr. v. 2,3 cm.

Plast SE 8

251 SE 8, sek. 4, kv. E6, OBD. 205, inv. št. DRN2-251
Odlomek ustja in ostenja lonca; oksidacijsko žganje; trda; finoizrnatna lončarska masa z zelo redkimi vključki finoizrnatih železovih oksidov; notranja površina oblita z rjavkastim loščem, ki se preliva preko zunanjega roba ustja, zunanja površina temno sive barve z ožganimi ostanki. Pr. u. 25,6 cm, ohr. v. 1,7 cm.

Plast SE 25b

252 SE 25B, sek. 3, kv. LL7, PN 11, inv. št. DRN2-252
Odlomek železnega noža. Ohr. dl. 8,7 cm, ohr. š. 2 cm.

Plast SE 10

[253] SE 10, sek. 3, kv. RR9, OBD. 207, inv. št. DRN2-253
Odlomek ustja in ostenja cvetličnega lončka; aplicirano horizontalno valovito rebro; oksidacijsko žganje; trda; finoizrnatna lončarska masa; notranja in zunanja površina blede svetlo oker barve. Pr. u. 21,4 cm, ohr. v. 5 cm.

Plast SE 1 = SE 9

[254] SE 1, sek. ??, kv. ??, PN 161, DRN2-254
Železen žebelj? Ohr. dl. 2,5 cm, ohr. š. 4,1 cm.

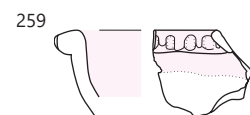
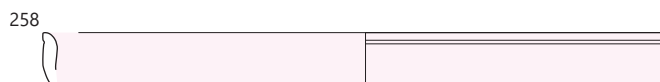
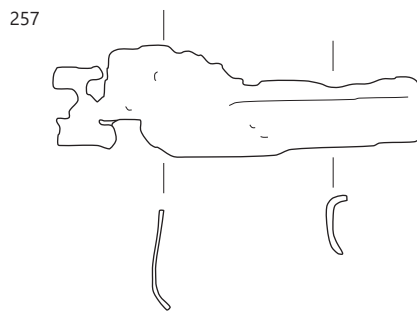
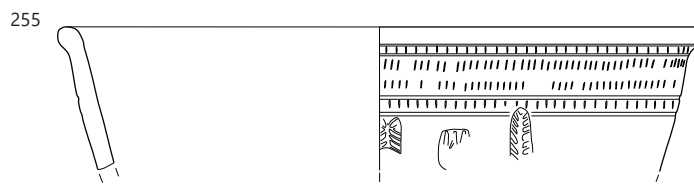
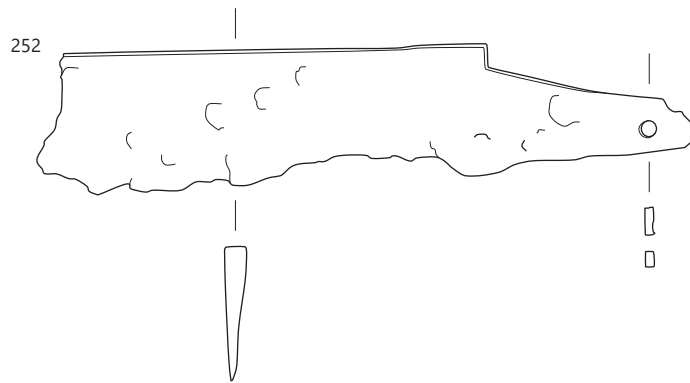
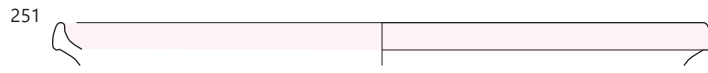
255 SE 9, sek. 3, kv. LL8, OBD. 21, inv. št. DRN2-255
Odlomki ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; žleba, koleščkanje in žigosanje v obliki palmet na ostenju; NK1; premaz na notranji površini in zunanji površini ustja. Pr. u. 24,9 cm, ohr. v. 5,7 cm.

[256] SE 9, sek. 3, kv. LL8, OBD. 21a, inv. št. DRN2-256
Odlomki ustja in ostenja sklede; posnetek oblike Drag. 37; žleb, koleščkanje in žigosanje v obliki podkev na ostenju; NK1; premaz na zunanji in notranji površini. Pr. u. 25,5 cm, pr. ohr. v. 5,6 cm.

257 SE 9, sek. 4, kv. AB8, PN 10, inv. št. DRN2-257
Odlomek ploščatega železnega predmeta z luknjico. Ohr. dl. 4,9 cm, ohr. š. 1,4 cm.

258 SE 9, kv. A-B/1002-1003, OBD. 202, DRN2-258
Odlomek ustja in ostenja sklede; oksidacijsko žganje; trda; finoizrnatna lončarska masa; notranja in zunanja površina obliti z rjavkastim loščem. Pr. u. 25,6 cm, ohr. v. 2 cm.

259 SE 9, sek. 4, kv. CC4, OBD. 203, DRN2-259
Odlomek ustja in ostenja posode; na ustju horizontalna linija odtisov šila; redukcijsko žganje, v končni fazi kratkotrajno vzpostavljena oksidacijska atmosfera; trda; finoizrnatna lončarska masa z zelo redkimi vključki drobnozrnatih železovih oksidov; notranja površina oblita z rjavim loščem, ki se preliva preko zunanjega roba ustja na ostenje, zunanja površina svetlo rjave do temno sive barve z ožganimi ostanki. Ohr. dl. 3,5 cm, ohr. v. 3,4 cm.

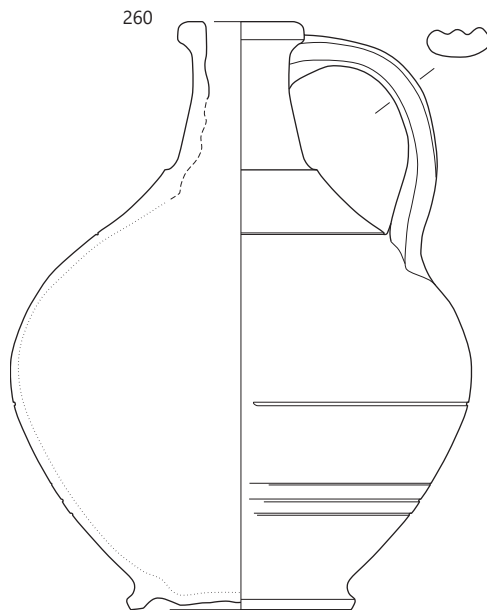
250 SE 6, 251 SE 8, 252 SE 25B, 255, 257-259 SE 9; 252, 257 merilo 1 : 1, ostalo merilo 1 : 3.

10.3 Sporadična najdba

260 SE ??, sek. ??, kv. ??, PN ??, OBD. ??, DRN2-260
Enoročajni vrč; NK1. Pr. u. 4,5 cm, pr. d. 8,9 cm, v. 23 cm.

⋮ Sporadična najdba, merilo 1 : 3.